

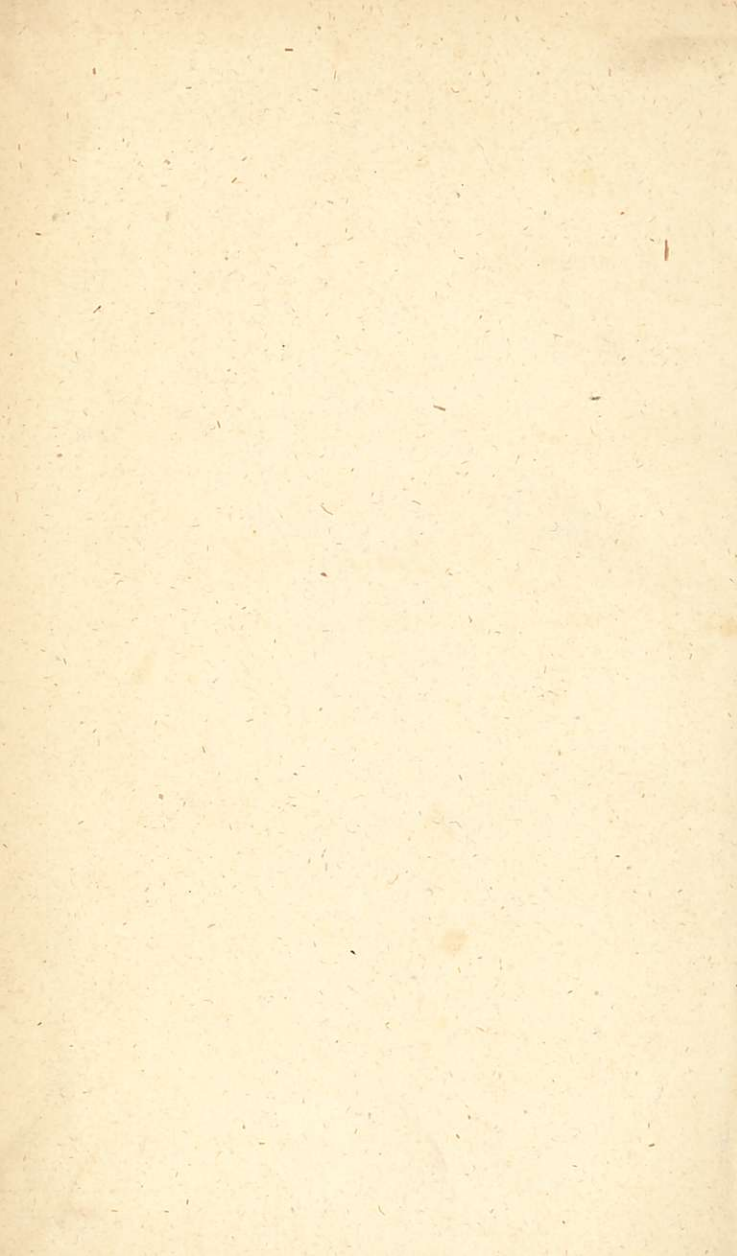

Bonsdorff,
UTKAST
III
Predikningar

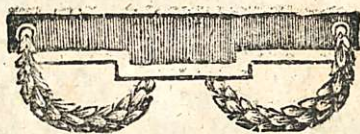
3.

Utkast
til
Predikningar
öfver
Den Christna Lärans förnämsta
Sanningar.
J. Bonsdorff.

Tredje Delen.

A B D,
Tryckt hos Joh. Christ. Grenckell, 1814.

Imprimatur.

Åbo d, 14 November 1810.

Ad mandatum

J. G. RANCKEN,

Fac. Theol. Notar,
& Docens.

Innehåll.

Sid.

1.	Menniskjokärleken, til des grund och ädla natur.	= = =	1
2.	Christnas pligt, at emot andra utöfwa rättwisa.	= =	11
3.	Grunden til en Christelig warsamhet wid omdömet om wår nästa.		17
4.	Saktmodighet och mildhet, såsom det yppersta medel at försötma umgänget med andre.	= =	26
5.	Christelig tacksamhet emot andre.	=	32
6.	Huru bör en Christen förja för sin nästas andeliga wäl?	= =	37
7.	En Christens pligt, at uti sitt umgänge med andre vara upriktig, trofast och sannfärdig.	= =	44
8.	Den Christeliga wälwiljan och barmhertigheten.	= = =	49
9.	Kärleken til owänner.	= =	54
10.	Guds wisheit uti lefnadsståndens inrättning.	= = =	59
11.	Den Christeliga Öfwerhetens och undersåtares inbördes förbindelse.		65
12.	Ett folks och samhälles lycksalighet under Guds mäktiga beskydd.		72
13.	Äkta makars inbördes förhållande.		77
14.	Warning emot oenighet och skilnad i äktenkap.	= =	83
15.	Föräldrars och barns inbördes pligter.	= = =	88
			16.

16. Förbindelsen emellan Christel. hus-
bönder och tjenstefolk. = = 94
17. Christeligt wal af wänner, och
pligter i umgänget. = = 100
18. En Christelig Domares pligter. 106
19. Pligter för lärare och åhörare i
Jesu Christi församling. = 111
20. Det borgeliga samhällets och Christ-
na församlingens inbördes förbin-
delse. = = 117
21. Kärleken til fäderneslandet. = 123
22. Swilka hinder och swårigheter mö-
ta oss i wår Christendom, och hu-
ru farliga äro de? = = 129
23. Menneiskjors förhastade ondöme om
sin upwäckelse och sitt nådastånd. 140
24. Medlen för sanne Christne, at und-
gå faran at falla ur sitt nådastånd. 146
25. En daglig betraktelse af skapelsen
och naturen, såsom ett upmuntrings-
medel til Gudaktighet. = = 152
26. Christendomens befordran genom
ett slitigt bruk af de naturliga sin-
nesgåfworne. = = 158
27. En Christens sielspröfning och wak-
samhet. = = 164
28. Korß och bedröfwelse, såsom wiati-
ga medel i Guds hand at stärka
de trogne. = = 169
29. Guds barnas tröst under lidandet. 175
30. Bönen, såsom et förträffligt medel

- at underhålla och stärka vår tro och andakt. = = = 180
31. Fullkomligheten i Jesu bön: Fader vår. = = = 193
32. Hvad uträtta våra böner och förböner? *John. p. 185. 1. 5. 3.* = = = 199
33. Guds uppenbarade Ord, såsom det heligaste rättesnöre och dyrbaraste tröst för en Christen. = = = 205
34. Den utwertes Gudstjensten och Sabbathen, såsom ett wälsignadt andaktsmedel i Christenheten. = = = 211
35. Döpsel-förbundets stora wigt. = = = 217
36. Den bewarade Skulden. = = = 223
37. Jesu nattward, en ständig äminnelse af honom. = = = 230
38. Wigten af Jesu nattwards stiftelse ord. = = = 232
39. Jesu rörande sinnesställning, då han inrättade den Heliga nattwarden. = = = 235
40. Naturen, nyttan och ändamålet af Jesu nattward. = = = 238
41. Pligter för en wärdig nattwards-gäst. = = = 242
42. Bewefelsegrunder til nattwardens wärdiga firande. = = = 249
43. Swilla afwägar och misbruk böre wi wid nattwardens begående undwika? = = = 252
44. Garan af willfarelse wid skriftermål och aflösning. = = = 257

Tredje Delen.

Menniskio-kärleken til deß grund och ädla natur.

Nngen ting framställer wår Christna sa-
lighets lära på så älskwärd sida,
och deß dyrkanswärde Stiftare i så
Gudomlig ära, som det bud Han gifwit, om
Kärleken til wår nästa. Detta bud, älska
din nästa, war redan ifrån werldens bör-
jan genom förnuftet uppenbaradt och grun-
dadt uti menniskjans natur; sedermera lik-
wål blef det genom Mosiss utomordentliga
lagstiftning för Judarne närmare bestämmt,
men i sin klaraste dag framstältes det ge-
nom Jesum. Denna stora men enkla Re-
ligionsplikt och sanning har warit mächtig,
at på en gång nedtysta trons motståndare,
och rättfärdiga den stora affigten med Jesu
sändning til werlden; ty, då Judarne, (en-
ligt hwad deras egna häfder och den Evan-

geliska historien bewittna), hade på et wrångt sätt förklarad Moses lära om kärleken til nästan; då hedningarne på det grymmaste sätt handterade dem af sit slägte, som woro ringe, fattige, och lytte, — ja äfwen til tråldom och slafweri fördömde sina likar, och sina egna makar; då sjelfwe de wisare mån ibland dem förklarade det för en sinnesswaghet, at wara mild och ömhjertad, samt icke en gång Lagstiftare antogo sig menflighetens sak, utan förefrefwo hårdhet emot älderstegne föräldrar af sine barn, emot barn af sine föräldrar m. m. — så upträder Christenhetens anförare med detta gyllene budet: du skall älska din nästa, ehö den wara må, såsom dig sjelf. Behöfwet af denna urgamla sannings återkallande war wisserligen stort. Följden war, at menniskjoslägtet förliktes med sig sjelf.

Abhandling.

- 1) Menniskjekärleken til sin grund.
- 2) — — — til dess ädla natur.

Första Delen.

At älska war nästa såsom öf sjelfwe, är den allmänna pligt, som innefattar allt vårt förhållande emot andre menniskjor, i hwad tilstånd och förbindelse med öf de än må
wa-

wara; Kärleken är lagens fullbordan, til befordrande af andras wälgång och lycka; Ty den alstrar af sig all slags rättwisa, mildhet, wälwilja, barmhertighet, tro och wänskap. Grunden til denna ädla pligt är egentligen Guds genom Jesum uppenbarade wilja och wisa förordnande; wi wilje dock närmare upleta alla de skäl, som sammanlöpa til detta stora ändamål.

Betrakte wi 1) Guds egna stora fullkomligheter, så finnes nästan ingen enda egenkap hos detta höga Wäsende, som icke uti vårt förhållande med andre förutsätter och påyrkar menniskjokärleken. Gud är sjelfwa Kärleken; Ålkom honom som först ålskat oss, ty deraf wete wi, at wi ålske honom, då wi ålske wår nästa; detta bud hafwe wi af honom, at den som ålskar Gud, ålskar åfwen sin broder. (1 Joh. 4: 19 = 21.) Det stora efterdömet, som är i Guds oändeliga kärlek emot oss, förbinder oss til efterföljd. Hans wisshet och helighet upptäcker lifaledes en grund til wår förbindelse; ty har han så wisligt förbundet oss med andre, samt betygat sin heliga wilja, at wi skole befordra hwar annans wäl, så följer deraf, at wi böre upfylla denna hans wilja. Betrakte wi vidare 2) skapelsens mångfaldighet och ändamål, huru naturligt upstiger icke hos hwar och en den tanken: allt detta kan icke vara blott för mig, utan

äfwen för tusende sinom tusende mine med-
 bröder; hwem skulle kunna uttömma hela
 naturen, hwem inbilla sig et så stort behof,
 at icke hwart enda kråk, som på jorden lef-
 wer och röres, mycket mera våra likar sko-
 la finna et tillräckligt utrymme för sig til
 wälgång; skulle icke den ena menniskan kän-
 na en wällust deri, at se så många andra
 warelser tillika med sig lycklige, och skapel-
 sens ymniga sällheter för alla tilgänglige?
 — Gåste wi 3) närmare ögat uppå våra
 egna behof och det begär, skaparen i oss in-
 plantat, til sällhet, huru blifwe wi icke
 warse, at denna sällhet i det måsta härflyter
 och meddelas oss genom andras biträde, och
 knapt kan tänkas utan förbindelse med vä-
 re likar? Ju mera wi älske dem, samt be-
 fordre deras wälfärd, desto mera ökar sig
 vår egen förnöjelse, nytta och wälgång.
 Men skole wi då endast älska dem i det fall,
 wi inse vår egenfårlek kunna derigenom
 tilfredsställas? Denna grund är icke päli-
 telig, ty äfwen utan all nytta, som menni-
 skiofårleken åt oss frambär, böre wi fullbor-
 da dess fordran.

Widare, 4) monne wi för den ljufwa
 och starka naturdrift, som innom oss kännes,
 at älska andre såsom wänner, makar, barn,
 böre upfylla denna pligt, och altså grunda
 menniskiofårleken uppå någon medfödd inre
 känsla? Wi kunne icke neka oss dessa heli-
 ga

ga band, dessa outplånliga drifter, men utom en fastare grund i vår förnuftiga natur och Guds lag, blifwa de föga bindande, åtminstone icke då det gäller dem, hvarmed vår uprörda naturliga känsla är i någon strid, d. å. med omwänner.

Samt om likwål alla dessa enskilda grundsatser, tagne af Guds stora kärleks exempel, naturens ändamål, vår egenkärlek och den moraliska känslan, samt underkastom dem Guds owilkorliga, men wisa, anordning, som tydligen ådagalägger hans wilja och behag, wid människoslägtets inrättning; här finne wi den yttersta grunden til våra pligter emot andre. Denna Guds heliga föreskrift innefattas uti detta enda ordet: jämlikhet, menflighet, äktning för andras rätt; och utan många omgångar, eller widlyftiga bewis skall denna grundsats blifwa för alla antaglig; Den uttryckes i dessa Jesu ord: alt det I wiljen människorne skola göra eder, det gören I och dem; hwaraf wi icke få göra den förwända förklaring: alt hwad andre kunna werka til vår sällhet, det och icke annat böre wi dem wedergålla; utan fastmera låtom oss beskriwa dem uti denna naturliga mening: allt hwad till vår sällhet bidrager eller bidraga kan, är äfwen för andre wåre likar beståmdt; wi böre derföre äfwen förunna dem denna sällhet, ty Gud är den, som skapat hela werlden, gifwit al-

la

Ia menniskjor en lika natur, samt Kropps- och själsgåfvor, och rättighet at genom dem blifwa lycklige; Han är vår gemensamme Far, hwilken inrättat naturen til alles vår tjänst och nytta, samt uti en sådan mångfaldighet, at alle utan hwarandras skada och förfång skola kunna tilfredsställas. Utöfningen af våra krafter är fri, och bestämes endast af lagen, men icke af våra likars wäld. Sjelfwa samhålslefnaden äger med denna friheten bestånd, ehuru den äfwen måste til sin natur medföra mycken inkränkning. Jämlikheten uti bestämmelse til saligheten i tiden och ewigheten är likaså grundad i Jesu egen wälsignade lära och försoning, at den som nog trotsigt wille den samma förneka, wore en uppenbar Christendomens wedersakare. At älska vår nästa — är altså en owilforlig skyldighet, som flyter af denna vår nästas gemensamma rätt som menniskja; ty såsom wi sjelfwe innom oss känne sällhets begäret och friheten, at den enligt lagen befordra, måste äfwen vår nästa eller våra likar, ingen enda undantagen, känna samma sällhets drift, samma frihet; de äro altså naturligt jämlika med oss. Skole wi då icke älska dem, icke finna et begär, at äfwen se dem lycklige, icke låta vår egen kärlek således leda oss til den allmänna menniskjokärleken? Beträkte wi oss vidare som Christne, eller rättare i förhållande med vår

Ela

Skapare och menniskjoslågtets allmänne Förlofare, hvad twēkan skulle widare hös of återstå? Sjelfwa kärleken til wåre fiender leder sin grund ifrån denna stora sats, at Gud genom Jesum befalt of använda wåra yttersta krafter til nåstans wål.

Denna alla menniskjors lika rätt och wårde, denna jämlikhet, som stöder menniskjokärleken och alla wåra pligter emot nåstan, kan icke äga sin grund annorstädes, än i Guds kärleksfulla anordning. Den är förbunden med det egna sällhetsbegäret; och den inre känslan för wåra likars wål uppringer derifrån. Wilje wi ännu längre utstaka des förbindande kraft, så säge wi rätteligen, at den på det innersta är förent med kärleken til Gud, hela naturens, wår och wår nåstas gemensamme uphof. Den som älskar Gud, bör äfwen älska sin nåsta. (Joh. 13: 35.) Guds och Jesu kärlek upmuntrar of dertil.

Andra Delen.

Naturen af denna ädla sinnesförfattning kan i allmänhet föreställas med dessa ord: alt, hwed I wiljen menniskjorne skola göra eder — — hwilka ord äfwen innefatta lifasom en måttstock, hwarester wi skole bewisa andra menniskjor wålwilja, barmhertighet, rättwisa; nämligen alt det som bidrager til wår egen sällhet, bör ofså til andra menniskjors wålfärd användas. (1 Cor. 13: 5-7.)

Men-

Menniskjofärligheten ware altså 1) allmän. Icke nog, at bewisa dem godt, som oss älska, eller äro med oss förbundne genom et förtroligare wänskapens band; icke nog, at wara rättwis emot dem, som bidraga til vår nytta, utan wi böre ock utöfwa rättwisa och kärlek emot dem, som äro för oss okände, främlingar, olife i tänkesätt, ja äfwen wære owänner, med et ord, alle med hwilka wi hafwe någon slags umgängelse. Ty hwem är wäl vår nästa? Swaret ligger i Jesu förträffliga liknelse, Luc. 10: 25-37. Hwad rimmelig anledning hade wäl de högmödige Pharisäerne, at inkränka Moses ädla sifvelse: Du skall älska din nästa såsom dig sielf, blott til Judarne, samt tillägga denna sats: man bör älska sin wän och bota sin owän! Sjelfwa den ädlare menskligheten ryser derwid, och huru kan det bestå med allas jämlika rättigheter? At af sin fiende fordra ersättning, kan icke wägras, men sjelfwe owannen har en owilkorlig rätt at fordra en lugn och fredlig besittning af det han äger; han äger rätt till medlidande och barmhertighet. Alle menniskjor komma under namn af vår nästa. Öfwerwågom i huru många ofbrutsedda förbindelser wi kunne komma med andre uti samhällslefnaden, samt huru mycket wi behöfwe andras biträde; och om så wore, at vår belägenhet skulle inkränkas innom et ringa antal wänner och

likar; om wi walde sjelfwa enslighetens kjoia, så åligger os dock, at med våra tankar icke fördomma eller förrolampa andre, ehuru de icke åro med os uti någon förbindelse. Men-
niskjokårleken bör åtminstone förestafwa os denna allmänna tankan, at alla menniskjor, åfwen de willaste och okunnigaste folkslag åga en barnarätt til Guds godhet. Ware det långt ifrån os, at med kärlekslösa omdömen wilja förringa det värde, som Skaparen sjelf tillagt våra likar; — Meniskjofbraktet är en skymf mot Gud och vår natur; den skall och ofelbart förbittra vår egen lefnad.

Häraf följer åfwen, at meniskjokårleken bör vara 2) opartist, icke bunden wid wiåa utvärtas företräden i börd, stånd, religion, tänkesätt. Hwar hållt en usling fins, är han vår nästa; eho det är, som med os träffar en inbördes förbindelse, i handel eller wandel, åger han rättighet til et oinskränkt, rätt-
wist, billigt och ömt bemötande. Sjelfwa vår naturs drift talar onefeligen derföre, och skulle i allmänhet göra det ånnu mera, om icke menniskjor i samhållslefnaden arbe-
tade uppå, at, för sina inbillade förmåner och lånta skuggwerk, döfwa mensklighetens röst.

3) Kårleken bör vara upriktig och hjert-
lig, uti alla affeenden, där vår nästas rätt och vår sålhet åro med hwarandra i sam-
manhang eller i strid. Skall jag icke som Christen kunna upriktigt ålfa min wederdelo-
man,

man, ehuru lagen tillåter mig, at hindra eller motstå hans oförrätter? Wore det en swaghet, at redeligen bemöda sig för hans wäl — göra honom rätt — honom förlåta?

4) Beständighet fordras i alla vår själs heliga böjelser och känslor. Annars wore all gudactighet, all kärlek til Gud och nästan, en smådelse; skrymtaren och smickraren gör sig förlustig af all förnöjelse, som flyter af den sanna kärleken. At hata sin broder är at hata sig sjelf.

5) Kärleken ware werksam i ord och gärning, men dock i noga förhållande til våra och andras behof. Vår egen natur, och ringa förmåga kan icke medgifwa et lika kärleksprof för alla. De närmaste förbindelser böra först uppfyllas, dernäst de fjernare — Kärleken bör likna solen, som i olika grad lysar och utsprider sin värma för alla jordens inbyggare, men icke ifrån någon undandra ger sin werkan.

Kärlekens och barmhertighetens Gud ingjute och underhålle derföre alltid denna heliga känslan i våra bröst, och styre våra fötter på fridens och sällhetens wäg!

Christnas pligt at emot andra utöfwa rättwisa.

Den allmänna grundsats, at älska sin nästa såsom sig sjelf, hwaruppå Moses byggde hela sin lagstiftning om pligterne emot andre, enligt dessa bud: du skall icke dräpa, o. s. w. hade sinaningom blifwit så owerksam ibland Judarne, at deras Skriftlärde icke blygdes wid at införa de sällsamaste förklaringar och mistydningar, hwars wederslägning också war af yttersta behof. En lagstiftare, som förbjuder de grofwa utbrotten af sinnligheten och de yttre oförråttter, som ske medelst mord, stöld, bedrägeri och lögn, har dock i sanning för affigt, at så mycket möjligt är, quäfwa det inre begäret til oförrätt, ehuru han ej kan belägga det med borgeligt straff. Det tilhör Religionen, d. å. känslan af Gud, och samwetet, at styra de inre begären och med inre straff eller belöning belägga dem efter sin natur. Moses hade ostridigt äfwen såsom Sedolärare och Guds utomordentlige Sändebud slystat til detta mål, ehuru de dåvarande tidens hårdhet och barndom icke kunde emottaga all den förädling i seder, som endast i en framtid war möjlig. Då också Jesus uti sit tal (Math. 5: = =) både förklarar Moses sanna ändamål, och med de

tyd:

tydligaste drag gifwer Sedoláran en ny och fullkomligare wändning, den nämligen at man bör afhålla sig ifrån onda tankar, upfat, begär, såsom wederstyggliga i den store Gudens ögon m. m. samt deremot bewisa en fullkomlig renhet i sit hjerta, äfwen som Ieswernes, så skönjes tydeligen wår Religions Stiftares stora företräde. At gifwa hwar som det honom tilhörer, är således et bud, wärdigt wår Christna kallelse.

Afhandling.

Kärleken til nästan uttrycker sig i twänne hufwudsakliga sinnelag, rättwisa och wälwilja. Man kunde wäl säga, at sjelfwa wälwiljan, i alla des ytkranden, är icke annat än rättwisa, emedan Jesu lära fordrar af oss såsom en owilkorlig pligt, at efter alla krafter göra wäl emot wåra medmenniskior, antingen de äro nödlidande eller hafwa brutit emot oss, och i Guds ögon är alt, det wi emot andre böra göra, rätt; men wi bibehålle dock med skäl den wanliga bemärkelsen på rättwisa, at göra rätt emot andre, emedan de kunna med wåld twinga oss dertil, och godhet eller wälwilja, at göra dem godt eller befordra deras wålfärd, utöfwer hwad lägen twingar. Det förra är oinskränkt, ej beroende af wår frihet; det

sed-

sednare ankommer på vårt fria behag.
(Math. 20: 13, 14.)

En rättwis man är den, som icke skadar och oförrättar en annan, uti des naturliga eller borgerliga rättigheter, utan gifwer honom alt hwad naturen och samfundslagen honom tilerkänner. Wi med gifwe, at, enligt denna beskrifning, den Christna sedoläran icke skiljer sig mycket ifrån den naturliga, hwars första bud är detta: skada ingen; men då wi tillika öfwerwäge den blinda egenkärlekens och sinnlighetens rådande wälde öfwer menniskjor i allmänhet, skall det icke blifwa swårt at finna, huru Jesu lära förädlat och fullkomnat denna naturens enkla, men ofta mistydda, fordran: alt hwad **J** wiljen menniskjorne skola göra eder —. För at bestämma begreppet om rättwisa, och inse des widd, behöfwe wi blott betrakta alla de medel til sällhet wi sjelfwe äga, alla de rättigheter, gåfwor och förmögenheter wi besitte, samt jämföra dem med vår nästas jämlika känslor och behof. Jag äger rättighet at underhålla, bewara och försvara mit lif, tillika med alla kropps och själs krafter, min dygd och ära, min egendom, mit lugn och en fredlig njutning af det oskyldiga nöjet. Skulle ej min nästa, med alla dessa förmåner försedd, äfwen äga rättighet at dem försvara emot alt intrång eller wäld? Så wist han det äger, följer
der=

deraf en oundwifelig pligt hos oss, at uti alla de delar, som röra hans sällhet och med lagen äro enliga, icke förolämpa honom; ty annars nödgas han med wäld befästa sin rätt. Swem är som icke wet, at den borgerliga lagen, så mycket möjligt är, åtagit sig detta hwarje menniskjas sjelffförswar. Wi äre altså skyldige, i grund af rättwisan, at

1) icke skada och förolämpa vår nästa; d. å. wi böre afhålla oss ifrån alla slags oförrätter, och undfly alla tilfällen, då vår nästas frid och sällhet kan störas. Hårtill är icke nog, at hindra det yttre utbrottet af wreden och egennyttan, som sker genom anfall uppå medmenniskjors lif, hälsa, egendom m. m. (hvilket den borgerliga lagen med straff belagt); icke nog, at wackta oss för uppsåtliga oförrätter, som i menniskjors ögon äro synbara, men ock esomoftast misfände; utan fast mera ålägger oss Jesu lärara, at icke med tankar och begär, såsom de första ursprungen til alla utwärtas gärningar, handla emot nästans wälfärd, icke öfwerila oss, när våra likars rätt är i fråga. Ut uppenbarligt wäldföra sig på andre, ansågs af Pharisäerne för lagstridigt samt beifrades, men den inre grunden, nämligen själens dolda ondskas förekom dem icke en gång straffbar, utan såsom en swaghet. Huru affskywärdt war dock icke detta! Jesus förkunnade altså heligt, huru det hem-

li.

liga upfåtet och begäret, at förtörna sin nästa, är i Guds ögon et straffbart förhållande, ehuru ej menniskjor kunna granska andras sinnelag och föresatser, än mindre derefter dömma dem. En Christen renar därför sjelfwa källan, och undflyr de första anledningar til kärlekslöshet, ty et ondt träd kan ej bära god frukt, och sådant hjertat är, utbrister det i utwärtas gärningar. Et hjerta, böjdt för gudaktighet, för oskuld och renhet i de sinnliga begärens eller behofwens tilfredsställande, skall icke frestas at med okyska tankar oförrätta den menlösa dygd eller förleda des swaghet. Den Gudomlige Läraren stadgade rättwisligt, at detta är et brott emot kärleken til nästan, (Math. 5: 28.), åfvensom alla andra sientliga tankar och lustar icke öfwerensstämma med den pligt, wi böre andre bewisa (Rom. 13: 9.)

2) Den rättwise bör också gifwa hwarjom och enom det honom tilkommer; den skatt, som skatt bör, den tull, som tull bör m. m. (Rom. 13: 6, 7.) Denna werksamma rättwisa har til föremål alla de särskilda förbindelser, öfwerenskommelser, fördrag och tilfällen, hwarwid wi antingen genom naturens egen anordning eller samhällslefnadens behof och förbindelse åtagit oss, at befordra en annans wälfärd. Föräldrar äro pligtige at upfostra sina barn och waka för

för deras sanna wäl; derwid uppfylla de en
 owilkörlig rättwisa, ty deras barns lif och
 sällhet är i deras händer. Makar uppfylla
 sin förbindelse med hwarannan deri, at de
 äro hwarannan trogne m. m. Guds och
 samwetets lag föreskrifwer det såsom en o-
 brotlig skyldighet. Öfwerhet och underså-
 tare fordra af hwarannan rättmätigt, hwad
 dem inbördes tillkommer; Gifwer Gudi det
 Gudi tillhör, och Kejsaren det honom til-
 hör. Domare och rättsökande, lärare och
 åhörare, husbönder och tjenare, löntagare
 och gifware, med et ord, alle som med
 hwarandra handla och enligt en fri öfwer-
 enskommelse förklarar sig willige, at bidra-
 ga til en annans, äfwen som sin egen wäl-
 färd, äro i grund deraf förpliktade, at he-
 ligt uppfylla sina förbindelser, ty i annat
 fall skada de uppenbarligen sin nästa, och
 lämna honom tilfalle, ja äfwen rättighet,
 at förswara sig. Fullbordan af dessa wår
 nästas fordringar, kan altså icke inskrän-
 kas —; fast mera gifwer Christendomen och
 dess hufwudsakliga grundsats, som är kär-
 leken til Gud och Jesum, den yppersta drift
 til at rättwist, oegennyttigt, upriktigt och
 samwetsgrant handla med wåra likar, i
 hwad tilstånd de än må sig befinna. Före-
 ställom oss också at detta redeliga förhållan-
 de icke altid skulle komma under menniskjors
 ompröfning, eller at försummelsearne bleswe
 ge-

genom magtens och myndighetens ränker nedtystade, så är det dock nog för en sann Christen, at innom sig weta, och i himmelen känna den, som bewitnar, at han gjordt rätt; det är nog til plåga för den orättwise och försumlige, at med förebräelse weta sig hafwa fränkt sin nästas wälfärd, som honom war ombetrodd:

Will du altså lugnet njuta innom dig sjelf, så bibehåll lugnet med dina likar; högackta deras rätt, upfyll dina förbindelser emot dem, och befordra åfwen hwad rätt är och til frid syftar, hos andre, så at du ej med dem deltagar i synden. Eph. 5: 11.

Grunden til en Christelig war- samhet wid omdömet om war nästa.

”Den Andelige dömer alt, men warder af ingen dömd.” 1 Cor. 2: 15. Blott några upmärksamma bgnäst på os sjelfwe, åfwensom de ting, som Skaparen ställt lifasom i war åsyn, skola gifwa os tilräcklig anledning, at å ena sidan använda all redlig sorgfällighet då wi skole fälla wara omdömen — och å andra sidan med tilfreds-

ställelse stadna, där vår synkrets upphörer. Swarföre äre wi wäl utrustade med urskillnings- och omdömes gåfwan, hwarföre med våra likar förbundne, om ej för at närma-re låra kånna oss inbördes, samt befordra et stilla och förnöjdt lefwerne? Lika nödigt det är, at wara klok och försiktig wid granskningen af de werdsliga tingen, utom hwilket wilkor wi ej undwike det skadliga, eller rätt kunne använda det nyttiga, lika nödwändig är det äfwen, at hafwa et wakan-de öga på oss sjelfwe samt andre. Men huru inifrånkte äre wi icke, huru af egenkärleken ofta förwillade! Frikostige i inbillningen om oss sjelfwe, kånne wi ofta ingen gråns i omdömet om andra, utan ersätte med gifningar hwad oss felas i säkra anledningar. Icke nog at man dömer af frukten til trädets art, utan ofta twårtom. Swarföre ej stadna, där vår kunskap är bristande? — Men granskningen öfwer vår nästa är dock af Skaparen oss ålagd, är en pligt både i den enskilda och borgerliga sammanlesnaden; 1) i den enskilda; Ty at hwem anförtrodde wäl Gud wården om et barn, ända til dess mognare år, om ej at ömme föråldrar m. m.? Swarföre knyte wi ouplösliga band, såsom makar, wänner — om ej at, genom en förtrolig kånedom af hwarandras hjerta och sinnelag, bibehålla och stadga den inbördes glädjen? Swarföre

re samlar sig den wise och erfarne med så oförtruten möda hwarjehanda kunskaper, om ej at wara nyttig för den ensaldige, hwilken likasom den blinde bör af honom leddas. Detta kan ej ske utan uvmärksamhet på wår nästas hjerta, dess rörelser och fria gärningar.

2) Den borgerliga samsfundslefnaden har fordrat och infört många anstalter och ämbeten, til undersökningen af andras gärningar, ja äfwen deras föresatser. Wigtigt och oumbärligt är detta. Men menniskjor se dock merendels det för ögonen är; den andlige och Christne ämbetsmannen är skicklig at döma om andre, ty han gör det med förstånd, rättwisa, kärlek och billighet; hans egna gärningar tåla äfwen andras granskning, emedan de äro strafflöse.

Uffhandling.

- 1) Zuru yttrar en Christen sin warsamhet i omdömet om nästan.
- 2) Grunden som dertil föranleder.

Om ingen swaghet på jorden finnes, utan alt wore fullkomligt, så behöfdes ej så mycken warsamhet. Men erfarenheten lärer helt annat, — och såsom det allmännaste förhållandet emellan menniskjor bewisar sig

uti våra omdömen och tankar, hvarmed vi omfatta ej allenast dem vi känne, utan äfwen okände, om hwilka vi blott hört talas, ja hela folkslag, och menniskjoflagtet —; så följer äfwen deraf, at det är en allmän pligt, at vara warsam. Och huru ofta äro icke Christne blottstälde för samwetslöse, förhastade, falska omdömen! Afwunden qualjer den förtjente och fromme, föräckt nedslår den swage, tadlet swärtar den unge o. s. w. O hwilken mängd af förtal, benighet och split skulle icke från det menssliga umgånget förswinna, om man ej tilstodde sit hjerta och sina läppar at utbrifsa, så länge man ännu icke med mogen öfwerläggnig granskat andras förhållande. Gudomliga lära, som stadgar äfwen de Christnes omdömen öfwer hwarandra, och sätter en gräns för alla wrånga, obetänksamma och kärlekslösa beskyllningar, — huru ädel och wälgörande är du icke!

Vi förbigå at widlyftigare utstaka alla de särskilta föremål för omdömet, hwar af menniskjor wanligt ledas och förledas; Det är nog at weta, at större och mindre lysande natursgåfwor, lyckans olika fördelar, företräden, olikhet i tänkesätt, men i synnerhet menniskjors gårningar, antingen deras dygder eller swagheter och förbrytelser, eller ock likgiltiga handlingar, äro de wan-

wanliga ämnen för våra omdömen och nyfikenhet.

Första Delen.

En Christens pligt är, at 1) aldrig med förhastande, öfwerilning, hetta och fördomar döma om sin nästa; ty fördomarne och sinnesrörelserne förwilla sinnet snarast. At ransaka hjertat, tilhörer endast Gud; menniskjor döma i anledning af yttre bewisningar och uttryck i ord, åtbörder och gärningar. Men huru ofta äro ej dessa kännemärken anten otillräcklige, eller orättfattade! Inbillning och egenfårlek är der- till orsaken. Bör man då förhastna sig? Min Gud! äre wi de domare, som med et ögnakast kunne inse andras mistag eller förtjenster, samt affsäga wårt domslut der- öfwer! Eller äro våra företräden för andre, wår öfwerwigt i förstånd så stor, at et förhastadt omdöme öfwer nästan blir af obetydenhet? Är det icke långt billigare, at enligt Jesu sinnelag hållre i omdömet fria än fälla wår nästa, emedan han kan wara oskyldig. Sällan är den, som up- tändes af hetta, rättwis i sina yttranden. Granskom först hwad wi se kunne; men sedan wi granskat som sig bör, fällom då wårt utlåtande enligt sanning; warom icke likgiltige; en gudlös menniskja, en religio- nens försmädare och dygdens fiende igen- kännas af sina affskywärda ord och företag.

We

De dem som göra det orätt är till rätt, och förwärla dygden med lasten. Men swagheter och ofullkomligheter äro icke säkra bewis på wår nästas inre tilstånd, äfwen som den yttre andakten icke kan ensam gälla till bewis för den inre.

2) En Christen låter ej den utwärtas lyckan, börd, parti, förståndes gåfwor och olika begrepp; eller brist på alt detta, förläda sig at fälla widriga omdömen om sin nästa, eller at honom förackta och tadla. Ty är wäl fromheten, samwetet, äran och Guds nåd bunden wid dessa yttre fördelar? Och, hwarföre mistaga dock menniskjor sig så ofta? Judarne smickrade sig af sina förfäders bedrifter, sina anor, sin omskärkelse m. m. och emedan hedningarne woro i förlust deraf, kallade de dem syndare. Frålfaren sjelf undgick icke et så groft tilmåle, at wara syndares wån. Huru mången rik och mächtig i werlden, föracktar icke i sit hjerta den fattige? den äredryge upswäller i sina inbillningar och anser sina likar som et intet, skapade för at slafwa. Ofta likwäl förödmjukas den egensinniga ståltheten af mångfaldiga tilfälligheter. Kärleken är icke egennyttig eller partisk.

3) Widare fäster icke en sann Christen sit omdöme wid toma och obetydliga ting, hwarwid i sanning råder mera flycktighet, än erfarenhet och förstånd. Det plågar
mäst

måst syfelfätta dem som äro syflolöfe, och det wanliga umgänget är merendels smittadt af löjligen granskningar. Skall då den menfkligen fammanlefna den icke uphinna ur fåfångans och barndomens tilstånd? Skall den flimrande ytan och dessa lekwerk, hwar-til öfwerflödet så ouphörligt arbetar och konfterne lösa fjelfwa upfinningsgåfwan, blifwa et så allmänt ämne för mennifkjors ombömen om hwarannan? Men mildheten må öfwen här öfwerfyla fwagheten.

4) Betraktom öfwen huru en Christen dömer om nästans werkliga fel och förbrytelser. Han är skonfam, tålig, inftränkt och ädelmodig wid alla sådana tilfällen, där hwarken hans egen eller andras wålfärd på et så betydande sätt blifwit ftörd, och där eftergift är af nöden. Huru ounbårligt är det icke til wår egen förnöjelse, at icke ftäckta wårt domflut för wida, til alla wår nästas öfwerilningar eller fwagheter; nödigt, at öfwen uprifktigt igenkänna fig fjelf, och wid alla de fel, man hos andre warfe blifwer, i tyfthet spegla fig fjelf. Men det är nödigt, ja öfwen billigt, at genom wårt omböme uprätta den felande näftan, tröfta den fwaga, ftadfäfta den twifflande i det goda, förbättra och förlåta. Ty är icke den fwage mera wård wåra tårar och medömkan, än ftånghet? Kärleken öfwerfylter allt, tror til det bästa, hop.

hoppas allt, fördrager allt. 1 Cor. 13: 7.
 — Rom. 14: 1-13. Om någon felar, J
 som andelige ären, uprätten honom med
 saktmodigom anda. Pauli behandling eller
 omdöme om hedningarne (Rom. 2.) och om
 Judarue (E. 9. 10.) förtjenar at til före-
 syn nämnas.

5) Wi höre icke heller urakflåta, at be-
 trakta våra medmenniskjors verkliga för-
 tjenester och goda egenstaper. Lör hända
 dessa wida wagnar hafwa öfwerwigt, och
 liksom förskingra skuggorne i deras lefnad.
 Eller är det enligt försiktigheten, at wid
 den tafsa wi åskåde, så noga uppsöka Konst-
 närens mistag, at wi tillslute ögat för de
 skönaste och listigaste drag? Det hårdaste
 öde, som kan träffa den fromme och för-
 tjente, är at af werlden skymfas, tadlas,
 misstännas. Skulle ej således en trogen
 Guds och Jesu wån afhålla sia ifrån detta
 så rysliga utbrott af et kärlekslöst omdö-
 me; skulle han med sina tankar sára den
 oskyldige, eller samwetslöst honom försmå-
 da? Nej. Kärleken tänker icke ondt.

Andra Delen.

Detta behof, denna pligt, at wara bil-
 lig och försiktig uti sit antingen tysta om-
 döme eller öppna utlåtande om nästan grun-
 dar sig 1) på wår egen oförmögenhet, at
 inse en annans hjerta. Ho äst du, som dö-
 mer

mer en annan? Han står eller faller sinom egen Herre. Äre wi så litet bekante med menniskjonaturen, at wi inbille oss kunna utforska, hwad i hemlighet förborgadt är? De upriktigaste Christne wisa sällan i utwärtens mätte, hwad tänkesätt de hysa, och hwad samveteslign de erfara. Huru otillräckligt, at af en och annan gärning, strart göra en allmän slutsats! Afräkne wi alltid de omständigheter, som warit wällande dertil; och monne icke wi sjelfwe genom tal, försummelse, oförsigtighet och stillatigande warit medverkande eller delactige i det, som sedan skrifwes endast på andras räkning?

2) Wi äre icke utdelare af de sinnes, naturens och lyckans häfwor, dem wi och andre äga, hwarföre icke heller wi kunne för dem fordra redogörelse. Det wpre ju förmatet, at utkräwa det man ej utgifwit, eller upskära det man ej utsädt hade.

3) Så ofta menniskjor utan grund tillwälla sig domsrätt öfwer andras hjertan, löpa de fara at mistaga sig, och falla in i många andra synder. Oförsigtighet är början til obillighet, orättwisa och kärlekslöshet. Denna är en källa til fiendskap och afwund — ; hämndlystnaden är en dotter til hatet och hwilka förwirrade tankar, ord och önsningar utbryta icke från denna olyckliga grunden!

4) Både den oreda, som i det borgeliga och Christeliga umgånget upväckes genom oblida, falska och onyttiga domslut öfver andre, såsom ock ewighetens dom bör injaga fruktan för alt förhastande — —

Derföre, då under en ödmjuk känsla af oss sjelfwe, wi åtage oss det wigtiga och of-ta nödwändiga göromål, at döma om andre, öfwerwågom först noga deras förhål-landen til alla sina orsaker, förnekom sedan icke det goda, wi blifwe warse, för de brister som sig öfwen uptäcka; betygom fram-för alt vår kärlek til dygden, och nästan, samt tro til vår Herra Jesum, inför hwil-ken wi alla skola uppenbarade warda. Må han om oss en gång så döma, som wi om alle andre dömt!

Sacktmodighet och mildhet, såsom det yppersta medel at för-sötma umgånget med andre.

”Blifwen I wrede, så syndar icke” Eph. 4: 26. Wreden är såsom andra finnes-rörelser i naturen grundad och låflig, ty den har sin uprinnelse ifrån en billig affky för det onda. Menniskjors gärningar äro icke

icke lifgiltiga, ej heller utan werkan på vårt wäl, hwarföre det tilhörer oss, at förekomma deras skadliga werkningar; annars wore kärleken til oss sjelfwe ganska fruktlös, ståndagtigheten i dygdens utöfning ringa, och det enskilda lugnet förstördt. Allwäre fordras uti alla våra timliga göromål, mycket mera i det, som åsyftar vår egen och nästans andeliga wäl. Den Christna lagen lämnar oss äfwen en fullkomlig rättighet, at med nit och rättwisa beifra, ej allenast det onda som oss tilfogas, utan ock det som i sammanlesnaden träffar hwilken osskyldig som hålst. Strängheten hwarmed lasten bör bestraffas, emotstås och förekommas, är altså en oundwifelig pligt, men man bör tilse, at icke derunder synda, hwilket skulle ske då man antingen wäljer otjenliga medel, eller beifrar det onda i ötid, eller gör det i fientlig affigt, för at endast tilfredsställa sin upståndna wrede. Hwilken klof man skulle wäl billiga et sådant förhållande? Nu bestraffning bör flyta utur et broderligt hjerta och hafwa den andras förbättring til hufwudandamål. Kan detta ej winnas, bör den åtminstone verka til andras affräckande.

Ufhandling.

At wälja en medelwäg emellan den stränga-

gaste rättwisa och mildheten, är icke så lätt, men Christendomen fordrar det. Salige äro de saktmodige — wandren med all ödmjukhet och saktmodighet. (Eph. 4: 2.)

Denna dygd, som alltid är i förbindelse med ödmjukheten och fridsamheten, och är en gren af den allmänna menniskjofärligheten eller wälwiljan, yttrar sig i allmänhet genom et wänligt och ömt bemötande emot andre i den inbördes sammanlesnaden. Ut ej allenast uti sina tankar utan ock ord, åthäfwor och werksamhet ådagalägga stillhet, lugn, wänlighet och ömhet, må med rätta kallast saktmod eller mildhet. Uti detta tillstånd äro merendels passionerne lifasom hwilande, och tilbakahållas såsom en strömande flod af den motsatta dammen, eller såsom wågorne sedan de lugnat. En saktmodig Christen förhäfwer sig icke öfwer de fördelar, han antingen i werldsligt eller andeligt affeende äger framför andre. I hwad tillstånd som helst betraktar han sig med en stilla undergifwenhet under Gud, och sina medmenniskjor anser han såsom lika delägande i Jesu rike. Han är ej någon oblid och hård domare öfwer andras förbrytelser, utan åstundar med et jämt sinneslugn och obrotslig wandel, at förbättra de ofeder han blifwer warse. Pauli förmaning är städse i hans minne: Ikläder eder såsom Guds utkorade all hjertats barmhertighet, wänlig.

lighet m. m. (Col. 3: 12, 13. Tit. 3: 1, 2. Gal. 6: 1.)

Följom med et upmärksamt öga den saktmodige uti wisa betydliga lefnadsomständigheter, och umgångets förhållanden: 1) I umgånget med menniskjor i allmänhet, utan afseende på deras uärmare förbindelse med oss. Wiså naturens och lyckans företräden berättiga icke någon, at wara owänlig, stråf eller hård uti sit umgänge med andre; utan twårtom förbinda honom med et dubbelt band, at så wäl påminna sig sin egen naturliga ringhet, som andras wärde. Har lyckan uphöjt honom til et högt och ansenligt ärostånd i werlden, eller ock tildelt rundeligare af detta lifwets bequämligheter, huru skulle han wäl såsom Christen twiså, at med saktmod och höflighet, ömhet och wänskap ungås med andre sine torstige likar. Wi wilje icke här bewiså, at hans pligt emot nästan sträcker sig wida längre, nämligen til barmhertighet, medlidande. — Sjelfwa umgangesfättet bör ej wåra stötande, oansändigt. Likaledes åligger det den ringare, at med känslan af sin wärdighet samt med ättning för andre så stieka sig uti deras sällskap, i samtal och åtbörder, at han ej förifras öfwer sin olikhet i stånd, eller upför sig ohöfwißt. Kärleken styrer hans tal til mildhet och wänlighet. I umgänge med dem som äro swa-
ge

ge til sinnes och kroppskrafter, obetänksamme, ja äfwen til en wis grad föraktlige och löjlige, fordras dock en saktmodig och stilla anda. Man will ej här å nyo påyrka nödwändigheten, at wara skonsam i sit om-döme om nästan. Sjelfwa sammanwistelsen bör icke smittas af det sårande löjet. Mildt ware en Christens upförande äfwen emot andra religions förwandter, fördragsamt emot olifatanfande.

2) Men de flästa umgången i werlden grunda sig uppå dels allmänna förbindelser, dels husliga pligter. Den magtägande äger ingalunda rättighet, at antingen undandra sig eller förackta dem, som lyda under hans domsrätt. Til lärare heter det: Herrans tjenare skall med saktmodighet bestraffa dem, som emotstå (2 Tim. 2: 24.); til ähörare: anammer ordet med saktmod. (Jac. 1: 21.) Til husbönder och tjenare, förältrar och barn, wänner, med et ord, alle som i enskild handel och wandel med oss äro förbundne: farer efter en stilla lefnad; ty aldrig kan du i hwad lefnadsstånd som helst, njuta et gladt samwetes lugn, så framt du icke bereder lugnet utom dig, genom et wänligt och christeligt sinnelag. Låtom äfwen denna saktmodighet för menniskjor kunnig wara. (Phil. 4: 5.)

3) I synnerhet wisar sig mildheten wid war nästas förbrytelser, ty kärleken öfwer-

sky

fyler allt. I detta afseende förtjenar han den högsta aktning; ty såsom han är förbunden med et Christeligt tålmod, och förtröstan til Gud, så är han ock den säkraste motwigt emot hämdlystnaden, som hos den naturliga menniskan upkommer genom owanners förföljelser, förtal och alla slags oförrätter. En Christen öfvervinner genom saktmod det onda, och hindrar des olyckliga grodd. Försonligheten är en dotter til denna älskwärda dygd, ty om wi med et lugnt sinne betrakte andras förseelser, om wi öfwerse med deras swaghet, skall det hända, at wi snart försons oss med dem. Mildheten är det ljuswaste medel at bestraffa, förbättra och godtgöra hwad war nästa brutit antingen emot oss eller andre. Erfarenheten besannar detta, Jesu heliga efterdöme upmanar oss dertil, mensklighetens rätt och allas bestämmelse til lycksalighet åskar af oss detta offer af de uprörda lidelserne; ewigheten och domen förestår oss. Älskom hwarannan inbördes, ty wi hafwe alle en Fader, en försonare och domare. Och hwilket lugn, utbreder sig i menskwännens hela själ och umgängelse. Detta lugn ware hans belöning. Allmän ware kärleken! mildt ware umgänget bland menniskior inbördes!

Christelig tacksamhet emot andre.

Alla wälwilja är til sin natur sådan, at den bör alstra tacksamhet hos dem, som äro dess föremål. Grunden dertill är den allmänna menniskjofärligheten; ty lika så mycket min nästa älskar mig, bör jag älska honom tillbaka; men om också det förra uteblifwer, d. å. om jag ej får erfara den andras ömhet och wälwilja, bör jag icke dess mindre bewisa honom godt. Ty såsom Gud utdelar sin godhet emot så wäl sine tacksamme, som otacksamme barn, bör också en Christen icke alltid se på lönen, eller efter densamma måta de wälgärningar han bör utöfwa. På andra sidan, är dock ingen ting naturligare och nödwändigare hos vår nästa, än at wära tacksam. Tyngre börda på jorden finnes ej än en otacksam, ty det är icke nog at han förglömmer och kallfönnigt bemöter sin wälgörare, utan hans djerswa sinne trotsar sjelfwa det Gudomliga wäsendet. Låt om oss dock icke alltid för wida sträcka wär flagan öfwer otacksamhet hos nästan, eller anse den minsta brist på wördsnadsbetygelse strart såsom et kännetecken til hårdhet. Wi böre wära warsamme och skonsamme i omdömet. Likwäl måste man erkänna at en mindre grad af otack, som nämligen består i glömska och kallfönnighet, icke

icke är så sällsynt i werlden. Det är merendels egenfårlekens blindhet och en tanklös sinnlighet, som dertil föranleder. Man ser det för ögonen är, och sedan det försvunnit ur åsynen, förglömmet det, liksom en man, som ser sig i en spegel, och förglömmet sedan hurudan han war. Jac. 1:23.24.

Afhandling.

Såsom alla Christeliga dygder äga med hwarannan det närmaste samband, och liksom upkomma genom deras inbördes förëning, så synes tacksamheten til sit ursprung wara sammansatt af wårdnad, fårlek och wålwilja; ty man är tacksam, då man dels erkänner, med aktning ihogkommer och prisar en annan för dess godhet, dels med all wålwilja söker densamma wedergålla. Ödmjukheten blandar sig äfwen i denna känsla, emedan aktning för en annan, förutsätter at man sätter wårde uppå hans goda egenskaper, och erkänner sit behof eller beroende af honom.

Tacksamheten wisar sig 1) genom erkänslan af undfångna wålgärningar. Ingen kan wåll wara så glömsk af sig sjelf och det goda, som han njutit, at han ej skulle i allmänhet erkänna och högakta sin wålgörare; men högmod och inbillning hindrar honom ofta at göra det på et wårdigt sätt.

fått. Så länge han tror sig hafwa förtjent den andres medlidande eller kärlek, och inbillar sig wara, antingen så högt uppsatt öfwer honom i ärostånd, eller så djupt af lyckan störtad, at den andre bör utan afseende wara honom til tjenst, är han ingalunda böjd til erkänsla. Men at wara lifligt öfwertygad om wår wälgörares, wår nästas wälmening, ömhet och andra dygdiga böjelser, at wårdera, högsackta och berömma honom dersöre, at i själen önska öfwer honom allt godt, honom wälsigna och med all wänlighet bemöta, se detta är uttrycket af den rena erkänslan, som icke kan föreställas beröfwad dessa yttre bewisningar. När såg man wäl en tacksam wän eller son eller tjenare, brista uti wördnad, i ärebetygelser, önskingar och wälsignelser öfwer dem som honom godt bewiste? När quafde han hos sig det ljuswa minnet af den ädle wännen, som war orsaken til hans wälfärd. När särade han anständigheten i det yttre. Det är sannt, at tacksamhet kan finnas i hjertat dold utan at så offentlig wilja framtråda; men då hon i dagen träder, måste det ske uti kärleks- och ärofulla åtbörder, ord och tecken. Låt wara, at wi äfwen hade förtjent den andres wälwilja, men han förtjenar tillbaka äktning, då han af Christelig frihet uppfyllt sin pligt.

2) Wedergällning, gentjenst. Det är den Christ-

Christna kärlekslagen, som förestafvar detta omvilkorliga bud; menniskanaturen antager det willigt, och det inbördes behöfwet i werlden fordrar det. Ty at den ena behöfwet den andras hjelp, är af erfarenheten påtagligt. Ingen är så ringa eller obetydlig, at han icke med sina krafter kan på mångfaldigt sätt tjena en annan; den rike behöfwet den fattige arbetaren, den mäktige behöfwet et stöd i den wise gråhårsmanen, den wise är icke så den blindes ledare, at icke denne kan trösta honom i motgångens stund genom sin egen såkra erfarenhet — Med et ord, den ena menniskan är förbunden med den andra, och hwad lyckan här i lifwet ojämnt delat, bör wälwiljan jämnt fördela. Den inbördes sammanlefnaden fordrar altså inbördes tjenester; och måttet eller gränsen för dessa bör endast kärleken utstaka, och ej den toma egennyttan. När wi bewise på allt sätt wår återtjänst, förtjene wi med rätta namn af tacksamme.

Sjelfwa sättet af denna återtjänst beror af hwar och ens tilstånd. Ganska förhastadt föreställer sig den egennyttige at timliga wålgärningar fordra en timlig och lysande wedergållning. Utan af den förgångliga mammon bedrager den werldskäre och girige med et tomt hopp, at se sina tjenester alltid betalde, enligt detta: med samma

mått i måten, skall eder måtit vara. Men äro icke de högre wälgärningar, som sse i andelig mätto, d. å. til sjärens fullkommande och bästa, af en ädlare art? Man ware opartist i jämförelsen. Med skäl betygade Paulus, at om han upoffrade alla sina krafter för de Christnas andeliga wäl, war det icke för mycket fordradt, om de wedergälde honom och ordets tjenare i allmänhet med timliga häfwor. Goda råd, underwisningar, upmuntringar m. m. verka långt mera til en rättshaffens wälfärd än alt det förgångliga. Skulle de altså icke högt wärderas och tjena til menniskjors inbördes förening i en broderlig kärlek? Svar och en ware nyttig efter det mått af gåfwor han undfått; ty äfwen som uti wår kropp äro särskilta lemmar, hwilka hwar för sig underhålla kroppen, så äro ock flere lemmar i den menskliga sammanlesnaden, och samfundskroppen, hwilka alla hafwa et gemensamt ändamål, at gagna, hwar och en på sit sätt, i sin förbindelse och bestämelse. (1 Cor. 12: 14-27.) Uti detta afseende måste wi tilstå, at den tacksamme aldrig saknar tilfälle, at wedergälla sin nästas godhet.

Söremålen, emot hwilka tacksamhet bör bewisas, äro så mångfaldiga som behofwen och förbindelserne. Natur och erfarenhet instämna med Jesu höga föreskrift, at älska

fla alla menniskjor. Och om wi äre pligtige at wedergålla ondt med godt, och ingen ting är så stridande emot den Christeliga fridsamheten och samwetets lugn, som hämdlystnaden, hwilken brinner af lust at wedergålla tilfogade oförrätter; mycket mera är det ådelt, at af en ren kärlek til Jesum bewisa sig tacksam emot sin nästa.

Huru bör en Christen förja för sin nästas andeliga wäl?

Menniskjor hafwa nästan i alla tider tilwält sig en slags rättighet at dömma om sina likars samwete eller själstillstånd, och emot dem, som i deras tankar ansets wara felande ifrån den rätta salighetens wäg, ofta nyttjat de wäldsamaste medel til deras omwändelse. Huru många grymma förföljelser, huru blodiga krig och omensfliga upträden har icke religionsnitet eller rättare hatet åstadkommit! Icke nog at man welat twinga sin nästas öfwerlygelse, utan man har uphöjt sig til en sträng domare, til en bödel och hämnare öfwer honom. För glömmom dessa olyckliga tider, ty de hafwa förswunnit, och den fridstiftande läran, som öm-

Såsom genom det andeliga högmodet, som som den werldsliga magten, blifwit missbrukad til så fiendliga affigter, har redan i det måsta gått tillbaka til sin stiftares renhet, och werksamma inslytande uppå det inbördes umgånget. Dömmet icke — för dömmet icke — ; hwar och en står eller faller sinom Herra. — Den som säger til sin broder du däre eller Raka — han är skyldig — . De högafinte Pharisäerne fördomde alla andra folkslag såsom dårar, gudlöse, samt gåfwo dem namn af: förlorade, fördomde. Jesus och hans Apostlar wederslode denna grofwa fördom. Men hwad singo de til belöning? Ehuru de woro sanningens och religionens ifrigaste bekännare, ansågos de likwål såsom Gudsförnekare och dårar. Swilket grusligt brott, at med kärlekslösa tankar, ord och umgänge förslampa dem, som antingen i religions begrepp äro något skiljagtige, eller til samwetet och lefnaden werkeligen äro fromme och fridsamme!

Afhandling.

- 1) Bewis at en Christen bör hafwa omsorg om sin nästas andeliga wål.
- 2) Sättet huru han yttrar denna omsorg.

Första Delen.

Såsom wår odödeliga själ til des fullkom-

Fornande i wisheit, dygd och lycksalighet, är det ädlaste föremålet för kärleken til oss sjelfwe, så är ock menniskjokärlekens högsta syftemål: andras sanna och werkelige wälfärd. Himmelsk är den glädje som njutes, då wi kunnat dertil bidra, hög och owilkorlig är vår förbindelse.

1) Vår nästas lika bestämmelse til sällheten är en tydlig wink för oss, at hwarcken arbeta deremot, eller försumma de tillfällen och medel, som kunna verka på hans fria öfwerlygelse och lefnad. Förnuftet och skaparens ändamål wisar, at enahanda ändamål winnes genom lika medel. Så outöseliga wälsignelsens källor äro för det timliga lifwet och så tillräckliga de äro til allas förnöjande, så rika äro äfwen tillgångarne til den andeliga lycksaligheten. Solen lyser för alla jordens barn, äfwen de otacksamma; skulle då den ene äga en uteslutande rätt framför den andre til sanning och dygd? Beträktom oss alla skapade til et och samma stora ändamål, som förr eller sednare skall uppfyllas.

2) Särskilta förbindelser och lefnadsstånd, skulle blifwa onyttiga och utan werkan, om ej den ena menniskjan arbetade för den andra. Måste detta ske i anseende til den jordiska sällheten, mycket mera i det andeliga. Wännskapen är deruppå grundad; Samhäl-
len äro stiftade för en gemensam wälfärds
bc=

Befordran. Christnas sälla gemenskap åsyftar, så mycket ske kan, endrägtighet, icke derföre, at våra sinnen skola tvingas til samma begrepp och känslor, utan emedan alle böra och kunna komma til salighetens kunnskap.

3) Det olika mått af sinnesgåfwor tyckes, i likhet med det timliga godas olika utdelning i werlden, fordra at wi sjelfwe, genom en förnuftig och samwetsgrann utgångelse, medwerke til en inbördes uppbyggelse. Paulus önskade intet högre, än at hos alle kunna meddela en andelig gåfwa. Ehuru åfwen dessa andeliga gåfwor alltid blifwa ojämnna och särskilta, förena de sig likwäl uti sina verkningar. Det är sant, at detta egentligen beror på läro- och uppfostringsståndets samfalta åtgärd, och intet wore dåragtigare, än at såsom utomordentlige lärare wilja upresa sig til andras underwisning; men den allmänna plikt at råda, förmana, lära och bestraffa sin broder, hörer, så wida det åsyftar hans werkliga förbättring, til hwarje Christen.

Andra Delen.

Til wår nästas fanna wäl räkne wi först, at hans förstånd uplyses. Detta ändamål kan ej annorlunda winnas, än 1) genom en ren öfwertygelse, genom skäl och erfarenhet; den enfaldige är aldrig så swag

swag i sinneskraster, at icke de bewis, som hämtas af hans erfarenhet, de råd och underwisningar honom gifwas, böra gälla. Allt bör lämpas efter hans tilstånd. Man misfkänne ingalunda det allmänna funda förståndet, ej heller de utwärtens sinnens werksamhet at öfwertyga; med begärlighet skall den ofkunnige och oerfarne emottaga allt hwad han fatta kan.

2) Wi böre ock förekomma allt, som kan leda war nästa til wilfarelse, eller förwilla hans begrepp och underhålla hans ofkunnighet. Huru brottsligt, at genom försummelse i upfostran och oförsiktighet i det dagliga umgänget, blifwa en orsak til nästans förwillelse i förståndet! Störtas han icke derigenom småningom uti laster, blir han icke för sig sjelf en börda, och en skamsläck för det allmänna? Fördomarnas wälde brytes icke genom twång, utan igenom en stilla, ehuru långsam, ompröfning. Ofta äro de dock genom wanan djupare inrotade, än at de låta sig utrotas.

3) Genom et skonsamt fördragande (tål-samhet), af andras swagare begrepp i religion. Utom det at all kunskap förutsätter en wis fattningsgåfwa, äro äfwen religionsfanningarne af den art, at de ej alltid kunna för sit afstånd ifrån den mensklige erfarenheten, göras begriplige för alla. Mätte man då skona den swage och ofkän-

tänkande för alla fiendliga omdömen; må man tåla sin medchristen, ehuru han slundom är vilsefarande; ty enighet i tänkesätt befordras bäst genom fridsamhet. (Jac. 3: 16. Rom. 14.)

Uppå hjertats förbättring hos nästan bör man arbeta 1) med saktmodig, dock alfwarlig och upriktig, bestraffning af rådande laster, samt ståndaktigt motstånd af de fel och brott, som hafwa et farligt intryck på sammanlefnaden. All människjofruktan, likgiltighet och ännu mera all obetsamsamhet, at gilla andras brottliga gärningar, ware fjerran. Man förebygge det onda med råd, warningar och föreställningar, man estergifwe af sina strängare fördringar, samt använde all försiktighet wid inrotade ofeders kullkastande. Sällan torde också wår nästa wara så til seder och hjerta förskämd, at han icke finner dygdens wärde, och låter sig af en broderlig kärlek upmuntras at söka densamma.

2) Wåra egna exempel uti gudaktigt och rättfönnigt lefwarne äro dock mera talande, än allt annat. (Math. 5: 16.). Det ypperlicaste tilfälle äge wi uti alla husliga förbindelser. Det allmänna umgänget bör wara Gudeligt, ej allenast för wår egen, utan ock wår nästas sanna tilfredsställelse. Komma icke de flästa laster ifrån syndiga efterdömen, från et lättfönnigt tal, åthäfwor och wan-

wandel? We werlden, för förargelse skull. Mätte man således undwika alla tilfällen, då en oskyldig kunde förföras!

3) Genom warsamhet i de yttre nöjen och förströelserne, grundlägger en Christen åfwen sin nästas förbättring. Mycket kan wäl i sig sjelf wara låsligt och liggiltigt, men icke allt tjénar til upbyggelse. (1 Cor. 6: 12.) Hållre, än at, genom et ovarsamt bruk af de jordiska tingen, gifwa anledning til en omåttlig njutning samt lastbar wäl-lust hos den lättförförde, må man förneka sig sjelf de oskyldigaste förnöjelser, ty kär-leken åsyftar alltid andras upbyggelse. (1 Cor. 13: 4. 5.)

4) En mild estergifwenhet af smärre för-seelser och oförrätter, hwarigenom wår nästa of förolämpat, skall wara såsom glö-dande käl på hans hufwud. Skulle du icke hafwa förbarmat dig öfwer din medtjenare?
= = Math. 18: 33 - 35.

Til wår nästas samwetes tilfredsstäl-lande böre wi åfwen med all sorgfällighet arbeta. Detta sker dels sålunda; at wi förekomme alla tilfällen til förargelse; at wi styre wåra egna upståndna sinnesrörelser, hwilke, såsom en hastigt uplågande eld, snart kunde antända de oskyldigaste och lugnaste hjertan; at wi framför allt wackte of för förklenliga omdömen och tankar om nästan, för afwund, misunsamhet och mera dylikt,
hwar-

hvarigenom hans sinneslugn störes; dels ock sker det genom slitiga bemödanden, at uti alla lifwets händelser gläda, uprätta, trösta och hugswala honom.

Hwilken hugnad och tilfredsställelse är det icke för en Christen, at under et slitigt bearbetande af sit eget andeliga wäl, med nit och trohet äfwen ledsaga sina bröder och likar på sanningens och salighetens wäg!

En Christens pligt at uti sit umgänge med andre wara upriktig, trofast och sanfärdig.

Det allmännaste utbrott af den blinda egenfårleken plågar yttra sig uti falskhet, bedrägeri, lögn och förstållning, hwilka i sjelfwa werket äro et groft förolämpande af andra menniskjors rätt. Den falske wisar sig helt annorlunda i det yttre, än han i det inre är. Omheten bär han på tungan, tro och sanning i skölden, men hatet i hjertat. Den bedräglige skyr inga oläsliga medel at förfördela sin nästa, utan gör det så uppenbart som hemligt. Ynga förbindelser eller öfwerenskommelser äro honom heliga; fårleken är honom ofänd. Lögn och osanning

ning wisar sig, dels uti förtigande af en saks werkelige sammanhang, dels uti et of-
fentligt wanställande af den rena sanningen. Antingen det sker til den andres skada, el-
ler för et flyktigt nöje, är det alltid owär-
digt, emedan det åtminstone icke bidrager
til nästans wälfärd. Deraf måste hända,
at menniskjor undfly den lögnaktiges um-
gånge, och förackta honom. — Den rättwi-
se deremot är i grund af sin bestämmeelse
och den Christna kärlekens fordran redlig
och upriktig uti allt sit wäsende, men tilli-
ka försigtig uti sit tal och umgånge, så at
han ej misbrukar förtroendets språk med
dem, som kunna eller wilja skada honom.

Afhandling.

Uprickettighet är en sinnesegenenskap, at så
handla och tala med sin nästa, at han tyd-
ligt inser wår werkliga föresats, wåra tan-
kar och wälmening. En Christen, som hy-
ser kärlek och högaktning för Gud, hwilken
granskar hans hjerta, kan ju icke annat än
öppenhjertigt ådagalägga det för menni-
skjor: Är frågan om nästans sällhet, skulle
han ej likasom i dagen wilja framställa sit
wälmenande tänkesätt, redligt och utan för-
ställning arbeta deruppå? En upriktig wän
är mera än den dyrbaraste skatt, ty det för-
tro-

troliga deltagandet i vår sällhet stadgar det inre lugnet. Ännu mera wälgörande är den uprichtige i anseende til sin nästas fel och swagheter, dem han ej bör genom smickrets läghet förtiga, ehuru likwäl icke för alle uppenbara. Det är nog, at uti det enskilda umgänget wara, råda, bestraffa, upmuntra. Utåt annat förhållande wore kärlekslöst, så länge nästans fel icke utbrusit i allmänt skadande laster, som böra lika allmänt, dock warsamt, motas. Uti lidandets stund, hwem wille neka den andre et öppet medlidande? Låt om alltså vårt ljus alltid lysa för människjor = = = !

Trosfasthet wisar sig i et redligt upfyl-
lande så wäl af våra ingångna öfwerens-
kommelser med andre, såsom ock vårt hjer-
tas egna fordringar. Alla löften äro heli-
ga för en Christen, emedan de grunda sig
på öskuld och wälwilja. Likwäl händer of-
ta uti sammanlesnaden, at människjor klaga
öfwer bristande ordhållighet; men man
ihogkommer icke huru många löften och för-
säkringar warit wilkorliga, hwars fullbor-
dan ankommer på den andres förmåga, el-
ler andre omständigheter. Ingen ting är
wanligare, än at i orden wara rundelig,
ty et wälsinnadt hjerta lämnar sig sällan
til alla förnuftets föreställningar. Ordhål-
ligheten bör dock använda alla medel, som
äro läsliga. — Men det kunde hända, at
en

en Christen öfwerilade sig uti sina fördrag. Sker det til hans egen skada, bör han dock vara trofast (Ps. 15: 4.), sker det til nästans förfång, som han ej kunnat förutse, bör han gifwa honom all uprättelse; annars sårar han kärlekslagen.

Sannfärdighet skiljer sig icke mycket ifrån upriktighet, dock säge wi den bestå uti en benägenhet, at tala sanningen. Denna pligt åligger ej allenast dem, som genom lära och undervisning skola handleda andra til samma kunskaper, utan ock hwar och en i den enskilda sammanlefnaden. Vår nästas wälfärd beror ganska mycket uppå den trovärdiga underrättelsen, wi honom lämne om hwarjehanda ting och händelser, som äro af wigt at kännas. Fördblje wi detta, eller intale honom at tro sådant, som är stridande mot sakens förlopp eller natur, så är han ju förörlämpad. Härwid fordras dock 1) at han skall äga rätt at fordra af oss en fullkomlig och noggran kunskap; 2) vår egen läsliga wälfärd skall ej derigenom kränkas; 3) andras rätt skall dermed äga bestånd. Deraf följer, at en Christen ingalunda är förbunden, at upptäcka ombetrodda hemligheter, eller förtälja sådana händelser, som lånda den felande nästan eller ock en oskyldig, verfaren ungdom til förargelse. At fördblja en swaghet kan ofta vara en nyttig anledning til den andras

dras förbättring; at icke känna en last, är uti all upfostran wida bättre, än at skåda henne i all deß ryswärda gestalt. Ännu nödwändigare är det, at emot en wäldswerkare, förtiga sanningen, ty annars bidroge man i sjelfwa werket at styrka honom i oförrätter, och gjorde sig sjelf olycklig. All sannfärdighet ware således stadgad, wälmenande, försigtig och lämpad efter tiden, med et ord, uplyst. Men wi böre äfwen tilse om det anständiga skämtet, hwarmed man stundom omkläder sanningen och sitt hjertas mening, kan wara för en Christen otillåtligt. Huru skulle den det wara, så länge ofuld och ömhet åtföljer wårt tal och hela upförande? Glättigheten i det inbördes umgånget kan icke sakna et så naturligt medel, hwars ändamål är at förnöja, men ingalunda at såra. Likaledes må et kärleksfullt beröm, som ehuru frikostigt, likwäl icke förnedras til et lågt smicker eller skrymteri, anses enligt med den sanningssållfande läran, ty utom den aktning man dermed wisar den ståndagtiga fromheten, gifwer man äfwen åt andre tilfälle, at efterfölja så wärdiga exempel. — Den trogne och samwetsgranne Jesu wännen behöfwer icke många föreskrifter, ty deraf hjertat fullt är, deraf talar munnen.

Den Christeliga wälwiljan och barmhertigheten.

”Salige äro de barmhertige, ty dem skall ske barmhertighet.” (Math. 5: 7.) Det är onefeligt, — at den store Guden förbundet lycksaligheten med hwar och en dygdig föresats och gärning. Sjelf barmhertig emot alla sina skapade förnuftiga wareser upmanar han dem til samma sinnelag, och Jesus säger: warer barmhertige, såsom eder himmelske Fader — och det är egentligt menniskjofårleken, detta werksama, ömma bemödande för nästans wäl, som utgör kärnemärket på en sann Christen eller hans kärlek til Gud; detta utgör rättensnöret hwar efter han skall dömas: ty alle hwad **J** hafwen gjorde den minsta af mina bröder, hafwen **J** gjorde mig, säger Jesus; och fårleken är den dyrbara skatt, som tillika med hoppet och förtröstan til Gud, trotsar tidens och lifwets förgånglighet. Låtom oss då göra godt och icke förtröttas, ty vår lön är stor i himmelen. Men det är icke för blotta lönen, som wi skole utöfwa wälwilja, ehuru det ingalunda är brottsligt, at såsom en fritt tänkande warelse öfwerwäga sina gärningars följder; det är i synnerhet af högaktning för vår himmelske Faders wilja och vår Frälsares stora efter-

D

döm-

domme, som wi böre göra godt; ty han, som war sjelfwa godheten, hwars oräkneliga ömhetsprof emot oss menniskjor ådaga-lägga hans hjertelag, är för oss Christne i tiden och ewigheten den fullkomligaste ur-bild.

Afhandling.

- 1) Emot hwilka skole wi bewisa wälwilja och barmhertighet.
- 2) Sättet huru det bör ske.

Första Delen.

Wälwilja och wälgörande, är den ädlaste pligt hwartil Jesu hela sedolära skall oss förbinda; Den är af det widsträcktaste innehåll, samt högsta enlighet med menniskjans natur. Men ehuru det beror på vår frihet, at göra wäl, är det icke likgiltigt huru det sker, och emot hwem. Huru mycken skiljag-tighet finnes icke i menniskjors omdömmen härwid! Å ena sidan inifrånker egennyttan så mycket begreppet om vår nästas wälfärd, at man tillsluter sig öga för hans verkliga behof, och tror hans tilstånd wara tilräckeligen sällt för at ej behöfwa hjelpas. Under föremåndning, at många lättjans barn och lastfulle tränga sig i den nödlidande och bettlande skaran, afwisas äfwen de
fat.

fattligaste. Man tager sig icke tid til gransking. — Å andra sidan är friskostigheten ofsta utan urval, och man gifwer genom en otidig allmosa mera anledning til syfslöshet, láttfínnighet och andra lasters framgång, än man hjälper den nödstälte. Jungalunda bjuder Christendomen at wara barmhertig utan urskíning. Det wore en mistydning. Men dá wi ej kunne granska war nåstas verkliga eller diktade behof — felom hållre (om det blir et fel) genom hjälpsamhet, än lámnom den behöfwande til sit olyckliga öde.

Med detta förutsättande, wilje wi afgöra, hwilke de äro, som böra njuta war godhet och medlidande; 1) Alle usle, som befinnas utur tilstånd, at genom egen flit och arbete underhålla sit usla lif. Huru många beklagansvärda tilfällen gifwas icke i lifwet! De finnas, som ifrån födelssen redan blifwit likasom stängde från dagens ljus och belagde med hwarjehanda kroppsplågor; eller skall wårt hjerta tillutas för dese, efter de icke det minsta kunna wedergålla wåra wålgärningar genom sit arbete? Huru många blifwa icke genom olyckliga omständigheter i werlden bragte til fattigdom och elände, förtryckte, förföljde! O J som yfvens öfwer edra förfäders dygder och lysande hederstitlar, och edra ríka förrådshus, J som innehafwen och da

geligen hopsamlen jordens omätliga skänker, utan at dem wärdigt använda; weten I icke, at edra ringare och nödställte bröder, dem antingen afwunden eller olyckan störtat, dese faderlöse barn, dese nödlidande änkor, dese som ur floden eller elden blifwit bergade, dese bedröfwade, sorgsne ja alle usle och fattige, äro eder nästa, som äfwen i Guds ögon och inför edra egna samweten hafwa rätt at fordra både undsättning af edert öfwerflöd, och ömhet i bemötandet! I klagen öfwer tidernas bitterhet, men hwad glädje kunna de förda, som få litet och alsintet bidra till andras lättnad i nöden. Naturen och förbindelserne i werlden må göra mycken skillnad, så at wåre anförwandter, wänner, bekante må anses wara öf närmast; men wid frågan om nöden och andras större behof, böra alla andra förbindelser wisa. Hwar hållst en usling fins, är han dig närmast; sjelfwe öwänner, då han är i yttersta nöden, bör finna uti öf en hjälpsam wän — sjelfwe den uthungrande röfwaren fordrar medömkan; fåfångt bör icke der usles klagerop höjas; nej, då bör Religions skillnaden uphöra och tystna. Exemplet af Samariten Luc. 10: 23-37. uplyser detta.

2) Lastbare eller sådane, som äro stadde uti wisa rådande synder eller swagheter, böra icke uteslutas ifrån den medlidandes war-

varfunsamma umgänge. Det är onskeligt, at de, såsom nödlidande, böra barmhertigt bemötas — såsom felande, uphjelpas, broderligt bestraffas. Huru ofta har icke en wanartig återgått til renare seder genom det man betygat honom sin medömkan! wälwiljans wälde är stort at krossa afwunden, högmodet och hämdlystnaden.

Andra Delen.

Barmhertigheten bör utöfwas 1) genom hwarjehanda timliga medel til lifwets underhåll och skötsel. Dessa medel böra wäljas efter den armes behof. Almåsor ske wanligast genom penninge tillskott, men det är icke alltid det tjenligaste.

2) Genom hållsamma anwisingar, och tilfällen til arbete. Et godt råd är ofta bättre än många lysande gåfwor. Faderlöse barn böra upfostras, indöfwas i nyttiga göromål o. s. w. Samhället har derföre wisligen dragit försorg för de uslas hjelp genom hwarjehanda nyttiga inrättningar.

3) Genom et ömt och Christeligt samtal, tröst och wederqueckelse. Man kan icke alltid wara i tilfalle, at gifwa af det timliga goda til den torftiges behof, icke hjelpa den förtryckte til råtta, men hugswalelse kan man aldrig honom wågra. Ängslige och sorgbundne äro äfwen icke med annat be-
tjente.

4) All harmhertighet bör ske enligt våra tillgångar, samt med granskning, och vara förbunden med rättvisa i anseende till andra, samt i synnerhet härflyta af et oskrymtadt hjerta inför Gud. Då hafwa de sin rätta stämpel. Ty om jag gäfwе allt, hwad jag äger till de fattige — -- men ej hade kärleken, wore jag icke wärdig. 1 Cor. 13:3.

Kärleken till wänner.

Naturligt och liksom inplantadt i menniskjans hjerta är behofwet att älska och wara älskad. Denna drift af kärleken, som då den är beständig, får namn af wänskap och förtroende, grundar sig egentligen uppå en inbördes likstämning i tänkesätt och sinne-lag, (ehuru med sina tilbörliga inskränknin-gar). Inbördes wälwilja förökar och stad-gar wänskapen, ja uti sjelfwa lidandet wis-sar sig i synnerhet sötman af en trogen wäns deltagande. Men så naturligt detta är, och af Sedolärans grunder nogsam-t er-kändt, är likwäl intet sällsyntare att finna i lifwet, än werkligt sanna wänner. För hända kommer denna flagan måst af öfwer-drifna fordringar eller anspråk, dem man gör på den högsta fullkomlighet hos wänner.

Man

Man räkne icke til desas antal sådane flygtige menniskjor, som, delaktige uti samma låga affigter, misbruka andras förtroende til lasternas så mycket friare utöfning. Wänskapen såsom dygd kan icke bo uti något annat än et dygdigt hjerta. Sanne Christne äro således ensamt wärdige detta ärofulla namn; men äfwen ibland dem kan icke alltid, för wißa skiljagtheter i begrepp och lefnadsomständigheter, träffas et innerligt förtroende, ehuru de äro wåre bröder och systrar i tron. Likhet i stånd och wilkor fordras äfwen dertil, om den skall wara o-
 twungen. Swad är då wänskap annat, än en broderlig kärlek?

Ufhandling.

Wänskap kan icke med alla knytas, eller bibehållas. Många anledningar förete sig til denna inbördes fridens förstörande; i synnerhet äro egenkärleken och sinnes rörelserne, orsaken til kallsinlighet, hwaraf hat och fiendskap samt alla slags oförrätter taga sin början. Menniskjohjertat är i sanning icke naturligen böjdt til ondskas och kärlekslöshet, utan misledes af sina sinnliga känslor, hwilka, om de ofta utbrista samt komma til en wana, göra det warmaste hjerta sluteligen kallsinligt och oböjligt. Christendomen til ära ware sagdt, at dessa tilfällen icke

icke så ofta inträffa; ty de flästa oförrätter och wänskapsbrott äro misräknade försök af egenkärleken, o. s. w. Icke heller äro alla oförrätter verkliga, utan en stor del updiktade. Wi tale nu om de verkliga. — Kärleken til ovänner eller dem, som oss för-
 olämpat, eller hata och förfölja oss, innefattar twänne wigtiga delar, nämligen:
 α) en upriktig benägenhet at förlåta den felände nästan, och undraga hans swaghet, d. å. försonlighet; β) bøjelse at göra honom godt, wälsigna, bedja för honom (Math. 5: 44.). Juggendera af dessa kärlebens bewisningar är omöjlig, ty hwarföre skulle det annars wara oss anbefaldt, och hwarföre skulle Jesu stora efterdöme framlysa til en obrottslig efterlesnad? Det är icke stridande med wårt sanna sällhetsbegär, utan fast mera dertil ledande. Adlare och sällare pligt har icke kunnat förefriswas! Jesu lära tilågnar sig med skäl, at i denna wigtiga del hafwa förädlat menniskjoslägtet. Men wi höre til naturen af denna kärlek mot ovänner föra hwarken en slags känslolöshet af andras oförrätter, eller den högsta grad af ömhet, wälwilja och förtroende. All kärlek mot nästan måste hafwa sina olika grader, och beståmmas af sjielwa föremålen eller tilfållen. Förtrolig wänskap kan ej med alla utan undantag ingås, mycket mindre med dem, som oss
 ha-

hata. En allmän mildhet, skonsamhet i ord och gärning, hjälpsamhet, wälgärningar samt medlidande hörer til denna pligt. Swilken Christen wore det också, som ej kände smärtan af sit lidande, förtrytelsen öfwer nästans kärlekslösa förhållande, utan at derföre bryta emot den kärlek han bör iakttaga? Likaledes är nödigt at härwid påminna sig, det en anständig ersättning för lidna skador, samt försvar emot fienders anfall m. m. fullkomligt består med kärlezens och försönlighetens bud.

Försönligheten, som i likhet med det Gudomliga Wäsendets oändliga nåd, förfunnar förlåtelse, huru ädel i sit ursprung! ty den är grundad uti et af kärlek til Gud och nästan brinnande hjerta; huru hög til sina orsaker! som äro: Guds oförskyllta nåd, Jesu försöning, mensklighetens swaghet, nöd och ofullkomlighet; huru säll til sina verkningar, nämligen et ouphörligt samweteslugn, inbördes frid och rolighet, samt ewighetens belöning! Skall då en trogen Jesu efterföljare finna så mycken swårighet wid upfyllandet af det löfte, han dageligen gifwer sin Gud i den bönen: "förlåt oss — såsom ock wi förlåte"? Wi wilje upmuntra hwarannan dertil genom några forta, men wigtiga anwisingar. Bewara dit hjerta, du samwetsgranne Christen, ifrån de häftiga sinnesrörelsernas wäld,

wåld, i synnerhet dem, som upkomma wid känslan af oförrätter. Du är känslofull och måste erfara smärtan af föraktet och förtrycket, hwarmed din dygd belägges, men segra öfwer denna smärta genom föreställningen af din owäns oförstånd: "de weta icke tör hända, hwad de göra"! med Stephanus utropa: Herre! tillräkna dem icke denna synden. Hindra din wrede at wedergålla ondt med ondt, at hämnas och at öfwerila dig. Föreställ dig sedan din owäns tilstånd, i hwad frestelse han varit, om han med upsåt, eller förledd, ensam eller i samråd, wetande eller owetande handlat kärlekslöst emot dig. Tag också i öfweråtgående det goda, som kan finnas hos din felande broder, ty det är billigt, at erkänna hans goda sida — ; döm sedan om han är mera tårar än det spottsa löjet wärd, mera wärd at förlåtas än straffas. Gudomligt i sanning är det nöjet at förlåta, och den som undgått stormen af sitt eget hjertas wrede, känner bäst lugnet i kärlekens famn. Tilfälle och uttryck för denna försonlighet kan icke saknas, när mildheten styrer alla kropps- och själs-krafter. "Om du offerar på altaret, och kommer ihog, at din broder hafwer något emot dig — gack bort och försona dig med honom" — Math. 5: 23. 24.

Wålgärningar emot owänner liknas
wid

wid glödande käl på ens hufwud. (Rom. 12: 20 —) De äro det högsta kånnetecken på ädelmod och en broderlig kärlek. Såsom Gud låter sin sol upgå öfwer gode och onde, så bemödar sig ock den fromme at öfwerwinna det onda genom det goda. Det skall ej blifwa swårt, at af Christiendomens häfder och en pålitelig erfarenhet hämta bewis och exempel på denna dyrbara förbindelses werkan. Hela Jesu lefnadshistorie, hela Pauli wandel, alla martyrsers eller ståndagtige bekännares sista stunder, som warit förbundne med wålsignelser, förböner och wålgärningar, wisa hwad kärleken til owänner förmår. Hwilken lyälilig sinnerförfattning alltså är icke det, at wara långsam til wrede, hastig til försonlighet, wålmenande, öm och upriktig at hjälpa den felande? Skulle ej detta sinnerlag i lifwet fullkomnas, så skall åtminstone ewigheten det göra.

Guds wisshet uti lefnadsståndens inrättning.

”Såsom wi uti en lekamen hafwe många lemmar, men alla dessa lemmar hafwa icke sam-

samma göromål, så äre wi ock många en
 lekamen i Christo, men inbördes äre wi
 hwar annans lemmar." Rom. 12: 4. 5.
 Genom en naturlig jämförelse med menni-
 skjokroppen, hwars alla ledamöter och lem-
 mar hafwa sit bestända föremål, nytta,
 nödwändighet, ordning, och på et så un-
 dransvärdt sätt af den store Skaparen äro
 sammanlänkade til det timliga lifwets be-
 stånd —, wisar Paulus alla Christna med-
 lemmars nära förbindelse med hwarannan
 til inbördes frid och wälstånd, ehuru de en-
 skilte gåfwerne äro olika och på mångfal-
 digt sätt utskiftade. Swad denne Apostel
 på så öfvertygande sätt föreställt om både
 de naturliga och utomordentliga gåfwerne i
 den första Christna Församlingen, v. 6 = 8.
 Kunne wi med skäl lämpa uppå människors
 allmänna fördelning i särskilta lefnadsstånd,
 förbindelser, behof, föremål och lagar.
 Gud den Allwise Skaparen har gjordt hela
 människoslägtet af et människopar, men uti
 des forplantning grundlagt så många sär-
 skilta förhållanden. Prisom Guds godhet
 och wishet uti skapelsen, och låtom oss icke
 af otrons öwärdiga föreställningar förwillas
 til antagande af en blind nödwändighet uti
 werldens uppehållelse, icke heller af menni-
 skjors wanliga kallförmåga förledas til
 tröghet, tanklöshet och otacksamhet emot den
 Guden, hwars skapade werk wi äre. Fram-
 för

för allt erkännom, at det är Jesu lära, som gör oss upmärksamme på Guds välgärningar, samt förbinder oss til iakttagande af alla de föreskrifter, som äro gifne för hwar och en särskilt förbindelse i lifwet.

Afhandling.

Thuru det är solklart, at menniskjor, med hwarandra jämförde, hafwa de flästa behof, sinnes- och kroppsgäfwor, rättigheter och skyldigheter gemensamma, samt äro sålunda alldeles jämlike, sinne wi likwäl denna naturliga jämlikhet hwarken wara eller kunna wara i allt fullkomlig. Särskilda lefnadsstånd, åldrar, yrken och förbindelser gifwas; Gud har stiftat dem, i de wisaste ändamål.

1) Hwilken stor wishet blifwe wi icke warse uti sjelfwa det menskliga lifwets första uphof, tilwänt och förändringar, genom så olika åldrar! Behofwet är naturligt. Hwem wille af barna-åldren wänta den mogna åldrens werksamhet, hwem af ålderdomen den styrka hwarmed ynglingen är utrustad; hwem fordrar af ungdoms-åren allt det förstånd, som en längre erfarenhet medförer? Af detta wänt lifs olika åldrar, samt småningom framskridande odling, härrör nödwändigheten af särskilda förbindelser emellan föräldrar och barn,
lä-

lärare och dem som skola undervisas, myndiga och omyndiga, wårnlöse och manbare. Menniskjoflägtet är likasom en kedja i hwilken den ena länken styrker den andra.

2) Utom särskilda lefnadsstånd skulle den största förwirring uppkomma bland menniskior. Wi se ju så olika gåfwor, egenheter, böjelser, både i anseende til wår natur's första inrättning, såsom ock til den utwärtas lyckan. Alle äga icke lika förstånd eller tilfälle, at sjelfwe upöfwa det samma, derfore kunna icke alle lära och undervisa; alle äga icke lika fallenhet eller böjelse för kunskaper och wetenskaper, äfwen som icke samma fallenhet för arbeten och handaslögder; deraf följer, at särskilda lefnads yrken måste finnas; alle kunna ej winna lika förmögenhet, lika framgång i sina göromål, lika och enahanda lycka, rikedomar o. s. w. Hwaraf följer, at somliga måste genom andras biträde förskaffa sig födan, den fattige måste anlita den rike, den swage hero af den starkares beskydd; ty alle kunna icke här i dödligheten födas eller komma til samma förmåner. Om nu icke Gud hade så wisligt ibland sina barn fördelat sina gåfwor, så wäl de andlige som kroppslige; så inre som lyckans, huru förwirrad wore icke sammanlefnaden? Nu är menniskjofårleken det band, som uprätt-

hål

håller och förbinde dem alla, och Gud ärad uti all denna ordning.

3) Blandningen af lefnadsfatt och hushålls förbindelser syftar på det helas wälstånd; lycksaligheten är det allmänna föremålet; medlet dertill är en fri öfwerenskomelse ibland menniskjor. Om wi undantaga föräldrars och barns inbördes förhållande, eller lifwets första ålder, som beror på et naturligt behof, eller en af Skaparen förordnad nödwändighet, så äro alla de öfriga, större och mindre, högre och lägre lefnads yrken omedelbart förnämligast grundade uppå vår frihet. Men denna friheten bestämmes af vårt gemensamma behof som menniskjor, at söka vår lycksalighet. Gud har ju satt uti vårt fria wal, at anten såsom jordbrukare eller slödde-idkare, eller i hwad annat lefnadsstånd som hållst, söka vår timliga bergning, och derwid äfwen bidra till andras wälgång. Den allmänna erfarenheten lärer ju detta; den wisar huru olycklige menniskjorne skulle wara, om de icke sjelfwe arbetade uppå förbättrande af sit tilstånd, och medverkade i och med det samma till andras nytta. Ögat är begäfwadt med förmågan at se, men wore onyttigt om ej de andre lemmarne i vår kropp bidra dertill at förskaffa det samma tilfälle til verksamhet. "Om hela lefamen wore öga, hwar bleswe då hör"

hörflen — — Men nu hafwer Gud satt lemmarita hwar för sig — ögat kan icke säga til handen: jag behöfwer dig icke, eller hufwudet til fötterna, jag behöfwer eder icke — — Alle lemmar skola den ena för den andra omsorg hafwa." 1 Cor. 12: 14 = 26.

4) Men icke nog, at wi genom dessa hushålls förbindelser hänte den största tilliga nytta; Gud har ock welat derigenom bereda oss en högre lycksalighet, nämligen, wigtiga anledningar til förbättring för oss sjelfwe och andre, samt til stadgande af vårt flyktiga sinne. Huru skulle ej lättsinighet och förderf annars fortplantas i werlden, om ej den ena wore med den andra förbunden, barn med föräldrar, makar sinn emellan o. s. w.?

5) Uppå denna wisa inrättning stöder sig äfwen all frid och enighet, allt förtroende emellan menniskior. Utan et långt eftersinnande sinne wi tydeligen, at den drift, som af Skaparen är nedlagd uti hwarje menniskjas själ, at älska sig sjelf, detta sällhets begär är ej allenast en wäsentelig grund til vår egen tilfredsställelse med vår warelse, utan äfwen förbundet med menniskjokärleken fordringar. Och denna menniskjokärleken, detta förtroliga umgänge med våra likar, bibehålles, stärkes och fullkomnas genom de särskilta lefnadsstånd, hwari wi

vi befinne oss. Wälsignom den milde Skaparen, som gifwit oss detta kärlekens och enighetens band. Den höge och mäktige skall ej mer känna sig berättigad at undertrycka den låge och swage, icke den rike at utsuga mårgen af den fattige, icke den uplyste at förakta den enfaldige, icke den förnögne at slafwiskt handtera den behöfswande. Nej, kärleken skall bewisa sig werksamt i alla dessa naturens och lyckans wilkorliga skillnader; förtroende och frid skall i samhällslefnaden finnas, och Han, som är fridens Gud, Han äfwen, som oss alla köpt hafwer til sällhet, wår Frälsare Jesus, skall wara det hufwud, som styrer alla lemmarne i en och samma samfundskropp.

Den Christeliga Öfwerhetens och undersåtares inbördes förbindelser.

”Ingen Öfwerhet är utan af Gudi; den Öfwerhet som är, han är skickad af Gudi.”
 Rom. 13: 1. Denna wigtiga sanning är, både i menskligt affeende och i anseende til Religionens föreskrift, grunden til all borgelig frid och ordning. Naturen lärer oss,
 ¶ at

at uti alla samfund måste vara en allmän lag, en lagstiftare, hvars gđromål det är, at befordra en allmän sällhet. Denna inrättning är af Gud medelbart stiftad, emedan hela menniskjo-naturen, jämte dess behöf och ändamål, beror af Skaparens visshet. Dåraktigt och otacksamt handla alltså de menniskjor, som icke erkänna Guds vilja i alla menskliga stiftelser. Gud, som förbundet hela menniskjoslågtet genom kärlekens band, vill ofelbart at alla samfundslemmar skola styras af en Öfwerhet. I synnerhet är det Jesu lära, som uplyser, bekräftar och helgar denna samfunds lag och ordning. Kunde nu Apostelen med skål påyrka detta, i anseende til den hedniska öfwerheten, som i så många delar hade fiendligt behandlat Christendomens bekännare; påyrkar han för Christne det såsom en samwets sak, at vara underdånige all borgelig ordning för Herrans skull; mycket mera höre wi, som lefwa under en Christelig Öfwerhets beskydd, troget upfylla hwad vårt samwete, vår Religionsstiftares befallning och vår egen timliga wälfärd kräfwer. Det är således icke endast den fria öfwerens-kommelsen, icke blott behöfwet, eller et förädladt sällhets begär, som utstakar våra pliatier såsom undersåtare; det är i synnerhet Guds och Jesu heliga lag, som är grund-

grundvalen til alla samhällslagar, til öfverhets och undersåtares inbördes förening.

Ufhandling.

- 1) En Christelig Öfverhets förbindelser.
- 2) Undersåtares pligter.

Första Delen.

Så vida den allmänna sällheten är hufvud föremålet för alla borgeliga samfund, samt deras lagar, så kan äfwen Öfverhettens förbindelse och bestånd derifrån i allmänhet hänledas. Utwille wi närmare betakta ändamål, så finne wi

1) at det tilhörer Öfverheten at genomwisa lagar och författningar waka för det allmännas wäl. Huru lyckliga hafwa icke alla Christina samhällen varit, ända ifrån deras första upkomst, i det de blifwit styrde genom flokhet och samwete! Hit räkne wi ej allenast de lagar, som befordra Christinas inbördes lugn och samwetsfrid, utan äfwen de, som äsyfta deras timliga wäl. Hållsamma författningar måste i alla tider wördas såsom bewis af en Öfverhets kärleksfulla omtänka; och ehurudane de tilfällen hafwa varit, då en allmän förwillelse herrskat ibland Regenter och folkslag, måtte wi icke

icke hänleda det ifrån andra, än werkelige fällor, nämligen laglöshet, Religions förakt och blindhet.

2) Tilsyn öfver lagarnas obrottsliga efterlesnad, är en följd af det förra. Då rättvisan enligt lagarnas föreskrift jämt skapas, då ordning oförbröckt bibehålles, då hvarjom och enom är bewarad den säkerhet, som samhällslagen tillägger, då straff och belöningar med eftertryck, med mildhet och opartiffhet utdelas, när en sorgfällig upmärksamhet skänkes hvarje lesnadsstånd, at det må upfylla hwad lag och ordning äskar, då är den Christeliga Öfwerheten tilfredsställd i sin kallelse, och Gud gifwer dertil sin rika wälsignelse.

3) At skydda samhället emot öfwerwäld, waka för det allmänna lugnet och säkerheten, så wäl inrikes som utrikes, både genom förekommande af wäldsamma stämplingar, förtryck, röfwerier m. m. såsom ock genom et werksamt försvar emot fiender; at uti frigsståndet underhålla gudsfruktan och mannamod; detta och hwad mera dermed gemenskap åger, utgör den Christeliga öfwerhetens föremål.

4) At genom nyttiga inrättningar i alla lesnadsstånd, bidra till allas wälgång, at öppna de säkraste tilgångar til allas bergning, til de fattigas, sjukas och ulla wård, m. m. samt hämma allt, som kan kränka
en

en förnuftig ordning, frid och välfärd, eller försätta samhällets medlemmar i förtryck och uselhet.

5) Sjelf gifwa et Christeligt efterdömmne uti Gudsfruktan, tro och ståndaktighet. Jesu lära är af en förbindande kraft för alla, och Gud är alla Konungars Konung. Därföre uphöjer David Guds ära, med en så brinnande andakt: Alle Konungar skola honom tilbedja. Ps. 72: 11. 102: 16. "Lycksaligt det land, hwars Konung ädel är", betygar Salomo Pred. B. 4: 13. Och alla Christna Staters erfarenhet instämmer deruti, at et Christeligt exempel på thronen är en dubbel lycksalighet för et folk.

Andra Delen.

Undersåtares plikter äro:

1) at lyda Öfwerhetens bud och befallningar. Utom laglydnaden fullfaller samhällets yttersta ändamål, och lagen blifwer en död bokstaf. Den som sätter sig emot Öfwerheten och Lagen, han sätter sig emot Guds stickelse; men de, som sig deremot sätta, skola få en dom öfwer sig — Rom. 13: 2. Denna laglydnad bör ske ej allenast för fruktans skull, — ty Öfwerheten bär ej swärdet förgåfwes, — utan för Guds och samvetets skull. (v. 5.) Beflagom de tider, då et folk nog lågt skulle för-

förgåta sig, at uppenbart eller hemligt affsaga sig all trohet emot sin lagliga Öfwerhet. Huru blodiga och olyckliga hafwa icke alla upprors tider varit! "Men den som et trofast hjerta hafwer, och wänligt talar, hans wän är Konungen." Ordspr. 22: 11.

2) Kärlek och wördnad tilkommer Öfwerheten af flere orsaker, emedan han är lagens wän och samhällets stöd, undersätters wälgörare och far. Högackte wi alla stora förtjenster bland våra lifar, och älske wåre wälgörare, huru kunne wi då neka dem wördnad, som äro outtröttelige i beredandet af allas wälfärd? Fruktet Gud, ärer Konungen.

3) Bidraga til Öfwerhetens och samhällets gemensamma ändamål genom en willig upoffring af någon wår förmögenhet, ty det gemensamma bästa kan ej befordras utan mångfaldiga kostnader och utgifter. Detta är så uppenbart, at wi endast äberope oss Jesu heliga utsago: "Gifwer Gudi det Gudi tilhörer, och Keisaren om det honom tilhörer. (Math. 22: 17. 21.) Den tull, som tull bör — den skatt, som skatt tilkommer. (Rom. 13: 7.)

4) At med mildhet och billighet dömma om en Christelig Regerings anstalter, är så mycket mera wår plikt, som enskilda undersätare äro sällan i tilfälle, at rätt känna eller granska allmänna göromål. Swärföre
lad

tabla det som obekant eller likgiltigt är? hvarföre uphåfwa sig til domare? — döma mer icke i förtid — (1 Cor. 4: 5.)

5) Adel är äfwen den Pauli förmaning: at "wi böre hålla böner och förböner för alla menniskior, för Konungar och all Öfwerhet, at wi må leswa uti et roligt och stilla leswerne." 1 Tim. 2: 1. 2. Religions förnekaren kan på intet sätt bemantla sin fräckhet äfwen i denna del. En from Christen, som tillbeder Gud — är dock den ädlaste undersåte.

Et folks och samhälls lycksalighet under Guds mågtiga beskydd.

Rättfärdighetens frukt skall wara frid, och des lön en ewig stillhet och säkerhet." Jes. 32: 17. Propheten upmuntrar genom detta löfte sine samtide til en oskrymtad och ståndaktig Gudsfruktan, förtröstan och rättfärdighet. I det föregående har han beskifwit de lyckliga Messianska tiderne, då Konungar skulle lära sig, at med rättwisa regera, och hwar och en befordra det rätt är, i det stället at, under tidernas förderf, hwar-

Hwardöfwer han klagar (y. 6 = 12.), ej annat war at befara, än Judiska statens ödeläggelse, som skedde genom Babylonierne. De rättfärdige, som ej deltagit i rådande laster, skola wara trygga och i stillhet kunna afbida den sälla tiden, då wisdom, sällhet och frid skulle återskänkas deras land. Mitt folk, säger Herren, skall bo i fridens hus, i trygga boningar och säkerhet. Detta är en målning uppå den andliga frid och sällhet, som Jesu rike med sig förde. Gudaktigheten har dock äfwen löfte om et timligt lugn och säkerhet, så wäl för hwar och en enskilt, som för hela samhällen; och om det icke inträffar, at folkslags och rikens borgeliga lugn är ewigt eller beständigt, så hänledom detta ifrån menliga naturens enskilda och allmänna förderf. Det blifwer dock alltid en fast sanning, at alla samhällen stå eller förfalla genom den mäktige Gudens styrelse. Han beskyddar de fromme i landet, och straffar dem som hans namn icke frukta.

Afhandling.

- 1) Guds mäktiga wård och beskydd öfwer samhällen.
- 2) Lycksaligheten under hans wård.

Första Delen.

Judafolket är et talande bewis uppå Guds synnerliga omwårdnad. Ifrån des första ursprung, ända til des slutliga fall, uppenbara sig Guds mäktiga skickelser. Fångenskapen i Babel återfallade detta känslolösa folk til den sanne Gudens dyrkan, och war liksom en förberedelse til den Messianska tiden. Tilbaka komne från Babel, skulle Judarne å nyo uprätta sin Gudstienst och borgeliga statsförfattning. Gud förlänte dem både skicklige härförare, såsom Soro-babel, Nehemias, Sagfunnige, nämligen: Esras, Propheter: Daniel, Saggai, Malachias, och genom dese utwalde redskap, dem Gud med prophetiska gåfwor utrustat, utförde han sina stora affikter. Då sannades Prophetens ord: Ps. 127: 1. "om icke Herren bygger huset — ej bewarar staden, — waka waktarena säfängt." Tempelbyggnaden gief wäl långsamt, staten skakades af många fiendliga försök och förföljelser under Syriske Furstarne, men Juda Samhället tiltog dock i styrka, och war wid Jesu födelse om ej blomstrande, likwäl mäktigt. Gud wårdar och styrer alla samhällen genom sin allt uppehållande och werkande kraft, men det sker genom medel-orsaker.

1) Genom tilförordnad öfwerhet och dem, som werkställa des bud och författningar.

gar. Ingen Öfverhet är utan af Gud —
 — Rom. 13: 1. Kunne wi wäl anse de
 wisa lagar, påbud, råd och upmuntringar,
 dem en Christelig öfverhet gifwer et folk,
 til befordrande af rättwisa och säkerhet un-
 dersåtare emellan, den ömma omwårdnad
 om allas wälstånd, lugn och trefnad, så-
 som annat än den gode Forsynens inrätt-
 ningar? Af honom är wisshet och starkhet,
 Han grundade samwetets och naturens lag,
 det är ock Han, som uprätthåller själens
 krafter, at de blifwa werksamma. Den
 rättwisa och ordning, som ibland et folk
 bibehålles, hämtar sin förnämsta styrka af
 den allestädes närwarande Domaren. Gud
 är med i lagen och domen.

2) Gud gifwer sin wälsignelse til alla
 de företaganden, som åsyfta Hans ära, re-
 ligionens widmakthållande och samhällens
 bästa. At lagen efterlefwes och undersåtare
 willigt upfylla sit kall, och följa de nytti-
 gaste råd, är wäl icke en omedelbar wer-
 kan af Gud, men det är Han, som genom
 de naturliga gåfworne uppehåller och bere-
 der hjertat. Hans Gudomliga ord, och
 werkande kraft genom nåden och de synliga
 andakts medlen, håller det ådlaste af allt,
 Religionen och Gudaktigheten, wid magt.
 Hans ära uppenbarar sig i hela naturen —
 Samhällets bästa beror på wen lyckliga ut-
 gång och de stickelser, dem Han bestämt.

At

Att han styrer äfwen det minsta til sina ändamål, se wi af alla folkslags och rikens upkomst, fortgång och förändringar.

3) Genom så wäl naturliga medel, som en närmare wård, skyddar Gud riket ifrån många faror, skadliga och förödande frig. Huru ofta fråstes icke Judariket? Om icke Herren bewarar staden — —. O huru oomfatteligt och obestrefweligt är icke detta den mäktige Gudens beskydd. Genomwandra alla rikens öden! Du ser ej hans hand, men du häpnar wid det underbara. — Job. 12: 23, 25.

4) Genom oförmodade händelser tillåter Gud wisligt et folk at falla i nöden, men frålsar det derifrån underbarligen. Han råder öfwer werlden och alla elementer. Det som menniskior icke en gång kunna önska, och föreställa sig uti inbillningen, verkställes dock uppå hans minsta wink. Judarnas exempel bekräftar detta tilfyllest.

Andra Delen.

Lycksaligt det folk, hwars Gud Herren är. Den andliga sällheten och samwetsfriden är det högsta, som et samhälle winna kan. Dertil bidrager egenteligen Religionen, Guds ord och nåd, jämte andaktsmedlen; men huru många wälsignade anstalter, til Gudaktighetens befrämjande, kunna icke af en Christelig regering widtagas; huru

här

Härligt blomstrar icke all andelig lycksalighet i et välstyrdt samhälle! ty genom Herren regera Konungar —; äfwen den borge-
liga och timliga sällheten kommer af honom. Betrakta α) det inwärtas lugnet och stillheten i et land, emellan medborgare. O hwilken dyrbar skänk af den Ewige! Där fromhet och laglydnad, rättwisa och wälwilja finnes, där utbreder den mächtige Skyddsanden ro och säkerhet, lugn och för-
troende.

β) Det utwärtas lugnet emot fiendtliga försök. Hwad uträtta de mächtigaste riket, då Herren tager sin hand ifrån dem? Så många öfwerwinneliga städer och enwäldsmagter hafwa fallit, och de som ländar här-
jat, finnas icke mer.

γ) Timmelig wälgång i alla lefnadsstånd och näringsgrenar. Den allmänna wälfärden befordras genom alla enskiltas sammanstående krafter; ty såsom ändamålet och orsaken til all samhällslefnad är den, at hwar och en skall finna den lättaste utväg til sällhet, så beror detta äfwen derpå, at alle tillsammans arbeta uppå et allmänt wäl. Ut i dessa allmänna förmåner, som utbreda sig i alla uptänkelige lefnads-
sätt, kunna alltså samhällets lemmar, de störste med de minste, deltaga efter sina be-
hof och önsknningar. Et rike deremot, som
fön-

söndrar sig emot sig sjelf, blifwer öde (Math. 12: 25.) och hastar til sin undergång.

Åtta mafars inbördes förhållande.

”Den som af begynnelsen skapte menniskjan, man och qwinna skapte han dem —.” Math. 19: 4. Dessa Frålsarens ord äro en förklaring och uprepning af den första grundlag wid skapelsen, hwarom Moses talar. At Gud sifstat äktenskapet, och bestämt man och qwinna, at genom den närmaste förbindelse befordra sin inbördes wälfärd, samt gemensamt bidrağa til sit slägtes fortplantning, ser man ej allenast deraf, at menniskjans natur har sig medfödd denna parningsdriften, utan ock af sjelfwa historien om det första menniskjoparets skapelse. Skulle någon olikhet af kön ifrån första början hafwa varit, och denna olikhet ännu under menniskjoslägtets fortgång märkligtigen wisa sig, så kunde man icke hämta så mycket skäl af sjelfwa naturen, för äktenskapets helgd. Men nu ser man på et förundranswärdt sätt den aldrastörsta jämnhet och wisa fördelning af kön, til et owerfägeligt bewis derpå, at Gud så allt in-

rät-

rättat, och at han bestämt endast en man och en qwinna at tillsammansbo. Af begynnelsen war det så; Guds stiftelse kan ej jäfwas, och dåraktiga äro alla påståenden om menniskjor eller folkstammar, som skulle warit til förr än det menniskje-par, hwarom uppenbarelsen talar. — Judarne hade wäl i en sednare tid misbrukat denna Guds första lag — men deras fördom och hjertas hårdhet kan ej gälla til undskyllan eller efterföljd för någon flok Christen. Det högsta, som näst Skaparens stiftelse gäller, är Jesu egen utomordentliga bewisning och wilja; ty allt hwad han förklarade, war efter Guds wilja, som honom sänt hade. Joh. 5: 30. Tilläggom ännu de olyckor, som warit ofsiljagtige från så wäl månggiftet, som den ostadiga parningen mellan bägge könen. Hwilken omwårdighet, hwilket wäld emot våra likars rätt, hwilken grof misräkning uti menniskjors egen husliga sällhet!

Afhandling.

Natur och erfarenhet wisar, at menniskjeslägtets ådlaste sällhet i timlig mätto beror på äktenkapets helgd. Deras härflyter menniskjors inbördes frid, ordning i samhället, utwärtas sedighet, hela familers och äfwen tilkommande slägters wälfärd. Det

ta är den verkliga stammen til både enskilt och allmänt wäl, til närwarande och framtida bestånd. Ärosliga minnen af foidna tiders och folkslags öden, deras sedelöshet och deras fall! O! mågen J alldrig bland Christina samhällen återkomma! må alldrig lätt sinnighet, fräckhet och äkten skapsbrott blifwa herrskande, eller någonsin gynnas i et samfund, där Jesu lära förkunnas! Nej; heliga ware de banden, som sammanknyta äkta makar, wälsignade ware deras inslytande på en kommande ålder, och hedradt ware detta lefnadsstånd, som uprätthåller och befordrar hela tidewarfs wälstånd!

Äkta makars inbördes plikter och rättigheter äro både gemensamma och enskilda. De gemensamma äro:

1) at bewisa hwarannan en upriktig kärlek och ömhet. Det inbördes tycket eller kärleken för hwarannan är första orsaken til äkten skapets band; det bör så mycket mera bestå det samma. Erfarenheten besannar äfwen detta genom framwisande af de lyckligaste följder. Denna kärleken ware dock Christelig, det är, grundad på en sann gudsfruktan, förnuftig, ädel, upriktig, beständig; icke blind, icke blott en följd af de djuriska lustarne, icke smickrande, orobentlig eller lätt sinnig.

2) Undraga hwarandras swaghet, wåra eftergifne; ty kärleken fördrager allt, är rålig, sticker sig icke ohöfwißt — 1 Cor. 13: 5. Det är icke möjligt, at wånta en så fullkomlig sammanställmelse i menniskjors sinnelag, at icke någon skiljaktighet skall sig yppa, dels genom de uptånda sinnesrörelserne, dels af andra utwärtas verkande orsaker. Denna ofullkomlighet böre wi likasom afståna, och med allt alfware winnlägga oss om endragtighet. Wærer ens til sinnes — —. Christna makar kånna nogsamnt behofwet häraf, och ofwikelig är den sanning, at et fördragsamt sinne förefommer alla brytningar, är likasom en läkande olja — utbreder lugn i den husliga lefnaden. Förnuft och Christendom ålägger denna plikt. Likaledes wisar ömheten sig wid lättande af den andra makans bekymmer, oro, och börda.

3) Hafwa inbördes omsörg om ej allenast sin timliga bergning, utan äfwen för sina barns upfostran. Ingendera makar bör derifrån frikalla sig. Att upfostra sina barn i tukt och Herrans förmaning, = = se detta är äktenskapets heliga föremål. Kärleken är äfwen en bewekande orsak härtil, emedan den liksom å nyo stärkes genom wår afföda. "Äktenskapet är allom ärligt och godt." Ehr. 13: 5.

4) Vara trogen och beständig, så at ingendera makän må hafwa anledning at sucka öfwer den andra. Intet farligare kan uttänkas än äktenfapsbrott, ty deraf skall nödwändigt upkomma först kallfännighet, derpå en dagelig strid och oenighet, sedan en frätande oro, och sluteligen hämd, och hwem kan upräkna alla de olyckliga följderne, som deraf upkomma, uti upfostran, uti menfkliga sammanlefnaden och det borgeliga samhället? We, den makän som gifwer anledning til förargelse, och öfwerändastar grundwalarne til den husliga sällheten! Äktenfaps skilnaden är då oundwärlig, Jesu lära äfwensom borgeliga lagens klofhets förefkrifwer denna enda utwäg til afwäriande af et olyckligt äktenfap; men huru oändeligen lyckligare hade det icke varit, at i lifwet och döden bibehålla trohet och et godt samwete?

Öbland de enstilla skuldigheterna märke wi:

1) at mannen förestår och underhåller sit hushåll genom en klof och driftig omtanke. Skaparen synes liksom i den kroppsliga byggnaden, des hårdighet och styrka, hafwa grundlagt, ehuru icke något företräde, liwål en bestämmelse för mannen till den ytre hushållsstyrelsen. Då nu äfwen intet samfund kan bestå utan ordning, fordras nödwändigt, at detta lefnadsstånd styres

efter enahanda lagar. All styrelse förutsätter en enda vilja, och det fordras uti den öfriga sammanlesnaden, synnerligen den borgeliga, at någon af makarne likasom förer hushållstyrelsen. Detta natur- och samhällsbehof är redan et tyst wilkor i äktenskapet, hvarföre det ock wore dåraktigt, at förringa det samma. Men mannens wälde är icke et egensidigt, et kärlekslöst fränkande eller wanårande herrawälde; nej, det är nödwändig till bägge makarnas wälfärd, det bör wara förnuftigt och christeligt. **J** mån älsker edra hustrur. Eph. 5: 25. Kärleken tänker icke ondt, upblåses icke. Rom. 13: 3. 4.

2) **Hustrun**, såsom egenteligen genom sitt köns naturliga kallelse, sina känslors liflighet och ömhet, samt kroppens sticke ämnad till den inre hushållningens förvaltning, samt till sina barns upammade och första upfostran, är således förbunden till moderlig ömhet, försiktighet, omsorg för sitt foster, för och efter dess framkomst till lifwet; hon bör upfylla sin plikt som maka och mor; henne är tillerkändt både bekymmer och omsorg i wiså qwinliga göromål; förvaltningen af det inre hushållet är den börda hon skall draga; det höfwes henne, at wara sparsam, medlidande, tiltagsen i de faror hon är underkastad. Med et ord: man och hu-

hustru böra hwarandra älska, understödja, högakta och efterkomma.

Warning emot oenighet och skillnad i äktenskap.

”Swart och et rike, som är twedragtige emot sig sjelst, blifwer öde.” Math. 12: 25. All erfarenhet besannar, huru olyckliga följder upkomma af twedragtis andan, ej mindre uti samhällen, än alla mindre husliga förbindelser. Äktenskapet, såsom det ädlaste och starkaste band emellan makar, hwilka för hela sin lifstid låfwat hwarandra trohet och wänskap, måste genom twedragt och den deruppå följande skillnaden blifwa det wädligaste lefnadsstånd, och uplösningen skall, då den nog lättfinniat befordras eller gynnas, medföra otaliga olyckor öfwer hela samhället. Öfwerwågom wådan för endera makan, at störstas i olycka, genom den andras obändiga sinnelag och oenighet, wådan för dem bägge i anseende til den owisa framtiden, betraktom den fallsinnighet, som skall upwåxa i de barns sinnen, som äro åsyna wittnen til en dagelig strid emellan föräldrarne, försummelsen i upfostran, som borde gifwas dessa den för-

sta kärlekens panter; förförelsen, som i så många oskyldiga äktenskap skall, genom wisa ansedda hjonelags bedröfliga exempel, lik giftet sig utbreda; ja betänkom hurudan förwirring skall i hela sammanlesnaden, i alla åldrar och stånd, inrotas, huru bedrägerier, otucht, mord och andra brott skulle gränslöst utöfwas, til uptåndande af en brottslig twedragt, samt gynnande af äkten-
 skaps skillnad, med et ord, betänkom allt fede- och hjertas förderf, all enskilt och all-
 män, hemlig och uppenbar förwillelse, som deraf uprinner, och dömmom sedan, om den borgerliga och Christna lagens rättwisa stränghet til des förekommande.

Ufhandling.

- 1) Orsakerne til oenighet och skillnad i äkten-
 skap.
- 2) Warning deremot.

Första Delen.

Äkten-
 skaps skillnaden är endast et nödfall, som alltså ej bör för wida utsträckas. Oenighet, som så ofta upsätligt hyses under uträkning af en lätt skillnad, får icke til detta nödfall räknas. Emedlertid huru många orsaker och liksom frön til misshällighet gifwas icke!

1) Twångsmedel, i äktenskapetets första ingående, kan icke annat än medföra split. Men et verkeligen twunget äktenkap galler icke. Föreställom oss likwäl det fall ibland Christna makar, at den ena på et eller annat sätt blifwit, utan sit hjertas samtycke, inledd i en så helig förbindelse. Hvilket ansvar för den, som förorsakat et sådant twång, och en deraf upkommande misshållighet! Föräldrar, I som misbruken eder myndighet til edra barns ofärd, under den föremändning, at tiden allt skall mildra, eller ock under et likgiltigt affeende uppå deras timliga wäl; rysen för eder sjelfwe, wärd billige och Christligt tänkande; underwisen edra barn, råden, förmanen, men twingen dem ej til sit eget fall!

2) Håstiga sinnesrörelser wisa sig stundom icke förr, än äktenskapet blifwit fullbordadt, och då blifwa de liksom en håstigt antänd eld —; genom wanan blifwa de o-lidelige, och en dagelig misshämja är et fortfarande qwal. Blifwen detta warse I makar, som klagen på hwarannan, och hållre borden klaga öfwer eder sjelfwe; Erfarenheten wisar merendels, at, då detta är fällan til split, så är det hos bägge. Til at rätteligen mota det onda, fordras at man går tillbaka til dess ursprung.

3) Endera makans förbrytelse, hwilken, ju ufsätligare den är, blifwer desto wådli-

ga-

gare. Ach, at Christendomen, som så ouphörligt arbetar på hjertats och lefwernets förbättring, icke kunnat fullkomligen utrota brottet ur den lätt sinnigas hjerta! En förswunnen trohet, en bitter försmädelse, afwund m. m. lägger grunden til oförsonlighet, hat och hämd. Hwarföre öfwerwåga ej Christine sin plikt, at winnlägga sig om en dagelig bättring — hwarföre lämna sig til så många förförelsens ögnablick — hwarföre ej med större nit utöfwa kärlekens yppersta bud? = = =

4) Olikhet i tänkesätt och sinnelag kan wiserligen åstadkomma söndring och stridighet i äkta makars sammanlefnad. Huru många oordningar hänledas icke här af? stridighet wid hushållningens förvaltning — wid barna-upfostran — wid husliga göromål och wid många obetydliga handlinger af detta lifwet. En ringa olikhet blifwer ofta en början til hårdt bemötande, och stadnar wid förhårdelse å ena, och fientlighet å andra sidan. Granskom den dagliga lefnaden och dömmom opartiskt om dess brister.

5) Et felslager hopp och en iråkad farrigdom är, ty wår! åfwen en fålla til mislyckade åktenskap, bland den ringare hopen så wål, som den högre clafen af menniskjor. Man bygger et åktenskap på en tom uträkning om tilfallande rikedomar, arf, lycka; man blifwer i sit hopp bedragen,

gen, och oenigheten upväxer småningom. Makar blifwa genom tidernas skiften hemfökte med widriga öden, falla i torftighet, och beskylningarne äro de första armodets följder. Man önskar, at et så olyckligt band måtte uplösas, och hastar til många andra dårskaper.

At detta icke är någon diktad målning på menniskjors tilstånd i werlden, wisar erfarenheten. Förökom dock icke det onda med öfwerdrifna klagomål, upsökni åfwen bote-medlen.

Andra Delen.

Jesu heliga läras intryck, til stadgande af all ordning och sällhet i det mensklige lefwernet, kan icke misškännas, — huru mycket mera skall man då icke wänta, at de oordningar, som i Christenheten på et eller annat sätt fått insteg, skola afböjas? Anför om några erinringar och warningar. Beten det, Makar! som varit nog olycklige, at plågas af oenighet i eder husliga lefnad, samt derigenom blifwen stundom frestade til äktenstaps skillnad, eller åtminstone til dageligt knot; Beten, at det är på eder sjelfwe det beror, at wara lycklige, eller åtminstone, at finna det onda dragligt; Beten, at det är genom edra förseelser, som J störten eder och så många andra öfkyldiga i en afgrund af qwal och olyckor.

Un-

Undersöken något närmare, huru förhastade edra slutsatser och edra beslut äro. Skulle menniskjors hårdhet försatt eder i et tvungnet äktenskap, skolen I då icke med tiden finna det mildradt? Tålmodet lindrar allt och kärleken är tålig. — Hwad wisa edra sinnesrörelser annat, än at I ännu icke lärt eder at styra ert hjerta? Huru kunnen I, som onde ären, tänka på en huslig förnjelse? Waren fördragsamme, öfwerstylen hwarandras swaghet och brister; waren tålige, och betänken, at kärleken förefommer mycken öfwerträdelse, och än mera, förbättrar (1 Cor. 2: 1.). Hwarföre bewisen I icke mildhet och foglighet, under alla edra olika tänkesätt, — — hwarföre öfwerdrifwen I edra fordringar och gören falska uträningar? — — O knyten då å nyo wänskapsens ewärdeliga band; tacken Gud i den goda, som den onda dagen; bedjen honom om nåd, och ingen split skall mera sönderflita ert eget och edra makars hjertan. —

Föräldrars och barns inbördes plikter.

Den naturliga grunden til föräldrars och barns förbindelse ligger icke i någon slags öf-

öfwerenskömmelse dem emellan, emedan detta wore endast et lekwerk, utan det ligger i et wist behof, som Skaparen sjelf så wisligen stadgat. Sjelfwa de oförnuftiga djuren känna inom sig en wis naturdrift, at fortplanta sitt släkte och sköta sina foster. Hos menniskan är denna driften mera än sinnlig; den är och bör vara bygd på en förnuftig öfvertygelse om Skaparens heliga wilja. Du ser o menniska, denna sammanstående ordningen i Guds widsträcktaste rike, du ser huru han allt förordnat, du dömmar om hans stora affikter; du ensam bland andra skapade kreatur på jorden, kan gläda dig öfwer din Guds besynnerliga omwårdnad; skulle du icke med wördnad erkänna dig beroende af hans allwisa behag, och använda dina yttersta krafter, at uppfylla hans föreskrift? Du är äfwen en Christen, och wet at din store Medlare uppenbarat för dig och werlden Guds wilja; skulle du ej honom hörsamma? Du wet, at all ting genom honom är skapat, och uppehålles; skulle han icke vara berättigad til ditt hela förtroende? Är du af honom kallad til en faders eller moders wigtiga wärf, med känsla af kärlek för din affödda; skulle du icke genom en längre eller kortare erfarenhet hafwa wunnit et lycksaligt tilfälle, at bidra till Jesu rikes tilwärt? Eller bär du med wärdna detta heliga namn,

som

som han, hwilken är en fader öfwer allt det fader heter i himmelen och på jorden, likwål tillagt dig, för at göra din afföda lycklig? Lär dock en gång känna wärdet af din kallelse, och wet sluteligen, at denna faders känslan war dig af Gud förärad til at öfwen bilda dit eget hjerta!

Ufhandling.

- 1) Föräldrars plikter mot sina barn.
- 2) Barns plikter mot sine föräldrar.

Första Delen.

Uf sjelfwa äktenskapetets natur och ändamål, som innefattas i de orden, inbördes hjelp, fortplantning och upfostran, följer at föräldrar böra

1) med all sorgfällighet sköta sina barn ifrån deras spådaste barndom, intil deras mognare ålder. Ju ulla menniskjan, i jämförelse med djuren, synes wara wid sitt första inträde i werlden, beröfwad all fardighet, at i det minsta kunna hjelpa eller förswara sig sjelf, desto ömmare wärd föräldrar hon. Det är wist icke likgiltigt, huru spåda barn i anseende til kroppen wärdas, emedan redan genom modersmjölken många böjelser, ja nästan hela själens anlag, bildas o. s. w. At föräldrar böra bidra

til

til sina barns hälsa och sundhet, til deras kropps-krafters rätta utwikling, stadgande och inöfwande til hwarjehanda nyttiga eller ock i deras blifwande lefnadsstånd nödwändiga göromål, är solklart. All Fleminghet, feghet och oordentlighet bör sorgfälligt undwiskas.

2) Ännu heligare plikt är, at gifwa sina barn en Christelig upfostran, eller andelig omwårdnad, det är, bilda deras själ til förståndet, såsom ock i synnerhet til hjertat och sederne. Swad det förra angår, kunna wäl icke alla wara i lika tilfälle at handleda til nyttiga kunskaper, men hwarje Christen far och mor gifwe dock, likmäßigt sit tilstånd eller sina krafter, all nödig underwisning, så wäl i timmelig, som andelig måtto. De enklaste kunskaper, förenade med et godt hjerta, och satte i werksamhet, kunna öfwerträffa den måst lysande upfostran. Och huru wisligt har icke Skaparen i denna delen jämnat menniskjors olikhet til börd och lycka! Hjertats bildande til Christeliga sinnelag och seder, til dygdiga och medborgeliga tänkesätt, är icke en sak, som i palatserne eller de högsta lärosäten skall med uteslutande rätt förwaltas; Den ringaste, den fattigaste och måst betungade hopen af menniskjor kan samla åt sig och de sina både dygder och wisdom; dessa owärderliga skatter, dessa wäsentliga förmåner,

Åfwen til et och samma ändamål. Sällan äro föräldrar så bekymmerslöse i detta afseende, ty de upoffra och spara ofta allt för en jordisk lycka, uppå bekostnaden af en sedelig underwisning. Sanna Christne sätta deremot högsta wärdet uppå inre fördelar; de söka först efter Guds rike och hans rättfärdighet; dernäst befordra de allt hwad i yttre mätto gagna eller tilfälla kan.

Andra Delen.

Barns motsvarande plikter äro:

1) Att älska sina föräldrar. Utom det at naturens drift detta bjuder, så förädla Christi lära den barnsliga kärleken i högsta grad. Eph. 6: 1-5.

2) Wörda dem; deras mogna förstånd, erfarenhet, samt öfriga sinnes egenskaper m. m. gifwa en otwungen rättighet dertil. Beklaganswärde de föräldrar, som, genom försummelse i upfostran eller egna elaka efterdommen, icke förskaffa sig annat, än et förtjent förakt!

3) Lydnaden beror uppå föräldrarnes skyldighet at arbeta för sina barns wälfärd. Försynens wisa anordning är detta, och så länge barn stå under sine upfostrares förmynderskap, gäller det. Wid syndiga befallningar måste man dock mera lyda Gud än menniskjor.

4) Tacksamhet för så oförtruten möda. När kunna väl barn wedergålla sine föräldrar deras oräkneliga besvär? Men så har Gud förbundet menniskjor inbördes! Otzwivelaktigt böra barn föda och underhålla sina föräldrar på deras ålderdom.

Förbindelsen emellan Christelige husbönder och tjänstefolk.

”En tjenare (träl), som är kallad af Herren, är Herrans frigifne.” 1 Cor. 7: 22. Kraftigare erinran kunde af Apostelen icke gifwas, til så väl mildrande af trälarnes hårda öde hos de fordna folkslag, ibland hwilka Christna läran först förkunnades, såsom ock til deras upmuntrande, at i sin tjänst bewisa sig såsom trogne Christne. Slafweriet eller lif-egenskapet war hos hedningarne drifwen til den omenskeligaste höjd, så at man ofta efter godtycko behandlade sina slafwar som annan egendom. Moses hade bland Judarne gjort wiktiga inskränkningar och förbättringar i träldoms tilståndet; men Jesu lära, som förkunnar en allmän menniskjofärlighet, war det förbehållet, at åt denna betydliga, men förtryck-

tryckta del af menniskjoslågtet, återgifwa des värde. Detta skedde icke genom några utvärtes medel, icke genom våldsamma anläggningar, frig, upror m. m., utan genom lärans egen art, och des ofelbara inflytande på menniskjoslågtets wål. Ly emedan Gud är allas skapare, och Jesus med sitt blod återlöst alla, så äro alla menniskjor, enligt sin födsel och delaktighet i Jesu försoning, kallade til enahanda förmåner. Den utvärtes skillnaden i menniskjors tillstånd, ersättes genom friheten, som i andelig måtto skänkes, och samma frihet uti Jesu Christi Rike måste blifwa et gemensamt band til förening, förtroende, billighet m. m. emellan den högre och lägre, herren och tjänaren, den förmögne och fattige. Swilken hög grundsats! Följden deraf war den, at många egendoms herrar återgåfwo borgelig frihet åt sine trålar. Tråldomen uphörde småningom.

Afhandling.

- 1) Christelige husbönders skyldighet, och rättighet.
- 2) Christelige tjenares deremot swarande plikter och fordringar.

Första Delen.

Det wore at på et våldsamtt sätt misbruka den Christna läran, om man af den

den Christeliga friheten wille sluta, at alla borde, åfwen i timligt afseende, hafwa lika rätt och frihet uti allt, lika egendom eller ägande rätt i allt, och således ingen skillnad wara husbönder och tjenare emellan, m. m. Den utwärtas skillnaden är en nöd- wändig följd af menniskjors olika själsför- mögenheter, slit, omtanke, m. m.

Husbönder, såsom merendels tillika fä- der för en familj, äro uti et förmögnare tilstånd, at kunna underhålla flere. De äro också uti behof af de ringares tjenst, hwil- ken de genom en fri öfwerenskommelse sig betinga. Allt, hwad af denna öfwerens- kommelsen sålunda flyter, äga de rättighet at fordra; Rättighet til sine tjena- res lyd- nad, trohet, tjenstaktighet, kärlek och wörd- nad. Detta behöfwer icke widlyftigt bewi- sas, emedan det å andra sidan utgör tje- nares skyldighet.

Plikterne för Husbönder äro: dels allmän- na, dels enskilda. De allmänna äro sådane, som förutsättas i all borgelig och Christelig lag; dertil hörer ömhet och kärlek, såsom hufwudgrunden til allt wårt förhållande mot nästan. Denna kärlek bewise sig ej al- lenast i ord och åtbörder, utan ock i om- dömmet, i hjertats tilgifwenhet för dese wåre likar, som så wäsentligen bidraga til wårt wälstånd. Huru stridande mot Jesu lära, at kärlekslöst och hårdt bemöta sit tjen-

tjenstefolk! Kärleken wise sig uti befordran-
 de af deras andeliga wälfärd, uplysning,
 dygdiga sinnelag och upmuntran til gudaf-
 tighet. O! at denna så wigtiga sak måtte
 mera, än wanligt är i werlden, sysselsätta
 husbönders upmärksamhet! De äro plikti-
 ge at genom råd, förmaningar och efter-
 bömmen stärka sine trosbröder uti den Chri-
 steliga tron, salighetsläran, pliktige at läm-
 na dem alla möjliga tillfällen dertil, icke
 hindra dem uti gudaktighets öfningar, som
 äro i den Christna församlingen antagne,
 icke sjelfwe misbruka sit anseende til de rin-
 gares förledelse, icke tadla eller försmåda
 dem för deras ringare förståndsgåfwor,
 utan fastmera såsom sanne fäder wårda de-
 ras seder, och upfostra dem. Kunna de med
 Job säga: Jag war de blindas öga, de
 haltas stöd, de fattigas fader, Job. 29:
 15. 16. Huru rik wälsignelse skola de icke
 skörda! Pauli förmaning til Philemon, at
 såsom en Christelig broder bemöta sin tje-
 nare Onesimus, blifwe alltid af Husbönder
 iakttagen.

Utrning för våra likar, ehuru ringa
 de ock synas wara, bör wisserligen ej för-
 summäs, ty de äro såsom menniskjor och
 Christne dertil berättigade. Förblindade
 högmod, som så ofta fränkt den arbetande
 och tjenande hopen, likasom wore den skä-
 pad til slafweri och förtryck, til wanära
 och

och blygd! huru förtärligt har du icke behandlat din nästa, huru orimligt smickrat dig själf! Stig ned ifrån din inbillade höjd, betrakta din ingång och utgång ur lifswet, och erkänn, med förödmjukadt sinne, at den, som med tårar stänkte det brödet, han i din tjänst undfick, är din broder, din like. En kärleksfull Christen högaktar hwar man; kärleken skickar sig icke ohöfwißt.

Tacksambhet, råttwisa, mildhet, skonsambhet, wid mindre förbrytelser, ja alla Christeliga dygder böra finna sit hemwist i en husfaders hjerta. "Swad rått är, bewisen edra tjenare." — Col. 4: 1. "Sör dömmen icke, så warden J icke fördömde." — Luc. 6: 37.

Deraf följer, at en husfader bör på allt möjligt sätt förja för sina tjenares kropps-hälsa, krafter, och det utwärtres wälståndet, samt framtiden. Det är sannt, at en tjena-re icke kan til allt detta, i grund af öfwerenskommelse, tvinga sin husbonde, men Christendomslagen och kärleken, är et ädla-re twång, hwarifrån ingen kan frikallas.

De enskilda plikterne äro egentligen, de som bero af öfwerenskommelse, och en twingande råttwisa. At gifwa hwarjom och enom hwad honom tilhörer, ware sig til hans lifs bergning, föda, kläder, boning eller annat, at upfylla et gifwet löfte, och wara ordhållen wid utbetalningen af en ut-låf

läfswad lön, äfwen som at icke fordra något utöfwer tjenarens förmåga, o. s. w. bjuder den naturliga lagen. Tjenare kunna derwid ej wara liknöjde, om och huru et med dem slutadt fördrag uppfylles. Christne göra det för samwetets skull.

Andra Delen.

Då nu en tjenare har at af sin husbonde fordra det, som förut anmärkt blifwit, så är han tillbaka skyldig:

1) at troget å sin sida göra allt, hwartil hans tjenst är ämnad. Försummelse derwid kan ej annorlunda anses, än som be- drågeri, samt ådraga et rättmätigt beifrande. Man bör ock icke wara en blott ögon- tjenare, utan, såsom Christi tjenare, göra hwad Gud will, af hjertat. (Eph. 6: 5-8. Col. 3: 22-25).

2) Wördnad, kärlek, wänlighet, willig- het, ödmjukhet och allt hwad för en Christi anständigt är, blifwe rådande böjelser hos dem. Man skall då icke föra så myc- ken klagan öfwer detta ringare ståndets för- åkt, man skall finna den husliga lefnaden fredligare, och umgänget skall wara ömsesi- des upriktigt.

3) Men sådana fall kunna äfwen wara, då en tjenare behöfwer undraga, samt med Christeligt tålmod lida wiße oförrätter, åtminstone sådana beswärligheter, som äro

dundwifelige. I förra hånseendet är han ståndaktig, icke hämdlysten, i det sednare förnöjd med sit tilstånd.

Christeligt wal af wänner, och Plifter i umgänget.

Såsom man i hela naturen blifwer wårse en synnerlig förwandtskap emellan kroppar och ting, så är ock uti menniskjo-naturen en wiß sammanställmelse emellan menniskjor inbördes flitad. Ju närmare nämligen wår ra tänkesätt, böjelser, och seder komma i likhet med andras, desto starkare blir wännskapen. Sålunda har den Gode Skaparen förbundet menniskjorne med hwarandra, ej allenast för at gifwa dem en inbördes förnöjelse, utan ock medwerka til et så mycket högre och fullkomligare ändamål. Menniskjor ensamme, och til sig sjelfwe lämnade, wore altför otillräcklige til winnande af sin sällhet, än mera ofullkomlige til beredande af et allmänt wäl. Försynen har derfor tillagt oss en natur, som i anseende til lika behof, känslor och böjelser söker biträde af andras sällskap. Denna sällskapslikhet är en grund til wår förnuftiga natur utwekling och bildning; härifrån upkomma de flästa byg-

lygderne såsom utur sin linda, och en betydlig del af sällheten består i njutningen af et förtroligt umgänge. Wälsignom denna Guds wisa inrättning, tilerkännom Honom allena pris och ära, ty Han är "wärd at hafwa pris och tack, emedan Han oss skapat, och genom Hans wilja äro all ting." Upp. B. 4: 11. Helgom åt Honom alla jordiska göromål, förbindelser och nöjen, det är: wid allt detta påminnom oss heligt, at det är Han, som oss gaf sådana tilfällen at verka, gaf oss äfwen umgången för at njuta lifwet med glädje. En Christen kan icke annat än uti allt handla för Herrans och samwetets skull. Detta är lifwet och själen i wår Religions lära, hwarföre och Apostlarna ständigt detta påyrka.

Upphandling.

- 1) Christnas sanna wal af wänner.
- 2) Christnas förhållande i umgänget och sammanlesnaden.

Första Delen.

Det är högst wigtigt, at wara omtänksam i walet af wänner, med hwilka wi skole ofta umgås, ty oförmärkt öfwerflytta wi deras tänkesätt och seder uppå oss. Lyckligt, då Christendomens anda, förnuft och fedelighet där råder. Wår Frälsare har
sjelf

fjelf wisat grunderne til en Christens wal.
 1) Det bör wara bygdt på öfwertrygelse,
 icke förhastadt, eller af en flyktig sinnesrö-
 relse upkonmet. Den första förtroliga be-
 fantskap, som menniskjor i ungdomstiden
 göra sig, är wäl mera sinnlig, emedan för-
 nuftet ännu icke ernått en tilbörkelig mog-
 nad; men derföre böra Christelige föräldrar
 icke urakttläta, at å sina barns wägnar stad-
 ga detta walet af sedige och oförförde per-
 soner, hwarmed de skola närmast umgås.
 Huru wäntar man wäl några goda frukter
 af de plantor, som bland törnen och tistlar
 upwäxa? de förqwäfwas i sin första up-
 komst. O hwilken straffbar sorglöshet sin-
 nes icke i den wanliga sammanlesnaden!
 Är det då en likgiltig sak, huru föräldrar
 fjelfwe umgås, och i hwad umgången de för-
 ra sina barn? — Ihoakommen Jesu dyra
 åtwarning: den som förargar en af dessa
 minsta, som tro på mig — — we werlden
 för förargelse skull — — Math. 18: 7.
 Wid en mognare ålder tilhörer det öf fjelf-
 we, at stadga et förnuftigt wal. Men hu-
 ru ofta knyts icke wänskapsbanden för en
 tom, en flyktig, ja äfwen lastbar sinnlighet,
 till upfyllande af all uptänkelig ondskä och
 djuriska lustar? We dese lätt sinnighetens
 stallbröder, som äro hjeltar i dryckenenskap,
 otuett och dårskaper — We, huru wanåradt
 det Christna namnet blifwit genom laster,
 dem

hem man hämtat från den afgudiska heden-
domen, hämtat från afgrunden och märkrets
boningar! Förundrom oss icke öfver den
ringa verkan en sann Christendom esomof-
tast äger i werlden. Då tanklöshet, lättja,
och en djurisk sinnlighet är den anda, som
upplifwar sällskapsnöjen, hwilka wederslyg-
liga frukter skall man då icke förspörja?
och hwilken wåda för Christeliga seder och
umgången? Beklageliga äro äfwen följ-
derne i timligt och borgeligt affeende; eller
böre wi tro, at lastens hemvist är paradiset
för den menfliga sammanlesnaden?

Christne böra warsamt undfly allt detta
och ställa sig Pauli förmaning til rättensö-
re. Eph. 4: 14. 5: 3. — 18. m. m. Lik-
heten i goda och wärdiga sinnelag utgöre
altså 2) wänskavens och förtroendets grund-
sats. Deras skall man hämta den ljuswaste
tilfredsställelsen, den ädlaste upmuntran,
den högsta äran; det skall försöttna lifwets
mångfaldiga bitterhet, lindra de bekymmer,
som äro oskiljaktigt förbundne med denna
forta tiden, afwärja många frestelser til
synden och med et ord, stärka oss i det go-
da. Du har en wän, som nitälskar för
Guds och Jesu Christi ära, — nyttja hans
fromma anwising; en wän, som är be-
pröfwad i lidandet — ; töm din suckan i
hans sköte; du har en wän, som deltaget i
alla dina angelägenheter; wet at Himlens
god-

godhet skänkte dig hans råd, nyttja dem med sorgfällighet. Förakta icke heller en wänfast bestraffning, som åsyftar dit wäl, ty det är liksom en brand, ryckt undan elden. Et rättsskaffens wäl af wänner skall aldrig medföra ånger.

Andra Delen.

Den Christeliga wänskapen har många heliga förbindelser at upfylla. Utom det samwetsgranna bemödandet, at i alt sit upförande wara ostraffelig, bör en Christen

1) bewisa all tilbörliq åkening för dem, hwarmed han förtroligen umgås. "Kärleken yfwes icke, stickar sig icke ohöfswist." 1 Cor. 13: 4. Hwad werkan skall wäl en förmaning hafwa, som kränker den enfaldiges sannskyldiga ära? Huru litet uträttar man genom en högmödig inbillning om sig sjelf? Hwad är det smicker, som mången påräknar i sammanlefnaden såsom en gård, hwilken honom bör gifwas? Wäldsammas finnesrörelser leda åfwen til andras förakt. "Den som säger til sin broder: (Raka) du oduglige — han är skyldig — Math. 5: 22.

2) Wara upriktig, redlig, förtrolig. Sakens natur säger wäl, at en Christen icke skall öppenhiertigt förtro sig åt hwar och en obeprofwad man; men at med warsambhet tala sanningens språk; icke skrymta och med hyckleri bedraga sin nästa, mycket mindre en

en föregifwen wän, at utan förställning, utan swel och rånker, utan egenyttiga uträkningar yppa sina tankar eller råd för en behöfwande wän, detta ägnar en Christen.

3) Trohet och ståndaktighet följer der näst. Denna werldens barn wisa det; skul- le ej Christne d. å. Jesu trofaste bekännare också wara i wänskap faste! Genom trohet blifwer ofta en misgärning försonad. Ordsp. 16: 6.

4) Framför allt nyttja wänskapens infly- telse til en inbördes upbyggelse, til råd och upmuntran i det goda, til tröst och hug- swalelse i nöden, til broderlig bestraffning i förseelsens stund, til eftergifwenhet i swagheten och öfwerilningen, til et manligt motstånd emot dårskapen, samt oförfärad af- sty til det onda. Detta alt wise sig genom samtal, ord, åtbörder och et ömt deltagan- de i nästans wäl. Sälla skola då wänska- pens frukter wara för tiden, än sällare i ewigheten. "De som många underwist haf- wa til saligheten och rättfärdigheten, skola lysa — —" Dan. 12: 3. — "Låter edert ljus lysa — —" Math. 5: 16.

En christelig Domares plikter.

”Ser til hwad I gören, förty I hållen icke menniskjodöm, utan Herrans, och Han är med eder i domen.” 2 Chron. 19: 6.

Den fromme Konungen Josaphats offentlig förmaning til domarena i Judarike war alfwarlig, och understöddes af hans egen brinnande nitälstan för Gudaktigheten. Wärdigt exempel för Christne! Domares ämbetet har i alla tider varit ansedt såsom den wigtigaste gren af den borgeliga styrelsen; nödwändigt til lagens verkställighet, til befordrande af rätt och ordning bland lemman i samhället, til förekommande af ondskans tillagsna försök emot medborgares säkerhet och rättigheter, nödwändigt til bestämmande af hwad lagen icke i alla särskilda fall kunnat förutse. Denna menniskjorättning är dock af Herran stiftad, medelbarligen genom samfunds-lefnadens behof; den är anbefald af Gud, dels genom förnuftet, dels uppenbarelsen; den är at betrakta såsom en Guds sak, ty den naturliga lagen är af Honom gifwen, af Honom är förstånd och styrka, Job. 12: 13, 17, genom Honom regera furstarne, och alle domare på jorden, Ords. 8: 16. In för Honom skola alla folkslag, slögter och menniskjor answara för sina gärningar,

Döme

dömmas och wedergållas. Ja Herren är domare öfwer folken, han bepröfwar hjertat, och låter sin röst höras i hwar och ens samwete, i lagens heliga bud, och från domarens rättwisa sate. Han är med i domen den allestädesnärwarande, den Allseende, den Helige, inför hwilken intet orättfärdigt wäsende kan bestå. Rånsian här af må genomtränga domarens hjerta; med uplyftadt öga til himmelen, må han se honom, som är med i domen!

Afhandling.

Heliga äro en domares plikter; nämligen:

1) at utan wäld, partiffhet, eller egen nytta stipa lagen. Dertil fordras både förstånd, at kunna inse och med öfwertygelse dömma öfwer lagens föreskrifter, samt jämföra dem med de yttre gärningarne, såsom ock et rent och obestäckt samwete, at icke handla emot bättre wett, eller uppsätligt mistyda lagen. Menniskjor se wäl endast det som för ögonen är, och kunna icke inse hemligheten af andras tankar; men såsom man dömmar af frukterne til trådet's art, så äfwen af de yttre handlingarne til uppsätet. I alla sådana uppenbara ting bär och kan en domare undwika mistag. Har han framträngt til domarestolen utan föregån-

gången beredelse eller pröfning af sig sjelf, huru olycklig skall han ej vara i sina doms slut; men har han, som en sann Christen, bemödat sig at vinna all möjlig uplysning, samt handlar derefter, wälsignad är han då i sina företaganden!

2) Men huru ofta döler sig icke brottet under den skönaste larf, til trots för den djupsinnigaste domaren, på huru förwånande sätt misfännes icke understundom oskuld och dygd, så at hon, i stället för den hemsta wreden, löper fara at falla et offer för lagens swärd! Så tvetydiga mål kunna förekomma, och folkslagens tideböcker framwisa nog exempel derpå, at det blifwer ytterst swårt, at urskilja den sannskyldigt brottslige ifrån den oskyldigt anklagade. Då tilhörer det en domare, at icke förhasta sig; ty det gäller människjors lif och wälfärd, och et obetänksamt beslut kan ofta icke återförsonas. Warsamhet och försiktighet hos sjelfwe lagstiftaren har pålagt domare samma grannlagenhet, och denna regel: hållre fria än fälla, är en högtidlig åminnelse deraf. Icke utan fruktan framträder således en christen domare för at granska hwad i det fördömda ligger; han samlar tilhopa alla möjliga anledningar, wäger deras betydighet, afhörer warsamt de witnessmål, som sig förete, afräknar hwad människjors både öfwerilning och ondskan kan verka til

dygd

dygdens störtande, och lämnar Ruteligen domen til den Allseende, som förr eller senare i Ljuset frambringar sanningen.

3) Med oförtrutenhet och flit söker han at befordra sina likars rätt. Allt widlyftigt och onödigt uppskof uti undersökningen, alla twungna invändningar, och sveckfulla rånker förebygger han, så mycket i hans magt är; han wet at den lidande dubbelt lider genom tidens förhalande, men han wet ock, at den rättsökande genom tidens längd någon gång kan hulpen wärda; han styr ej några beswär eller mödor til utbrände och befordrande af hwad rätt är. Det upmuntrar, stärker och tröstar honom, at genom sin flit och trohet förskaffa sig de rättsinnigas bifall, de förtrycktas wälsignelser, ånkers och faderlösas tacksamma erkänsla. Glad hastar han til sin domstol för at blifwa et werktug til sina medmenniskjors wäl, och tilfredsställd uti samwetet öfwer sin wälmening och trohet, affäger han domen med ståndaktighet. Huru skulle han wäl annorlunda handla, då han lifligt är öfwerlygad om sit ämbetes wigt, den ewiges närwarelse och Christna lärans fordringar!

4) Medlidandet bör wäl i frågan om menniskjors rätt, egenteligen tystna, hwarföre ock en Christelig domare ofta med succan nödsakas at fälla et strängt utslag; men äger han icke tilfälle, at såsom Christen

sten, och utom sit ämbete utöfwa barmhertighet emot den nödsäldte och olycklige misdådaren,? bör han icke på mildare sätt behandla den, som varit mindre wällande til en gärning, än en fräck och nidingsfull misgärningsman? Huru ofta förete sig icke för lagstiftaren tilfällen at benåda, utan at derföre lagens helgd fränkes? Det sker då brotten kunna anses såsom närmast gränsande til nöden.

5) All omsorg at så wäl afböja lagens mistydning genom de illslugas ränker, såsom och nedtysta och smaningom qwäfwä trätgirigheten hos menniskjor i samhällslefnaden, bör blifwa en domares ofelbara föremål. Ty om han ej med strånghet handhafwer detta, skall nödwändigt hända, at domstolen efterhanden blifwer et tilhåll för illparigheten, och rättegångsfättet en spinnelwäf. Det högsta föremål för en domare är, näst et rättwist afgörande af likars twister, at stifsta frid och förlikning ibland stridande parter. Den gudfruktige kan icke med et liknöjdt öga se menniskjor, förwilla de af orätta begrep, eller öfwerilning hasta til rättegången, ofta öfwer de obetydligaste ting; med blödande hjerta blifwer man warse huru religionens magt är ringa, at förekomma split och venighet, så länge fröet dertil nästan underhålles af et oförsiktigt och mindre samwetsgrant förfarande wid dom-

domstolen. "Skämme sig då en domare och rådgifware of orätt." Syr. 41: 20.

6) Vid alla tilfällen sjelf wisa prof af gudaktighet, ärlighet, wördnad för religion och goda seder. Den gudaktige är wördad och älskad bland alla; han är fruktad, och hans exempel werkar ofta mera, än straff och belöningar, ty de förekomma det onda i en framtid.

Plifter för lärare och åhörare i Jesu Christi församling.

"Alt är af Gud, som oss med sig sjelf försonat genom Jesum Christum, och gifwit oss försoningens ämbete." 2 Cor. 5: 18. Dessa ord innefatta wigtiga föreskrifter och lärdomar, nämligen: at alla Christendomens förmaner, i synnerhet et förbättradt hjerta och wandel, en sann förnyelse (v. 17), äro af Gud; Gud är den, som oss försonat och uptagit til sin nåd; Han har gjordt det genom Jesum, wår försonare; och läran om denna försoning, samt ämbetet, som skall förkunna denna skedda förlofning, har Gud stiftat, Han har det fastställt. Swarsöre äfwen Paulus, såsom af Gud utomordentligen sänd och underwist, förmanar i Jesu Christi

Christi stad, at antaga denna stora försö-
ningen. Swad Apostelen nu om sig sjelf
och alle hans medbröder, som förkunnade
Jesum til menniskjors frälsning, talar, kan
wål icke med aldeles samma rätt angå alle
framtide lärare; emedan de ej hade någon
utomordentlig kallelse at wänta, eller woro
utrustade med så öfwer naturliga gåfwor,
som Jesu egna lärjungar; men i hufwud-
saken rörer detta wisserligen alla. Ty för-
soningen är för alla skedd, försoningens lä-
ra och ämbete är af Gud stiftadt, och Jesu
anmaning til sine Apostlar: går ut i hela
werlden, äfvensom affickten af Hans lära
och wälgärningar, fordrar at denna salig-
görande lära förkunnas. På den grund ha-
de äfwen Paulus i alla församlingar, där
han predikade Jesu lära, insatt lärare, för
at underhålla, utsprida och stadga et så wä-
senteligt och saliggörande ord. Samma
grund eller anordning, ehuru medelbar, är
ännu för Jesu kyrka och församling. Gåf-
worne äro mångahanda, Anden är en, som
werkar i alt. 1 Cor. 12: 4-31.

Afhandling.

- 1) Lärares wiktiga förbindelser.
- 2) Åhöreres wiktiga förbindelser.

Första Delen.

Nödwändigheten och nyttan af et lärostånd,
i Jesu församling, kan wål icke af nå-
gon

gön Christen med minsta skäl nekas. Det är ju naturen af Jesu lära, det är församlingens eget andliga behof, som gjort och i alla tider skall göra detta ämbete nödvändigt. Christne kunna icke annorlunda blifwa i salighetens kunskap bibehållne — och ingen undervisning kan på annat, än ordentligt, sätt befordras i et samhälle. Christne äro lemmar uti en och samma kropp, Kristus är vårt hufvud. Til upfyllande så wäl af hans wilja, som våra medchristnas rättmätiga fordringar, påminnom oss med en helig wördnad hwad lärare äro pliktige, at i sit fall bewisa. Skulle wi wäl blygas eller rådås för känslan af vår plikt?

1) Lärare böra, efter en sorgfällig beredelse til sit wigtiga ämbete, äfwen fortsära at winläggga sig om skicklighet, en ren öfvertygelse och tilwärt i Jesu saliggörande lära. Är hwarje Christen dertil förbunden, mycket mera erkänne wi, med en listig högaftning för vår Medlare, at wi dertil pliktige äro. De heliga lärdomar wi förkunne, äro Herrans; de bud och befallningar wi uprepe, äro Hans; wi förmåne i Jesu Christi stad; all god och fullkomlig gåfwa kommer ofwan efter af Honom, som är ljusets Fader; det är Han, som oss beredda gör, at föra det Nya Förbundets ämbete; Ho-

H

nom

nom ware ära i ewighet; Honom är wår trohet och nit ägnad!

2) Nyttja läro-ambetet til församlingens sanna wälfärd; uplysning, förbättring och salighet. Att lära, förmana, bestraffa, trösta och hugswala, o huru dyra förbindelser! ty all skrift af Gudi utgifwen, är nyttig til lärdom, til bestraffning, förbättring, och anwising i rättfärdighet. 2 Tim. 3: 16. Wi erkänne det inför wåre bröder, at af oss, såsom skaffare eller förwaltare af Guds hemlighet (den fordom förborgade läran; Evangelii heliga sanningar och löften), fördras trohet; 1 Cor. 4: 1. 2. Col. 1: 26. Med rödda hjertan prise wi äfwen Guds stora nåd, som icke fruktlös varit genom wårt ringa biträde, 2 Cor. 4: 7. och måtste Kristus genom tron rikeligen bo ibland oss; rotade och grundade — må ingen, som förer detta andans ämbete, så lågt förgåta sig, at upsätligen öfwertråda eller försumma sin Öfwerherdes dyra befallning! Han sjelf ware det mönster, det ljus som föregår oss på en så ofta swår och mödosam bana!

3) Icke heller wilje wi fördölja för wåre medchristne, at det är wår plikt, som Christelige lärare, at af själ och hjerta, i werk och gärning utöfwa Christendomens bud. "Mit hjerta Gud! är redo at läfwa dig, brinnande är mit begär at tackas dig," så
sue

suckar en sann Jesu lärjunge; och utan sinnes stålthet skall han då äfwen kunna med Paulus säga: wärer mine efterföljare, så som jag Christi. O at den andan, som uplifwade Paulus, må uplifwa och stärka alle trogne Jesu wänner! Förswinne för all tid alla de förklenliga tänkesätt, sinnelag och seder, som någon gång warit en stötesten i Jesu församling; bemödom oss, at bibehålla et rent och obesmittadt samwete inför Gud och menniskjor: Ap. G. 24: 16. Då är det wår tröst, at wi et godt samwete hafwe; Ebr. 13: 18. samt låtom äfwen oss framgå til nådastolen — bestänkte med Jesu blod. Ebr. 10: 22.

4) Bibehålla ordning och sedernas helgd, så mycket wi förmå. Gud är det som ser til hjertat, och granskar hwar och ens innersta själs rörelser; wi tilwalle oss derföre icke denna höga domsrätt; men menniskjor se det för ögonen är; lärare äro förbundne, at, så wäl för samwetets skull, (ty Christi kärlek tvingar oss), som ock för den Christeliga Öfwerhetens befallning, ja äfwen för församlingens, synnerligen alle trogne Jesu bekännares enstämmiga wäntan och billiga fordran, waka öfwer den utwärtiges ordningen i andakts öfningar, i en Christelig wandel, i den husliga sammankomnaden, i ord, åthäfwor och gärningar. Swilken upmärksam, redlig och samwets-

gran Christen skulle wäl wilja undandraga sig och de sina ifrån detta så wigtiga band? Den fromme kan ej annat önska; än at en nitiss, warsam och mild kyrkotruett alltid bi behålles. Lärare böra det verkställa. 2 Tim. 2: 25.

Andra DeLEN.

Christelige Åhörare; såsom lemmar i församlingen, böra:

1) genom en sann läraktighet hafwa om-
sorg om sit eget andeliga wäl. Huru skola
de tro; utan at de höra hwad Evangelium
förkunnar? Rom. 10: 14. 15. Må icke
det Christna namnet wändras genom en
brottslig försummelse, tröghet, kallsin-
nighet! Må aldrig det anses för en likgiltig sak,
huru man sjelf tänker om de Gudomliga
sanningarna, samt huru wåre bröder i tron,
wåra barn och likar upfostras i den Chri-
stelige läran! Answaret är dyrt, försum-
melsen straffbar, men säll och lycklig är den
man, som finner sit behag uti Herrans lag,
samt deruppå tänker dageligen; ty Gud will
at alle skola frälste warda, och til sannin-
gens kunskap komma. 1 Tim. 2: 4. 2
Pet. 3: 18.

2) Trofast och lydaktige utöfwa Jesu lä-
ras bud. Det är Christi kärlek, åhörares
egen salighet, som detta fordrar. Skaffen
med fruktan och bäsman, at **J** salige
war.

warden. — Det är wist icke af någon blind fördom eller inbissning om vårt ämbetes anseende, som wi påyrke hörsamhet; wi äre icke herrar öfwer vårt folk; nej wi äre sändebud i Christi stad, wi förmane — o så låten då eder med Gud försonas, bewisen detta uti en sann bättring, en lefwande tro och christelig wandel. Swar och en ware så til sinnes såsom Jesus Christus war.

3) Adagalägga billighet uti ondömet, aktning, tacksamhet, skäligt underhåll utan knot, eller otålighet; ty "om wi utså ibland eder den andeliga säden, (Guds ord) böre wi upskära det timliga." 1 Cor. 9: 12. 14. Gal. 6: 6. Borgeliga ordningen, rättwisan och lagen äskar det. De lärare, som wäl förestå sit ämbete, äro dubbel tack värde.

Det borgeliga samhällets och Christna församlingens inbör- des förbindelse.

"Mit rike är icke af denna werlden, — utan dertil är jag född och kommen i werlden, at jag skall witena om sanningen." Joh. 18: 36. Ofta hade Jesus, vår Religi-
gions

gions Stiftare, och Försonare, föreställt naturen af sin lära, samt ändamålet för sin fändning. Han gör det nu äfwen offentligen för en hednist domare. At hans rike, d. å. hans samfund eller bekännare-församling, lika så litet som hans lära, hade något jordiskt föremål af borgelig styrelse, wälde, infråttningar, rikedomar och ärostäl- len, är så uppenbart, at icke en gång den fräckaste otro kunnat förmå fasta en så nedrig skugga på den Saligaörande läran. Huru ofta hade icke Jesus heligt betygat, at hans lärdomar endast äsyftade bättring och tro, huru ofta betygat, at han, såsom medlem i den Judiska staten, war underkastad den borgeliga magtens styrelse, huru nitiskt afflagit alla menighetens förwillade begrepp och upfordringar til uprättande af et synligt rike, huru undflytt alla möjliga tilfällen til hyllning, såsom en jordisk könung; huru wälgörande hastade han icke til en frivillig död och ännu i döden bestående, at sanning och rättfärdighet war hans enda systemål? ja, han uprättade den Gudomliga sanningens, Religionens, och salighetens rike hos alle sine bekännare, och utan undantag af folkslags skillnader skulle hans lära utbredas; hans trogne tilbedjare föröfwas, och en allmän lycksalighet i hjerta och samwete stadgas, oaktadt alla de förändringar, skakningar och öden, som borge-

Hga regeringar undergå kunna. Han be-
falte trohet och lydriad mot Öfwerheten,
men war dock sjelf samwetets Konung och
Herre!

Ufhandling.

Ut Christna församlingen til sin wäsentli-
ga inrättning icke är någon särskilt borge-
lig stat, som äger et öfwerwälde öfwer den
borgeliga regeringen, eller kan undandraga
sig et samhälls lagar, eller sjelf stifta en
ordning för samhällslefnadens alla behof,
behöfwer ej här bewisas. Den är fastmera
i närmaste förbindelse med samhället, och i
allt det yttre underkastad den styrelse, som
genom en borgelig öfwerenskommelse är
stadgad.

Öfwerwägom derföre den sällhet, som
Christne hafwa under Lagens och Öfwerhe-
tens beskydd.

1) Såsom samhällslagen endast påyr-
kar en utwärtas sedighet, til winnande af
det allmänna ändamålet, men Christna för-
samlingen deremot arbetar för sit andeliga
wål, under ansvar för Gud, bistånd och be-
skydd af Honom, hjertats domare och Re-
gent, så äro Christne nog lycklige, at uti
sit inre samwete fritt få följa sin store Her-
res och Trälfares befallning, fritt trösta sig
gea

genom hugswalelsen af hans närwarelse, fritt afkalla honom i all nöd. Intet utwärtens twång, inga hotelser kunna öfwerända fasta samwetets frid, intet wåld störa själens lugn. Så grymma tider, som de första Christne öfwerlefde under de blodiga förföljelserne, skola Christenhetens lemmar aldrig mera öfwerlefwa.

2) En Christelig Öfwerhet skyddar denna samwetsfriden på det heligaste i utwärtens måtto; ty Christne såsom medborgare hafwa i alla tider det äskat. Wälsignad ware den läran, som af et så högt wärde, så ädel bestämmelse för tid och ewighet, så starkt intryck på människors hjertan, lika eftertryckligt verkat på all borgelig regering i Christenheten, så at man använder alla kärlekens och klohetens medel, at beskydda församlingen från wåld och orättwisa. Härtil räkne wi i synnerhet, at den Evangeliska läran rent och heligt bibehålles, emot alla de stämplingar, som religions-förakt, otro och gudlöshet kunna göra. O hwilka olyckliga förwifvelser, oförrätter och kränkningar skulle icke en öfwerhanden tagande otro medföra, om ej den allmänna waksamheten det hindrade! ty såsom intet samhälle kan bestå med en uppenbar Gudsförnekelse, och de wädligaste medborgare äro de, som försaka Guds warelse och et lif efter detta, så kunna redelige och Christne medborgare icke

icke högre önska, än at äfwen i yttre måtto bewaras.

3) Christendomen, såsom grundad i Guds uppenbarade ord, och Jesu eget offentliga vittnesbörd, är af så widsträckt inflytelse på vår lycksalighet, at wi icke kunne nog fullkomligen tilwåra i dessa saliggörande kunskaper. Christenhetens behof och plikt blifwer altså, at följa Pauli råd: växer til — at wi komme til en fullkommen och stadgad ålder. Wi se wäl gränsen af det förborgade, som aldrig i dödligheten skall öfwerstigas, men wi se ock många härliga anledningar, wi känne flere nådens wäckelser, at förskaffa oss fullständigare kännedom om vår Gud och Frälsare Jesus. Hans ord är den lykta, som uplyser och allt främdeles klarare skall lysa för oss. Hafwe wi icke ännu haft eller upnått alla medel, som fullkomna wår sanna uplysning, o så nyttjom de, som ännu af nåden oss gifwas! Men en annan grund kan ingen lägga, än den, som lagder är, hwilken är Jesus Kristus — han i tid och i ewighet. Bedjom vår Frälsare, at han må rikeligen bo ibland oss; — Glädjom oss deröfwer, at en Christelig Regering lämnar oss det öpnaste tillfälle til wårt fullkomnande. Detta sker genom hälsosamma författningar til den Evangeliska lärans werksamma inflytande på högre och lägre, uplyste och enfaldige lem-

mar

mar af församlingen; genom Vårö-ämbetets waksamma nit och wård, så wäl om en sann Christendoms kunskap, som sedernas helgd; genom undervisnings anstalter til Christelige medborgares, ämbetsmäns och lärares daning; det sker genom den offentliga andaktens bibehållande i sin wördnad, genom förbättringar af allt det, som den Christna samtidens behof påkallar, samt genom ömsinte Christnes rådplågningar, en skilt och allmänt.

4) Genom en noggran wård af den yttre ordningen, och religionsbruket i församlingen, förbinder äfwen en Christelig öfwerhet Christendomens wälstånd med den borgeliga sällheten. Christne äro at anse, både såsom medborgare i samhället, såsom ock lemmar i församlingen. Den personliga yttre säkerheten och wälfärden, utesluter icke den inre eller Religions sällheten. Likwäl, för at uti lugn njuta friden för sit samwete, och för bekännelsen af Jesu lära, behöfwer en Christen äfwen gwaldfritt njuta och bewi-
sta alla nödiga andakts-öfningar. Swem wille neka, at dessa stå uti Christna församlingens eget fria wal? men ock å andra sidan böra de så inrättas, at de icke blifwa hinderlige för den borgeliga sammanlesnaden. Christne hafwa gifwits, som förwandlat allt til religionsbruk, högtider, festor, fastor m. m. til en betydlig wäda för
samt

sambället, äfvensom til hinder uti sjelfwa salighetens sak. Skattom of lyckelige, som, genom nitisse Religions-förwandters åtgärd, i förening med en öm regering, fått de utwärtas plågsederne och heliga brufen renade, samt närmare lämpade til den Evangeliska enfalden. Ryrkotuckten bibehålles i sin alfwarligen stränghet. Allt syftar uppå en allmän upbyggelse.

Kärleken til fäderneslandet.

”Lät of akta uppå of inbördes, til at upväcka til kärlek och alla goda gärningar.” Ebr. 10: 24. Ju widsträktare våra förbindelser med menniskjor i särskilda stånd äro, desto allmännare blifwer kärleken til dem. Blodsbandet, behofwet, sällhetsbegäret och en hemlig drift i wår natur underhåller denna kärlek. Men wi kunne ännu föreställa of såsom lemman i et större samfund, som äfwen fordrar af of en merksam menniskjokärlek. Et gemensamt fädernesland, såsom sammansatt af flere enskilda hushåll, personer, högare och lägre, fattige och rike, befallande och lydande, har et och samma allmänt ändamål, at så wäl skyddas
til

til lif och egendom, som winna all möjlig timlig lycksalighet. Detta stora behof är wiserligen den förnämsta orsaken dertill, at menniskior i alla tider erkänt sig skyldige at älska sit fädernesland. Dertill kommer ännu en naturlig orsak, at man, i anseende til födelsen och wanan wid et wist land och luststreck, känner sig mera lycklig där, än annorstädes. Huru mången föredrager icke den torftigaste ort, framför de största förmaner i et annat land? Detta är en naturlig drift -- men wi böre prisä den wise Skaparen, som derigenom för menniskjoflaget utskakat, huru och hwar de bo skola. Ap. G. 17: 26. Hwilken blandning och strid skulle icke annars upkomma i werlden? Ingaen wära förbjöd med sin lott, utan de fläste tästa, at komma til de största lyckans högder; fäderneslandet skulle wära et tomt namn, och all kärlek til wära närmaste likar förkolna. Grundsanningarne i Jesu lära befästa än widare denna Skaparens beundranswärda anordning, och huru långt hafwa icke Christine gått i utöfningen af den allmänna menniskjokärleken!

Ufhandling.

Kärleken för fosterlandet wisar sig i allmänhet uti en ädel upoffring af lif, hälsa och

och egendom til det allmännas försvar och bästa. Betrakte wi således

1) huru Christine medborgare upoffra sig till sitt lands försvar, så är det väl afgjort, at hwar och en egenteligen dertill är förbunden, men samhälls-ordningen har dock fastställt et visst Stånd, hvars blifft det är, at, wid alla tilfällen af allmänna faror och hotande krig, förswara sitt fädernesland. Krig äro väl och blifwa i alla tider olyckliga wedermålen af menniskjors enskilda, och hela folkslags fördert och hårda misräkningar, ja, det är snart sagdt en ooplöslig gåta, huru folkslag sinemellan icke kunnat, efter så många århundradens rysliga minnen af blodiga och föröbände krig, bringas til större frid och enighet. Det är för hånda et bewis derpå, huru menniskjo-naturen är lågt under sit värde, huru styrelse-konsten är, som alla menliga inrättningar, wanmägtig, och huru litet den ädlaste af alla kunskaper, Religionen; Jesu fridstiftande lära hunnit framtränga til menniskjors hjertan, för at afböja alla ohyggliga utbrott af den wilda wreden, samt alla andra upståndna sinnesrörelser. Du war dock, fridålstande hjertats Konung och Herre! sjelf et exempel, huru man med den oinskränkta magt skall wika för hatet och häanden, med den ädlaste frimodighet förkunna sanningen, samt utan blod och succan

Kan bereda menniskjors wäl. Du förestref aldrig dine bekännare, at, til fortplantande af din lära, taga til swärdet, härja länder och tvinga undertufswade folkslag, ty du segrade med din anda och kraft. Men Gudomlige Förlofare! du såg menniskjo-samfundens förwirring, deras ofullkomlighet och brister, du nekade ej, nej du förelade dine anhängare trohet, rättwisa, mod och ståndaktighet i alla faror; du förbant dem til lydriad emot en laglig öfwerhet, til kärlek för hwar man, och til en ädel sjelfför sakelse af lif och wälfärd för lagens, religionens och rättwisans helgd. — — Man såg Christne wara de ståndaktigaste i striden, man såg dem bedja, icke om tilfälle at utgjuta oskyldigt blod, men at Gud wille återförsona de stridande. Kriegen hafwa wäl icke uphört, men Christne hafwa ansett dem, såsom de yttersta nödwärn. Huru många ödeläggande strider hafwa ej Christelige medborgare förebyggt; huru mycket blod sparät, då ärelystnaden och högmödet warit tilreds, at utgjuta strömmar deraf! Beflaganswärda mensklighet, när will du finna och rätta dina willor; när will du aflägga häanden, splitet och raseriet, när, endast för nöden och det yttersta behofwet, gripa til swärdet och upoffra din frigsära för fridens och samhällens lugn! Warom då i nödens stund icke försagde, stridom med en öfver

öförfkræft tappet emot dem, som i sin rofystnad wilja allt upsluka, fnytom sedan enighetens band, och älsken edra fiender; de äro dock edra likar och bröder. Tagen de wårnlöse i försvar, skonen dem som intet ondt gjort; återställen medborgare i sitt lugn och säkerhet; godtgjören allt hwad I kunnen, och hembären fridens Gud edra tacksamhets offer! En Christelig stridsman är oförfärad, rättwis, försiktig, rådig, skon- sam, medlidande, kärleksfull; se där, hwilka plikter han har at upfylla. Försummar han dem genom feighet, hårdhet och öfwer- mod, o hwilka olyckor drager han icke öf- wer sitt fädernesland! Och hwilka rättmäs- tiga förebräelser skola icke betunga hans samwete? Men wålsignad är den Christne hjelten då han strider; och efter striden åter- kommer til lugnets sköte.

2) Medborgare böra äfwen upoffra hälsa och sinnestrafster til det allmännas wålfärd. De fredliga yrken uti et samhälle fordra mycken sjelfförsakelse, ehuru icke de kasta oss i lifwets uppenbara faror. Alla de, som uppå wetenskapernas, konsternas och under- wisningens fält wilja gagna med sina kun- skaper, mödor, råd och nitälskan, böra fram- för allt uplifwas af en sann gudaktighet och allmän menniskjokärlek. Det gäller icke blott en enskilt nytta wi söke, icke en eller annan inskränkt fördel för wår nästa; nej
 då

det gället en hel samtid, som med skäl fördrar nit och trohet i vårt fall, det gället hela den lidande folkmångdens rätt; huru wi, såsom läkare, domare, försvarare af hwar mans, bewake densamma — det gället hela den upwärande ålderns timmeliga wäl; huru wi med oförtrutenhet upoffre våra krafter til dess underwisning — ja det gäller äfwen tilkommande slägter, som ofelbart skola draga nytta af den möda, hwar til vår tid och hälsa warit ägnad. Alt icke fly några swårigheter; icke för sin maklighet eller ock läsliga fördel upoffra et högre föremål, som fäderneslandet af oss wäntar upfyldt, tilhörer en sann och Christelig medborgare.

3) Genom vår egendom skall fäderneslandet äfwen blifwa på et werksamt sätt uphjälpt. Ware detta egenteligen sagdt för de förmögne och rike i landet, som genom Försynens godhet kommit til et stort wälstånd. Ju högre och större Guds gåfwo äro, desto större plikt upkommer af wäl använda dem. Ware dersfore Pauli förmaning städse för ägonen: "eder rikedom tjene andras fattigdom i dyr tid." 2 Cor. 8: 14. "Bjud de rike i denna werld, at de icke sätta sitt hopp til dessa owisa rikedomar, men göra godt och warda rike i goda gärningar." 1 Tim. 6: 17. 18.

Så ädel och widsträckt är kärleken til fäderneslandet, och där den finnes, behöfwas ej widlyftiga föreskrifter, huru den skall i werksamhet sättas.

Swilka hinder och swårigheter möta oss i vår Christendom, och huru farliga äro de?

“Söker först efter Guds rike” — —
 Math. 6: 33. Detta war den slutliga erinran, som Jesus gaf sine lärjungar samt andre församlade åhörare, sedan han föreställt dem de många afwägar, hinder och stötestenar, som möta wid bekännelsen af hans lära. Ibland allt, som syfvelsätter oss menniskjor, bör wäl det, som syftar uppå vår själs sanna fullkomlighet och salighet, äga et utmärkt företräde. Frålsaren wisar at de timliga tingen och alla jordiska förmåner kunna oskyldigt njutas, så framt icke de andeliga eftersättas. Jordiska njuten tilbjudas sig sjelfmant, och Guds ewiga försyn har så allt inrättat — “allt detta göres eder behof; eder himmelske Fader wet det.” I sig sjelfwe blandas icke de jordiska förmånerne, utan blott deras oförnuft-

tiga bruk. Den måttlige äger wiserligen wederqweckelse — den ordentlige finner förnöjelse — den med sin lott förnöjde är glad öfwer Guds gåfwors utdelning, — den tacksamme njuter dubbelt i sitt hjerta, ty han erkänner Guds wålgärningar; den barmhertige och hjälpsamme understödjer med glädje sin nödlidande nästa af sitt öfwerflöd, den tålmodige kan äfwen lida någon brist, ty han fäster icke sitt hjerta wid werlden och dess flyktiga wånskap. — Allt, hwad jorden äger, tjenar dem til bästa, som Gud älska; inga läsliga omsorger, för detta lifwets bergning och glada njutning, har den wålgörande Guden öf förnekad; men han will at wi skole fasta våra omsorger på honom, anbefalla åt honom vår wäg, hoppas, och främst för allt eftersöka hans wånskap, rättfärdighet och rike.

Afhandling.

- 1) Zinder och swårigheter på Christendomens wäg;
- 2) Huru farliga äro de?

Första Delen.

Om en waraktig och verklig sakkhet skulle bestå uti det yttre jordiska, det flyktiga och
sinn-

Ännu något, så wore all vår möda i Christendoms vägen fåfång; förgåfves stråfwade man emot alla swårigheter, som i sanning möta hwar och en wandringsman på denna bana; då wore ock all undersökning här om onödig; vår endaste skyldighet blefwe den, at tilfredsställa våra bullersamma begär, men föliden deraf, en owerfågelig ledsnad och tomhet. Skulle detta äga rum, så borde förut Forsynens wisa anordning fullhåfwas, all känsla af Gud och samwete qwåfwas, förnuft och mensslighet i grunden utrotas. Men så länge dessa himlakrafter uplifwa våra bröst, så trahte wi efter en waraktigare och fullkomligare sällhet. Denna sällhet känne wi uti föreningen med Gud, vår Skapare och Wälgörare, wi känne den i samwetetets glada witnessbörd, och föreningen med Jesus. Til detta en Christens stora föremål kunne wi likwäl icke komma utan en märkelig strid, ty oss möta mångfaldiga swårigheter.

1) Innom oss finnes en swag och sinnlig natur, som röjer tydliga spår til mångfaldiga, och medfödda böjelser, såsom ock til sinnliga lustar, hwars rådande wälde ofta beror utaf den kroppsliga sammansättningen. Det som är födt af kött, d. ä. det sinnliga och djuriska, är sinnligt och swagt. Syndige och swage menniskjor, hwilka sjelfwe hafwa böjelse til det onda, sjelfwe äro

oordentlige i bruket af sina djuriska krafter,
 gifwa merendels samma arf åt sina barn.
 Wi se ju uppenbarligen, huru de, som i
 wällust, yppighet, högmod m. m. förnött
 sina kropps- och sinneskrafter, ådraga ge-
 nom den naturliga födelsen dylika sinnelag,
 åtminstone anlagen dertil, åt sin afföda.
 Trådet bär sådan frukt, som jordmonen och
 fröet framalstrar; grenarne skilja sig icke
 från trådet eller stammens art. — Då wi
 dertil lägge den bedröfliga werkan, som
 wanan, at, utan mätta eller förnuftig om-
 tanke, följa de sinnliga lustarne, gör uppå
 vårt hjerta, när wi betänke, huru tröghe-
 ten och en sjelfwällad försumlighet, brist på
 eftertanke och en mogen öfwerläggning bi-
 drager til at qwarhålla en swag natur un-
 der sinnlighetens wälde, samt huru menni-
 skjor sjelfwe upsätligt misbruka och illa an-
 wända de dem förlänta förmögenheter, hu-
 ru stort befinnes då icke motståndet innom öf-
 sjelfwe! Anklagom icke den gode Skapa-
 ren — ty Han afmätte våra krafter och be-
 hof, Han afwägade den djuriskt kroppslika
 och den andeliga naturen åt öf; klagom ic-
 ke så mycket på det olyckliga arf wi und-
 fått — ty wi hafwe också mycket godt nju-
 tit; samwetets känsla, känslan af Gud, be-
 gäret til sällhet, och kärlek til våra likar är
 öf medfödt; klagom öfwer öf sjelfwe, at
 wi undergräfwär vår sällhet, och icke följ-
 för

förnuftets och nådens anvisningar. De största hinder och motstånd ligga i frihetens missbruk.

2) Utom oss är världen, våra egna likar, så ofta oss til motstånd, anten af uppsåt eller af swaghet. Oftast emottages menniskjan wid sit första inträde i världen af swage, eller försumlige, bekymmerslöse föräldrar, fosterfäder, upfostrare, som ömsom utan egen kannedom, ömsom med förwillade begrepp, eller ock utan tilbörlig omsorg handleda den okunniga och oerfarna åldren. Huru röjer sig icke menniskjan i allt! Den bästa wälmening, det renaste uppsåt kan ofta wara owerkamt. Emedlertid äro hindren lagde, och med dem tör hända grunden til förwillelse; — och at en försummad upfostran i synnerhet medför sedernas förderf, och tiltäpper fållorne til en sann Gudaktighet, är bestyrkt af en beflagelig erfarenhet. ”Huru skall den blinde leda en blindan; falla de icke bägge i gropen?” — We världen för förargelse skull. — — O, J, som så wårdslost handteren den wigtigaste sak af alla en Christelig upfostrares plikter, at til en sann Gudaktighet bilda en upwårande ungdom, hwad drygt ansvar underkasten J eder icke, och huru swåra hinder läggen J emot edra likars sällhet! — Jcke hämtar man fikon af tistlar, ej heller drufwor af törnen — Math. 7: 16. Wi-
da.

dare, äro menniskjor hinderlige til andras sanna wälfärd, genom onda exempel och en lastfull wandel. Menniskjor i sammanlesnaden äro för hwarandra så ofta liksom en spegel — — Man ser, man hörer ju ofta i den frets man umgås sådane, som antingen med en uppenbar fräckhet förneka Christendomens wälsignade läror, eller likgiltigt handla deremot, man ser lustarnas lättfinnige slafwar, som för en djurisk wälust upoffra alla högre förbindelser; man hörer förbannelser, smädelser, förtal och kärlekslösa omdömen, man ser den högmödige hwas uti sina inbillade företräden, sika efter den blänkande äran, och tygellöst kränka andras rätt; ja, man ser huru afwund och flärd, snålhet och slöseri, slitas med hwarannan om besittandet och användandet af dessa flyktiga ägodelar — ; man ser det, och huru skenbart är icke ofta det lastbara nöjet i den flyktiges öga, bedrägligt för den ensaldige, smickersfullt för den sjelfkloke, farligt för oskuld och dygd! Blomsterströdd är icke sällan lastens bana, och många wandra densamma, utan at straxt weta hwad gift där ligger förborgadt. Behöfwer då icke en Christen warsamhet i sin lefnad, och en tilbörilig kännedom af efterdömens skadliga werkan?

Werlden, den farliga werlden, har ännu andra hinder för en sann Christen. De
lig

ligga ofta uti hotelser, magtspråk, befallningar, anseende och förföljelser. De woro det, åtminstone i den första Christna tiden, och hwem kan utan rysning påminna sig det? Christeliga samhällen hafwa i det måsta undanröjt dessa hinder, men Jesu ord blifwa dock alltid sanna: "I werlden hafwen I twång." Den läran, som framträngt til throner och palatser, där wiseligen många Jesu bekännare finnas, som i verk och gärning bewisa sig ömme om religion och dygd, denna läran har dock ännu motstånd bland de otrogne; och när förderfwet i Christenheten tiltager, begynner det merendels först i den högare kretsen af församlingens lemningar. Ach, at ingen sucl måtte höjas öfwer förtryck, förföljelse och en misßbrukad magt eller anseende! Ach! at den fattige ej måtte föraktas af den rike och lycklige, den ståndaktige ej hådas af den, som i sin fot stapplande är! (Job 12: 4.) — Må alldrig nöden och twånget blifwa orsaken til affall ifrån nåden, ej heller denna werldens wånsskap göra, at wi förlöre Guds ewiga wänskap. Wi kunne dock icke tillika tjena Gudi och werlden. (Jac. 4: 4.)

3) Utom oss finnas de werdliga tingen, som så ofta locka til en öfwerdriswen kärlek för det timliga, så ofta uptända onyriga omsorger för detta närwarande lifwet. Det är sannt, at skapelsen gifwer oss de ri-

fa

Faste ämnen til ej allenast förnöjelse, utan
 ock en låflig bergning. Wi kunne i alla
 lefnadsstånd blifwa lycklige; det är äfwen
 wår plikt, at hafwa en förnuftig omtanke
 om wårt och andras uppehälle samt wäl-
 stånd; ära, magt, anseende och rikedomar
 tilhöra oss såsom blotta medel, dem wi böre
 nyttja til Guds ära och wåra medmenni-
 skjors wälfärd. Men den syndiga werlds-
 kärleken, som fäster hjertat endast och fram-
 för allt til werlden, som wisar sig uti en
 otidig och frätande omsorg, i knot och oför-
 nöjsambhet öfwer Guds wisa skickelser, i gi-
 righet, snålhet och en wällustig lefnad, som
 öfwer den sanna förtröstan til Gud och
 Jesum, samt är en djurisk törst efter det
 sinnliga och förgängliga, denna werldskär-
 lek kan ej vara annat, än hinderlig i salig-
 hetens wäg. Jordiska omsorger och rikedo-
 mar äro den Mammon, den afgud, som skall
 störas, för at i det ställe upresa Guds här-
 liga belåte i wåra hjertan; och så länge
 någon undflykt tages til dessa wåra timliga
 behof, för at affåga den himmelska kallel-
 sen til Guds delaktighet, så kan ingalunda
 detta härliga arf, denna stora nattward
 syndaren tilfalla. — (Luc. 14: 16.) — We,
 den tanklösa människian, som eftersätter
 Guds ewiga nåd och wänskap för et ögna-
 blicks syndiga förtjusning! — Älsker icke
 werl-

werlden — ej heller de ting, som i werlden äro. (1 Joh. 2: 15.)

4) Utom oss finnas kors och motgångar, innom oss plågor och bedröfwelser. Mången Christen blifwer derigenom försagd och swigtande, då han likwäl borde, genom dessa den goda Gudens varningsmedel, stadgas i tron och tålmodet. Wi tale nu icke om dem i det afseende, huru de wärdigt böra nyttjas — utan huru menniskjor i werlden stundom anse dem hinderlige för sin Christendom. Warom billige i omdömet om en swag Christen, warom medlidande öfwer hans olyckor, fördragom utbrottet af hans knot i anfåktningens stund. Ja, ofta är Christendomens wäg besatt med idel törne af wederwärdigheter, så at Jesu efterföljare afsträckas af de ängsliga och sorgsna stunder, som trons wäg skall förorsaka. En lära, som förkunnar så mycken försakelse och strid emot sinnens begär, som pålägger oss, at göra vårt hjerta så många offer af de angenämaste hemlustar, som icke smickrar vår naturs swaghet, utan påyrkar en sann förbättring och syndasorg m. m., kan wäl, oaktadt allt detta, winna vårt hjertas bifall; men at i en stund, då oförtjenta lidanden, hänliga tilmålen, förföljelser, förakt, märter och qual för Jesu namns bekännelse oss öfwerå, at i den swåraste frestelses stund bibehålla sinnets ståndaktighet, der

dertil fordras mera än wanliga krafter. Et lidande i sig sjelft kan tjena til bepröfning, men då det förbindes med det hårdaste wilkor, at förneka sin bekännelse, eller at handla densamma owärdigt, huru swårt är icke detta prof för Christne! Derföre såg man äfwen i den första församlingen någon gång Christendomens tilwärt minskad, i anseende til de ögonstänliga lifwets favor. Men förwånande äro dock bewisen på des seger i werlden! huru många trons martyrer hafwa icke i förföljelser och sjelfwa döden bibehållit tron, utan at låta sig förledas til affall?

5) Förklarom oss sluteligen om de högre andeliga anfäkningarne och frestelserne, dem en förwirrad inbillning understundom framalstrar, och hwilka wisa sig uti förklenliga tankar om Gud och Jesus. Då de, emot hjertats fullkomliga upsåt, uppstiga uti den frommes och Gudälskandes inbillning, samt gifwa tydeliga prof på inbillningskraftens oordning, så wore det nog dåraktigt, at hänleda dem ifrån en öfwerjordis eller andelig fiendes d. å. djefwulens listiga ingifwelse. Det är nog, at när de finnas hos oss, wi anse dem med fasa och afsky, dessa olyckliga följder af en swärmande minnes- eller inbillningskraft. Swärmodigheten är dock icke alltid af enahanda ursprung. Of-
ta är hon en följd af en lätt sinnig och ut-
swäf-

swäfwande wandel, stundom af en Kropps-
sjukdom; alltid hinderlig uti en Christens
samwetslugn, ja äfwen någon gång öfwer-
gående til raseri. — I detta sednare fall
fordrar hon mera Kroppens än själens lä-
fedom.

Andra Delen.

Huru farliga alla dessa hinder äro, lä-
ter sig af erfarenheten nog bewisas. Fa-
ran träffar 1) förståndet, som blifwer af-
mattadt, förslöadt och småningom faller in
i dårskaper. Wid en förwänd upfostran och
wid misbruket af tankeäfwan, måste ju
denna sednare förlora allt sitt värde. Sker
det redan i ungdomen, huru swårt blifwer
icke, at i den manbara åldern återställa des
förlorade krafter? Tillika med förnuftet för-
lora äfwen de naturliga tingen i werlden
sitt värde — och likstämmighet med syndi-
ga menniskjors otro och brottliga säkerhet
— samt et i grunden förderfwadt tänke-
fätt — dessa förhårdelsens yttersta grund-
orsaker, bliwa bedröfliga följder af själens
wanmaät.

2) Wiljan och böjelserne förderfwas jäm-
te förståndet, och sjelfmant upwäxa alla la-
ster. Och, hwem kan tilräckligen beskrifwa
menskliga hjertats wanart, sedan det genom
alla förderfwets källor blifwit måttadt! För-
förelsen i ungdomen — af onda och lockan-

de efterdömen — af lastfulla wänners swärmande umgången — och en lång syndawana måste stadna i en slutlig förhårdelse. (Ebr. 6: 4 = 6.)

3) Faran är störst i anseende til själens förlorade sinneslugn, förlusten af tilfredsställelse i lifwet, under alla beswårigheter och lidanden, i döden och wäntan på det tilkommande. — Men alla dessa faror och motstånd kunne wi öfwerwinna genom Hans nåd, som allt förmår. Nyttjom då de med Han föreskrifwit. Wisserligen skole wi segra. Ty detta är segren, som öfwerwinner werlden, wår tro. 1 Joh. 5: 4.

Menniskjors förhastade omdöme om sin upwäckelse och sitt nådastånd.

Intet är bland menniskjor wanligare, än at, under saknaden af alla de själs fullkomligheter, man blifwer warje hos andre, bemöda sig at, hållst i utwärtas mätto, kunna dem efterhärma, at liksom förskaffa sig et sken til dygden, och småningom insöfwa sit hjerta i den inbillningen, at wara lycklig och berättigad til dygdens belöning. Så långt

långt kan skrymtaren gå uti sin dårskap, ty wanan och fördomen medför en slutelig förblindelse; i stället at skrymtaren i början af sin wandel högaktade gudaktigheten, och med blygseln i hjertat påtog sig skenhelighetens mantel, — blifwer han til slut så intagen af likgiltighet, at han tror sig wara et Guds barn, tror sig wara benådad, efter han kanske någon gång war stadd uti upwäckelse. Men til denna upwäckelsen räknar han intet mera, än en flyktig hjertats rörelse, en tår och en suck: dår stadnar han i sin bättring; men fortsfar at synda. "Jette warder dock hwar och en kommande i himmelen, som säger Herre, Herre, utan den som gör Guds wilja." Math. 7: 21. Dessa fördomar om upwäckelsen hafwa ofta irritat sig i församlingen, genom et och annat ovarsamt förhållande hos sjelfwa Christendomens wänner; — wiså stora wäckelser hafwa i yttre måtto sig wisat; wälmening och nit för gudaktigheten har stundom underhållit dem, såsom utomordentliga medel och verkningar af Guds nåd. Namnet: upwäckt har blifwit et skiljemärke emellan sanne Christne och werldens barn; Granskningen öfwer menniskjors hjertan har man tilwållat sig; sjelfwa skrymtaren har uti menniskjors dom blifwit frikallad, och den redlige deremot misfånd. Flyktige menniskjor! som så bedragen eder sjelfwe
och

och andre, hwad motstånd gören I icke emot den sanna Gudaktigheten!

Afhandling.

- 1) Källorne til menniskjors fördom om sin upwäckelse.
- 2) Sagan af denna fördom.

Första Delen.

Til befordrande af en sann förbättring i Christenheten, samt förekommande af de swåra hinder, som derwid läggas i wågen af wisa fördomar, är nödigt at uptäcka Källorne til dem.

1) En falsk uplysning, brottslig ofunnighet och wårdslöshet. När en menniskja icke rätt pröfwar de Gudomliga sanningarnas wigt, icke uthårdar en sorgfällig pröfning af sitt eget tilstånd, stadnar endast wid en flyktig bekännelse af det allmänna syndaförderfwet, hwars olyckliga följder han icke ser sig kunna förekomma eller utrota, och icke betänker, at den sanna bättringen föreskrifwer hjertats omwillkorliga affky til allt, hwad syndigt är m. m., huru kan han annat, än förledas til en falsk tanka om sin upwäckelse; ty det lättörda hjertat fattar snart inbillning om sig sjelf, hålft nådens ordning synes wara så mödosam? Wårds-
lösst

Idst betraktar han Guds heliga ord, hörer det icke i des sammanhang, uttager ett och annat ställe derifrån til skyddande af sin sjelfgjorda bättring. Hörer han Pauli tröstefulla utlåtande: "Där synden öfverflödar, där öfverflödar nåden ännu mer," så lämpar han det dåraktigt uppå sin tvungna känsla af synden, erkänner sig wara den största syndare, bemödar sig tör hånda åfwen at wara det, på det han skall njuta så mycket större nåd hos Gud. Grofwa mistydning —! har icke samma Apostel så heligt warnat för nådens misbruk? Skole wi blifwa i synd på det nåden skall öfverflöda. Bort det. Rom. 6: 1. Okunnigheten kan dock icke alltid wara hos en sådan upväckt menniskja, ty hwem ibland Christne känner icke Jesu læras heliga fördringar? Hjertats förwända sinnelag är i synnerhet orsak til denna fördom.

2) Menniskjor bedraga sig i synnerhet genom högmodet, som är et så wanligt utbrott af egenkärleken, samt yttrar sig ej allenast i menckliga, utan ock andeliga ting. Jntet är farligare än andeligt högmod, då sinnet upblåses öfwer besittningen af wisahjålsförmåner, eller öfwer upfyllandet af några glånsande barmhertighetswerk. Stålt framtråder Pharisaen i templet och säger: jag tackar dig Gud, at jag icke är som andra menniskjor. Han är upväckt icke til
et

et ödmjukt sinne, icke til en botfärdig känsla af sina synder, utan til en ny skållhet, och dermed will han insöfwa sig i nådens delaktighet. Wederstyggliga tanke! monne icke ännu sådane stenhelgon wisa sig i Jesu församling med denna grofwa inbillning om sig sjelfwe, och med förakt för andre!

3) Et syndigt begär och förnöjelse i wisfa hemliga synder. Förwillade menniska! du will ej uphöra med dina så fåra hemlustar, icke stadna med din bøjelse för dryckenskap, för otucht, för wållust och girighet, du will ej en gång undwika de tilfällena, de syndiga umgångea och sällskap, där dessa dina lustar underhållas, ja, midt under din förstådda wäckelses andakt, kanske hysar du de fasta besluten, att snart utöfwa din lätt sinnighet — du undskyller dig med swagheten, då du likwål har ett brottligt uppsåt. — Du är bedragen; Christus och Belial kunna ej hysas i ett och samma hjerta.

4) Nådemedlens utwärtas bruk, förwillar många til en falsk tanke, att deras upwäckelse är en slags tilfyllstaörelse hos Gud. Det är förgäfves; ty sedan döpselsförbundet uppsätligt brytes för hwarje dag, när bönen är skrymtaktig, och nattwardsgången en tom handling, hwad nytta hafwa de? ”Detta folket kalkas mig med sin mun, — — men deras hjerta är länge ifrån mig.” Jes. 29: 13.

De anställa fastor och utomordentliga botöfningar, hemliga sammankomster, och slitiga andakter m. m.; men är då detta de upväcktas bestämmelse? Un vidare; under alt detta upoffra de ser dagar i weckan til syndens och lättfinnighetens hemliga tjenst, och den sjunde dagen prisa Guds och Försonarens stora barmhertighet? Swilken försmädelse!

Andra Delen.

Faran af upväckta syndares säkerhet är :

1) den, at hjertat alt djupare sjunker i litgiltighet för en rättskaffens omvändelse, tilhårdnar emot nådens och andans verkningar, samt blifwer känslolöst för sine plikter emot Gud och nästan. Tron utan gärningar är död, är icke rättskaffens, ty djeflarne tro åfwen, men båswa — Jac. 2: 2. "Lägger fördensskull bort all orenlighet och all ondskä — " E. 1: 21. Judarnas förhårdelse, under alla sina högmödigas inbillningar, må wara för Christne et warnande exempel, at icke falla i lika känslolöshet.

2) En menniskja åslägsnar sig alt längre ifrån all salighet; — samlar sig wrede på wredens dag. Det är wist, at med alt bemödande en menniskja sig gör, at insöfwa sitt samwete uti falska förhoppningar, skall

R

kän-

Fånslan dock en gång rätt vakna. Glyftiga andakts öfningar kunna til en tid lättfönnigt begås, men någon gång skall dock det heliga minnet af Jesu död och försoning väcka det slumrande sinnet — Ach! at det må ske i tiden, medan nåden ännu förmår förbättra den vilseförda; ewighetens dom är rättwis, ofelbar och skall ej återkallas. Öfwerwåge då hwar och en, som i sitt andeliga högmöd tror sig hafwa upfyllt all lagens rättfärdighet, huru långt han ännu är skild ifrån det lif och den salighet, som af Gudi är; fasthålle han sig til de ordentliga medlen, som til upväckande af en verklig tro och gudaktighet stiftade äro, "icke öfwergifwandes vår församling, såsom somlige för sed hafwa." Ebr. 10: 25.

Medlen för sanne Christne, at undgå faran at falla ur sitt nådastånd.

”Så förbarmar han sig nu öfwer den han will, och förhårdar hwem han will.” Rom. 9: 11. Dessa ord hafwa genom en falsk uttydning och tillämpning blifwit lagde til grund

grund ej allenast för en olycklig skilnad emellan wisa partier i Christenheten, utan ock många förhastade begrepp om nådaståndet. Man har trott sig här finna en styrka för det owilkorliga nådawälet och förkastelsen, likasom den barmhertige Gudens nåd, som förkunnas alla menniskjor, redan af ewighet, och utan affeende på menniskjans fria wilja, eller dess misbruk, hade bestämt henne til den ewiga saligheten, men deremot lika owilkorligt förkastat andra. Någre hafwa i en lindrigare mening dock föreställt sig nådens verkningar kunna emotstås, men ensamme afgöra en menniskjas öde. Lämnom oss icke til twistigheter, som äro onyttiga. Genom Guds wisa skickelser och nådiga försyn är det, som wår själs innersta krafter och frihet skola upwäckas och bildas. Det är wårt rena uppsåt, jämte dess verkställighet i en ståndaktig tro och Gudaktighet, som utgör wilkoret för wår anspråkslösa benådning hos Gud, deremot är otro och säkerhet den wådliga orsaken och wilkoret för hans ewiga misshag. Här om är det dock icke, som Paulus talar, utan om Guds fria behag wid wisa utwärtas, timliga och utomordentliga wålgärningars utskiftande bland folkslagen. Gud gifwer hwem han will sina nådegåfwor, uphöjer det ena folkslaget framför det andra. Judearne, förut Guds egendomsfolk, skulle

R 2

i en

i en annan tid icke blifwa det ensamt —
De skulle förkastas och deras samhällsstyre-
lse uphöra; Guds domar äro rättfärdige.

Åfhandling.

- 1) Swarigenom faller en Christen ur sitt nådastånd?
- 2) Huru kan han undgå denna fara?

Första Delen.

Nådaståndet är det lycksaliga tilstånd, då en Christen känner sig i hjertat förnöjd och delaktig af Guds nåd och salighet, under en redlig trons utöfning. Utom en sann bättring och helgelse kan ingen se honom, icke wara försäkrad om Hans barmhertighet. Så länge han derwid fortfar, är han äfwen säll. Men det är icke omöjligt, at en benådad menniska kan falla; ty

1) sker det genom en brottlig återgång til upsätliga synder och laster. Wi tale icke om den dageliga swagheten, hwilken en upriktig Christen ej kan fullkomligen aflåga, ehuru han deremot strider som Dawid, och suckar: ho kan märka huru ofta han bryter — — Men at Christne, "som en gång uplyste äro, och smakat den himmelska gåfwan, samt delaktige blifwit af den Heliga Anda — — affalla och på nytt
fors-

Korsfästa och bespotta Guds son — — ”
 (Ebr. 6: 4-6.) detta är beflageligen möjligt, det är olycksaligt; och om den rättfärdige wänder sig ifrån sin rättfärdighet och gör det ondt är, och lefwer efter all den styggelse, som en ogudaktig — skall hans rättfärdighet icke ihogkommen wara da.” (Ezech. 3: 20. 18: 24.)

Graderne til detta affall kunna icke altid wara lika, ty ju swagare den uplysning och bättring är, som en syndare först erhållit och ådagalagt, ju swagare känslan af förtröstan til Jesum är, desto snarare kunna åfwen dessa rörelser ur hjertat utplånas, genom werldens bedrägliga efterdömen m. m. Men at en Christen, efter en lång bepröfning af sin religions lära, samt en någorlunda stadgad erfarenhet i andeliga ting, skall falla af til religions-försmädelse, til otro, til förhårdelse i synden, är wisserligen för det Christna namnet wanhederligt. Anledningarne til et så olyckligt affall kunna wara mångahanda. Om begynnare i Christendomen gäller hwad Jesus säger: de tro til en tid, men när frestelsen påkommer, falla de derifrån. — Det torde ock kunna sägas om de fläste, som falla ifrån nåden, at de icke förut warit deruti så rotade. Men om man betraktar de swåra motstånd, som lägga sig lifasom i försåt på gudaktighetens wäg, t. ex. werldens för-

förföriffa exempel, de mäktiges trug eller förakt, smittan af otrons förgiftande skrifter, wanan at ofta höra snilletts lekande skämt i de alfwarsammaste ämnen om Gud och Jesus; om man med et ord öfwerwäger alla dessa och andra hinder, monne icke man skall kunna föreställa sig en eller annan blifwa et offer för otron och lasten? Giftet smyger sig småningom i Kroppen, tills at all återställning är omöjlig — så öfwen brottet. We, tidernas lätt sinnighet, som skyddat likåltighet i tänkesätt och beredt så många oskyldigas fall. Huru wanåradt är icke det stora Namn, som bar lycksaligheten til en försonad werld! huru har icke Judarnas fordna smådelsor, mot Jesu underverk och hans kors, åter liksom qwicknat på någre affällige Christnes läppar, huru bjuder mången icke til at å nyo korsfästa härlighetens Herra! — Intet är heligt, intet nog saligt, som trons affwurne fiender icke drista at småda eller förneka. — O blygd för våra tider, blygd inför en framtid, som opartiskt dömer — — blygd i ewigheten, där otrons täckelse en gång faller.

2) Genom försummelse af de ordentliga andakts medlen, förfaller en Christen i likstämning med werlden, i dårskaper och otro. Omwändelsens verk är icke et enda ögnablicks verk, utan grundadt på långa för-

förberedelser af Guds nåd; äfvenså är af-
 fallet förberedt i många lefnadens händel-
 ser. Ja, uplösens då dessa wigtiga religi-
 ons öfningar, där J förut med andakt in-
 stälde eder til den Ewiges, och til Försona-
 rens låf; förakten den offentliga Gudstjen-
 sten, hwars wärde förut varit infedd; gö-
 ren eder frie ifrån behofwet af en föröd-
 mjukande bön, från uppenbarellsens of och
 känslan af den Allestädes-närwarande, —
 We, är det möjligt, at J detta kunnen,
 så upsågen Jesum all tro och huldhet, och
 fallen!

Andra Delen.

Denna fara kan dock undwiskas, genom
 en dagelig bättring och strid mot synden,
 genom et wördnadsfullt betraktande af Guds
 heliga ord, Hans nåd och försyn, samt ge-
 nom de öfriga andaktsmedlens wärdiga
 bruk; det kan undwiskas genom Guds måg-
 tiga nåd.

Faller en Christen genom någon upsät-
 lig synd, såsom Dawid, må han uti sann
 botfärdighet förödmjuka sig inför den Her-
 ren, som är rik på barmhertighet; "wi
 skole ej synda, ty om någon syndar, så
 hafwe wi en Försonare hos Fadren."
 1 Joh. 2: 1. Fallor deremot en Christen
 uti en swår anfåktning, och mistror sitt
 nådastånd, han bedje af Gud wedergweckel-
 se

se och styrka, at emotstå frestelsens stund —
 ”waker och bedjen.” Men har han warit
 nog olycklig, at förhårda sitt hjerta genom
 et öppet förtroende til lättfinnighet och otro,
 så at han ofta deltagit i religions bespot-
 tares uproriska samqwäm, samt sjelf wän-
 der sina wapen emot en lära, den han hög-
 aktat — ach, så är han förlorad; ty ”all
 synd warder menniskjomen förlåten — men
 försmädelse mot Andan (Jesu gudomliga
 underwerk) skall icke förlåten warda.” —
 Math. 12: 31. 32. Han är på branten af
 sitt yttersta fall — ; men outransafeliga
 äro Herrans wägar — ; om den ogudakti-
 ge omwänder sig från alla sina synder, så
 skall han leswa och icke dö; Ezech. 18: 21.

En dagelig betraktelse af Ska- pelsen och naturen, såsom et upmuntringsmedel til gudaf- tighet.

Swart hålft wi faste våra ögon på denna
 jorden och alla de kroppar, som oss omgif-
 wa, på allt hwad oss sjelfwa möter och hän-
 der,

der, ja äfwen våra egna kropps och själs förmögenheter, kunne wi icke utan bestörtning finna, ringheten af vår egen warelse, och storheten af den Dändlige Skaparens Majestät. Wi nödgas ofta stadna med våra ringa betraktelser, beundrande det omätliga fältet af Guds Skapelse. Ho kan räkna dessa under och wälgärningar? de äro flera än sanden i hafwet. En upmärksam Christen nyttjar den ringa kunskap han vinner om naturen, såsom en dyrbar anledning at älska, lyda och förtrösta uppå Skaparen, som på så oräkneligt sätt teknat för oss sin godhet. Han finner sig dageligen upmuntrad til en helig andakt; intet är som icke påminner honom om hans dyra plikt, allt stärker honom i utöfningen deraf, allt förödmjukar och stadgar hans hjerta, samt hugswalar honom i nöden. Med skäl kunne wi derföre säga, at naturens betraktelse är et dageligt andakts medel —. Betraktelsen af Guds wisa försyn i alla vårt lifs skickelser, är likaledes et medel, som upväcker oss, at söka den Ewiges nåd; alla de förmåner wi besitta i den borgeliga sammanlesnaden, äfwen som den enskilda, leda vårt hjerta til en otwungen wördnad för Gud, som har all ting så wisligen bestämt. Skulle wi då vara likgiltige, på hwad sätt och i hwad ändamål wi handhafwe de timliga tingen i werlden? Är det
 wår

wärdigt för Christine, at försumma de wä-
felse- och tröstegrunder, som tilbjudas sig i
den widsträcktta Skapelsen? Nej, må wi med
en listig erkänsla inse widdens af den måg-
tiga nådens werkningar, och samwetsgrant
följa Hans ledande hand!

Afhandling.

- 1) Naturens betraktelse.
- 2) Upmuntran til gudaktighet.

Första Delen.

Naturen och werlden är det widsträcktaste
fält, som hwarken med ögat eller inbildnings-
kraften kan mätas. Menniskan är pliktig
at med yttersta krafter, ehuru ringa de
i sjelfwa werket äro, undersöka och utforska
naturen; des hemligheter blifwa dock oge-
nomträngeliga. En Christen uti sin enfald
är både pliktig och berättigad, at såsom in-
wånare i denna werlden, up söka Skaparen
i de skapade tingen.

1) Kastom då våra ögon upp åt him-
melen, där så många lysande kroppar om-
ringa oss. "Sjmlarne förtälja Guds ä-
ra — — —" Ps. 19: 1-8. Det samma
som solen är för oss på denna jorden, äro
stjernorne för mångfaldiga andra werldar.
Här

Här stadnar vår tanke, och med häpenhet måste wi beundra widden, högden och storheten af Guds skapelse. Våra ögon kunna ej upstäcka alla de werldar, som den Majestätiske Guden beredt til boningar för sina oräkneliga härar; Hans magt är oändlig, och outgrundelig Hans wisbet. Mätte wi icke med et slumrande öga betrakta dessa dageligen oss omgifwande underwerk i naturen! Glädjoms öfwer Hans godhet, som warar i ewighet.

2) Jorden är vårt egentliga hemwist, där så många millioner våra lifar redan haft och framdeles erhålla ej allenast en förnöjd boning, utan ock allt til lifwets uppehälle och beqwämlighet. Det är sannt, at jorden är skapad ej endast för menniskjans skull, utan äfwen för oräkneliga andra djurslägter. Men huru rika anledninggar hafwe wi icke til förnöjelse och beundran af Guds godhet emot vårt slägte! De orörligaste berg tjena oss til gränsoch murar, äfvensom de gifwa ifrån sitt sköte dyrbara och nyttiga metaller. Sjöar och floder hysa oräkneliga inwånare, menniskjan til nytta. Luften wimlar af mångfaldiga skaror flygande djur, måst til vår timmeliga bergning; och jorden, huru rik är den icke på nästan oräkneliga alster, ej mindre af liflösa än lefwande kroppar, til fyllande af våra behof? Huru många slags träd,
 ör

örter, växter och gräsflag framstår icke detta vårt jordiska hemvist? Skola väl menniskior, wid betraktande af sina rika boskapsjordar, hwilka klåda och föda oss, någonsin glömma, at det är Herren, som dageligen gifwer oss detta? Allt hafwer han under våra fötter lagt — — Ps. 8: 7-9. Herre, vår Gud, huru härligt är dit namn i all land! Tackel Herranom, ty Han är god — —

3) Naturen visar för oss äfwen dagliga förändringar, omväxlingar och en styrelse plan, som åsyftar det helas bestånd, ordning och fullkomlighet. Det är Gud som med sin försyn allt styrer; Händelserne i den froppsliga werlden, äro icke utan en wis affikt; De påminna oss stundeligen, at Guds regering är grunden til vårt och hela werldens öde; Skulle wi då icke bemöda oss, at, så långt wi kunne fatta, föreställa oss den Allestädeswerkande i sin ålfkanswärda inflytelse uppå vårt wäl? Uttömlig är denna källan för förnuftiga warelser, wedergweckande för Christne, som weta, at Gud all ting förordnat och allt tillfänder i werlden. O hwilka outgrundeliga bewis af Guds godhet och wishet i hela Hans regering! Huru oräkneliga medel at uptända, bibehålla och stärka vår andakt! O at wi alle må känna wigten häraf!

Andra Delen.

Betraktelsen af naturen och försynen leder oss:

1) til at närmare lära känna Gud. Der- til behöfwe wi icke så mycket utomordentli- ga förståndsgåfvor, som fast mera et up- märksamt öga och et redligt hjerta. Ut- intet lefnadsstånd kan en enfaldig Christen säga sig vara wanlottad. Du har förstånd och sinnen, du är upfödd i Församlingens sköte; hela naturen är för dina ögon dage- ligen, och i hvarje ögnablick njuter du din Guds wålgärningar, emedan Han föder, underhåller och kläder dig; skulle du då ma- ra kallsinmig, trög eller nog djers, at wårds- lösa denna wigtiga kännedom om Gud? Har icke din Frälsare ålagt dig detta? På- minner icke den upgående och nedgående so- len, at det gifwes en Gud; ropar icke hela naturen beständigt til dig: lär känna din Skapare —? O hwilken förnöjelse känner icke en Christen wid åtanken af Gud! Han är wäl altför hög för wår tanke — men dock allestädes närwarande — —. En sann kännedom om Skaparen, leder oss til För- sonaren — leder oss til tro och förtrostan, til wårdnad och kärlek — med et ord, til en sann Gudsdyrkan — —

2) til känsla af wår egen ringhet, oför- mögenhet, swaghet, brottslighet. — Är det möjligt at tänka på Gud, utan den inner-
sta

sta förödmjukelse? Hvad är menniskan af naturen, hvad är hon genom förderfwet och upfostran? Du ser hela naturens ordning, men känner ordningen innom dig sjelf; skulle det icke wäcka hos dig bekymmer och oro? O, wiserligen leder det oss til en sann omwändelse och uprichtig föresats, at wandra wärdigt wår första bestämmelse.

3) En dagelig samwetsfrid och förnöjelse födes genom bekantskåpen med naturens werk. Intet ådlare nöje bland det timliga gifwes, än uti den sköna skåpelsens omkrets, och njutningen af Guds omåtliga wålgåringar. Skulle en Christen nedsätta dess wärde?

Christendomens befordran genom et flitigt bruk af de naturliga sinnesgåfworne.

”All god och all fullkomlig gåfwa kommer ofwan ester ifrån ljusets Sader —” Jac. 1: 17. Talet är af et widsträckt innehåll, så at det icke allenast innefattar de högre andeliga gåfwor, som genom Christendomen och den Helige Andes werkningar upwäckas, utan

utan åfwen alla andra det naturliga förståndets krafter, genom hwilka en menniskja kommer til sanningens kunskap. Dessa sednare, ehuru i sig sjelfwe ganska inkränkte, böra dock alltid anses såsom dyrbara Guds gåfwor. Huru lågt och wanhedrande wore det icke, at til uphöjande af Jesu lära och hans Andas bistånd, fördömma det naturliga förståndet? Kan den uppenbarade lagen blifwa rättfärdigad genom den naturliga lagens fullstörtande? Är det icke et högmod hos wisa werkhelgon och inbilste menniskjor, då de förringa allt det wärde, som Skaparen sjelf satt uppå menniskjans själ? Skall hedendomens förblindelse gälla såsom bewis för förnuftets owilkorliga blindhet? Nej, warom billige så wäl i omdömet om de folkslag, som icke kânt andra anwisingar än förnuftets och naturens lag, såsom ock om Christnas redliga bemödanden at upodla sitt förstånd. Gud är ursprunget til wårt lif — genom Honom lefwe och röras wi; af Honom är wishet och styrka. Han bildade wår själ redan i moderlifwet til dessa stora öfwersinnliga förnögheter, at tänka, och ur minnet uprepa våra tankar. Ej allenast det timliga och werldsliga, utan åfwen Religionen och salighets läran, fordrar en förnuftig öfwerläggning, pröfning och omdöme. Den
det

detta försakar, nedgräfwet brottsligt det-
pund, Gud honom förårat.

Afhandling.

Utom den stora nytta, som et sorgfälligt bruk af förståndsgåfwan medför och, til befordrande af Christendomens kunskap, hwilken deruppå så hufwudsakeligen beror, och annars icke winnas kan, så har äfwen den sanna gudaktigheten eller tron i sin utöfning deraf mycken styrka.

1) Måste icke en Christen wid det dagliga bruket af sina sinnesgåfwor, til befordrande af så wäl en timmelig och borgelig, som andelig sällhet, sjelfmant påminna sig, at detta är en skänk af Gud? Under fortgången af alla hans lefnadsyrken, som fordra menskelig klofhet och rådighet, blir tacksamhet, kärlek, wördnad alltid oskiljaktig. Gud är älskwärd och god uti allt. Förnuftet måste inse det. Alla wetenskaper, konster och slögder äro ständiga bewis på denna Guds godhet emot sina förnuftiga warelser. Må derföre de, som, på menskligen kunskapens bana, söka et så utmärkt företräde framför andra, må snillet och de skarpsinnige icke förgåta, at til Gud frambara dageliga offer af et tacksamt hjerta! Ju högre fördelar, wi besitte framför andra,
de

desto högre äro våra plikter. Har man icke sett de största män brinnande af helig värn för den Allsmäktige, af nit för Hans ära och trohet i sitt fall —; huru hafwa de blifwit så nyttige för werlden, om icke genom den höga tanken, at allt är en oförtjent gåfwa, som bör ädelt användas? Et gudlöst snille, en gudförgäten tänkare, måste alltid anses såsom en stridighet, ty snille och förstånd leder omedelbart till religionen och dygden. Likväl huru otacksamme, samt i och med det samma onyttige för sammanlesnaden hafwa icke de varit, som sökt at med sitt snille utplåna känslan af Gud. Eller menen J, som beundren eller sjelfwe upfinnen et löst skämt emot den uppenbarade, Gudomliga läran m. m. at werlden skall beundra edra snillegåfwor? Nej, den ädelt tänkande delen skall med afsky anse et så wildt misbruk af en i sig sjelf ädel gåfwa. Upoffrom och då helt och hållet till wärdiga föremål; wære Skaparen ärad i allt, Christendomen befördrad, och förnustet werksamt til menniskjors wäl. Det gifwes också ingen så enfaldig, som icke med sitt lilla pund kan blifwa nyttig. Den sanna wissheten är det, at wäl använda det lilla man äger.

2) Då wi å ena sidan finne, huru wäsenteligen nödwändig det är, at i den sälliggörande läran hämta bewisen från förnuf-

nufstet och erfarenheten, samt lätteligen inse huru många sanningar förutsättas såsom bekante genom det naturliga ljuset; måste vi med en sann förödmjukelse äfwen å andra sidan blifwa warse, huru swaga och otillräckeliga våra bästa förmögenheter äro. Dömmom om det menliga förnuftet, huru långt det kommit af sig sjelft, hos de uplystaste folkslag af förnwerlden, rörande den wigtigaste saken, religion; dömmom huru litet vi med all skarpsinnighet ännu funnat afgöra de betydligaste sanningar om Gud; vår bestämmelse och salighet, om ej det Gudomliga witnessbördet, sanningens mün, Kristus hade dem bekräftat, förnyat och renat; kännom vår ibanmaat midt under den djupsinnigaste forskning! Kunde en hednisk wis man nog ädelt yttra sig, at den högsta kunskap han hinnt inhämta, war den, at han gäncka litet wiste, huru mycket mera skall en Christen med ödmjukhet känna den öfwerstigliga gränsen af det förborgade?

3) Så fientligt emot trosläran det högmödigas förnuftet eller rättare inbillningen är, så willigt deremot wisar sig det uplysta förnuftet til den uppenbarade lärans och nådens antagande. Detta uttrycker Paulus med orden: taga sitt förnuft til fånga under

der tronens lydna. 2 Cor. 10: 5. Ut en Gudomlig lära, som ersätter de mångfaldiga bristerne i den naturliga kunskapen, måste öfverstiga människors wanliga tankekräft, är lika nödvändigt, som at den aldrig kan strida emot erkända förnufts slut. Hvad kräftig verkkan har detta icke på en sann Christendom! Långt från at leda til et andeligt swärmeri, som icke annat är, än inbildningskräftens tomta utswäfning, skall en uplyst Christen med wördnad alltid tänka uppå den Allestädesnärwärande, med Honom plåga et förtröligt umgänge i bönen, til Honom wända sitt betryckta hjerta i frestelsens stund, af Hans nåd wänta en förnyad styrka, at segra öfwer sina sinnliga lustar, med glädje och frimodighet tänka, at han alltid står under den gode Andens beskydd, ständaktigt wändra i Hans åsyn, och då förnuftets styrka så ofta swigtar under begäret at finna sanningen, skall han glad hwila wid den yttersta grunden för wisshet i salighetsläran, nämligen Guds och Jesu wittnesbörd. Man tömme alla den menliga wisshetens källor, man genomtränge alla kunskapers djup, men Guds och Jesu kärlek öfvergår dock all kunskap. (Eph. 3: 19.) Den ensam tilfredsställer, tröstar och förädlar; den uppfyller hjertat med högre begär, som aldrig i tiden kunna mättas. Blöm-

mom alldrig, at våra kunskaper äro styck-
werk (1 Cor. 13: 12.), men tron, kärleken
och hoppet blifwa bestående.

En Christens själspöfning och waksamhet.

”Utransaka mig Gud, och låt mig weta
mitt hjerta, bepröfwa mig” — — Ps. 139:
23. Swar och en botfärdig och Gudälskan-
de måste såsom David känna ininom sig
den swåraste strid emot sig sjelf, d. å. den
sinnliga naturen, hwilken håller hans from-
ma föresatser så ofta tillbaka; han måste
underfundom icke sjelf blifwa warse sina
brister och förseelser, ty de komma af owe-
tenhet eller öfwerilning; derföre upkommer
bekymret dageligen i hans själ, men lättas
och lindras genom en trogen tilflykt til Gud
i bönen. Gud, hjertats ransakare och do-
mare, som ser våra hemligaste tankar och
begär, har många medel i sin hand at på-
minna, uplifwa, förbättra — och stärka oss.
Desa medel handhafwas af Hans omfat-
tande nåd, Hans allestädeswärfande kraft.
Ju mera en Christen blifwer bekant med
desa Guds wågar, ju mera han nyttjar alla
möjliga tilfällen i detta lifwet, til under-
stödd.

stödjande af sin tro, desto lättare blifwer det för honom at wandra helgelsens bana. Om han någon gång faller uppå en ond wäg, hwilket icke kan ske med et förhårdadt uppsåt, så återkommer han snart på den rätta lifwets wäg, liksom en wandringsman, som syftar å et wist mål, och ehuru han med oförfäradt sinne tråtsat de swåraste motgångar, likwäl icke alltid säker om den rätta stråten, föres på någon afwäg, men ser snart sitt mistag och fortsätter med eldigare mod sin begynta wandring. Gifwes honom en ledsvän, o huru glad följer han icke dess trogna råd — — Hwen ser en Christen oftare sig til mötes än den barmhertige Fadren? Det är med hoppets och trons öga han honom ser, och glädes.

Afhandling.

Christendomen består icke i ord, utan i kraft; den är icke en lära, som endast skall pryda förståndet, utan i synnerhet styra hjertat och hela vårt lefwerne. Den är den sanna lefnadswissheten, som wisar sig werksam uti våra tankar, begär och gärningar; med den böre wi liksom umgås i de husliga förbindelserne; med den uppstå, wandra, förrätta allt hwad oss åligger. Denna wissheten är helgelsens frukt — helgelsen en följd

följd af tron til Gud och Jesum — tron en följd af en sann bättring. Skall en Christen alltså wärdigt uppfylla sin kallelse, bör han i allmänhet pröfwa sig sjelf, om han detta allt uppfyllt. Pröfningen är et hufwudsakeligt medel, som af hans samwete bör anställas, icke blott wid wisa andaktsstunder — utan dageligen; och at han dertil är förpliktad i anseende til sin egen salighet m. m. antage wi billigt såsom afgjort.

Följom då en samwetsgran Christen först och främst uti granskningen af hans förflutna wandel, och uptagom de allmänaste lifwets tilstånd, för at wisa huru werksamt detta naturliga medel, samwetet, är.

Pröfwa dig sjelf, du som bär Faders och Moders namnet, huruwida du uppfyllt Jesu läras föreskrift, at genom en Christelig upfostran, med ömhet, tro och fromma efterdomen handleda dina barn, uti så wäl en sann gudaktighet, som flit och trohet wid den timliga kallelsen. För hända finner du dig sjelf, genom wårdslöshet, hårdhet, öfwerilning eller hwad annat wara kan, hafwa gifwit dina barn någon förargelse; eller har du efter yttersta krafter, ehuru likwäl i swaaheten, arbetat til deras wälfärd? Pröfwa dig stundeligen, ty den tid som förlupit, kommer aldrig åter, men kan
godt.

godtgöras genom en förnyad åtanke af dina pligter — — Tro icke at detta är lifgiltigt. Nej, dit eget och dina barns timliga och ewiga wäl, beror uppå dit upförande. — — Christelige makar! I som så nära ären förbundne med hwarannan til en inbördes kärlek, gransken eder esomoftast, och inbördes. Sägen hwarannan upriktigt och förtroligt, hwad I tänken; döljen icke edra bekymmer, ja sielfwa edra misstankar, ty de kunna ju icke annars undwiskas, än då de förut kärleksfullt granskade warda. En obetydlig och ringa skiljaktighet — kan ske ock et misstag har kunnat föranleda til et ögnablicks missnöje. Uppskjuten icke med pröfningen af des orsaker. — Unglingar, I som så litet betrakten den flyktiga tiden — — lyssnen dock til samwetets röst, som ropar eder tillbaka at pröfwa, huru I anwänt den tid som war eder gifwen —; genom pröfning af edert hjerta — hinnen I til stadga och mogenhet. Wälsignad är den stund, då edert samwete bär et gladt witnessbörd —; olycklig är förebräelsen, men den är oundwikelig; pröfwen des grunder.

I Ambetsmän, hwars ålder och erfarenhet gifwit eder rättighet, at förwalta så många angelägna wärf i den borgeliga sammanlesnaden, ack huru sällsynt är det, at hwar och en pröfwar sin förwaltning. Förhända klaga många förtryckta, lidande,
för:

förförde likar öfver eder försumlighet eller orättwisa. J kännen det icke, så länge J ej dömmen om edra gärningar — Men hwilket lugn i själen af upfyllda plikter! — Nådens Gud gaf oss detta medel at stärkas i det goda. — J ringe och arbetande, tjennare, fattige och i hwad tilstånd J ären — präfwen noga huru J redeligen fullgjordt det eder anförtrodda göromål! Samwetet ware den dageliga wän, som påminner hwad som bordt ske, eller lidas, ty menniskjor äro icke utskiftare af den timliga lyckan, utan Gud. Inför honom böre wi ock göra råkenskap, huru wi emottagit lidandet. — Samwetet, med et ord, fordrar at wi granske både det wi gjordt och tänkt.

2) Wår närwarande sinnesställning bör äfwen esomoftast, ja stundeligen präfwas. Innan en gärning företages, bör man moget öfwerlägga. O, om Christne alltid hade detta i sina tankar, huru många dåraktiga handlingar skulle de icke förekomma, huru många hinder, retelser, frestelser i sin första början qwäfwa! Davids exempel bör lära oss — Erfarenheten är också allmän. Med denna präfning är också

3) det tilkommande förbundet. En Christen är waksam, han sätter sig i den sinnes författning, at han ej i en framtid blir öfverrassad. Det är sannt, wi kunne ej inse den owisa framtiden, icke de motgångar,

gar, som skola ställa sig i wågen för wår wandel, icke de möjliga tilfällen, där wår sinnliga natur å nyo frestas; wi kunne wist icke inse de faror, där wåra rena beslut kunna swigta. Petrus, i sin största frimodighet at följa Jesum i döden, insåg icke det hårda prof han sedermera undergick, at förneka sin Frälsare. Men det fordras och icke af oss, at känna wåra framtida öden. Wi wore då mycket mindre waksamme, förnöjde och tålige, än nu, då wi äre ofunnige om det som oss öfvergå skall. **W**aker och beder, at **J** icke fallen i frestelsen. Denna höga föreskrift bör då alltid vara en Christens ögnamärke. Huru många afsteg skall han icke förebygga, huru många ångrens tårar spara, då han försiktigt, liksom steg för steg, ser sig före — lik en wandrare på en brant och stenig wäg. Dagelig waksamhet öfwer wårt hjerta skall göra bättringen fullkommen och tron stadgad hos oss.

Korß och Bedröfwelse såsom wigtiga medel i Guds hand at stärka de trogne.

”Dem som hafwa Gud kär, tjena all ting til det bästa.” Rom. 8: 28. *Nöran-*
de

de erinran för lidande Christne! Pauli ån-
 damål synes dock vara mera widsträckt, at
 wisa, det all ting i hela naturen, så wäl
 det goda som det onda, åsyftar Guds barns
 sällhet. Lagom deraf anledning, at först
 betrakta all den timmeliga glädjen och med-
 gången, såsom en ostridig upmuntran och
 wäckelse til gudaktighet. Wi kunne i san-
 ning säga, at oss i detta lifwet möter långt
 mera sällhet och glädje, än sorg och olycka.
 Förnuft och erfarenhet strider emot den fla-
 gan, som någre föra, at lifwets elände wo-
 re wida större än sällheten; ty om man öf-
 wermåger, at icke all brist på lycka och öf-
 werflöd är olycka och fattigdom, icke all
 ringhet et förtryck eller wanåra, icke all
 möda och arbete en betungande börd, och
 at det måste vara mycken olikhet i de tim-
 liga förmånernas besittning, at förnöjsam-
 heten med Guds skickelse gör den minsta
 lycka til stor, o. s. w. O huru rik anled-
 ning äaer då ej menniskjan, at wälsigna
 den Gudomliga Försynen, som så ömt wår-
 dar sig om oss menniskjor! Swad har icke
 naturen och werlden för outöseliga källor til
 wälmåga och förnöjelse; huru oräkneliga
 äro icke Guds wälgärningar, dem wi da-
 geliaen njute! Böra icke dessa stora prof
 af Hans godhet uptända och underhålla kär-
 leken til Gud? Allskom Honom, ty Han
 hafwer först älskat oss. All medgång och
 lye-

lycka är af Honom. Måtte Christne med tacksambhet, wördnad, och himmelstt sinne åtnjuta allt detta! Midt under detta lifwets glädje, ware vår tanke til Honom, glädjens Gud, uplystad!

Afhandling.

Plågor och motgångar afbryta dock ofta lifwets glädje; men somlige äro uppenbara följder af menniskjors upsåtliga brott och laster, hwarföre de böra anses som naturliga straff; ty "den ogudaktige hafwer många plågor." Ps. 32: 10. De borgerliga straffen äro liksåledes nödwändiga följder af lasten. Bäggedera har Skaparen wisligen stadgat, och deras yttersta ändamål bör med skäl anses vara: förbättring, så wida den möjlig är. Det kan ju icke nekas, at många lastbare blifwit til dygdens wäg återfallade genom en bedröflig, ehuru ofta sen, erfarenhet af de olyckor, i hwilka de sig störtat. Skulle icke detta vara af Skaparen sjelf så inrättat? Sjelfwa straffen äro således nyttiga erinringar för den lätt sinnige, som icke annars låter sig styras.

Korsh och bedröfwelser deremot kalle wi de lidanden, som öfwergå Guds trogna barn, utan deras förwällande, eller åtminstone blott genom swagheter och förseelse. I
båg-

båggedera afseenden äro de af Gud påräknade och nyttjade som medel. Hvilken Gud-älskande kan, i denna wanfligheten, säga sig alldeles icke hafwa wållat eller varit en orsak til några wisa lidanden, såsom t. ex. sjukdom genom förseelser, til förluster genom någon öfwerilning eller bristande kunskap, til motgångar genom mindre warsamhet i sammanlefnaden? David är oss härwid til et exempel. Et barn, som af sin fader agas, känner dock sin förseelse. Den Herren älskar, den agar Han äfwen. Ebr. 12: 6. Egenteligen bör förbet anses wara oförtjent, emedan Guds barn draga det i likhet med sin Frälsare, som i sanning icke det minsta gjorde, som en gång hade skugga af swaghet. Han som kunde hafwa ära och walgång, led förbet högst oskyldig. Ware detta Jesu lidande liksom en måttstock, hwarefter hans efterföljare skola pröfwa sig såsom hans rätte fördragare. Så berömde sig en Paulus och andre Christendomens bekännare — — 2 Cor. 4: 8-20. Gal. 6: 14.

Detta lifwets wedervärdigheter, plågor, förföljelser i werlden, äro alltså wisa stickelser af en barmhertig och wis Fader; det tilhörer Christne at känna det i all sin styrka; ty owedersägeligen äro lidanden de starkaste medlen, hwarigenom Gud både förekommer sina barns fall, såsom och stärker,

Per dem til tålmod och en fast ståndaktighet, samt uplyftar deras sinne och hopp til en långt högre lycksalighet, som förestår.

1) De förekomma den så snart sig röjande sinnesstältheten, egenkärleken och andra låga sinnesrörelser —; de liksom binda själen wid ödmjukhet, saktmod, rättvisa m. m. O huru snart skulle icke den Christna äran at tackas Gud förbytas til en inbillstänke, äressjuka, werldskärlek m. m., ty medgången föder ofta högmod, och känslolöshet för likars nöd. Den icke själf lidit, känner ej den förtrycktes qwal, men den som besöfwad är i olyckan, är medlidande. Swilka tusende affall och förseelser har icke lidandet förebyggt? Frågom alla tiders erfarenhet! Woru icke de första ehuru hårda förföljelserne emot Christne de stora medlen, som ryckte dem undan den hedniska förförelsen? Berömde sig icke Paulus med skäl öfwer den warning, Herrans ängel honom gaf, på det han icke skulle yfwa sig öfwer de stora uppenbarelser han undfått —? 2 Cor. 12: 7. Hro icke än i denna dag armod, fattigdom och motgångar wälsignade medel, at tilbakahålla allt slags förderf?

2) Korß och bedröfwelser stärka oss uti en ståndaktig utöfning af Christendomens bud. Det är egenteligen i striden, som hjeltens mod söfwas, det är i faran han blir oförskräckt. När såg man wäl Jesu sanne be-
fån-

Kännare ädelmodigt upoffra sina krafter till samtidas wäl, om icke då menniskjors gunst öfvergaf dem? När föddes den oegennyttiga menniskjo-fårleken, wälwiljan och tålmodet, om ej under den största afwänd och motgång? Swem nitälskade mera werksamt för Guds och Jesu ära, än den af menniskjor föräctade? Swem tände sitt wärdiga andakts-offer upriktigare, än förhödragaren? Gud som allt förutser, allt bestämmer till sina wisa ändamåls befrämjande, Han skickar motgångarne, för at bepröfwa sina barns tro och göra den werksam genom fårleken. Erkännom wärdet häraf, blifwom alldrig försägede, utan bemödom och troget, at upfylla wår kallelse under alla lidanden, så skole wi ock segra.

3) Dwedersägeligen följer en innerlig glädje och frid uppå denna tidens wedermöda. O hwilken härlig ersättning för den timliga lyckan, som en Christen stundom måste sakna! Lidandet är då icke annat än en wån, som å Guds wägnar, och af Guds försyn utsänd, påminner oss om alla tings förgånglighet, uplifwar wårt hjerta till den så förtroliga umgängelsen med Gud, tröstar oss med hoppet, at i honom äga en försont och barmhertig Fader, som will oss uti all ting wäl; en wån som gifwer wårt samwete den ädlaste hugswalelse, och icke läm-
 nar oss utan den sällaste utsicht; "ty denna
 ti

tidens wedermöda är icke at förlikna med den härlighet, som på Guds barn uppenbaras skall." Rom. 8: 18. "Salige äro de bedröfwade, salige de som lida för sanningens skull." Math. 5: 10. 11.

Böra då icke Christne fördraga korset med et tåligt och ståndaktigt sinne; böra de icke upmuntras deraf til trohet — ja äfwen glädja sig under alla timliga plågor? Flyktig är den glädje som i werlden sökes —; sök om den med et obesmittadt sinne, lämnom den äfwen — och wid korsets börda, prisom Gud den barmhertige, prisom Honorom som den lidandes enda tillflykt är!

Guds barnas tröst under lidandet.

"Wi warde allestädes trängde, men wi ängsle oss icke, wi bekymras, men gifwe oss icke öfwer, wi lide förföljelse, men warde icke öfwergifne; wi blifwe tryckte, men förgås icke; wi omföre alltid Herrans Jesu död på wår lekamen, på det Jesu lif skall på oss uppenbart warda." 2 Cor. 4: 8-10. Paulus kunde med skäl anföra sin erfarenhet i lidande, såsom et prof och efterdöme för

för Christne, huru de böra bewisa sig under alla förhållanden och bedröfwelser; nämligen icke ängslas, icke öfwergifwa hoppet, utan prisa Guds godhet, som bibehåller dem wid lif och sinneslugn — samt sluteligen förbyter allt det förra lidande, til en oförgångelig härlighet. Märkeliga prof på sinnesstyrka och tålmod wisa sig äfwen uti den fromme Josephs öden, som oskyldigt hatades af sine bröder, såldes och i Egypten sedan för ogrundade mistankar fastades i fångelse, men härligen befriades. Job hade ännu mera fått erfara lyckans wanflighet och det kroppsliga lidandets, jämte sorgens, yttersta grader —. David under alla sina förföljelser, både före sitt anträde til regeringen och efteråt, bepröfwades til ständaktighet genom sitt mångfaldiga lidande. Dessa och flere andre fromme mäns lefnads-händelser äro upskrefne, på det wi genom den tröst de wunnit skole upmuntras til samma tålmod och förhoppning. Rom. 15: 4. Ty at Christne icke kunna i mer eller mindre mått undgå det timliga onda, utan fastmera genom mycken bedröfwelse måste ingå i Guds rike — är en allmän erfarenhet.

Afhandling.

Så wist som Christne, hwilka wilja Gudeligen lefwa, måste lida mycken förföljelse,
myc-

mycket tvång i werlden, förfäkt, smådelse, hat, äfvensom känna lifwets bitterhet genom många kroppes och sinnes plågor, samt oförmodade olyckor, så wist kunna de och under allt detta wara tröstade; ty 1) weta de, at Gud genom sin försyns wisa tillståndjelse allt lidande utskiftat; Han har förutsett hwad dem gagneligt wore, och derfore äfwen bestämt för dem den bittra kalcken. Ebr. 12: 6. 7. Denna stora tanken, at för Gud är intet af Hans barns forger och wedermödor ofkändt, intet wedersfäres utom Hans wettskap och styrelse: denna tanke kan wiserligen hugswala dem. Guds affickter kunna wäl icke mera än til den ringaste del kännas, men det är nog, at wårt lif med des öden står uti Hans hand. Hwad Han pröfwar nödigt, är nyttigt; Hans wisshet är outgrundelig. Utstakar Han för oss nöd och törstighet, armod och bräcklighet, så är det en tröst at weta, det wara en Guds skickelse.

2) Under all wedertwårdighet bewarar och beskyddar Gud oss så underbarligen ifrån mycket större öndt. Hwem wet, hwilka otäckneliga plågor wi skulle blifwit underkastade, om ej en eller annan motgång oss träffat? När har Gud öfwer gifwit sina barn uti bedröfwelsens stund, i fattigdom, olycka och förfäkt?

Skyddade Han icke den trogne Josef, den fromme Daniel i sjelfwa lejonkulan; skyddade Han icke Maria med barnet Jesum ifrån Herodis grymhet? — Wist gifwas olyckor, som icke slutats med mindre än döden, hwartil det långsamma lidandet varit en beredelse — såsom med Johannes döparen, Stephanus och alle sanningens martyrer i Gamla och Nya förbundet — men Guds wågar äro mångahanda, alla wittna de om Hans wisshet och godhet. Gud är med oss, Han är närwarande.

3) En from Christen wet at lidandet, så stort det än är, likwäl skall stärka hans inre hjertas lugn, des mod, des audeliga och himmelska nit — tron, gudaktigheten — med et ord, hans andeliga wälfärd, förbättring och sinnelag. Rom. 8: 28. 1 Pet. 1: 6. 7. Ebr. 12: 10. Detta är ojäfaktigt en följd af det tåmliga onda. Huru ofta hårdas icke sinnet när kroppen lider, huru ofta wårer ej modet i faran, ödmjukheten igenom motgångar, ädelmodet af föraktet, förtröstan til Gud genom oförmodade olycks-händelser? Huru hårdas wi icke genom förhet, emot alla syndiga retelser. Jac. 1: 12. — Skulle då en Christen ej wara nog upmärksam på de stora anledningar, försyven honom gifwer, at tiltaga i en sann fullkomlighet; skulle han ringa wärdera de medel, som wäcka och underhålla hans andakt,

haft, icke finna tröst uti bedröfwelsen, hwilken af sig föder en så härlig styrka i det goda?

4) Tröstom oss äfwen med den tanken, at Gud gör esomoftast på lidandet en härlig utgång redan i tiden; Han wänder wår sorg i glädje, armodet til wälstånd, förföljelsen til en segerrik ära. Så uphöjdes Joseph och David, så wälsignades Job med allt det som han förut förlorat; så wände Gud Achitofels rådslag til intet; och sålunda handlar Han ännu med många sina barn. Wi kunne wäl icke alltid wänta, ätt mindre böre wi fordra, en sådan förändring i wårt lifs öden, men med undergifwenhet för Guds wilja, kunne wi honom åkalla i nöden och Han skall hjälpa oss; wi kunne med warsamhet och försiktighet skicka oss uti motgången; så blifwer den lindrad. Utminstone skole wi finna en betydlig lättnad i wåra sorger och plågor, genom Guds rikka hugswalelse.

5) Det tröstar oss, at wi hafwe en så stor föregångare i lidandet, Jesum den helige och rättfärdige. Wi hafwe icke en öfwerste präst, som icke kan warfunna sig öfwer wår swaghet, utan bepröfwades i allt. Ebr. 4: 15. Han led för oss och åstade smädelsen ringa — E. 12: 2. Hwilken som icke bär sitt kors och följer Jesum, kan icke wara hans lärjunge. Luc. 14: 27.

6) Hvilken härlig tröst hafwe wi icke der-
af, at förset är en vigtig förberedelse til
det tilkommande, ty utan bepröfwad ständ-
aktighet i det goda, kunne wi ej wänta at
blifwa sficklige himmelens inwånare. Wi
komme ej dertil utan tålmod — och detta
winnes ej utan lidande. Rom. 8: 25. 15:
4. O, hwilket oförskräckt mod uptändes ic-
ke hos en sann Christen då han betänker
Guds stora afficter med detta lifwet och
des beswärligheter. Han är glad i bedröf-
welsen, ty den hjälper honom at med lugn
tänka på döden. Den skall ock en gång full-
komligen uphöra.

7) Zopper nämligen och den sälla utsigt-
ten i en oförgångelig werld, där inga plä-
gor och wedermärdigheter mera finnas, in-
tager så lifligt hans sinne, at han redan
här i lifwet känner försmaken af Guds bar-
nas härlighet; han är likasom Paulus hän-
ryckt til Guds himmel. Han är salig.

Bönen, såsom et förträffligt me-
del at underhålla och stärka
wår tro och andakt.

Waker och beder at J icke fallen i fre-
stelsen, ty anden är willig, men kör-
ret

tet är swagt." Math. 26: 41. Den store
 Förlofaren hade sjelf uti sin lefnad öfwat
 denna så wigtiga handling, oaktadt han
 icke kände den minsta swaghet; han före-
 gick alle sine lärjungar uti denna heliga
 umgängelsen med Gud. Det war dermed
 han underhölt den ewiga förbindelsen med
 sin Fader, dermed han hämtade af honom
 tröst och styrka; och då han såsom menni-
 skja war underkastad lifwets oskyldiga behof
 och werldens mångfaldiga motstånd, blef
 han under lidandet likwäl ståndaktigt den
 samme oryggelige Salighets Höfdingen;
 han som frestades i all ting, men war utan
 synd, gaf oss då et stort, högtidligt, ewär-
 deligt exempel. Wi kunne wäl icke utforska
 denne odödlige Frälsarens närmaste förbin-
 delse med sin Fader, eller hans egen Gu-
 domliga styrka och wisshet och magt; men
 det är nog, at då han upmuntrar sine be-
 kännare at waka och bedja, känner han sig
 sjelf försatt i denne sin Faders ewiga sköte,
 där tömmer han sina önskingar, där ut-
 gjuter han sitt hjerta, där bekänner han sig
 willig, at til sista droppan dricka af den
 kalk honom gifwen war, där tröstas han
 under sina menliga lidelser, där får han
 det oförfäradade mod i döden, som ingen dö-
 lig ännu haft eller hafwa kan. Han war
 icke något rof för frestelsen eller synden;
 nej, willig i sin lydnad och rättfärdig i sina
 be-

begär, wille han sjelf mågtigt styrka sine swage wänner, ty han wiste hwad i menniskjan war, han kände des behof och kunde dem afhjelpa. Öddelige wälgörare, mågtige Herre! hwad är den swage och i sinnligheten insnärde menniskjan, ja hwad är tilbedjaren af ditt Majestät at kunna jämföra sig med dig, eller måta sin ofullkomlighet med din höghet! Uti ditt heliga namn skole wi dock wäga nalkas din Faders thron, och där skall du wara vår föregångare. — —

Afhandling.

- 1) Bönen til des stora föremål, natur och wärde.
- 2) Bönen til des ofelbara nytta och nödswändighet.

Första Delen.

Bönen består icke så mycket uti et utwärtiges uttryck af våra angelägenheter, eller uti samtal med Gud i orden, utan fast mera i själens uplyftande til Honom genom heliga känslor, begär och önskingar, (d. ä. en trogen Christens umgängelse med Gud i tankar, begär och ord eller samtal.)

Föremålet för bönen är Gud, menniskjornas och hela naturens Skapare, Far och

och wälgörare. Det är med honom wi bö-
re umgås i andanom och sanningen, af ho-
nom är det wi bero, af hans stora fullkom-
ligheter kunne wi uti bönen hämta de war-
aftigaste ämnen för tilbedjande. Du up-
lyfter ditt hjerta til Gud, för at med ho-
nom liksom förenas i en helig umgängelse,
du beder, fromma, Gudälskande själ; hwad
är då det, som dig syfvelsätter? Du be-
traktar 1) den Ewige Skaparens Majestät,
detta vändliga fält af hans fullkomligheter;
du beundrar, prisar och wördar hans magt
och wisshet, hans helighet och rättfärdighet;
du samlar all din swaga fattningsgåfwa,
dina begrepp och uttryck, för at låssjunga
hans omätliga härlighet; du häfwar af en
helig förtjusning öfwer glansen af hans,
den Ewiges, ära, som bor uti et ljus dit-
ingen komma kan; men då himlarna för-
tälja Guds ära, så uplyfter du dit darran-
de hjerta til honom, ehuru med et swagt
läf; du knäfaller inför honom, som werl-
darne skapat, och förlorar dig uti wördna-
den för hans outransakeliga wäsende — ja
läfwa Herran min själ — — jag will läf-
wa min Gud, så länge jag til är. Ps.
104: 33.

2) Betrakta Hans stora wälgärningar i
Skapelsen, försynen och försoningen —
desa omätliga bewis at Gud älskar oss;
ack huru djupt skall du ej känna dig rörd
til

til tackfämhöet emot honom, hwars nåd warar ewinnerliga, huru skall icke dit kärleksfulla hjerta, intaget af en brinnande erkänsla af hans godhet, höja sig til hans thron, där du i hans saliggörande närvarelse frambar dina känslor, ty du behöfwer ej dem uptäcka för honom, som all ting ser. Dit hjerta utbrister likwäl i ord, dem han uptager med bifall, ehuru swaga de eck äro; med David utbrister du hänryckt: "jag will tacka dig i församlingen — tacka för honom i helige — ty Han är god —" (Ps. 30: 5. 35: 18.)

3) Men hwad är menniskjan, denna jordamatt, at inför den Allseende framtröda? Känner hon sig icke hel och hållen förödmjukad af sin ringhet, sin wannagt och brottflichtet? Känner hon icke förmycket sina mångfaldiga behof, och wet at det är endast Gud, som kan dem mäta. Hans ewiga nåd och godhet, hans mächtige andes inflyrelse, och styrelse af alla wårt lifs händelser, är ju det stora föremål wi böre söka, derom bedja och anhålla. Utanken af oss sjelfwe och våra så wäl timliga som andeliga behof gör detta Guds anropande och åkallande så wigtigt. Ljusets Fader är den af hwilken all god och fullkomlig gåfwa kommer, den rättfärdige inför hwilken intet ogudaktigt wäsende kan äga bestånd, den barmhertige som öfwer ser med wår swag-

swaghet och förlåter oss våra synder. O hwilka angelägna ämnen til vår själs tilfredsställelse! Gifwes det et medel at komma i åtnjutande af Guds barmhertighet, så är det wißt genom bönen, då en Christen höjer sitt trängtande begär til honom, som allt förmår i vår nöd och swaghet. Wi äre öfwertygade derom, at Gud regerar allt i werlden, i synnerhet nådigt beskyddar och bewarar för olyckor, forger och allt ondt; skulle då icke denna alla warelsers Skydsande anropas; wi känne oss behöfwa förstånd och uplysning, helighet och ett rättsskaffens sinne, samwets lugn och frid; skulle icke wi då wända oss til den himmelske Fadren?

Naturen af bönen kan lätteligen enligt sielfwa vår själs natur inhämtas. Det är ju vår odödeliga och med förstånd samt känsla af sig sielf beärfwade ande, som då den står under den nådige Gudens styrelse, åfwen hör til honom uplysta sig i heliga tankar och begär. Bönen ware derfor hjertelig, innerlig, ofskrymtad; ty at utan en verklig hjertats tilgifwenhet nalkas Gud, är at försmåda honom; "warer brinnande i böner." Andakten utesluter alla andra låga och främmande känslor. At tänka på Gud, och tillika hafwa sitt hjerta bundet wid werlden och synden, kan allidria vara en Christen wärdigt; det är stridande emot
det

det höga föremål, vi nalkas. Bönen wa-
 re grundad på en sann ödmjukhet och för-
 tröstan til Gud och Jesum. Endast den
 botfärdige och trogne är, ehuru ej berätti-
 gad, likwål tröstad med hoppet om bönhö-
 relse. Publikanen och rövaren på korset
 gifwo tydliga prof på detta sinnelag, utom
 hwilket sjelfwa bönen wäsende liksom up-
 löses. "De offer som Gudi behaga äro en
 ödmjuk och förkrosad ande." Ps. 51: 19.
 Dertil hörer äfwen undergifwenhet under
 Guds wilja och wisa försyn, ty hwad som
 är Gud behageligt, det gifwer han oss,
 (af timliga ting) — —. Widare fordras
 en wis ståndaktighet; "beder utan åter-
 wändo." 1 Theß. 5: 17. 18. Prophetissan
 Hanna är ett wärdigt exempel, Luc. 2: 36.,
 än mera Jesus sjelf — — Ett til Gud up-
 lyftadt hjerta, som gläder sig öfwer en nä-
 ra förbindelse med sin Skapare, måste anse
 det för sin plikt, och sin salighet, at esom-
 oftast, stundeligen, midt under de jordiska
 göromålen, i glädjens och lidandets stund,
 enskilt och offentligt öfwa en helig umgän-
 gelse med honom, utan at man derföre be-
 höfwer utsätta någon wis dag eller stund
 til denna andakts förrättning. Behofwet
 är det som skall drifwa oss til en flitig bön,
 ty där hämtar en Christen all tröst och
 styrka, där blifwer han hårdad emot syn-
 dens retelser och all förförelse — —.

Bönen uttrycke sig äfwen i orden, ty heraf hjertat fullt är, heraf talar munnen, och sjelfwa orden gifwa tankarne tillbaka liksom en ny wändning, nytt ämne och föremål. All bön ware desutom förbunden med waksamhet öfwer vårt hjerta och wandel.

Wärdet och den kraftigaste förbindelse hämtar bönen

1) af Guds egen wisa inrättning med menniskjans natur. Han, det lycksaligaste wäsende, wille förbinda sina skapade warelser til det innersta förtroende, såsom en far til sina barn. I sådant ändamål gaf han oss ett känslofullt hjerta, bildade war själ med förmågan at tänka, och då han såsom osynlig icke kan af sinnliga föreställningar fattas, så förunnade han oss rättighet at uplysta våra tankar til honom. Se wi ån här genom en spegel, och gör oss blott dunkla begrepp om Hans storhet, så äro de dock sannfärdige, och wi upmanas

2) dertil af Hans befallning i sitt uppenbarade ord. Så wist som detta ordet är Gudomligt, äro äfwen des föreskrifter det. "Åkalla mig i nöden, så will jag hjälpa dig och du skall prisa mig." Ps. 50: 15. "Hwar och en, som Herrans namn åkallar, skall wara salig." Åzer icke denna befallning sin grund uti sjelfwa Guds skapelse och

och försyn, ty Gud, som framkallade oss utur et intet, samt med ömhet vårdar oss, har den oinskränkta rättighet til vårt låf, tacksågelse och tilbedjande.

3) Jesu eget efterdömmen och anmaning gifwer bönen et ökad värde. Wi känne ju det, at Jesus war oss af Gud sänd til det stora lefnadsmonster, som skulle inom sig hysa all möjlig fullkomlighet i menskligt afseende; äfvensom all Gudomens fullhet, alla Gudomliga egenskaper bodde hos honom. An vidare wete wi, at

4) Guds helige ande understöder oss uti alla våra böner med outhärlig suckan — Rom. 8: 26. Hwilken höga wärdighet, hwilken tröst, at den Gudomlige anden sjelf genom sitt nådiga inflytande, sin uppehållande och styrande försyn, gifwer vårt hjerta denna löftning ifrån stoftet til honom, ifrån det förgångliga til det oförgångliga. Den troghes lif och själ är anförtrodd i hans hand.

Andra Delen.

Nytan af en andäktig bön kan ej omwiflas af någon, som med ringaste känsla af sitt beroende utaf Gud betraktar så wäl sig sjelf, som Guds wäsentliga fullkomligheter. At hela vår själ med dess begär och önskingar utgjuter sig inför vår Högste wäl-

wälgbörare, som wiserligen har afseende up-
 på våra behof, äfwen som vår sinnesbe-
 skaffenhet, blifwer för oss wigtigt:

1) emedan wi se och erfare huru våra
 andeliga behof tilfredsställas, samwetets
 gladaste lugn beredes och själens styrka til-
 tager. Själens behof äro alltid dessa: wis-
 dom, uplysning i förståndet, rättfärdighet,
 frid och frögd i den Heliga anda. Den där
 fattas wisdom, han bedje af Gud, (Jac.
 1: 5.) det är Han som uplyser vårt mörka
 förstånd — Det sker medelbart genom
 hans saliggörande ord och wisa försyns
 skickelser. Han som uppehåller vår själ
 wid tankeförmåga, stärker äfwen densamma
 uti bönen. Eller är detta en tom erfaren-
 het? Förskaffe wi icke oss sjelfwe alla de
 kunskaper wi äge, är det icke vår plikt at
 använda förståndets alla krafter — — ja
 wiserligen är det vår plikt — men hwem
 är det, som gifwer vårt förstånd denna
 Gudomliga nåring, dessa många tilfällen at
 uplysas; hwem underhåller oss? — O Gud,
 skall en Christen nånsin förglömma, at all
 wisdom och kunskap, lif och förnuft är af
 Dig, at det är Din gränslösa nåd, som
 allt styrer — at det icke är föräfwes wi
 öfwerlämne våra önskingar åt Dig — ty
 Du uppfyller dem utöfwer allt hwad wi
 tänke eller bedje, efter den kraft som wer-
 kar i oss. — Det himmelska sinnet, som ene-
 dast

dast måttas af rättfärdighet och heliga be-
 går at uppfylla Guds wilja, detta sinnelag,
 som uppkommer af ett botfärdigt, ödmjukt
 och andäktigt hjerta, denna tro och förtrö-
 stan til Jesus, denna kärlek, denna gudak-
 tighet och Christeliga ståndaktighet uti dyg-
 dens utöfning, detta allt uplifwas och stär-
 kes genom bönen. Hvad winner icke en
 Christen som beder! Hans Gudeliga önsk-
 ningar upfyllas, ty då han under en dage-
 lig strid emot synden, under en samwets-
 gran waksamhet öfwer sig sjelf, samt med
 yttersta sorgfällighet at använda sina kraf-
 ter — fritt öfwerlåter sig til den gode Un-
 dens ledande hand, för at med säkerhet och
 frimodighet kunna wandra genom detta lif-
 wet, — O huru upmuntrad känner han sig
 icke, huru tiltaget icke den nya menniskjan
 d. å. et Gudeligt och himmelskt sinnelag!
 Wid åtankan af Gud, wid unigångelsen
 med honom i heliga betraktelser m. m. må-
 ste den sinnliga lustan förlora sin retande
 kraft, werldens frestelse måste uphöra, och
 deremot en andelig styrka, en likstäm-
 het med Gud upwåxa, lik den goda såden,
 som wid solens uplifwande wärme fram-
 skjuter, tillwäxer och mognar. Så suckade
 David: Skapa i mig Gud et rent hjerta —
 — Ps. 51: 12. Tron och gudaktigheten be-
 fästes genom en rättskaffens bön; dertil
 Kommer ännu själens lugn och innersta til-
 freds-

fredsställelse, såsom gudaktighetens och med det samma bönen's frukt. Gud förwisar den trognå själen om hans nådastånd, glädder honom med försäkran om sitt bifall, och wedergwecker på outhärligt sätt. Begär icke, du samwetsgranne Christi efterföljare, at utforska hemligheten af Guds nåd, ty det är endast hans Ande, det är Gud sjelf som ransakar hjertat; det är nog til ditt lugn at weta, det Gud älskar dig och wedergwecker din själ; Herren är med dig, dig skall intet fattas. Wet, at alla din själs åligganden kännas af honom, alla dina fromma tankar och begär stärkas af honom, owillkorligt och med fullt förtroende kan du i bönen söka Hans hjälp, ty Han hjälper, Han tröstar, hugsvalar, uplyser och stadgar din själ, ju mera du med honom har en salig umgängelse. Men glömm icke af flitigt använda alla de öfriga medel, dem den gode Guden dig anförtrodt.

2) Bönen's nytta wisar sig äfwen i alla våra timliga behof; men här om böre wi bedja med wilkor, om Guds wisa försyn finner det wara öf nyttigt, som wi anhålle. All lycka och wälgång kommer af Herren, lifwets och wälsignelsens källa. En sann Christen kan icke ett ögnablick twifla derpå, men han är inskränkt i sina begär och nyttjar de medel Gud förordnat. Den dåraktiga tanken, at Gud omedelbarligen eller grans-

gränslöst skulle uppfylla alla hans önsknings-
 äar, ja alla de mångfaldiga, ofta diktade
 behof, som hos menniskjan uppstå, kommer
 aldrig i hans sinne, ty han wet at Gud
 förordnat allt efter sitt mått, i hela natu-
 ren. Med undergifwenhet för Guds styrel-
 se, skall han dock blifwa warse, at den
 gode Skaparen bönhör honom på ett verk-
 sammare och wisare sätt, än han kunnat
 förutse. Gud wälsignar honom i rikt mått,
 timmeligen med det han behöfwer. Men
 ännu rikare i andelig måtto.

Pröfwom då här af, huru nödwändig ge
 det är för Christne, at wåra trågne i sina
 böner til Gud. Wi äre Guds skapade verk;
 wi bero af Honom til hela wårt lif, wår
 själ och des krafter. Wi hänte den största
 nytta af det förtroliga föreningsbandet med
 Honom. Utom bönen skulle tron och Chri-
 stendomen sakna all näring och styrka; hög-
 mod och inbillning skulle småningom utrota
 de heliga begär, som arodt i den swagas
 hjerta — ja huru omwärdiat skulle man icke
 handla i anseende til Guds outgrundeliga
 kärlek, nåd och försyn. Swad har du o
 menniskja det du icke undfått — hwarföre
 erkänner du det icke med hjertats ödmjuk-
 het, hwarföre tillsluter du din själ för de
 saliga tilfällen, där nåden skulle verka up-
 på din förbättring? Och hwarföre äro men-
 niskjor så kallsinlige i det som skulle bereda
 de

deras timliga och ewiga wäl. Ut med o-
tacksamhet njuta Guds wälgärningar, och med
stolthet tro at all wälgång kommer af men-
niskjors egen drift, och at saligheten kan
winnas utom Guds gemenskap, we! det är
stridande emot förnuft, religion och erfa-
renhet.

Fullkomligheten i Jesu bön: Fa- der wår m. m.

I alla tider hafwa menniskjor, såsom un-
derkastade Guds wisa lagar och sticckelser,
erkänt sig förpliktade at bedja Honom om
bistånd i alla deras angelägenheter. Sjelf-
we hedningarne åkallade sina diktade Gudar,
af hwilka de hoppades allt. Många hafwa
åfwen inråttat sina böner wanligen efter
det tänkesätt och sinnelag, de haft i anseen-
de til det Gudomliga Wäsendet. Upriktig-
het och gudaktighet har i sanning icke tru-
tit hos många Guds tilbedjare; men huru
många hafwa icke anten i sina oläfliga fö-
retaganden eller ock skrymtaktiga sinnes bö-
jelser trott sig genom bönen, ömsom win-
na den Dändliges beskydd, ömsom undgå
Hans rättmätiga misshag. Skrymtaren i
N all

all sin tilgjorda andakt bär dock inom sig det nedrigaste hjerta. I utvärtes mätto, med ord och åthäfwor, wisar han sig ödmjuk, han anropar Gud til wittne öfwer sig, prisar och tackar Honom med munnen, men hyser högmodet, afwunden, färlekslösheten inom sig. Brottliga förställning! Pharisaerne woro i synnerhet de lågtänkte och nedrige skrymtare bland Judarne, dem Jesus så alfwarligen bestraffade. Math. 6: 5-8. Deras wana war, at offentligen på gatorne och andra ställen, wisa tider på dagen, upläsa långa och konstigt sammansatta böner, med twingna åtbörder wisa sig andäktige, och framför allt åberopa sia sina stora förtjenster. Detta grofwa misbruk borde förekommas. Jesu lära fordrar anda och kraft, öfwertygelse och samwetsgranhet. Dertil behöfwes icke utsökta ord, bestända tider och wisa slags åtbörder. Men andakten kan ej alldeles dem umbära, både i anseende til oss sjelfwe och andre. Warsamhet är derwid högst nödig.

Afhandling.

Det stora mönster i en sann böne-andakt, som war Frälsare sjelf gifwit oss, både uti sina enskilda böner — såsom ock den offentliga bönen, som Han för sine lärjungar fö-

re:

restafwade, är wiserligen wårdt at efterföljas och iakttagas. Bönen: Fader wår — är wål sammansatt i ordalag, som wotro brüklige i den Judiska Församlingen, men walet, wigten och eftertrycket af deß enskilda delar har ett Gudomligt infegell, och åtföljes af Jesu befallning. Til hwilka höga tankar och känslor föränleder icke denna bön?

Fader wår — så anrope wi den Allmäktige Guden, himmelens och jordens Skapare, hwilken sielf gifwit sig namnet Fader, i sitt uppenbarade ord, och genom sina outhärliga wålgärningar är en Fader öfwer alla, som i himmelen och på jorden bära detta namn; Han, den himmelske Konungen öfwer alla Konungar, är den, af hwilken hwar och en har lif och warelse, och til hwilken den ringaste menniskja kan med frimodighet uplyfta sitt hjerta och säga: Gud, wår Fader!

Helgadé warde Ditt namn, d. ä. Dina stora fullkomligheter, Ditt Majestät och Dina lagar äro tilbedjanswärde för alla himmelens inwånare, måtte de då äfwen af oss erkännas, tilbedjas och dyrkas! Wi prise, wi låfwe och tacke Dig; ware wårt låf heligt, upriktigt, och förswinne allt, som på något sätt kan ohelga eller wanåra Ditt heliga Majestät. I alla Dina skapade verk framlysa Dina egenskaper, Du Ewige,

Allsmågtige, Helige och Rättfärdige; skulle icke vårt hjerta wara Dig ågnadt i en helig wördnad? Ja, Du har åfwen sielf stiftat ett samfund på jorden, där Dine bekännare kunna helga sitt hjerta;

Tilkomme Ditt Rike! Detta heliga samfund, hwaråst sanning, rättfärdighet och lycksalighet äro de stora föremålen, som hwarje sann medlem bör söka. Föröfke och utwidge sig på jorden detta stora öfwersinnliga rike, denna samling af trogne tilbedjare, som icke söka något högre än det, at uplysas i den sanna kannedomen om Gud och saligheten, at förbättras och stärkas i all rättfärdighet, at winna detta himmelska sinnelag, och wänta all sin salighet genom den Du sänt hafwer, Jesum Christum. Må werlden, som så blindt föres af sina willor och laster, en gång erkänna Din Gudomliga lag, och tilwära i Din sanning, i dygd och rättfärdighet!

Ske Din wilje — — Allestädes råder Du mågtige Herre, och genom Din wilja, Din wisa försyn och allt uppehållande kraft tillsänder och styrer Du alla händelser i werlden! Med hjertats fullkomliga trohet, undergifwenhet, förtröstan, glädje underkaste wi oss och hela vårt lif Ditt wisa behag, förnöjde med allt hwad Du i lifwet behagar förordna och skicka. Wi wete icke sielfwe hwad oss nyttigt är; inkränkt är
wår

wår förmåga, wåra uträkningar äro för-
hastade, blinda; o, at Du derföre wille
leda oss genom Ditt råd, Tillbedjanswärde
Gud, som styrer wåra öden! War oss
nådig!

Gif oss wårt dageliga bröd; allt det
timliga, som wi til lifwets uppehälle behöf-
we, skänk oss, Herre! genom de medel Du
i naturen förordnat; wåra omsorger för
framtiden ware Dig uti barnsligt förtroen-
de och kärlek anförtrodde! Wi wilje icke
med otålighet eller knot klandra det sätt,
hwarefter Du utskiftar det timliga goda.
Förlånar Du oss mera deras, så gif oss för-
stånd, at wål använda det; gifwer Du oss
mindre, så öka wår förnöjsamhet. Ingen
öfwerdrifwen omsorg om det jordiska göre
oss förlustige eller owärdige til Din rika
wålsignelse. Wålsigna oss wår Gud!

Förlåt oss wåra skulder — Wi äre
syndare inför Dig, bristfällige, ofullkomli-
ge, oförtjente til all nåd som Du oss be-
wisat. Förlåt hwad brutit är af swaghet
eller upsåt, war oss en försont Fader, ty
Din oändliga kärlek öfwerfer med wår syn-
dastid. Du sände oss wår Förlofare, som
afplanade genom sin död det straff, som oss
wäntade; försonte med Dig wilje wi ock
förlåta wår felande nästa, samt med bro-
derlig kärlek honom omfamna! Bryte wi
håremot, så ware ock wåra egna förbrytel-
ser

ser emot Dig i ewighet straffade. Men ack! skulle wi icke gärna förlåta? Barmhertige Fader! skona oss för Din mildhets skull.

Inled oss icke i frestelsen, låt oss icke falla i några farliga tilfällen at synda, utan måtte wi genom Ditt bistånd öfverwinna all frestelse dertil. Obesmittadt ware vårt samwete ifrån alla brottliga lustar och förföriska efterdömen i werlden!

Fråls oss ifrån ondo — bewara oss ifrån allt det onda, som i detta lifwet oss qwälja kan; ifrån olyckor, sjukdomar, fattigdom, sorger och wederwärdigheter; men om så är, at Du låter detta oss öfwergå, fråls oss lifwål derifrån, och gif Din Gudomliga nåd, at uti allt prisa Din försyn, som af obekanta men wisa orsaker all ting tilståndet. I lifwet och i döden ware Du vårt beskydd, så at wi icke nånsin förlöre Din ömhet. Dig åkalle wi Helige Herre, Allmäktige Fader, Ewige Gud, hwars rike och egendom hela denna werlden är, Du Årofulle och Tilbedjanswärde, i himmelen och på jorden. "Allt folk frukte Ditt namn Herre."

En Gudålfkande Christen kan icke i denna Jesu bön sakna de rikaste wäckelsegrunder, trösteämnen, upmuntringar och lärdomar. De äro åfwen i sig sjelfwe tydlige och fattlige för den enfaldigaste. Wacktom oss endast, at af denna bön göra ett blott

blott minnesverk eller en wana. Jesu afsikt war den, at leda sina lärjungar til upmärksamhet, slit och en sann andakt.

Swad uträtta våra böner och förböner?

”Sag dig til wara, at du icke förgäter Herran din Gud.” 5 Mos. 6: 12. Mosi eftertryckliga warning til Jsraeliterne, så mycket nödigare, som detta folk war så mycket frestadt til afgudereri. En ständig åtanke på Gud och Hans stora wälgärningar, borde kunna afhålla en menniska ifrån så dåraktig frestelse. Man förgäter icke en timlig wälgörare, wän och rådgifware, utan at innom sig håra en säker förebräelse, och utom sig stämpeln af otacksamhet. Huru mycket owärdigare är då icke, at för glömma sin Skapare, af hwars nåd man hwarje ögnablick beror til hela sitt lif, och som dageligen, ehuru i osynlig mätto, bewisar sig närwarande med alla sina skapade verk! Så grof otacksamhet intog dock esomoftast det blinda Judafolket, hålst då några främmande folkslag hade någon gång

ge

genom sitt umgänge förledt dem til Afguder. Försynen wakade dock på besynnerligt sätt om detta folkets bibehållande wid den sanna Gudalåran. Hela religionstjenssten, med offer, böner, högtider m. m. syftade derhån. Det är ock ofelbart, at bönen i alla tider varit ansedd såsom et kraftigt medel, at underhålla både wördnaden för det Gudomliga Majestätet, och laglydnaden. Hedningarne åkallade sina diktade gudomligheter, hwars bilder woro i tempelen upreste; de trodde sig äga beskydd af dem, men förgåfwes; ty hwarken Baal eller Molok, eller Jupiter hörde dem. Så förwillades menniskjorne ifrån den första enkla tron på den Ende sanne Guden, som himmel och jord skapat och uppehåller, samt will i anda och sanning tilbeden wara. Jesus återställte denna tron til sin renhet och gjorde den allmän i werlden. Luc. 4: 23. Ett af andra stora medel härtil war bönen.

Ufhandling.

Men hwad uträtta våra böner? frågar den lätt sinnige och otacksamme; Gud är ju för hög til at kunna emottaga något beröm eller ära, för hög at beswåras af så ringa warelsers böner. — Huru förwänd flutkonst! Ingalunda kan det Ewiga Wäsen

sendets åra tiltaga genom de låf-offer Honom frambaras; men skulle Han ej fordra, at Hans skapade warelser erkänna Hans storhet, och förödmjuka sig inför Honom? Är Han lik någon werdlig Monark som ofta råknar på twungna årebetygelser, ofta åfwen finner sig beswärad af de nödställdas suckar? Nej, Han är både mächtig och öm at kunna och wilja befordra alla Sina skapade kreaturs sällhet. Sjelswa matken på jorden gaf Han lifwet, skulle Han då icke låta sig wårda om den ringaste menniskja, hwars minsta omständigheter Han känner?

"Gud kan icke ändra naturens lopp, Han är sjelf oföränderlig." Hvilket skenbart infast emot bönens nödwändighet! Har då icke Gud, som sjelf af ewighet bestämde naturens lagar, insett och afräknat alla de wilkor och minsta omständigheter, som kunde ingå eller förändra Hans styrelse plan? War det ett rundwifeligt öde, som aftwang Honom ett wißt beslut, eller war det icke fast mera Hans wisshet likmåttigt, at enligt wisa förutsedda orsaker utstaka alla händelsers gång i werlden? Gud förutsåg wiserligen det tänkesätt och förhållande, menniskjor skulle emot Honom wisa; Han öfwerwågde deras behof, deras tacksamhet, ödmjukhet och böner, icke derföre som skulle de derigenom förtjena Hans nåd, men emedan Han hade ett nådigt afse-

seen-

seende deruppå. Känner icke en fader sina barns behof och vill hjälpa dem, men med afseende på deras bemötande?

"Menniskjor erhålla allt utan Guds åkallande, ty Han låter sin sol upgå öfver goda och onda m. m." Men om detta också ofta sker i timligt afseende, skall man förklara den känslolöse och Gudsförgätne lycklig i tid och ewighet? Undslipper han den rättmätiga förebräelsen innom sig och Guds ewiga misshag? Han är olycklig, så länge han icke med sinneslugn kan uplyfta sitt hjerta til Gud. Och dessa timmeliga wälgärningar, som icke alltid äro följder af ett Gudeligt förhållande, monne de icke ofta blifwa förbytte och förwandlade til straffdomar, ofta inskränkas til en betydlig mon i grund af menniskjors brottliga sinnelag, och aldrig böra anses såsom förtjenta, utan fast mera såsom den kärleksrike Gudens wäckelsemedel? "eller föracktar du så Guds godhets rikedomar" Rom. 2: 4. — — "Böuen skall göra sinnet trögt, at beslita sig om en selfständig dygd och wärdighet" — We, detta djerfwa mistag! Upstår icke menniskjans sanna wärde ur ödmjukhetens grund; förädlar icke bönen vårt hjerta, då den leder oss til en likstämmighet och salig gemenskap med Gud, all fullkomlighets Fader; erhåller icke en bedjande Christen både tröst och styrka af

Ho-

Honom, och hon wille dock twiffla at åfälla och förtrösta uppå Honom? Föreskrifwer of icke Jesu lära, at jämte bönen åfwen flitigt använda de of förlånta nådegåfwor, at wara waksamme och trogne i vårt fall? Sådesmannen uparbetar jorden, besår och fringskansar henne, men Gud är det som gifwer wårten. Så åfwen en Christen — han arbetar troget efter det mått af krafter han undfått, men ofwerlämnar i bönen allt sitt åliggande åt Gud.

En gudelig böne-andaft är således af wigt, både til förädlande af vårt hjerta samt tilfredsställelse för vårt samwete. Swad nu bönen uträttar i anseende til of sjelfwe, det twiffla wi icke heller at påstå om andre, för hwilka wi som Christne böra bedja. "En rättfärdig mans bön förmår mycket, då han afsware är." Jac. 5: 16. Så förmanar Paulus, at man för all ting hafwer böner, åkallan och förböner för alla menniskjor — — 1 Tim. 2: 1. Hwilka stora behof hafwa icke alla menniskjor både i timligt och andeligt hänseende? De rike behöfwa i synnerhet stärkas och upmuntras til at wäl använda sina jordiska ågodelar, de fattige at wara förnöjde med sin lott och i tålmod förbida Herrans hjelp, de höge behöfwa at lära sig ödmjukhet, de låge och föraktade at framför allt wårdera själens egenheter, och icke förnedra sig med någon slags

slags inbillning, afwund och kärlekslöshet; de gamle böra lära sig at med ståndaktig utöfning af sina pligter föreläsa andre, barn och unge at taga sig rättelse i allt; Bänner stärkas i kärlekens och förtroendets band, fiender lära sig försonlighet — Trosförwandter christelig samdrägtighet, och bedningar at komma til salighetens kunskap. O, huru äro icke alle menniskjor i behof af den Allsmågtiges bistånd; böra de icke då för hwarannan upfända trogna suckar til Nådens thron. Alle äre wi förbundne, såsom medlemmar och undersätare i en samhällskropp, huru kunne wi då förglömma Pauli föreskrift, at til Gud fälla förböner för all Öfwerhet, på det wi må föra ett roligt och stilla lefwerne. Han, Gud som uprätthåller alla samhällen, uptager wiserligen våra böner, Han har på dem ett ömt affeende. Ja inneslutom i våra böner alltid dem som äro i nöd och faror, lidande och förtryckte. Gud wälsigne oss, och hela werlden fruckte Hans namn.

Guds uppenbarade Ord, såsom
det heligaste rättesnöre, och
dyrbaraste tröst för en Chri-
sten.

”Nu skrift af Gud utgifwen, är nyttig
til lärdom, tröst” — — — 2 Tim. 3: 16.
Paulus talar wäl egenteligen om det Gam-
la Förbundets Gudomliga skrifter, hwars
nytta han ådagalägger, såsom ostridig och
grundad i en lång erfarenhet. Deras inne-
håll är både historiskt, beträffande Guds
underbara försyn med menniskjo släktet i
allmänhet, och i synnerhet det Judiska fol-
ket, såsom ock andeligt eller läro- och tröst-
skrift. Så wäl Moses som Propheternas
skrifter, hwilka öfwerensstämma uti ett och
samma stort ändamål, m. m. hafwa derför
re i alla tider hos det Judiska folket bibe-
hållit, utspridt och bewarat den sanna Gu-
dens kännedom, och dyrkan. Hwarföre ock
David skattar sig sjelf och andra lyckelige
uti betraktandet af Herrans lag. Ps. 1:3.
— Herrans lag är utan want och wede-
rwicker själen, Herrans vittnesbörd är
wisst och gör de enfaldiga wisa m. m. Ps.
19: 8 = 12. Hwar och en from Israelit
kunde i Guds lag och de prophetiska skrif-
terne finna allt hwad han önskade weta
om

om Gud, och behöfde känna om sin egen bestämmeelse. Dessa samma skrifter, såsom uppenbarade, ligga ännu til grund för det Nya Förbundets heliga Skrifter, och vår Frälsare har sjelf högadligt hänwisat til dem: "ransaker skrifterna" — — Samma anda, som upplifwade Propheterna har äfwen styrt Jesu Apostlar til förkunnande af salighetens ord, som således icke kan utan den otacksammaste oförrätt afföndras ifrån Guds fordna uppenbarelse. Eph. 2: 20. 2 Pet. 1: 20.

Afhandling.

- 1) Guds ord är och blifwer ett rättensnöre för Christne.
- 2) Guds ord är ett kraftige andakts- och tröste-medel.

Första Delen.

Ghuru den Heliga Skrift eller Guds Ord icke innehåller Religions och Salighetsläran uti en sammanhängande kedja, hwarmed alla sanningar och föreskrifter wore uti en wiß ordning förbundne, så finnes dock icke en enda wigtig lära om Gud och saligheten utesluten ifrån denna wördnadswärda samling af Gudomliga skrifter, utan fast mera
 äro

äro de alla på mångfaldigt sätt där föreställte, uprepade och inskräpte. Gud har på så olika tider uppenbarat sig och sin wilja för oss menniskior, at wi icke skole äga tillfälle til den minsta klägan öfwer brist på underrättelser i den angelägnaste kunskapen af alla. Jesu egen lära, som Han både munteligen förkunnade å Guds wägnar och befastade med sitt Gudomliga anseende, såsom ock befallte sine Apostlar at sedermera förkunna, är liksom kronan af all Guds uppenbarelse. Ebr. 1: 1. Swad wi således ifrån dessa källor kunne inhämta, måste blifwa ett ewärdeligt rättesnöre för vår tro; ty om någon ängel ifrån himmelen föreställte oss en annan salighetsgrund än den, som så högtideligen lagd blifwit, wore han förkastelig. 1 Cor. 3: 11. Gud, såsom oföränderlig i sina wittnesbörder, kan ock icke strida emot sig sjelf. Wi se det med beundran, huru alla skrifter i Guds ord sammanstämma i läran om vår salighet. "Antage wi menniskjors wittnesbörd, Guds wittnesbörd är större." 1 Joh. 5: 9. — Uprepom derföre korteligen de himmelska sanningar, hwars öfwertygande kraft beror uppå den underwisning Gud sjelf gifwit oss.

"Jag är Gud och ingen annan, säger Herren, och det är ewinnerligt lif at känna den allena sannan Gud — Wi hafwe
 en

en Gud och en Medlare." Denna första och wäsentligaste sanning om Guds warelse, Hans ewiga wäsende och uppenbarelse sått, Hans stora fullkomligheter samt prisvärda verk i hela naturens eller Allmagtens rike, är så högtidligt förestäld, at icke en gång den enfaldigaste menniskja, som nyttjar sitt sunnda förnuft och läser den Heliga Skrift, skall mera kunna förwillas, såsom fordom hedningarne. Det är sant, at vår kunskap måste blifwa nog bristfällig, men det wi wete grundar sig på Guds ofelbara wittnesbörd och sannfärdighet.

Guds ord innefattar läran om Jesus, denne vår salighets endaste Grund. Är icke Hans Gudomliga höghet eller natur, Hans lefnads undransvärda öden, Hans lära och Gudomliga efterdöimme, Hans död och försoning, samt hela Hans medlare wärf uti den klaraste dag? Propheterna sågo Jesum uti en slags skymning, men Morgonstjernan har upgått i allas våra hjertan. 2 Pet. 1: 19.

Betrakte wi widare kunskapen om oss sjelfwe uti andeligt affeende, vår bestämmeelse, den föreskrifna salighets ordningen, samt hela trons och gudaktighetens öfning, eller den Christeliga sedoläran, sådan den uti detta uppenbarade ordet ligger öppen och för hwars och ens samwetsgranna pröfning är tilgängelig, huru kunne wi annat än wäl.

wälsigna den Gudomliga Försynen, som uti alla dessa delar lämnat oss den bästa efterrättelse. En sak, som så nära rör oss och borde utan gensägelse antagas af alla, befinnes likwäl, genom den werldsliga wisshetens brister, utsatt för tusende twister. Uppenbarelsen affskär alla oenighets- och twiste-ämnen, bestämmer lagen för vårt förhållande, binder våra plikter wid en tacksam kärlek til Gud och Jesum, och fröner densamma med Guds ewiga bifall.

Andra Delen.

Guds ord är äfwen lefwande, kraftige — Ebr. 4: 12. hwarföre det ock blifwer ett ewärdeligt medel til upwäckande och stadgande af en sann tro och Christendom — äfwen som det är ett ewärdeligt tröstemedel.

1) Det har en utomordentlig kraft af förbättra och omwända en syndare — at helga den botfärdige och upfylla honom med ett Gudeligt nit at älska, förtrösta och lyda Jesum. Denna kraft har Guds ord dels genom sig sjelft, dels genom nådens mäktige och allestädes verkande Ande, ty Han, som et godt werk i oss begynt, fullkomnar det äfwen — Guds ande som ransakar allt, verkar äfwen under det saliggörande ordets betraktelse. Will du derföre lycklig blifwa och förbättrad, min Christen, läs

D

fli.

flitigt och upmärksamt detta Guds ord, läs med tillämpning på ditt hjerta, med samwetsgran pröfning; gör det til en dagelig plikt, at inskärpa en och annan af Bibelns läror eller uttryck i ditt hjerta. Med dem skall du wandra, med dem förrätta dina jordiska syflor, och njuta dina jordiska nöjen. Föreställ dig ofta de ädla erenplien på en ren gudaktighet, som Bibeln framter, på en oskrymtad gudsfruktan hos en Josef, Abraham, Moses, David m. fl. men framför allt gör Jesu lefnads och själs Gudomliga drag til en spegel för ditt hjerta; öfwa dig ofta i betraktande af detta öfwer-menskliga, men åt menniskjor gifna efterdömme. Kom alltid ihog detta: hwar och en ware så til sinnes — Phil. 2: 5-9. Se på Jesum —; will du lycklig blifwa, nyttja alla tilfällen til förkofran uti det saliggörande ordets förstånd.

2) Widare, nyttja detta ord såsom en tröstekälla för din försmåatande själ. Här blir du förwifad om Guds oändliga kärlek — Hans försyn och saliga närwarelse — Förfoningens nåd i Christo Jesu — delaktigheten af Hans broderliga ömhet, ja ännu mera, Hans Gudomliga föreniga; här gifwas dig de sällaste utsikter i et annat lif efter döden. Hvem wille wäl utbyta dessa
 ewär

öwärdeliga skatter och Guds lifgifwande ord mot alla jordens förmåner?

Den utwärtas Gudstiensten och Sabbathen, såsom ett wälsignadt andaktsmedel i Christenheten.

” Jag hafwer behag til barmhertighet, och icke til offer” Hos. 6:6. Dessa ord uprepades af vår Frälsare (Matth. 12: 7.), för at bestraffa Pharisäerne, som berömde sig af sina andaktsöfningar, offer, bönestunder och fastor m. m., men i sjelfwa werket woro de sientligaste och lastbärande menniskior. Offren woro plågseder i Gamla Testamentet, dem Gud sjelf hade förordnat i det ändamål, at befordra en sann Gudaktighet, ödmjukhet och wördnad inför Gud; ty de offer, som Gud behaga, äro en ödmjuk och botfärdig anda; den ogudaktiges offer deremot äro Herranom en styggelse. Så likgiltiga handlingar offren och alla yttre ärebewisningar inför Gud i sig sjelfwe äro, samt i jemförelse med det inre och wäsenteliga, alltid komma i wärde at stå tillbaka för en sann Gudaktighet, så affskymärda

blifwa de i Guds ögon, när de åtföljas af skrymteri, lätt sinnighet m. m. Jes. 1: 11. Likväl böra de icke förkastas, emedan de kunna hafwa ett ädelt ändamål; och emedan den store Skaparen satt oss på denna jorden, likasom midt på gränsen emellan änglarne och djuren, så at wi til hälften äro andar, til hälften begåfwade med en djurisk kropp, så wila Han öfwen at wår dyrkan skall framför allt wara hjertelig, innerlig, andelig, men öfwen bewisa sig i utwärtas rörelser, åthäfwor och gärningar. Munnens bekännelse är nödig för at bewisa hjertats tro. Wi böre upoffra wåra lemmar til et lefwande, heligt och Gudi behageligt offer — Rom. 12: 1. och med skäl kunne wi säga, at hela en menniskjas utwärtas lefnad är en yttre Gudstjenst. — Men wanligen förstå wi dermed den utwärtas andakten och religions bruken.

Ufhandling.

- 1) Den utwärtas Gudstjensten — til dess art.
- 2) Den utwärtas Gudstjensten — til dess nytta, och nödwändighet i Christenheten.

Första Delen.

Den yttre Gudstjensten, som består så wäl i Sabbathens firande som andra högtid-

tidliga dagars, festers och andafters begående, har det stora föremål, at på det kras-
tigaste sätt underhålla den Christeliga tron
och gudaktigheten. Dertil syfta således al-
la de i en offentlig andakt förenade göro-
mål och medel.

1) Det Gudomliga ordets läsande, be-
traktande och förklaring. Guds ord är wä-
ra fötters lyfta; det bör både enskilt och
offentligen nyttjas. Christne hafwa dertil
ett så härligt tilfälle wid Sabbathen. Ach!
huru försumma likwål så många detta öp-
na tilfälle til uppbyggelse och en andäktig
åminnelse af Guds wälgärningar? Swar-
före använder man i werlden så många
stunder uppå flyktiga ja äfwen skadliga för-
nöjelser, och icke helgar någon stund, eller
en wis beständ dag, til detta ordets betrak-
tande? Min wån! du som är bekymrad
mera för din själs tilwärt i Guds och Jesu
kännedom, än dina ågodelars förökelse,
använd dageligen någon stund at läsa och
med eftertanka begrunda den Heliga skrift.
Är du icke sjelf i tilfälle at läsa Guds ord,
så hör du det dock så ofta upläsas, för-
klarar, och til sitt wäsentligaste innehåll
föreställas. Försumma ej den sköna och an-
daktwäckande Gudstjensten, där du med an-
dre Christne får höra Guds ord förklarar.
Swarföre skulle annars den nådige Guden
lämnat oss et så wälsignadt medel? Sab-
ba

bathen är åtminstone en medelbar inrättning af Gud, stadfastad af vår Frälsares anseende, samt Hans Apostlars och den Christna församlingens owilkorliga bifall och öfvertygelse, afwen som den är genom Samhällets inrättning och lagar än vidare bekräftad. Den Christna läran, sådan den är i Bibeln grundad, kan icke genom något bättre medel blifwa så allmänt förstådd och utspridd i werlden.

2) **Låssånger, böner, förböner** och flere antagna religions bruk, synnerligen den Heliga Nattwardens firande, hafwa ifrån Christendomens första början varit ansedde som wigtiga delar af en andakt, som skall ske til inbördes upbyggelse. Ty härigenom har hwarje Christen tilfälle, at offentligen ådagalägga sin tacksågelse för Guds wålgärningar, och framföra alla sina åligaanden m. m. Men sjelfwa sättet och beskaffenheten af den offentliga Gudstjensten bör närmare skärskådas. Den ware 1) grundad på en sann hjertats tro och förtröstan — All yttre religions bekännelse, som icke härstammar af hjertat, är et skrymteri, en låghet, ett intet. Huru owärdigt at med blotta läpparna nalkas Gud, men hafwa hjertat långt skildt ifrån Honom! — Judarnes olyckliga exempel må afsträcka oss ifrån ett så brottligt misbruk af den yttre andakten. 2) Allt det yttre bör ske med måtta, så at icke

icke sinnet för mycket betungas af långa, toma och konflade bönesätt m. m., med wärdighet för den store Gudens Majestät som åkallas, med anständighet i alla religions bruk, med ordning, så at förnuftet och upmärksamheten kan så mycket kraftigare syfellsättas, och med en ständig syftning til uppbyggelse. 3) Alla yttre andakts öfningar böra förbindas med menniskjokärlek, såsom en nödwändig följd af kärleken til Gud. Prise wi Guds älskanswärda Majestät och bekänne honom vara vår Fader, så är det äfwen vår plikt at älska vår nästa, samt bewisa denna kärlek werksam uti goda gärningar. Alla barmhertighetswerk böra härfläta ifrån denna rena källa; äro de det icke, eller försumme wi dem alldeles, huru wilje wi då framtråda inför den Allseende Guden, med lässånger, böner och tacksågelsor — —. Skrymtarens toma ord och åthäfwor, under allt flitigt bini-stande af Sabbathen, äro en försmädelse och ett groft misbruk af Guds stora namns åkallande, ty han fruktar icke Gud af hjer-
tat, han älskar ej sin nästa, utan merendels förfördelar, wanårar och förföljer honom o. s. w. och detta allt wid sjelfwa Sacramenternas utwärtas bruk. Förhärda-
de sinnelag! at framtråda inför samma Nådens thron med sin nästa, och bysa ett hemiskt hat til honom; at bekänna sig inför
en

en och samma Fader wara oförtjent til all barmhertighet och godhet, och dock sönderlita den andres samwetsfrid, ära och timliga wäl.

Andra Delen.

Nytan är ostridigt stor både i enskilt och allmänt affeende, för alla åldrar, stånd och wilkor. Ehuru det icke är någon owilkorlig grund för saligheten, at bhwista den offentliga Gudstjensten, bör det likwäl såsom ett wördnadswärdt andaktsmedel iakttagas, ty Christendomen fordrar, utom den allmänna underwisningen i salighetens lära, äfwen yttre sinnebilder och öfningar til sin styrka. 1) Utom denna anställt skulle, ofunnighet, willor, lättfinnighet och sedelöshet snart intränga, ibland så wäl höge som låge. Sabbathens firande är ett förwarningsmedel deremot. Erfarenheten besannar det. 2) Huru höjas icke våra egn begrepp och religions känslor genom det högtidliga Guds åkallande! huru upmuntras, hugswalas och tröstas wi! hwad ädel werkan har ej efterdommet på Christne inbrades! Huru sammanslätter icke allt til at göra Christendom, Gudsdyrkan och dygd werksam! Sjelfwa rummet, tiden och religions bruken uplysta vårt sinne. David prisade med skäl Guds helgedom och andakten, såsom det ljufwaste medel för sin själs til:

tilfredsställelse. Ps. 24. m. m. Christne höra göra det af ännu högre anledningar.

Swarföre försumma då så många af den uplystare och högre clåsen, detta så wårdiga andakts medel? Dåraktiga äro alla undflykter och inwändningar. Det såges ibland annat: "Man kan ej lära något nytt" — men du kan stärkas i det goda. "Läraren är icke alltid med de gåfwor försedd" — men Guds rike består ej i ord, utan i kraft. "Man kan ej blanda sig med den enfaldiga och dumma hopen" — we detta högmod. "Gud fordrar ej yttre andakt och offer" — men ditt eget wål och samhällets fordrar det. "Tiden för andra göromål tillåter ej" — men använd tiden rätt. "Du kan tilbedja den Högste enskilt" — så blygs ej at göra det offentligt. Samhällets grundlag fordrar det äfwen.

Döpelse Förbundets stora wigt.

"Jag är Gud Allsmågtig, wandra för mig och war fullkommelig." 1 Mos. 17: 1. Genom denna högtidliga erinran uppenbarade sig Gud för Abraham, och ålade ho-

honom at, sedan han skilt sig ifrån sin faders afgudiska sällskap, heligt hos sig och sine efterkommande bewara den sanna Gudens kändedom och dyrkan, i det land som Gud hade för honom utsett. Denna höga befallning, åfwen som det löfte Gud gaf Abraham, war åtföljdt af ett synligt religions bruk, omskärelsen, hwars andeliga föremål war at afbildad och liksom infärpa nödwändigheten af hjertats förbättring, hwarföre ock Moses sedermera påyrkar för Israeliterne at omskära sina hjertan. 5 Mos. 10: 16. 30: 6. Det är sant, at denna plågsed, hwilken af några folkslag förut war antagen, torde i sin första början haft någon kroppslig orsak för dåwarande tider, åfwen som alla andra religionsbruk härstammat från wiså naturliga behof; men at omskärelsen i synnerhet borde anses såsom ett heligt skiljemärke emellan Israeliterne, Guds utvalda folk, och andra afgudiska folkslag, samt i följe deraf wara en sinnbild af trohet emot den sanna Guden, hwartil hwar och en Israelit war sjelf förpliktad och borde genom upfostran förpliktad sina barn, kunne wi med rätta sluta af denna handlingens nära förbindelse med löftet om Guds besynnerliga omwårdnad för detta sitt egendoms folk. Medgifwe wi ock, at mängden af Israeliter nyttjade detta yttre religionsbruk i en flyktig affikt,

stun-

skundom och til högmod och förakt för andra
 dömskorna folkslag, så kan det likväl ej
 nekas, at en from fader jämte sitt husfolk
 hade, wid tilfälle af omskärelsen, den kraf-
 tigaste anledning at ihogkomma Guds heli-
 ga fordringar — at wandra inför Honom
 — samt i allt bewisa sig såsom ett folk,
 hwilket hade undfått stora wälgärningar af
 den Ewige. Abraham undseck omskärelsen
 såsom infegel på sin tro. Rom. 4: 11.
 Likaså andre trogne Israeliter.

Afhandling.

Döpseln, denna högtidliga religionshand-
 ling, hwarigenom wi intagas i den Christ-
 na församlingen, och under sinnebilden af
 watten, hwarmed wi begytas, betyge och
 förplikte oss at troget bekänna Gud Fader,
 Son och Ande, har alltså ett dubbelt före-
 mål, yttre och inre, samt är så wäl ett sinnligt
 och jordiskt, som andeligt och himmelskt me-
 del til befordrande af en Christelig andakt
 och nådeförbund. De förbindelser Christne
 härigenom ikläda sig, och de förmåner hwil-
 ka de winna, föreställas wanligen under
 bild af ett förbund. Detta är wår Frälsa-
 res egen stiftelse, til utbredande och wid magt
 hållande af sitt rike d. å. de trogues sam-
 fund. Så många som döpte äro til Chri-
 stum,

fum, hafwa ifklädt sig dessa dyra förbindelser, och dermed kommit i åtnjutande af Guds trofasta löften. Betraktom derföre detta nådeförbund

1) å menniskjans sida: Wi äre döpte i Guds Faders, Sons och den Helige Andes namn, d. å. til Hans bekännelse och dyrkan. Våra plikter äro derföre alla de som Christendomen föreskrifwer, uti denna hufwudsumma: Ålska Gud öfwer allt, förtrösta uppå Jesum, och beslita dig om ett himmelskt sinnelag, för at vara wärdig Guds Andes delaktighet. Ditt hjerta skall vara Hans tempel. Denna heliga försäkran hafwe wi wäl icke sjelfwe funnat i döpelsen gifwa, utan wåre föräldrar och trosbröder i wårt ställe; men förbindelsen at vara Gud och Jesum trogne, at åt Honom helga hela wårt lif, at undfly allt som strider emot denna bekännelse, och at lefwa i rättfärdighet — denna förbindelse är lika gammal med wårt lif. Då Skaparen gaf dig, min Christen, lif och warelse, samt låt dig födas i Christenhetens sköte, war förbundet uprättadt och det beseglades i din döpelse, genom den nådige Gudens närwarelse. Så wist du blef en medlem af Jesu kyrka och församling, blef du ock förbunden at tro på Honom. — Du blef benådad. Du war wäl för swag at känna dessa dyrbara plikter — men din Gud har låtit dig utfostras

stras i dessa plifters kannedom. Nu redan känner du, spåda barn eller yngling, något häraf — du skall tilwåra i Guds och Jesu kannedom — Din Frälsare har dig detta ålagt och ålägger det dageligen. Wälsignad är den handen, som så troget ledde dig genom din spådaste ålder, genom de farligaste tilfällen och din iverfarna ungdoms klippor, til detta förstånd, då du nu kan själf fatta de himmelska sanningarne; ja du står under Hans, den Ewige Skaparens uppsyn, omwårdnad, lagar och i Hans förbund. Känner du icke redan helgden af din troslära, hwartil du förbunden är, widdens af dina pligter och din själs höga bestämelse? Skulle då din oskuld och barndom varit förlorade, all Christelig upfostran fåfång, all Guds nåd fruktlös. Bedröfweligt wore detta minne — men helga å nyo ditt hjerta och din andakt, tråd å nyo i detta förbund, som du brutit, förnya dig uti anda och själ.

En Christen begår ofta, ja dageligen åminnelse af sitt döpelses förbund — det sker genom en dagelig betraktelse af Guds heliga Lag eller Jesu lära; det leder honom til en fortfarande bättring och helgelse. — Detta sköna andaktsmedel är likaså kraftigt wid en mognare ålder, som det war wigtigt wid wårt förstånds första bildning. Den yttre bekännelsen är ej nog, icke heller den
ut

utwärtas uptagningen i Jesu församling; för at wara rätta medlemmar deri, böre wi ofta erinra oss trons och Christendomens nödwändighet — och af alla sinnliga bilder och andäktiga tilfällen dertil måtte Christne flitigt uplifwa hos sig minnet af sin döpel-se, d. å. sin kallelse, bestämmelse och wär-dighet.

2) å Guds sida, d. å. hwilka heliga löf-ten och försäkringar gifwer Gud oss wid dö-pelsen, och hwilken stor nytta har då icke denna handling med sig? fränksiljom allt det menliga, som är i föreställningsfättet om Guds förbund, lika som Gud anten o-medelbärligen verkade kunnskap och tro hos menniskan — — eller i sjelfwa werket be-höfde tråda i förbund och öfwerenskomma med sina skapade werk. Guds och Jesu hög-a ändamål med denna Gudaktighets inrätt-ning war det, at försäkra sine trogne bekän-nare om sin ewiga nåd och wänskap, om ett saligt deltagande i Jesu Försoning, barna-skapet och alla Christeliga förmåner. Sa-ligheten består i åtnjutandet af Guds kär-lek och wänskap; Tron leder dertil, och in-nan wi ännu trodde, war oss denna salig-het beredd. Tro wi alltså uppå Gud och Jesum, så hafwe wi frid med Honom, och kånne oss hugswalade af den stora tanken, at Han som framkallade oss til lifwets dag, bestämde oss til sina barn, til arfwingar af sitt

fitt rike d. å. delaktige af all salighet i tid och ewighet. Försåkrade äre wi at under all den ofullkomlighet och swaghet wårt hjer- ta känner, Han dock alltid är den barmher- tige; Jesus är wår Förfonare och wån. Skall wäl denna saliga känslan icke ofta hos oss förnyas och upmuntra oss til dage- lig strid mot synden? Äre wi bestämde til barnskap hos Gud, så böre wi ock wara den wärdige.

3) Wår Döpfeshandsling åsystade åfwen wåra föräldrars och medchristnes tilwärt i Christendomen. Denna andakt war wigtig för dig, Christelige Fader och Moder, som war ett Försynens medel til dina barns wa- relse, och genom en Christelig upfostran bör wara en orsak til deras timmeliga och ewi- ga wälfärd. Anse derföre icke döpfelsen så- som en likgiltig sak, ty den förbinder dig til trohet. Den återkallar i ditt minne hwad du sjelf pliktig är at fullgöra, til winnande af din salighet. Den göre dig och andra Christna åfwen brinnande i böner och wak- samhet för andras wäl.

Den bewarade Skulden.

"Tänk på din Skapare i din ungdom,
förr än de onda dagar komma, —"

Pred.

Pred. 12: 1. Wigtiga erinran af en Man, som genom en lång erfarenhet kände wärdet af en tidig Gudsfruktan, men ock på ålderdomen bewiste sig, efter så många werldens retelser och affteg, ståndaktig i samma wärdiga sinnelag. Detta: Tänk på — — är det allrawigtigaste för dig, fromma ungdom, för Eder alle, unge wänner och trosförwandter, ej allenast under hela Eder wandring, utan äfwen synnerligen då J framträden inför Eder Frälsares och den Allseende Gudens nådathron, för at beredas til de dyrbara skänkens emottagande, som i Jesu församling tilbjudas. Myligen hafwen J inträdt i en mognare ålder, då förståndet, som är Guds dyrbara skänk, så tilwurit, at Christendomens saliga sanningar kunna fattas. Barndomstiden är förbi, och ungdomens wigtiga skyldigheter böra nu estersinnas. I hogkommen likwäl förut all den tid som är förfluten, ifrån Eder födelse til det närwarande, alla de wälgärningar J åtnjutit af den Osynlige Anden, Eder och alla menniskjors Skapare; påminnen Eder det wigtiga tilfället, då J blifwit genom döpselsen framburne til Jesu nådes sköte, och uptagne til Guds barn och i den Christeliga Församlingens gemenskap. J ären döpte i Guds Faders, Sons och den Helige Andes namn, och til denne Gudens bekännelse. O! hafwen J då ända ifrån den

den tiden, då J begynnen sjelfwe tänka, haft Edra tankar fästade på Eder Skapare, tänkt på Eder Återlösare, genom hwilken saligheten endast winnas kan. Eder oskyldiga barndomstid torde dock vara behäftad med flere förebräelser af swaghet, öfwerilningar, försummelse och brister. Wigtigt är det at känna sig sjelf — wigtigt at känna sättet til syndens afläggande — och til försoningen med Gud genom Jesum, denne store Förlofaren. till hwars nåderike wi uptagne äro.

Afhandling.

Wittnar en beklagelig erfarenhet, huru ungdoms åldren ofta wanwårdas och illa användes genom både en förwänd upfostran, förgiftiga exempel och tidigt upkommande wanor i det onda, så at oskuld och dygd hastigt nog gå förlorade — — så är dock å andra sidan icke at förneka, det Skaparen gifwit härliga anledningar och medel, til befordrande af en tidig Gudsfruktan och til dess bewarande. Det är ej allenast möjligt, utan ock werkligt och sannt, at under Guds ledande nåd och beskydd många bibehållas i Hans fruktan — ej förförde af en syndig werld, ej besmittade af rådande laster, men oskyldige, ståndaktige Jesu wänner. Detta är en glädje för Christine, detta skall tända

deras hopp, at kunna genom en Gudfruktig wandel och heliga exempel redan i ungdomen dana flere lycklige, samt sålunda se Jesu rike föröklad. Granskom derföre, of till tröst och upmuntran, på hwad sätt oskulden kan bewaras.

Wi tale icke om eller driste förswara någon ren fullkomlighet och ånglalik oskuld ibland menniskjor; ty menniskjan af qwinna född är swag, sinnlig och i födelsen redan förderfwad; hwem will finna en renan där ingen ren är. Men at hinna til en wis och för vårt slägte beständ fullkomlighet, at ända ifrån den ofunniga och menlösa åldren bibehålla enfald och upriktighet, ödmjukhet och menlöshet i sederne, at icke befläcka sitt samwete med några upsåtliga synder, eller falla in i olyckliga wanor — detta är i Christnas förmåga, och Christus sjelf prisar den menlösa oskulden såll, ty himmelriket hörer henne til.

1) Huru har icke den gode Guden gifwit of i barndomen ett hjerta, som är så bmt, upriktigt, förtroligt, wälmenande, läraktigt? Ty då wi undantage den olikhet, som i anseende til födelsen råder emellan menniskjor och i sjelfwa barndomen wisar sig — hwilken älfkanswård sida af egenfaper, hwad hårliga anlag i lynne och seder synas icke i den menlösa åldren! Menniskjan wisar sig i sin första utweckling såsom ett

Skaparens verk, som kan bildas til många adla böjelser, lynnen och gärningar. Och at detta ofkonstlade, detta smickerlösa, detta i det onda ännu oerfarna, oförhårdade wäsende måtte bibehållas! — Ja wiserligen kunne wi, Gud och vår Frälsare Jesus til ära, säga, at sådana finnas i Hans församling, som förwarat ett obesmittadt wäsende inför menniskjor — de finnas, som fört en ädel menlöshet, tro och ödmjukhet med sig i en mognare ålder, för at där stadgas.

2) Wårt hjerta i barndomen liknar ett wår, som emottager alla de intryck som det får. Wälsignad ware Försynen, wälsignad den Ewiges nåd, som hos Christelige föräldrar, hwilke sjelfwa i menlöshet och oskuld upwuxit, stadfaster det goda uppå deras barn i mångfaldiga leder. — Ser då til, at ingen af Eder föraktar eller förförer en af dessa små, som tro på Jesus. Då wördnad för Gud och Hans heliga Evangelium råder ibland föräldrar, fosterfäder, lärare, samt andre som omgifwa i den husliga lefnaden, måste äfwen Gudaktighet fästa djupa rötter i de spädares sinnen — och merendels händer, at de i en framtid gifwa mycket frukt. Men huru få äro icke de, som i denna så ömma sak bewisa sig trogne förwaltare, och rättssinnige oskuldens ledare? Ser man icke huru mycket ondt stiftas i werlden genom en förwänd upfostran

och skadliga efterdömmen. Prisen på, 3 renhjärtade, eder Gud, som bibehållit eder och edra barn uti en sann efterföljd af den Frälsaren, hos hwilken intet swet war; fortfares at i ord och verk bidra till ofskuldens bewarande.

3) Huru stor och outränsakelig är icke Guds nåd till den sanna Gudaktighetens tillväxt och fortgång i menniskjans hjerta! Menniskjan inträder i werlden, och lämnar den första husliga förbindelsen, i hwilken hon upväxt. Nu möter henne et widsträckt fält till verksamhet, till nya förbindelser med andre sina likar, till ofända plikter och otaliga föremål. Här möta åfwen utsägeliga tillfällen till måttande af de sinnliga lustarne: retelser möta, frestelser, förförelser, motstånd och swefkfulla ränker. Det menlösa hjertat swäfwar emellan hopp och fruktan, sälla och osälla intryck, laster och dygder; det måste ofta bafwa för sig sjelf, ofta mistro sig, ofta förwånas at finna en sådan blandning och förwirring, som det förut i en mindre krets ej blifwit warse eller ock lyckligen undgått. Förnuft och samwete, Religion och dygd uphöja ännu sin warnande röst at förekomma förförelserne. Dör hända har den unga och wäl bildade menniskjan styrka at dem besegra, genom de fromma böjelser hon bewarat. O huru tillfredsställd, huru lycklig, huru glad är hon icke

icke i denna medwetenhet, och i denna ståndaktiga föresats kan hon med Paulus säga: jag bemödar mig at bibehålla ett obesmitadt samwete; — med den fromme Joseph suckar hon: skulle jag så mycket ondt göra och synda emot min Gud; — med den ståndaktige Job: Jag gjorde ett förbund med mina ögon; — med den Gudomlige och all menskliga fullkomlighet öfwerträffande Förlofaren: Min Gud och Herr skall jag allena tjena. Ja Gud är mächtig i sjelfwa swagheten, så at hon genom Hans nåd segrar öfwer sig sjelf; men fullkomlig blifwer hon icke, så länge hon känner en annan lag i sina lemmar — och wistas i denna dödeliga kropp. Genom Jesus har hon tröst och frimodighet — dermed wandrar hon grafwen och döden til mötes. Ach, fälla wittnesbörd för den som så bewarat sitt hjerta! Hwarföre är detta så sällsynt på en jord, som dock skyddas af himmelens grånslösa nåd? Hwarföre falla så många och nödgas med tårar återköpa en förlorad tid? Men Gud som ett godt werk i oss begynt, skall det ock fullkomna.

Jesu Rattward, en ständig åminnelse af Honom.

”Görer detta til min åminnelse.” Luc. 22: 19. Detta war den döende Frälsarens högtidliga och innerliga önskan, det war Hans befallning i den stund, Han skulle skiljas ifrån sine älskade lärjungar, och efter den Ewige Gudens beslut upoffra sig för werlden, til en ewårdelig borgen för menniskjors sinneslugn, til straff-exempel för syndare, och til et ewårdeligt bewis uppå sin utomordentliga kärlek. Denna stora wålgärning må då åfwen hos oss å nyo i minnet återkallas — — ! Må högheten af Hans person, djupet af Hans kärlek, och ändamålet af Hans död wara i våra hjertan och tankar fästade, så at wi wärdigt begå åminnelsen af denne wår Jesus. För enom oss Christne dertil; skiljom ifrån våra sinnen allt det som kan förskingra wår upmärksamhet, eller qwäfwa wårt samwettes känsla. Lemnom alla sinnliga, ehuru ock låfliga nöjen; lemnom alla lyckans smickerfulla förströelser. En helig wördnad, tro och hopp ware de känslor, som här skola oss förnöja! — — Han geck i döden — Han är den, som med sin Gudomliga kraft är åfwen nu närwarande; midt ibland

Eder

Eder, Christne! står Han, den Osynlige som J til namnet kännen. Firen Hans åminnelse. — J gören det wärdigt, då J med en fast öfvertygelse erkänner Hans Gudomliga magt och sändning, samt bemöden Eder at allt närmare lära känna Honom, denne store, af Gud själf utsände personen; då J öfvervinner hos eder all kallförsinnighet och liknöjdhet, som så ofta intager werldsmenniskjors hjertan; då J anten med djupare forskning gransken grunderne til wår tro, eller uti enfaldig hjertas oskuld bekänner Honom wara eder Frälsare och saliggörare; J firen Hans åminnelse wärdigt, när J esomoftast i lifwet, ack gifwe Gud alltid speglen eder i det stora efterdömmet, som Han gifwit, Hans oskyldiga wandel, och fullkomliga rättfärdighet; när J påminnen eder Hans bud och lagar, Hans löften och tillsägelser, upmuntringar och warningar —; påminnen eder det bittra lidande och döde, Han, den rättfärdige, för oss rättfärdige utstått, för at upfylla sin himmelske Faderns wilja; men framför allt firen J wärdigt Hans döds åminnelse, när hela edert hjerta, eder själ och anda är uplifwad af kärlek och förtröstan til Honom; när J med förödmjukelse och en blygsam känsla af eder ringhet framträden til nådastolen, — och sluteligen när J med samma känsla af tro och en brinnande kärlek, wandren

dren obesmittade af all orättfärdighet och syndig lusta; då skall Hans mäktiga: för-
 låt dem det, äfwen hugswala edra hjertan.
 — — Ja, låtom oss tröstefullt framgå til
 Honom, för at finna nåd — — Helige för-
 bunds Stiftare! Du hade påtagit Dig vä-
 ra synder, brister och swagheter, för at i
 Din död dem utplåna och försona; Guds
 nåd och barmhertighet har Du åter förkla-
 rat, befastat och i döden beseglat, nådaför-
 bundet uprättat och en ewig salighet oss för-
 skaffat. Allt är Ditt werk, allt Din för-
 tjenst. Wi lefwe, hugswalas, tröstas, se-
 gra och dö — allt förmå wi genom Din kraft.
 Tacken då Honom, som oss skickliga gjort
 at med glädje och utan en qwäljande före-
 bräelse tänka uppå oss sjelfwe, på Gud och
 Ewigheten. Sirom Hans nattward wärdigt.

Wigten af Jesu Nattwards stif- telse=ord.

”Tager och åter, detta är min lefamen
 — — Tager och dricker — —” Frålsaren
 wille så mycket säga: Så wist I åten af
 detta bröd och dricken af denna kalk, så
 wa

wären delagtige af min försoning, min
 wänskap, och Gudomliga närwarelse; del-
 tagen i min lefamen och blod, som utgifwes
 til syndernas förlåtelse. Wären tröstade
 och frimodige, ty jag will uti och med eder
 sjääl och hjerta förenad wära. Jag will wä-
 ra hos eder närwarande, lefwa hos eder
 och werka. Påminnen eder esomoftast hwad
 jag gjort och lidit. — — Ofta hade Fräl-
 saren förut under sin lefnad låfwat wära
 hos sine lärjungar werkande ännu efter sin
 död och bortgång til sin himmelske Fader.
 Han sade: Jag är med eder alla dagar —
 Detta Gudomliga löfte borde ej annorlunda
 tydas, än om Hans Gudomliga närwarelse,
 ty andeliga ting böra andeligen dömmas.
 Han sade: "Jag är det brödet, som ned-
 kommer af himmelen — den som äter mit
 kött och dricker min blod — han hafwer
 ewinnerligt lif. Joh. 6: 49-57. Skulle
 wäl detta ske på något synligt, kroppsligt
 och naturligt sätt? Skulle wär Frälsare
 med denna himmelska sanningen om sin för-
 soning för werldens synder och sin innerli-
 ga förening hos de trogne, welat åsyfta
 några lekamliga eller naturliga njutningar?
 Han den Allstädesnärwarande, Gudomlige,
 Himmelske Herren, hwars Allwisa blick skä-
 dar allt, hwars mäktiga nåd genomtränger
 allt, och hwars ewiga wäsende är lika out-
 grundeligt som den Ewige Fadrens, har på
 det

det heligaste läfwat wara i de trognas hjertan boende, verkande, hugswalande, och uplifwande. Nu tröstar Han sine lärjungar i sin förestående död, med samma utomordentliga och öfwerförliga närwarelse. Tilågnom oss då äfwen samma heliga löfte, ty det är oswikeligt för alla, såsom Hans död war för hela werldens frälsning i tid och ewighet ämnad. Det är Han som bor i den trogenes och Gudfruktiges hjerta, Han som verkar hos oss lika tänkesätt, lika böjelser, tröst och frimodighet i våra bedröfwelser, glädje och hugnad under lifwets oskyldiga göromål, hopp om ett tillkommande lif, styrka at segra öfwer våra onda lustar och werldens retelser til synd, mod til at lefwa förnöjde, at lefwa kärleksfulle mot våra medmenniskjor, stadige i tro, hopp och förtröstan til Honom ända intil vår lefnads sista dag. Det är Han, hwilken wi skole, efter en trogen förening i lifwet, äfwen personligen möta i ett annat lif, i den sälla odödligheten. Ewige Frälsare! huru lifligt röres vårt hjerta, när wi på Dig tänke, heligt tänke på Din nåd och godhet, Ditt heligaste efterdömmen, Ditt ewiga förtroende och wänskap, som Du åt alle trogne tilbedjare utläfwat — ja när wi tänke på Din död, som Du för vår skull lidit. Lef ewigt då i våra hjertan, dem wi berede Dig til en boning. Må det
brö

brödet och winet, som wi uti synlig mätto anamme i Din Nattward, förena oss med Dig, samt påminna och förnya hos oss delaktigheten af Din nåd och försoning; må det starka vårt swaga hjerta under alla detta lifwets wedermärdigheter, alla den trolösa och bedrägliga werldens frestelser, uti lidandets stund, ja äfwen i sjelfwa döden. Du är vår wän och vår broder, men tillika vårt hjertas Herre och Konung, ty Du styrer våra öden; Du är den Man, genom hwilken Gud beslutit, at försona allt i himmelen och på jorden. Sör Dig skola allas knän sig böja, som i himmelen och på jorden äro, samt alla tungor bekänna, at Du är Herren, Gud Sader til ära. Phil. 2: 10, 11.

Jesu rörande sinnesställning, då Han inrättade den Heliga Nattwarden.

Kort efter sedan Jesus med sina Lärjungar hade firat Påskahögtiden efter Judarnas bruk, och när Han war sinnad at lämna sitt oskyldiga lif i döden för hela werldens synder, war

war Han på det ömmaste angelägen, at se
 wäl Hans lärjungar, som alle menniskjor
 måtte på det lifligaste ihogkomma honom,
 såsom deras ypperste wän i lifwet och stör-
 ste wälgörare efter döden. Ju djupare de
 kunde i minnet intrycka Hans läror och wäl-
 gärningar, desto större uplysning och säll-
 het borde de också wänta. Följom menskli-
 ga naturen på spåren. Wi wete ju, at då
 någon af våra likar genom flere wälgär-
 ningar gjort oss sig förbundne, då han
 jämte de trognaste råd, de kraftigaste up-
 muntringar, ädlaste känslor och gärningar
 bewist sig wara vår uprictigaste wän och
 befordrare af vår lycka, måste han i vårt
 hjerta åstadkomma det djupaste intryck af
 kärlek och tacksamhet. Nu nalkas han nä-
 ra sin graf; huru rörande syn är det för
 honom at se omkring sig dem som han äls-
 kat och wälgjort! Huru ömsint önskar han
 at de måtte efter hans skilsmåssa bewara
 hans minne, och med det samma dygd och
 Gudsfruktan uti sitt sinne! Til en ihog-
 kommelse af sig lämnar han dem någon
 synlig underpant af sin kärlek, eller ock be-
 der de kringstående ofta fira minnet af hans
 dödsdag; under dessa önskingar tager han
 ett sorgligt affked af dem, sine wänner;
 han dörr och i döden wälsignar sine förjan-
 de wänner. Ach! denne jordiske wälgöra-
 ren ihogkommes wiserligen i tacksamma
 sin-

sinnen. Hvem wille wäl glömma, at til äminnelse af hans dygd och wälwilja helga flere stunder af sin lefnad? — Jämför om honom med wår och alle menniskjors himmelske Wälgörare, med wår Frälsare Jesus, hwars wälgärningar äro outhärlige, Gudomlige, oförtjente och dyrkanswärde så mycket mera, som Han frivilligt gaf sitt menskliga lif för oss i döden. O, med hwad innerligt rörande hjertelag yppade Han icke för sine lärjungar sin tilstundande död; genom hwilket högt förtroende intog Han ej deras sinnen, dem Han wille med sig i döden förena; Samma natt som Han förråddes, tager Han til sig alla sina lärjungar, tilreder för dem, äfwen den förrådiffe Judas, en aftonmåltid af bröd och win, wälsignar det, och utdelar til sine lärjungar med dessa sista ord: "Detta är min lefamen och blod, som för eder och för många utgifwes och utgjøtes til syndernas förlåtelse." Huru lämpar Han sig efter wår sinnliga natur, som fordrar något synligt medel, hwarmed de öfwersinnliga föremålen skola fattas? Han upmanar hwar och en trogen til denna högtidliga handling; under ett synligt teken, d. ä. bröd och win, det menniskjan wanligen nyttjar til lifwets uppehälle, will Han gifwa sig sjelf på ett ösynligt sätt — — Han låfwar förena sig med den trosnde sälunda, at Han ständigt är

är med honom förenad; Han försäkrar heligt, at Hans lefamen och blod skall utgifwas til syndernas förlåtelse. Nåd och salighet bär Han på sina wälsignade läppar, de utskifta redan nåd och barmhertighet. En enda af Hans lärjungar låter sig ej bewelas af denna sin döende lärares warning och nådförkunnande affked. Han flyr, han förräder — förtwiflar och döer en brottslig död. Men Jesus hastar efter Guds beslut sin oskyldiga död til mötes — försonar och döer segrande öfwer werldens synder. "Gud war i Christo — —" 2 Cor. 5: 19. 20.

Naturen, nyttan och ändamålet af Jesu Nattward.

"Så ofta I äten af detta bröd och drickten af denna kalk, skolen I förkunna Herrens död til desz Han kommer." 1 Cor. 11: 26. Paulus hade både medelbarligen och omedelbarligen undfått af Jesus den höga anwising, huru och i hwad ändamål denna högtidliga andakt borde af Christne firas. Til desz natur hörer, at brödet och winet, såsom synliga ting, böra uti de
Christi

Christnas församling offentligt njutas, såsom tänke- och sinnebilder, icke såsom någon timmelig föda, ehuru det är wist, at wi med tacksamhet skole äfwen njuta alla Guds wälgärningar i naturen — ; härmed förbindes en offentlig bekännelse til Jesu lärare, den wi afgifwe i sällskap med wåre medchristne ; ty såsom wi äre många lemmar i en lekamen, som är Christus, så kommer äfwen Hans försonings död alla til nytta. Alle deltaga uti det wälsignade brödet och winet. Men endast de, som med tacksamhet och en trogen tillämpning på sitt hjerta njuta denna måltid, blifwa delaktige af de högre andeliga häfworne d. å. Jesu förtroliga förening, Han sjelf med sin förtjenst och rättfärdighet. Til nattwardens sanna wäsende hörer alltså i synnerhet denne wår Frälsares delaktighet genom tron, hwaraf också följer, at ingen annan än en fromm Christen kan af Jesu inneboende delaktig blifwa.

Nytan och ändamålet af nattwarden är wäl egenteligen för de trogne Guds och Jesu wänner, at de stärkas genom detta andaktsmedel i tron på Jesus — de blifwa förwifade om sitt nådastånd, Guds fortfarande kärlek, bifall och nåd; de komma allt närmare och närmare til en salig förening med Jesus, och kunna betrakta sig såsom införlifwade med Honom. Men om endast
stånd.

ståndaktige och mogne Christne hade rätt til Jesu nattward, hwar bleswe då Jesu stora affikt, at til sitt rike föra syndare och obotfärdige. För dem skall Jesu åminnelse dock någon gång blifwa en upwäckelse från synden. Kunna de icke wänta sig tröst och hugswalelse medan de förblifwa i säkerhetens tilstånd, så skall dock denna högtidliga andakt wäcka hos dem håpenhet, bestörtning och blygsel. Genom känslan af sina synder skola de komma til bekymmer — til ånger och båttring, — då skall den milde Trälfaren i all sin försonings styrka wisa sig för deras ångersfulla blickar — Han skall afplana deras synder, så wist som de falla honom til fot och förtrösta uppå honom. Förlåtelsen skall Han dyrt besegla i sin nattward, och bereda dem til wärdige lemningar i sitt rike. Skrymtaren må äfwen fritt blanda sina suckar med andras, inför Nådens thron. En tid tör händas nalkas, då täcket faller ifrån hans öga, och han fattar ett alfwarligt upfat, at tjena Jesum af själ och hjerta, såsom han förut tjent honom med blotta munnens bekännelse. Den werdsliqe, som så ofta kallsinligt betraktat Jesu döds härliga frukter, skall wid åtnjutandet af det wälsignade brödet och winet sluteligen sänka sig och wäckas til en helig andakt. Ja, wälsignad ware denna Jesu döds åminnelsefest, genom det stora intryck den gör uppå syn-

syndares hjertan. Hwem räknar de stora segrar werldens Förlofare wunnit öfwer den otrogna werlden; hwem mäter Hans nåds öfwerswinneliga rikedom, och fattar djupet af Hans kärlek? Håpet stadnar det lättfinniga snillet wid altarets fot, beundrar och nödgas tilbedja. Må de första yttre rörelser icke förr uphöra, än han förödmjukad öfwerlämnar sig til Jesu ledande hand!

Såsom nu Jesu affikt, med stiftelsen af sin Nattward, war en oinskränkt äminnelse af Hans wälgärningar, föreskrifter och död, til så wäl sine trogne bekännares stadfastelse, som alla säkra syndares wäckelse, så slute wi ännu vidare, at Hans wälgörande affikt war den, at Chrisine skola uti nattwarden knyta det fastaste wänskapens och kärlekens band med hwarannan. Den som säger sig älska Gud, och hatar sin broder, han är en lögnare och i honom blifwer icke Guds kärlek — — i Joh. 4: 20. Wälsignade anställt, som så nära förenar oss, swage och syndige menniskjor, genom ett och samma bättringens wilkor til ett och samma bord, där wi med honom, war Förlofare, skola til lika sinnelag stärkte warda! Huru kunne wi då med afwundsfulla hjertan emot war nästa, och med högmudet innom vårt bröst, ställa oss inför Jesu altare, där bedja om våra synders förlåtelse, och dock hysa oförsonlighet, hat och bitter-

Het emot den felande eller oskyldiga nästan? Nej, menniskjokärleken födes wist här wid den ewiga kärlekens sköte. Will du ständigt wara af din Gud älskad, så älska du och din broder; lär dig at förlåta — lär at tåligt fördraga wisa förseelser — gör som Han, hwilken för oss alla dog — då kan du också, som Han, med frimodighet se in i den tilkommande ewigheten. Du är tröstad i det yttersta. — — Ja, uti dödens annalkande bittra stund, kan du ännu af denna högtidliga äminnelsen i Jesu nattward hämta dig styrka at segra. Förloparen öfwer gaf aldrig sina trogna ehuru ännu swaga barn. Sörkunna Herrans död til dess Han kommer!

Plikt för en wärdig Nattwardsgäst.

”Pröfwe menniskan sig sjelf, och äte så af detta bröd och dricke af denna kalk.”
1 Cor. 11: 28. Wi skulle mycket fela, om wi trodde, at en nattwardsgäst hade andra plikter at upfylla, än dem som hwar och en Christen alltid åligga. Ty at pröfwa sig sjelf, at

at stadigt sira åminnelse af sin Trålsares lidande och död, af Hans wålgårningar, låra och efterdöme, samt icke allenast ihogkomma allt detta, utan åfwen med en beständig tillämpning til sitt eget hjerta hysa en fast föresats — samt utöfwa denna föresatsen at öfwa en Christelig tro och wandel, uti en upriktig wördnad, kärlek, tacksambhet och lydriad emot Gud, åfwen som en oskrymtad menniskjokärlek. Detta allt, uti allmänhet sagdt, är Christendomens fordran för hela vårt lif, alla tider, åldrar, kön och stånd. Skulle man wål då drista inkränka dem endast til en eller annan nattwardsgång? Nej, mistagom oss icke om den store Förlofarens bud och åsikter. Han fordrar hela hjertat. Men såsom wi äre sinnlige och swage, så har Han stiftat en sinnlig och helig handling, för at upmana, stärka, upwäcka och trösta oss uti vår swaghet; Han, denne ömsinte Förbarmaren, wille och will ännu beständigt från våra sinnen undantrödjia den swaghet, som gör oss tröge i Gudaktighetens utöfning, tröge at beherrska oss sjelfwe. Wid detta tilfälle böre wi då å nyö samla våra, för hända i de werdliga och annars oskyldiga göromålen så mycket spridda, tankar — Ach, samwetsgranne Christen! du har mycket efterfatt, mycket förglömt, ofta irrat dig, och du wetemed dig huru swag du är; skulle

du icke nyttja de stora medlen, som åsyfta
 din wäckelse, din styrka och hugswälske?
 Hvad är wäl högre ämne, som kan syfvel-
 sätta och förnöja oss, än en sann Gudsfruk-
 tan och Christendom? Hvad är Gudomliga-
 re föremål för vår enskilda andakt och hjer-
 tas tro, än Gud och Jesus? Låtom oss der-
 före, långt ifrån at undwika tilfällen til
 alfwärliga betraktelser, twertom med nöje
 skynda oss til de glada sällskap, där wi kun-
 ne uplifwa andakten, styrka vår upriktiga
 föresats at lefwa enligt Guds föreskrift,
 trösta oss i vår swaghet och bedröfwelse, ja
 där wi uti tankarne möte vår Frälsare,
 swärje åt Honom å nyo den innerligaste
 tro och kärlek, samt med ömmaste förtroen-
 de få tilegna oss Honom, få förenas, för-
 nöjas och saligödras. O! huru kunne wi
 utan gladaste känslor skynda til Jesu nåde-
 bord? Hafwe wi, ehuru med swaghet,
 dock under erkänsla af densamma, redan i
 vår första barndom helgat vårt hjerta åt
 vår Gud och Frälsare; hafwe wi uti vår
 ungdomstid och tiltagande ålder sökt för-
 troende med vår Osynlige Wälgörare, och
 i våra böner Honom ofta antopat, ofta up-
 offrat våra suckar, önskingar, tårar och
 lässångar åt Honom, som ensam wärdig är
 at taga pris och ära — ja hafwe wi uti
 våra späda hjertan bibehållit den oskuld
 och ömhet, som vår Skapare redan i lif-
wets

wets första böryan i vårt hjerta intröfke; O, med hwilket tilfredsstältdt sinne kunne wi icke då begå äminnelsen af Jesu försöningsdöb, i Hans heliga nattward; med hwad glädje skole wi icke under ett synligt brödd och win, i tron anamma vår Trälsfare Jesum?

För at derföre göra oss wärdige deltagare i Jesu nattward, hwad är nödwändigare, hwad är heligare plikt, än at anställa en upriktig sjelspröfning öfwer vårt hjerta. Huru skall en Christen kunna bekänna sig til Jesu lära, eller glädas af Hans försöning och wänskap, då han icke förut redeligen undersökt sitt tilstånd. Är hwarje dag oss gifwen af nåd, och til pröfning samt stadfästelse i det goda, mycket mera hör denna högtidlighet wid Jesu nattward leda våra tankar til bepröfning, och våra hjertan til erfarenhet och stadga i Christendomen. Til denna sjelspröfning hör

1) den innerliga öfwertygelsen, at wi äre syndare. Låtom oss ej å ena sidan med kallförsinnighet framstafwa de orden: jag fattig syndig menniska — ej heller å den andra med en trälaktig fruktan twinga oss til falska föreställningar, för at påbörda oss alla möjliga synder och laster, som uti Guds lag äro förbudne. Nej! med upriktighet, min Christen, undersök ditt hjerta. Du skall noggsamt, utan at behöfwa pådiktiga dig nå-

något, ändock beklageligen finna ditt hjerta och lefwerne, oaktadt alla redeliga föresatser, wara esomoftast en tummelplats för oordentliga sinnesrörelser, öfwerilningar, fel och brister. Ewige Gud! gack icke til doms med Din son, Din dotter, den Du återlöst och upptagit til nåd. Styrk oss uti den öfwerlygelsen, at Du är vår förbarmande Fader; styrk oss i föresatsen at lefwa Gudeligen, heligt och rättfärdigt i alla våra lifsdaagar!

2) Widare hör til en rättskaffens själfpröfning at dels undersöka, dels förnya hos oss det heliga uppsät, at dageligen förbättra vårt lefwerne, samt mer och mer aflägga all syndig och werdlig lusta. Blifwer du då min Christen warse, at du i din lefnad warit nog försumlig eller trög at tänka uppå din Skapare, obetänksam i din andakt, flyktig i dina böner, trög i din kallelse, och för mycket fastad wid utwärtens sinnliga nöjen; finner du ditt hjerta böjdt för afwund och ondskas emot dina medmenniskior, oförfonligt mot dina fiender, högmodigt öfwer dina naturliga förmåner eller också öfwer dina swagheter; finner du dig esomoftast otålig öfwer Forsynens skickelser, obillig i dina omdömen öfwer andra, hård och obarmhertig emot dine fattige medchristne; ach! finner du, och huru skulle wi icke hwar och en hos sig finna, anten den ena eller den
an:

andra synden, ware sig upsåtligt eller af swaghet, i blotta böjelsen eller gärningen — på ett eller annat sätt oroa vårt samwete; kunne wi wäl påtänka dem utan at röra af innerlig sorg, blyghet, ånger och affky? Kunne wi wäl undgå at af själ och hjerta förnya den trohet, wi inför vår Gud så ofta låfwat, men af swaghet brutit. Anropom den Ewige och barmhertige om nåd, om bistånd at segra öfwer synden; fåstom våra ögon på Jesu oskyldigaste lefnad, detta stora fullkomlighets mönster; uppå Hans försonings död fåstom icke flyktiga utan trängna ögnablick; låtom öf ofta i vår lefnad begå åminnelse af honom, uti en helig, tyst och dagelig andakt. Då skole wi åfwen hos öf finna, huru syndens och lustarnas herrawälde aftager, och rättfärdigheten deremot befästas och fördrökes. Wi skole känna innom vårt samwete ett lugn, som skall göra ensligheten för öf angenäm, umgånget i werlden uppbyggeligt, christeligt och förtroligt, skall förädla alla våra nöjen, skall göra den husliga lefnaden säll, och sjelfwa plågorne mindre kånbara. Sälla samwetslugn! då wi lefwe i förtroende med Gud, med vår Frälsare och våre jordiske wänner, samt i en helig och kärleksfull umgængelse med våra medmennistjor, Men detta sinneslugn, ehuru det
re-

redan begynner i bättringens stund, är dock egentligen en frukt af tron på Jesum.

3) Undersök detsför, min Christen, om du tillika med en upriktig föresats at undfly allt hwad syndigt är (denna första hufvudaren af en sann omvändelse), äfwen lysar innom dig et heligt begär at lefwa Gud och Jesus til behag, och framför allt, om du röner hos dig ett lefwande förtroende til Jesus och Hans lära, en brinnande kärlek, wördnad och barnslig lydaktighet til Gud som Honom sände, — — då skall du i samwetet erfara den sällaste werkan af Guds nåd och kärlek, syndernas förlåtelse, förening med Gud och Jesus, samt en säll utsigt i det tillkommande lifwet.

Så skall då en samwetsgrann pröfning bereda oss för hela lifwet til sanne Christen, och den högtidliga handlingen wid Jesu nattward skall dertil oss stärka. Den skall göra oss eldigare, upmuntra oss til våra skyldigheters iakttagande, samt medföra en säker winning. Pröfwe då menniskan sig sjelf — — . Utvansaka mig, Gud, och få weta mitt hjerta — — Ps. 139: 23.

Bewefelsegrunder til Nattwardens wärdiga firande.

”Se jag står för dörren och klappar, om någon hörer min röst — til honom, will jag ingå och hålla nattward med honom, och han med mig!” Uppenb. 3: 20. Här innefattas det högsta, som skall beweka oss til ett flitigt och andäktigt begående af Jesu äminnelse och förening. Detta bör ske dageligen uti tro och ett himmelskt begär — umgängelsen med Jesus, den Allstädesnärvarande. Hans nattward är et förtroligt sällskap och förening med honom. Det offentliga andaktsmedlet sker under sinnebilden af bröd och win. Skulle en Christen ej vara dertil förpliktad, utan kunna undandraga sig detta Församlingens heliga bruk, af den föregifna orsak, at han innom sitt hjerta firar nattward med Jesus? Falska förewändning af ett lågtänkt och högmodigt sinne! Skola Christne blygas för den offentliga bekännelsen af sin tro? blygas at inställa sig som andre fattige syndare, inför nådens bord? — — Bedröfliga förwirring i Christenheten! Kallsinnighet och förakt för nådamedlen härstammar från otron och leder dit tillbaka. Sedernas förfall är dermed ofskiljaktigt förbundet. Huru willjen I, som förtrampen allt hwad heligt är, åter uprätta

ta det förfallna? Men ära ware den Ödö-
lige Stiftaren af vår Religion och des yttre
andakter! Intetdera af dessa skall nå-
gonsin kunna utrotas, eller förfalla i sitt
wårde. Christne upmanas til nattwardens
firande

1) af des ofelbara nytta. Blifwe wi icke
derigenom upeldade til en sann bättring,
förnyade i den samma och stärkte uti tron
på Jesus? Tiltager icke samwetets lugn,
så at wi både i lifwet och döden kunne til-
fredsställas. Saligheten är wäl icke owil-
korligt bunden wid denna yttre handling,
ty Tron och Gudaktigheten är det enda san-
na wilforet för vår salighet, och des grund
är Guds oförtjenta nåd i Christo Jesu.
Men allt hwad til Gudaktighet hörer böre
wi efterkomma.

2) Det är ju vår Svältares befallning:
gör det til min åminnelse. Om wi uti
werdliga mål åtlyde wåre wälgörare —
mycket mera blir det vår högsta skyldighet
at lyda Hans wilja, som är vår Uterlösa-
re. Kristus är vår Konung, som dageli-
gen uppehåller sin Församling, åfrvensom
alla menniskjor utom Christenheten. Såsom
Försonare är Han ännu vår Förebedjare
hos sin himmelske Fader.

3) Nattwarden är en högtidlig bekän-
nelse til Jesu religion, hwilken genom Hans
död blifwit högtidligt bekräftad, uprättad
och

och med hoppet om försoning förbunden. Våra hjertan böra väl alltid erkänna och utöfwa detta, men såsom swage och sinnlige kunne wi det icke utan offentliga religions bruk.

4) Denna heliga handling lånder wåre medchristne til upbyggelse. Wi förene ju oss med hwarandra at deltaga i samma försoning, samma Jesu wänskap m. m. huru kunne wi då annat, än derigenom stärka brödrabandet med wår nästa, ja med wår owån kunne wi, wid Frälsarens nattward, å nyo knyta försonlighetens och wänskapens band. Wi bedje inför samma altare om tilgift för wåra synder, skole wi då finnas tröge eller känslolöse at ej förlåta dem, som oss emothrutit och tillbaka winna tilgift af honom? Frågom Christnas erfarenhet, om icke dessa heliga känslor, försonlighet, fridsamhet, wälwilja, menniskjofårlek ofta blifwit wid Jesu nådabord alstrade, ofta upwäckte och stadgade. Swad är det då som afhåller några Christina ifrån nattwardens bruk? Allt upmanar oss dertil, allt förenar sig at upfylla wårt hjerta med wördnad för Jesu inrättning, med glädje och frimodighet i alla lifwets skiften; allt förbinder oss til broderlig fårlek, och ståndaktighet i wår bekännelse. "Den mig älskar han
war=

warder hållande min ord och min Sader
 skall älska honom." — — Joh. 14: 23.

**Hvilka afwågar och misßbruk bö-
 re wi, wid nattwardens begä-
 ende, undwika?**

Intet är för den sinnliga menniskan swår-
 rare, än at wid de yttre andaktsmedlen
 iakttaga en behörig medelwäg, så at hon
 hwarken för mycket litar uppå dem, eller för
 litet förtror sig til de sinnliga känslorne.
 Otron och Religions föraktet försakar helt
 och hållet detta och alla andra heliga medel;
 wantron deremot binder wid dem hela up-
 märksamheten, så at ej allenast ändamålet
 går förloradt, utan äfwen helt stridiga och
 affskyvärda affikter befordras. Den otrogne
 och lättfynnige afhåller sig alldeles från Je-
 su nattward, tillsluter sitt hjerta för alla nå-
 dens intryck, och går sin egen wäg, som
 wilseförer; Skrymtaren och den lastbare är
 oftast flitig i de offentliga och enskilda sed-
 wånjorne — Endast den trogne och Gudak-
 tige hämtar sig häraf tröst och styrka, en-
 dast den ångersfulle och bekymrade warder
 hugswalad, och den i bättringens första
 bör-

början städde syndaren blir upväckt. Men huru ofta händer icke, at den samwetsgranne och känslofulle misfkänner sig sjelf och irrar anten i det han afhåller sig, eller med beängstadt mod nyttjar detta andaktsmedel? Dessa irringar och fördomar wilje wi först förebygga, såsom farliga afwägar.

1) Är den Heliga nattwarden ett medel utom hwilket saligheten icke kan ernås? det är: hör man anse des bruk såsom förtjenande til Guds nåd? Nej; endast en werksam och liflig förtröstan til vår Gud och Frälsare är det rätta willkoret til winnande af Hans nåd och wänskap.

2) Hörer til ett rättkaffens nattwardens annammande, at med fruktan och bäsflan, samt en utomordentelig sinnesängslan begå densamma? Nej, nej! min ömmaste Christen, huru långt skulle wi icke skilja os ifrån vår Frälsares stiftelse, om wi trodde, at Han af os fordrar själens ansåktningar! Låt os trösteligen framgå til Nådastolen, för at finna nåd och hjelp — — ; under känslan af vår wanmagt, våra synder, och förseelser, under en ängerfull kännedom af vårt hjertas förderf, låt os fatta mod wid åtankan af Jesu ewigt gällande försoning, ty det wälsignade brödet och winet är ju Jesu lekamens och försonings delaktighet! Bibehållom hos os en lefwande föresats at til Hans ära, enligt Hans föresyn, helga
alla

alla vår själs begär, ja hela vårt lif; Då kunne wi ock wåra försäkrade i vårt inte, at wi wärdigt sere Jesu åminnelse i Nattwarden. Han själf är icke någon försträckande Herre, ej heller Hans nattward en försträckande hemlighet; nej, det är Gudafighetens saliga medel.

3) Skall känslan af vår owärdighet eller vår swaghet i begreppet om Jesu närvarelse kunna afhålla oss ifrån Nattwarden, eller göra denna Heliga måltid för oss mindre eftersökt? Nej, tröstom oss dermed, at Han, som för våra synder dog, har låfwat och är mächtig at wåra närwarande hos de fina; Han bor i högden och hos den som en förtröad anda hafwer. Han öfwerstyler vår swaghet, Han ser til vårt hjertas upsät, Han tillräknar oss icke de brister som finnas i vårt förstånd, utan älskar oss som sine närmaste förtrögne, så länge wi honom älske.

Skulle ock en sanni Christen i ett eller annat afseende hysa en betänklighet, ett twifwel, en irring, o, måtte sanningens Ande honom upplysa och leda til upmärksamhet, ålfwäre och waksamhet öfwer sig själf; Det är ju icke en werdlig eller naturlig måltid, utan de som Jesum anamma, skola honom i tro och anda, af själ och hjerta, anamma.

Men de misbruk som wantron och skrymteriet gjordt af Jesu Heliga nattward, äro långt farligare, hwarföre de ock fordra ett alfwarligt motstånd. De hänleda sig ifrån de gröfsta fördomar.

1) Skrymtaren, som endast af wana och för at synas wara en medlem af Jesu församling, berättigad til alla dess förmåner, med blotta munnen bekänner sig til Jesu lära, han hastar til nådens bord med ett fientligt, kärlekslöst, lätt sinnigt och oförbåttradt sinne. Han nyttjar detta Gudeligt-sinnliga medel såsom en täckmantel för sitt obotfärdiga hjerta. Några wisa dygdiga gärningar utöfwar han ej i det rena upsåt at tackas Gudi, utan för sina egennyttiga afsikter, af äresjuka, af högmod och brottsligt öfwermod. Ondskan och afwundenen bär han ininom sig, och hatar, förföljer och bedräger så mycket han kan sin nästa på ett fint eller gröfre sätt, men will dock wara främst i bland dem, som knåfalla inför den Allseende Guden, hjertats domare. Hans tankar äro långt skilda ifrån den sanna ödmjukheten, wördnaden för Gud och den rena menniskjokärleken. Likwål huru ofta bedräger han icke andra genom en falsk andakt? Såsom til ljusets ängel förskapad beder och suckar han, han prisar den Dändlige, och ingen dödlig ser hans affskyvärda upsåt. Men
Gud

Gud ser det. Han äter och dricker sig sjelfsom domen.

2) De som lefwa i uppenbara laster, oordentlighet, dryckenskap, otuett, bedrägeri, swordomar m. m. och hwilka på allt sätt gåcka den borgeliga lagens stränghet, befinnas esomoftast inställa sig wid Jesu bord. Är det då i den rena affikt, at en gång uphöra med de brottliga lustarnas tjenst? Är det utaf en sann wäckelse til ånger öfwer begångna synder, och en botfärdig blygsel öfwer sig sjelf? Känna de inom sig ett begär til helgelse, utan hwilken ingen kan se Herran och njuta Hans nåd? O at de detta kände och insåge sin fordna förblindelse! Men de synda på nåden och hungrå efter Jesu Christi nattward, för at derigenom godtgöra alla framfarina och ännu förestående synder. De föreställa sig, och huru allmän är icke denna fördom, at ett sinnligt åtnjutande af Jesu lekamen och blod skall på ett utomordentligt sätt införlifwå deras själar med Jesus, om icke för, åtminstone då, när döden nålkas. Genom denna underpanten af Försonarens kärlek, detta dyrbara Sakrament, förbundet med några Gudliga suckar och tårar för ett ögnablick, förmodar man at antingen Guds nåd skall öfwer naturligt verka, eller kraftigt öfwerstyla alla den inneboende syndens styggelser. Sedan man en wiß dag afhållit sig

sig ifrån de orena lustarne, och blifwit delaktig af Nattwarden, skall man tryggt kunna återgå til sina älskade hemsynder, tils deras mått upfyllas, och en ny nattwardsgång blifwer af nöden. Ach; wederstyggliga fördom; huru du i förhårdelsen bragt många begynnare i Christendomen! ach huru många tilwälla sig namnet: upväckte, och anse sig såsom nådehungrande, ehuru de äro nakne på all rättfärdighet! men Kristus och Belial kunna ej förlikas.

3) Swärligen misbruka äfwen de menniskjor Jesu heliga inrättning, som med öfersonlighet och kärlekslöshet bemöta sin nästa antingen i det de ej tillika med honom åtnjuta nattwarden, eller afstånga honom derifrån och förneka all barmhertighet, eller med bittert förakt se honom wid samma altare. Häremot är det Paulus i Cor. 11: 21-34. heligt warnar.

Saran af willfarelse wid skriftermål och aflösning.

”Om wi bekänne våra synder, Han är trofast, rättwis och mild, at Han förlåter
 R of

of synderna, och renar ifrån all orättfärdighet.“ 1 Joh. 1: 9. Att det är endast Gud, som benådar den orättfärdige efter en föregående bättring, samt at syndaförlåtelsen allenast beror på Guds, den Heliges nåd, Jesu Christi försoning, och den Allseendes dom öfwer menniskjornas hjertan och förhållande; följaktligen äfwen at wi fåsom syndare böre bekänna of inför Herren, som pröfwar hjertat och äger domsrätt öfwer of, har alldrig ännu af sanne Christne kunnat omtwissas. Nämnom likwål til warning, at de tider hafwa varit, då man på det lätt sinnigaste sätt utsträckt försoningsämhetets magt til ett andeligt of, til kränkning af samwetets frid och försoningens dyrbara lära, ja äfwen til den skändeligaste vinningslystnad och köpenskap. Kunde den widseplige Simon icke tilhandla sig förpenningar Guds andas gäfwor — utan bestraffades hårdeligen af Petrus, (Ap. G. 8: 9 = 27) huru mycket mera bestraffningsvärdt måste det wara, at för gäfwor och skänker wilja utdela eller sig förskaffa Guds nåd och syndernas förlåtelse! Förswinne för all tid så wanårande tankar, så brottliga fördomar — förswinne sjelfwa skuggan och mistanken af ett inbilskt högmod eller ett andeligt wälde; Ty Gud war i Christo Jesu — och stiftade försoningens ämbete — och förmanar genom of —

2 Cor. 5: 20. Vi förkunne den förståfste Jesum, som åt oss af Gud är sänd til wisdom, rättfärdighet, helgelse och förlofning.

1 Cor. 1: 30. Hafwer Gud gjordt oss skickelige at föra det nya förbundets läro-äm-bete, så äre wi alltför ringa til all den barmhertighet — wi äre tjenare i Christi stad; den öfwerste Herden, vår Återlösare, har magt i himmelen och på jorden at för-låta. Bedjom Honom om nåd.

Afhandling.

At wi esomoftast granske oss sjelfwa til vårt hjertas beskaffenhet och lefwernes art; at wi med en samwetsgrann pröfning af vår själs tilstånd framgå til Jesu natt-ward, samt bekänne oss inför Honom, med all upriktighet, såsom fattige och hjälpbehöf-wande; ja at wi äfwen i vår enskilda lef-nad bekänne inför hwarandra inbördes, hwad wi emotbrutit, (Jac. 5: 16.) eller behöfwe til tröst och hugswalelses undfäen-de; allt detta är enligt med vår Christeliga læras natur; men at man nyttjar skrifter-mål och aflösning på ett lättfinnigt och will-sefarande sätt, är högst farligt. Dessa willfarelser äro mångahanda.

1) Blotta manan at wid wiða tilfällen inställa sig til en offentlig syndabekännelse

och aflösnings erhållande, skall göra tillfyllest, i synnerhet om man då föreskrifwer sig särskilda bättrings öfningar, fastor, böner och sorgeliga åtbörder? Man har länge want sig at föra en bitter klagan öfwer det ärfda förderfret, och emedan detta ej kan utrotas, icke heller bättringen betraktas i det werfeliga ondats aflågaande, som kostar långt större strid och försakelse, än den toma klagan at wara aflad och född i synd, så stadnar allt härwid. — Kallsinnigt wäntar man på frisägelse ifrån den syndiga naturen, som genom fastor och sjelfgjorda kropps plågor blifwit spåkt. Man hörer försoningens ord — och inslumrar i säkerhet. — Men de hafwa sin lön. Math. 6: 16. Jes. 58: 2-4.

2) Syndabekännelsen och aflösningen skall kunna försona upsåtliga brott? Denna fördom är gångse ibland många säkre och obotfärdige syndare; derföre ser man åfwen beflageligen få ringa nytta af dessa andakts stunder. Borde man wäl icke wid betraktande af det stora sedeförderf, som sig inträngt i Christenheten, genom så allmänt herrskande laster af onaturliga wälluster, omåttliga njutanden af de timliga gånworne, verhörda smådelsor, swördomar, tråtor, bedrägerier och alla andra laster, likwål ågt rätt at wänta någon allmännare förbättring genom de härliga andaktsmedlen, som Christ-
ne

ne sira? Huru fruktlösa och toma äro de icke så ofta? Obekymrade hasta sinnlighetens trålar ifrån sina djuriska nöjen, sina smådefulla umgängen, och ifrån brottens hemvist til aflösningens och nådens altare, för at höra Evangelii tröstefulla ord; på samma sätt som Phariseerne hastade til Johannis döpelse. Men we eder, fräcke syndare, som i sjelfwa helgedomen förhården edra hjertan, huru wiljen I undfly en tilkommande hämnd? Görer då sådan frukt, som bättring tillhörer. Utan I omvänden eder — kunnen I ej ingå i Guds rike. För-gåfwes ljuder detta tröstefulla Jesu ord: "wor wid gode mod" — i den lättfinni-ges öra.

3) Men alle äro icke genom fallsinniighet och förhårdelse wilseförde. Äfwen de som äro stadde uti wäckelsen, fara understundom wilse, då de wänta utomordentliga nåderörelser innom sitt hjerta, och förklara Evangelii nådelöften för tidigt om sig, så at de stadna uti sin helgelses lopp och icke öfwerwinna de dagliga swagheter och hem-lustar, emot hwilka de dock borde kämpa med största alfware. Snart är äfwen det oerfarna och lättörda hjertat bedraget, snart unkommer skenhelighet uti den andäktiges bröst, när han icke tager wara på sina sinnliga känslor, ty icke består Gudaktighe-ten i dem endast, utan förnämligast i ett werk-

verkligt himmelskt begär, at lefwa Gudeliggen och rättfärdigt i denna werlden. Farom icke wilse, ty Gud låter sig icke bedragas.

4) Någon gång irrar äfwen det bästa hjerta, då det sätter för mycket värde uppå den i Christna församlingen antagna skrift- och nattwardsgången, hwilken är blott ett medel och aldrig bör som ett salighetens oinskränkta wilkor betraktas. Den ensaldige tiltror sig icke winna benådning hos Gud, om den samma ej offentliggen förkunnas; den wanfelmådige tycker sig icke kunna uprättas utan en slags uppenbarelse om nåd från skriftestolen. Swage bröder, förbländom icke ändamål och medel, utwärtens och inwärtens andakt — förringom icke den Ewige Förlofarens nåd och försoning, genom den öfwerdrift i wördnad, som skänkes Hans tjenare. De hafwa icke nycklarne til himmelen eller afgrunden, de äga ej rätt at öppna eller tillsluta nådens döör; utan de warana med bröderlig kärlek, de bestraffa med helig nitålsskan för Jesu ära, och med saktmodig anda — de trösta och huaswala, de upmuntra och glåda. Ware det långt ifrån, at man annat sökte än Guds rikes tilwärt i sina medchristnas hjertan! All wår förtjenst är utelyckt; och we öf, om wi efterstråfwade något eget beröm, utan fast mera at Jesus genom tron och wisdomens ande måtte rikeligen ho ibland Christne, sta-
des

deligen rotade och grundade i kärleken. —
 Saram af all willfarelse är lätt at finna;
 ty utom det at den sanna bättringen genom
 dessa förstådda och twungna andakts-öfnin-
 gar blifwer allt swårare, och längre upskju-
 tes, så kan ingen ren tilfredsställelse, intet
 bestående finneslagn winnas, så länge
 bedrägeriet och förvirringen bor uti men-
 skjans själ. Men icke nog, at i tiden blif-
 wa förlustig all nådelön; långt farligare
 och öersätteligare är, at i döden insomna
 med ett bedrägeligt hopp.

Glycktigheten af menniskjors hopp här i werlden.

”**W**i se icke efter de ting som synas, utan
 efter de som icke synas, ty de synliga äro
 timmliga, de osynliga ewiga.“ 2 Cor. 4:
 18. Pauli betygan om sin ståndaktiga wän-
 tan efter det tilkommande, himmelska och
 ewiga, som wäl är osynligt och ej kan fat-
 tas med de yttre sinnen, men likwäl är
 fullkomligen wist och oswifeligt. Det syn-
 liga och närwarande i werlden är så wäl
 werlden sjelf med alla dess mångfaldiga
 stat-

statter och ämnen til förnöjelse, som lifwet
 med des nöje, äfvensom plågor och weders-
 wärdigheter, det goda så wäl som det on-
 da. Paulus talar om det synliga onda,
 och alla de motgångar, förföljelser och li-
 danden, han för Jesu Christi lära nödgats
 utstå. Swem war så ofta utsatt för dö-
 dens faror som han, och detta icke så myc-
 ket genom naturliga orsaker, som fast mera
 sine fienders ständiga försåt; v. 8 = 12.
 Märkwärdig war Pauli lefnad i anseende
 til den tåta förföljelse-anda, hwarmed Ju-
 dar och hedningar honom plågade. Judar-
 ne woro i synnerhet hans och Jesu läras
 hättfaste fiender, så at med all den fram-
 gång han bland hedningar hade, kunde han
 ej undgå sina landsmäns hat, som följde
 honom i spåren, samt esomoftast upwiolade
 hedningar, ja äfwen falske bröder til at
 förfölja honom. Detta beskriwer han sjelf
 2 Cor. 11: 24 = 27. och Apostlagärningarne
 utföra hans öden omständeligen. Men alla
 dessa timmliga lidanden, äfvensom sluteli-
 gen en smärtsam död undergeet han tåligt
 i förtröstan på det tilkommande. All tidens
 wedermöda är dock ändlig, kortt, och icke
 at jämföra med den härlighet, som på Guds
 barn uppenbaras skall. Sündligt och flyct-
 tigt är äfwen menniskjors hopp om lycka i
 werlden.

Afhandling.

Huru många kraftiga påminnelser får icke menniskan i detta lifwet, för at wärldigt bereda sig til en förestående ewighet! Huru mycket är det icke som skall tända hennes hopp för det owänskliga! Är lifwet en kedja af uselhet och lidanden, hwad är det då, som kan fästa hennes blickar wid jorden, plågornas hemwist; är lifwet åter en fortgående njutning af nöjen, som ständigt omwärla och fly, när winner hon i werlden någonsin en sällhet, som är waraktig, när fylles hennes hoppfulla och törstande begär — när gå hennes flycktiga uträffningar i werkställighet, och om de det någon gång göra, huru forrt är icke glädjens tid, huru tom den sinnliga njutningen. Glycktiga äro de timmliga tingen, som oss förlusta; flycktigt och falskt är också det hopp, som menniskjor fästa uppå dem, antingen för at dem winna, eller länge besitta. I detta dubbla afseende öfwerwågon de allmännaste ämnen för menniskjors hopp och glädje i werlden. Huru flycktigt och bedrägeligt är det icke!

1) Den sinnliga wällusten, updrifwen til den högsta grad af djurisk njutning, hwad medförer den annat än måttighet och ledsnad? Slaf för bordets läckerhet, och tusende nöjen! känner du ej nog hastigt trå-

trånaden, men du hoppas at med förnyade känslor å nyo, ja ständigt njuta den flyende wällusten; du njuter också ett och annat ögnablick, men hwadan tomheten i din själ, hwadan din hunger, och känslan at wara bedragen? ty i sjelfwa öfwerflödet och dess ombyten tilfredsställes ändå icke hoppet; allt förändrar sig och utur wällustens famn störtar du oförmärkt uti gvalet. Kroppens smärtor förqwaswa sjelfwa minnet af de framfarna nöjen. Du behöfwer blott wara menniskja, för at finna huru flyktigt detta närwarande är. Skulle då icke en Christen, som med oskuld och tacksamhet, med återhåll och ordning njuter lifwets låfliga wederqweckelser, alltid påminna sig deras förgånglighet, ändamål och ringa värde? Skulle han hos sig underhålla hoppet för annat än det himmelska?

2) Rikedomar och ägodelar. Stora föremål för den werdsliges oförtrutna bemsdande och hopp! Men finnes wäl något ofstadigare? I dag rik, i morgon fattig, den ena timmen ägare af alla uptänkliga skatter, och inom några få ögnablick författ i armodets sköte. Eller hwem har nånsin kunnat försäkra sig om en oförd besittning af allt det jordiska? Du ser huru de härligaste länder härjas af krigets förödande swärd, de rikaste inbyggare plundras, och hwad man i flere manna-åldrar hoppsam-

samlat, stöflas på en enda stund. Vill du hoppas at undgå detta öde, så väntar dig kanske en storm, en alltförtärande wädeld, en blirt från molnet, eller röfwarens sammanwurna flock. Olyckshändelserne träffa utan åtskillnad, som det synes, den fromme och den gudlöse. Job förtas inom en kort tid ifrån sitt wälstånd, Pharao dränkes med hela sin här och sina medförda skatter i hafwets djup; Jerusalem med sjelfwa templet förwandlas til en stenhög. Allt förfwiner, allt wisar at det är förgåfwes för menniskjan, at binda sitt hopp wid jorden. "Samlen då icke ågodelar på jorden, där mal och rost förderfwar dem — utan ågodelar i himmelen" — — Math. 6: 19. 20.

3) Werldens beröm och gunst, äroställan, pråkt och wälde, lysande börd och heders-titlar — allt hwad smickrar ärelystnaden och magten, är lika flyktigt. Hwarföre yfwa sig menniskjor i werlden, hwarföre bygga de sitt hopp och sin lycka på en så slipprig grund som denna är, och omfamna en tom skugga? Förnekom ej den jordiska äran och lyckan allt wärde; ty så länge wi äre på denna jorden, måste wi ofta bero af andras omdöme, ofta kunne wi med wårt anseende och magt stifta så mycket mera godt; men påminnom oss tillika flyktigheten af allt detta. Hwad är den jordiska äran annat, än en röt, som hastigt för-

försvinner; hwad är hedern af ett namn — oftast ett tomt wäder; hwad är menniskjors gunst och wänskap — ombytlig som den omwexlande vinden; hwad är höghet och magt — stundom den största wanmagt och låghet; hwad är ödet och lyckan — ett namn utan betydelse; och dessa glitter af fågring och behag, hwad äro de annat än flyende? Huru ofta försvinner icke de mäktigas anseende, höghodets uträkningar slå felt, och ondskans anslag göras til intet. "So är det som sådant icke wet, at Herrans hand hafwer det gjordt — — Han förer de floka som ett rof — — och gör de mäktigas förbund löst — — Han gör somliga til ett stort folk, och gör dem åter til intet — —" Job. 12: 9-23. Huru allt är förgångeligt, wisar Salomo i sin Predikarebok, och hans erfarenhet bestyrkte det til alla delar. Ja, det är med alla menniskjors medwetenhet öfwerensslämnande.

4) En långwarig hälsa och ett långt lif är wäl också en jordiff lyckalighet, men huru ändlig, ostadig och obetydlig, för at tilfredsställa den dödliges hopp? Räknom det längsta lifsmål, som menniskjor någonsin uphunnit; samtom är uppå år, tider på tider, och läggom til uti inbildningen ännu en hel menniskjo-ålder — snart stadnar wår uträkning för detta lifwet, och wi måste begynna med ett annat lif, i fall wi ej genom

kom en blind lifsbjdhhet wilje blott lefwa för dagen och detta lifwet. Huru många hafwa dock redan tidigt nog blifwit i sitt lifs hopp bedragne? "Mine dagar äro bortflugne snarare än en wässpole — ett wäder — " Job. 7: 6. 7. Hoppet är då blott för ewigheten.

Guds wisa försyn wid bestämmandet af menniskjans lifstid.

"Swär och en hafwer en bestämd tid til at lefwa." Syr. 37: 28. Såsom det naturliga lifwet beror af kroppslig föda, skötsel, och alla de ting som den gode Skaparen förordnat, så måste det uphöra, när alla eller några wisa ömbärliga medel tryta. Mångahanda oförmodade händelser tilföta, och lifwet, som efter naturens lagar ännu länge skulle warat, uplöses i en häst. Sjukdomar, plågor och bräckligheter anfälla, dels genom menniskjors egna förseelser och synder, dels genom ofända, eller oförutsedda orsaker, och lifwets gnista slocknar. Skulle wi wara nog blinde at tro, det ett öundwifeligt öde eller slump beherrskade wårt

wårt lif, och afgjorde des slut? Hvad är däraktigare, än tanken om en owilforlig nödwändighet, som skulle utesluta eller til intet göra Skaparens affigter? Nej, lifwet med alla des krafter och underhållsmedel beror af Guds uppehållande försyn; Hans wilja är det at wi ej skole blifwa ewärdeliga inwånare i en werld, som sjelf undergår beständiga förwandlingar; Han har insett långt förut, huru menniskjor förhålla sig wid njutningen af de kroppsliga medlen. Han skickar många händelser i wår lefnad som ömsom förkorta, ömsom förlänga detta lifwet —; i grund deraf har Han ock bestämt lifwets mått för hwarje menniskja. Förundranswärda Allmagt! huru oförmärkt framkallade du denna min warelse til lifwet, huru kräftig är Din insigtelse uppå des bestånd, huru många oräkneliga medel har Du bestämt til hälsans bibehållande och återfående; mitt lif är en skänk af Din hand, jag will återbära den då Du mig kallat. O, at jag icke genom brott och förseelser skall forstskynda werkstäligheten af Dina beslut! Döden är dock syndens lön.

Ufhandling.

Lifwets högsta ålder är som en dröm. Erfarenheten wisar, at då wi dömmes om det för-

förflutna, så anse wi det som ett hastigt ögnablick, och när wi med hoppets synglas vilje inse i det tilkommande, hwilket dunkelt moln är icke detta, som flyr undan oss. Den Allwise Guden har icke gifwit oss förmanan at förutse våra framtida öden. Det är nog, at Han dem bestämt. Öfwerlämnom oss med hela hjertats förtroende til Hans wisa behag; Glädrom oss öfwer Hans godhet, beundrom Hans wisshet! Menckliga lifwet är i alla sina särskilda skiften en underwärd tekning af Guds styrande hand. Betrakta lifwet, i sin första omärkliga början; huru många dö icke innan de kommit til werlden och sett dagens ljus? Huru många dö i sin späda barndoms ålder — ändre i ungdomen. Hälften af menniskjofsläktet synes likasom gå förlorad, och dock har Skaparen kallat alla dessa späda plantor til lifwet. Hwarföre dö så många uti sin omognade ålder? hwarföre blifwa de icke här i werlden fullkomnade? Du håpnar, förskande menniskjowett! men detta är ett säkert bewis derpå, at denna jorden icke är vår egentliga bestämmelse-ort. Guds wägar äro obegripelige, och kunna ej af något ändligt förnuft utransakas. Tör hända förutsäg den store Skaparen, at alla dessa barns lefnad ej skulle blifwit lycklig i werlden, tör hända förutsäg Han at förådrar, för bristande gåfwor och fattigdom, icke

Se skulle kunnat upföstra dessa sina barn — De woro ämnade för at hastigare intråda i en annan werld, uti andra förbindelser, under en annan önnare wård af Guds helgon — eller Hans änglar, eller sina förut affomnade blodsförwandter. Guds rike är oändligt, och fullkommandet af de saligas antal sker steg för steg. Men hwad är det wi här i wanfligheten inse — — 1 Cor. 13: 12.

Betrakta den manbara åldren, huru äfwen den väktadt alla mödor, all försiktighet och åtgärd af människors kunskap, fördes än uti sin blomning, än i sin mognad. Se dessa ädla ynglingar, som upwärt under de frommaste föräldrars wård, och med allt ofskuldens behag inträdt i werlden; de undanryckas och begrätas, emedan man wäntade sig allt af dem. Dör hända förutisäg den Ewige, som känner allt, at de ej kunnat undgå werldens förförelser utan at falla och förlora ett wärde, som borde o-
besmittadt ingå i de rena Andarnes gemenskap. Se åter hwilket antal förförde och i lustarnas bojor fjettrade, olycklige falla i sina misgärningar, och horpet om deras återgång til dygdens wäg förlorades för all tid på jorden. Straffet följer ofta den brottslige på spären. Absalom dör på sin uprorsfärd — men begrätas af en får fader. Ach! huru många laster på jorden mogna
te

icke för straffet! Så bestämmer den Rättfärdige en gräns för dårskapen och brottet, at ej des farliga exempel skall förwilla andra oskyldiga släkter. Den förlorade sonen sparas för at på ångrens steg återkomma til sin fader, och hundrade förförde skola genom sina olyckor lära, at det gifwes en säkrare wäg til lyckan, än wällustens och sinnlighetens. — Men huru hårdt tyckes icke förtjenstens öde ofta wara i werlden? Med de mognaste kunskaper, det ädlaste uppsåt, den renaste drift at gagna, skördas den samwetsgranne läraren, medborgaren och wälgöraren ifrån den otacksamma samtiden, eller ock ifrån det behöfwande samhällets sköte; Christelige wänner flitas ifrån hwarandras armar, då de måst kunnat dem trösta och gagna. Allt wisar detta lifwets flyktighet, och Görsynens hemliga rådslag. Kanste skulle icke afwunden och hatet tygnat förr än wid förtjenstens graf — —; Samhället skulle ej lyfnat til en ädel medborgares råd och warningar, icke bragt dem til werkställighet förr, än efter hans bortgång; tör hända hade ock annars en wis troghet intagit de samtidas sinnen — ty menniskjor i werlden känna ofta sina wälgörare först då, när de dem förlorat, och saknaden drifwer dem til tåflan. Men wi äre nog okunnige, at dömma om alla och de förnämsta Skaparens orsaker — All förtjenst

tjenst och Christelig dygd, som icke här i tiden belönas, väntar på wedergällningens dag i det tilkommande.

Betrakta sluteligen huru underbart Gud uppehåller den trötta och orklösa ålderdomen, som uti menniskjors ögon och kanske i de ålderstegnas egna, anses som en börda för de medleswande. Anmärkom dock, at det är med ålderdomen som erfarenhet och förstånd följer — Job. 12: 12. Må den som grånat i laster, länge lesiwa til en skräckbild för andre, ty förebråelser och qual skall den onyttige och wållustige ända til sin graf rättwist bära, — men den wise och rättfärdige, en Simeon, som wäntade efter Israels tröst, en from Zacharias skall med glädje wandra sin graf til mötes, skall i det yttersta wara wälsignad, wördad och hans efterdöme skall i långa tider följas af barn och barnabarn. I sjelfwa lidandet och förtrycket, som en Christen uthårdar i den sensta ålder, skall samtiden lära det rätta hjeltemodet, och när de Gudfruktige dö, skola deras gärningar följa dem efter, ehuru och werlden wore nog glömsk at ej lägga deras bortgång på hjertat. Jes. 57: 1. 2. De rättfärdige komma till frid.

Rätta tröstegrunder för Christ- ne wid sina wänners och an- förwandters fränfalle.

Sörghäwes söker du, swage menniskja, här i lifwet något, som kan gifwa dig en säker förnöjelse, utom föreningen med Gud, din Skapare, och Förlofaren Jesus. Säfänga äro alla dina begär och önskingar efter det tomta och werldsliga — en gång uphöra både dessa barnsliga begär och deras föremål; Dina behof fyllas, och dock saknar du något. — Du erhåller det era efter det andra — men ändock känner du innom dig ledsnad. Men sträck din syn något högre upp från jorden — til himmelen — til Gud — til ewigheten. Se där tōmmas och upfyllas alla en Christens sanna begär, där förädlas alla våra nöjen, där är vårt rätta fädernesland, dit hafwa i så många tusende år från denna wanskliga dalen wandrat menniskjor af alla slags tungomål, för at ställas inför den ewige Domaren; de fromme och gudälskande hafwa dit wandrat och kommit til ro. O om du kunde se den wändliga skaran af himmelens sälla inwånare, kunde dömma om deras himmelska gōromål, saliga känslor, och rena begär, — huru lågt skulle ej ditt djuriskt sinnliga be-
S 2
går,

går, din lystnad efter gods och ågodelar, din årelustnad, och jordiska wällust nedsät-
tas. Du har varit förbunden med wänner
i werlden, och förjt deras fränfalle, ty de
finnas ej mer; kanske undanrycktes de då
du måst hade behöft dem. Nu qwäljes du
af den naturliga saknaden; eller wille du
ock söka tröst uti en känslolöshet, såsom for-
dom många af de hednisse wise. Ur stält-
heten och föraktet för lifwet din enda trö-
stegrund, då känner du icke en Christens
sällare utfickter.

Åhhandling.

Wåra wänners sällskap är af Skaparen
of beskärtdt til lättnad i lifwets mödor, och
til befordrande af en inbördes förnöjelse.
Ach! huru känner ej den trogna makän,
den ömsfinte fadren, den redlige anförwand-
ten lugnad i skötet af dem han älskar.
Gud har sammanbundit menniskjorna genom
kärlekens hand. Det måste således förefalla
smärtande at skiljas. En Jacob förjer sin
älskade son Joseph, David sin wän Jona-
than — Sorgen är naturlig -- och ofta
kan ej saknaden ersättas. Ut med menskligt
d. å. wanligt tålmod lida sådana förluster,
är icke nog för at tröstas. En tålig Chri-
sten

sten finner tröst i högre och ädlare betraktelser. Han wet

1) at de äro salige, som i Herranom dö, ty de hafwa undsluppit alla mödor — — Upp. B. 14: 13. Hafwe wi älskat våra wänner, barn och anhöriga, med en sann Christelig kärlek, och tillbaka af dem haft de största wedermålen af kärlek och trohet, skulle wi då kunna afwundas dem den lugna grafwens sköte, eller rättare, det saliga hemwist där inga jordiska plågor och wedewärdigheter mera oro dem? Sjelfwe omringade med tusende wedermödor, hafwe wi äfwen sedt föräldrar och barn kämpa med detta lifwets qwal. En långsam sjukdom, ett tårande befymmer, en af olyckor skakad lefnad, och ett hårdt misöde i werlden är redan lifasom en långsam död och ett förbud til en glad skilsmåsa. Med skäl kan den utleswade, den förtryckte, och uslingen sucka med Paulus: Jag åstundar Siljas hådan —. Äre wi dageliga wittnen til deras plågor och deltaga med ömhet i deras wälfärd, skulle wi då önska at detta qwalet måtte förlängas? Huru ömt sköter en Christelig moder sitt barn och dock kan hon ej förefomma des tilltagande okända smärtor — Långsamt nalkas döden och hoppet om lindringen uppfylles. Önskom icke öfwer oss och våra barn, i plågornas stund, döden; önskom at Gud måtte allt lindra, ty Hans wä-

wägar äro wisa, och Han utfinner nog medlen at hufswala!

2) En Christen finner, at Försynen säkert likaså afmått wåra lefnads öden, som äfwen insett alla de framtida händelser, faror, afbrott och frestelser, motgångar och olyckor, som de afidne annars hade blifwit underkastade. Ty emedan Gud icke ändrar naturens gång, utan nyttjar den såsom ett medel til sina affickers befrämjande, äfwen som Han tilståndjer det onda i werlden, så förefommer Han det också på mångfaldigt sätt. Enoch war Gudi kär, derföre tog Gud honom til sig. Gud är den rätte fadren öfwer allt det fader heter — derföre går döden på Hans wink, at ifrån en befarad olycka och brottlig werld befria Guds trogna barn. Trygom of wid den Barmhertiges styrelse, som är grundad på nåd, kärlek och en oändligt god och förutseende wisheit.

3) Såsom efter en lång skilsmåsa i lifwet, man med lifligare glädje återfinner sina älskade wänner, och mötet med dem blifwer så mycket angenåmare, så måste wi äfwen med dubbel glädje kunna wänta föreningen med de utwalde, bland hwilka wi igenkänne dem, som warit of närmast om hjertat. Alla yttre skillnader hafwa uphört, alla samdrägtighetens hinder äro förswundne, och en oförbröd wänskap knytes för ewigt.

Men

Men inga orena, inga oheliga begär skola i Guds rike finnas. We dem som i lifwet varit ondskans och syndens förenta bröder, de skola återse och med inbördes förebräelser möta hwarannan på en ort, där Gud, den Rättfärdige straffar; men saliga möte för dem, som med tålmod i goda gärningar fara efter ett ewigt lif. Rom. 2: 7. Hvem wille betaga Guds barn detta tillkommande deltagande uti fromma och Gudälskande wänners sätta umgänge? Lazari syster hade ju dermed til en del mildrat sorgen efter en älskad bror. Kristus är hufwudet, wi äre lemmanne.

4) Denna wårlingen från lifwet til ewigheten genom en salig död, som wåre anförwandter undergått, är för oss en wiktig förberedelse. Wi blifwe wid deras skilsmåsa liksom stående på gränsen emellan det tillkommande och närwarande, emellan ewigheten och förgångligheten; och hoppet är det medel, som närmar oss til så wäl de utwaldas gemenskap, som fast mera til Andarnas fader. De hafwa gått förut, dessa wåra trofasta wänner, ej för at bereda oss wågen til sällhetens boning, ej för at åkallas; nej, Jesus är den ende föregångaren, som bereder oss en plats hos sin Fader, hwars boningar äro många; Joh. 14: 2. Men saknaden af wåra jordiska fromma förbindelser med makar, barn och wänner,
låg-

I äggar lifasom ett band uppå oss, at så mycket wärdigare wandra ewigheten til mötes. Om war de fromme Patriarchernas önskan at samlas til sina fäder, håftig war Jacobs längtan at i de dödas rike återse och omfamna sin älskade Joseph; detta gjorde honom dubbelt starkare i förtröstan til Gud, och hwem kan beskrifwa alla de härliga upmuntringar, Christne haft och skola hafwa til en sann tronens ständaktighet, när de rätteligen betrakta de asidnas härliga tilstånd.

5) O, hwilken försmak af de rena och ädla nöjen i ewigheten, känner icke den trogne, wid äminnelsen af det oskyldiga barnet, som redan ärst Guds rike, eller wid minnet af en from fader, och maka, och wän, och wälgörare, som ewigt hos Gud lefwer! Ja sälle äro de som i Herranom dö — —

Dödsstunden wigtig, dock icke den lämpligaste til bättring.

”Bida icke med din bättring till dess du krank warder, utan bättra dig medan du än synda kan” Syr. 18: 22. Wigtig se-
delära! Menniskjor äro ofta så förblinda-
de

de af fördomar och denna werldens dåraktiga nöjen, at de med yttersta möda skilja sig ifrån sina afgudar, de sinnliga lustarne, och mammon. Likwål äro de icke aldeles obekymrade om sitt tilkommande tilstånd, ty de spara omtanken derom til sin lefnads slut, eller åtminstone til sjukfängen och ålderdomen. Grusliga misräkning, lastbara tanke-irring! At upoffra hela sin ungdom och manbara styrka til lastens nedriga tjenst, och sluteligen helga de återstående få krafter, och liksom dräggen af lifwet, til Guds ära! Sägen då, J lätt sinnighetens slafwar, trons och dygdens fiender, hwad gaan hafwen J af edra orena lustar, för hwilka J dock måsten blygas; weten J icke, at döden är deras ändalyckti? Rom. 6: 21. Gören en riktig räkning med eder sjelfwe; hwilka fördelar lämna den onaturliga lustan, girigheten, werldskärleken och höghmodet? Hwad annat än ledsnad, matthet, oro, bräcklighet, sjukdomar, förakt; och likwål skall bättringens tid sparas til des man frant warder; syndens wana skall ej afläggas förr, än i förhårdelsens stund — höghmodet ej kufwas förr, än hundrade förtrycktes suckar hinna til edert af plågor matta dra! Är då icke gudaktigheten den högsta winning, och hafwer löste med sig om detta och det tilkommande lifwets sällhet? 1 Tim. 4: 8. Bör icke en tidig förbättring fö-

förefomma alla de grusliga qwal, i hwilka lasten ofelbart störta. Ach! swage menniska, huru blindt hastar du icke til din egen ofärd, och besinnar icke at Guds godhets rikedom lockar dig til bättring. Olycklig i lifwet, will du än blifwa olyckligare genom bättringens uppskof?

Afhandling.

- 1) Dödsstunden är wigtig.
- 2) Dödsstunden är likwäl owis til besörande af den sena bättringen.

Första Delen.

Det är wist icke något försvar eller upmuntran til en sentida bättring, då man föreställer des möjlighet, och dödsstunden såsom det sluteligaste ögnablick för den segrande nåden. Det är för at wisa, huru öfwerswinneligen stor Guds barmhertighet är, huru dyrbar nådens tid, och huru en hallstarrig syndare kan til bättring återkallas, på samma sätt som en af läkare annars öfwergifwen sjuk kan genom det sista försöket möjeligen räddas. Wore icke denna möjlighet ännu öfrig i nådens tid, huru kunde wi rättfärdiga Guds wishet och wändligheten af Hans kärlek, samt undranswärda domar, i synnerhet då wi dertil
låg-

Kägge de sannfärdiga löften i Guds heliga ord. Den Ewiges nåd fallar således syndaren ännu på hans dödsbädd, til omvändelse; ty

1) Hvem wille wäl föreskrifwa Gud och Hans försyn någon gräns? Wi se huru många omärkliga händelser, och oförutsedda tilfällen, plågor och lidanden m. m. tjena i den milda Försynens hand til redskap för at förödmjuka, krossa, warna och omvända den hårdnackade syndaren. Den gudlöse Judakonungen Manasse blir, genom fångenskapen i Assyrien, sluteligen liksom renad och luttrad från den wederstyggliga afgudatjensten, så at han wid återkomsten derifrån i sann bot och bättring anropar den Gud han förtörnat. 2 Chron. 33: 11-19. Rofswaren på korset får i det sista ögnablicket höra en så kraftigt warnande röst af den döende Grålsaren, at han helt och hållet öfwerlämnar sig åt Honom. Har icke äfwen mången otrogen i det sista ögnablicket fått erfara den omvändande nådens oemotståndeliga kraft? Ho hafwer ransafat Herrans sinne och hwem warit Hans rådgifware?

2) Sjelfwa dödens förebud, och fasa kan hafwa med sig något så wäl försträckande, som hälsofarligt medel. Den förhårdade syndaren har funnat under sin lifstid, i lyckans dagar gäckta och bedåra sitt eget sam-

we-

wete; han har funnat undgå des förebräel-
 ser, men dödens skarpa känningar, och do-
 marens händeröst låta sig icke alltid ned-
 tystas. Döden är den stora läromästaren,
 den sista bådbara, som går på den Ewi-
 ges wink at bringa den känslolöse til sans-
 ning; och det sista steget ur tiden i ewig-
 heten är i sanning wigtigt, at göra intryck
 på den måst hårdnackade. Huru ofta har
 ej Religionsförnekaren och den uppenbart
 ogudaktige wid dödens ankomst báfwat, för-
 ödmjukat sig och ryst för sina fordna wil-
 lor? Wisserligen har döden äfwen med sig
 någon förkänsla.

3) Det tyckes äfwen som själen borde ä-
 tertaga sin rätt, och förnuftet komma til
 sansning, sedan alla sinnens retelser uphö-
 ra, och werldens förföriska exempel blifwit
 förffingrade. O, J som så länge låtit eder
 förwillas af gulletts blänkande sten til en
 nedrig kärlekslöshet — förwillas af lustar-
 nas brånad til så många olyckligas för-
 derf, af dåraktiga inbillningar om företrä-
 den til högmod och förakt för edra förtryck-
 ta likar — må dessa förhårdade lustar och
 brott uphöra åtminstone då, när förblin-
 delsen uphör. Upskjuten icke båttringen från
 denna tid, men om J warit nog förgätne
 af eder egen wålfärd, at så länge upoffra
 eder til själ och kropp åt synden, så stad-
 nen — ty snart öppnas dödens port, och do-
 ma-

maren kallat eder til redogörelse. Sålle de som rentwagne från sina synder, kunna bestå inför domen; sålle äro de, ty Jesu Christi Guds Sons blod renar oss af alla synder. Så sant som jag lefwer, säger Herren, jag hafwer ingen lust til den ogudaktiges död —

4) Många förberedelser och wäckelser hafwa kunnat förut under den obotsfärdiges lefnad påminna honom, men utan werkan intil dess, at de nu med samlad styrka återhåmtas. Ingen menniskja kan undgå sitt eget hjertas och samvetes tåta föreställningar — de förkastas wäl — och återkomma, men til slut lifna de en flod, som bryter alla dammar och stångsel, samt utgjuter sig öfwer de widaste fält. Långsamt inöfwas hjertat olyckligen i det onda, långsamt och steg för steg återgår det til bättring.

Andra Delen.

Men ehuru möjligt och nödwändig det är, at åtminstone i lifwets sista stunder göras en upriktig bättring, blifwer det dock högst wädligt och owist; ty

1) ser man merendels, at själen ofta i en hast förlorar sin styrka at tänka och besluta något med sansning. Flere sjukdomar äro förbundne med sinnesyrsla och raseri. Huru dåraktigt wore det icke, at up-
skju-

skjuta Bättringen til en tid som är så osäker, och då själen är stadd i sådan förvirring. Den fromme är alltid lugn och frimodig i döden, den ogudaktige bäfwar dämed skäl, och kan swärkligen nyttja den sista tiden. Huru många dö icke i sina synder, midt under de gröfsta hädelsor mot Gud — förbannelser öfwer sig sjelfwe, och raseri mot sina likar. Olyckliga utgång ur lifwet, och dock will den Gudlöse trotsa i det längsta!

2) Bättringen på dödsbädden kan icke blifwa alltid så alfwarlig; den sker ofta af fruktan, ej af öfwertygelse, för at undwika hostelsen, ej af kärlek och wördnad för Gud. Men obegripliga äro Guds wägar och out-ransakeliga Hans domar!

En Christens beredelse til döden.

”Lär oss betänka at wi dö måste, på det wi måge förståndige wara.” Ps. 90: 12. Detta är en del af Moses så rörande bön til Gud, sedan han i lång tid, nämligen 40 år under wandringen i öfnen, sett den största delen af Israeliterne, sine landsmän, hwilke med honom tagat ut från Egypten.

Egypten, förswinna. Sjelf hade Moses fått den Gudomliga tillsägelsen, at han ej skulle inkomma i Canaan, utan förut affomna. Med sinnes ståndaktighet och undergiffwenhet under Guds wilja bereder han sig der-til, erkänner den Ewiges wisa och rättfärdiga beslut, bringar allt til ordning för den uprättade Israelitiska Staten, tager af alla ett ömt affked och dörr. Jämte det Moses hela lefnad war en kedja af märkwärda handlinger, och ett mål för Guds besynnerliga omwårdnad, war äfwen den långsamma färden och wistelsen i de Arabiske öfvarne, ett härligt wedermåle af den Gudomliga wishetens föranstaltning. Israeliterna hade tidigt nog efter utgången ifrån tråldomens land, och midt under den Gudomliga lagens stiftning, wisat en brottslig böjelse för afguderi. Hade des uphofsmän icke blifwit eftertryckeligen straffade och omkommit, hade ej hela den då lefwande manbara åldren, som i Egypten warit åsyna wittne til många hedniska styggelser, och så dåraktigt frestades til deras efterföljd, småningom blifwit utplånad och lämnat rum för ett annat, oförfördt slagte, huru skulle wäl Guds wisa affikt med detta folk, och den sanna Religionens bewarande kommit til mognad? Underbara äro Guds wågar med alla folkslag på jorden, men i synnerhet stod det Judiska folket under Hans utom-

utomordentliga styrelse. Beträktelsen af det öde, som öfvergeet dem, borde göra så wäl dem som deras barn förståndige.

Abhandling.

Menniskan är förelagdt en gång dö; minnet af döden kan ej utplånas, ty wi se des härjningar dageligen för våra ögon. Böre wi wäl upskjuta beredelsen til vår egen hådanfärd, til det yttersta. Den som ej rätt lärt sig lefwa, kan icke heller dö med finneslugn. En Christen firar således lifsom på förhand äminnelse af den förestående wigtiga skilsmäskan, han gör det dageligen och esomoftast i sin lefnad, han anser icke beträktelsen öfwer döden såsom ett twångsmedel, som skall upwäcka hos honom köld eller ett trotsande mod; icke heller med rysning och fasa — nej, han är beredd och bereder sig at emottaga döden:

1) genom en samwetsgrann lefnad och ett troget upfyllande af sin jordiska bestämmelse. Det är wist icke likgiltigt, huru wi förwalte de jordiska pund, dem den himmelske egendoms Herren öf förårat; men då den werldsligt sinnade fäster sitt hjerta endast wid detta flyktiga, intet annat åtrår än huru han kan göra sig goda och wällustiga dagar, så nyttjar en Christen det jor-

di

diska såsom en skänk af Skaparen, med förnustig ordning, med återhåll, med tankans beständiga riktning til ett högre föremål. Där wår skatt är, där är också wårt hjer-ta. En sann Christen lär sig äfwen försä-ka och sakna det timmliga, men så länge han det äger, upoffrar han det Gudi til ä-ra. Samwetsgrann uti så wäl det godas förwärfwande, som medlen dertil, är han framför allt sorgfällig at wäl använda det, ty han wet ej när han skall återlämna det-ta jordiska lån. Guds rike är icke af den-na werlden; detta betänker han dageligen och stärke sig uti tro och förtröstan på Gud, som genom Jesum förårat oss en wida hö-gre sällhet på jorden. Rättfärdighet, frid och frögd i den Heliga Anda är det ypper-sta ögnamärket för honom; menniskjokärle-ken det ädlaste bud, som han i sammanlef-naden på jorden skall efterkomma. Glad uppfyller han alla sin Christendoms plikter — Skulle han då icke wara beredd at skiljas hådan och wara med Christo? ty Christus är hans lif — och hwad han lefwer, det lefwer han i tro på Guds son — — Gal. 2: 20.

2) Beträktelsen af alla tings förgånglig-het, som för hwarje ögnablick wisar sig i werlden, bör stundeligen äfwen underhålla en Christens tankar på döden, som icke annat är än detta förgångliga lifwets slut.

slut. Påminnas wi icke af detta lifwets högsta ostadighet, owisshet, mångfaldiga brister, lidanden, sjukdomar, wedervärdigheter och smärtor, at förr eller sednare skall ordningen komma til oss, at härifrån wandra? Denna jorden är icke vår rätta wistelses ort; detta lifwet är en långsam död; denna kropp hastar småningom til sin förwandling, på samma sätt som jordens egen kropp och alla werldsliga ting förwandlas. Lidandet bereder ostridigt oss menniskjor til den förestående wisa uplösningen af bandet mellan själen och kroppen; den är ett säkert förbud och gifwer lifasom en försmak af dödens bitterhet. Hafwe wi uti en Christelig ståndaktighet lärt oss at strida öfwer all denna tidens wedermöda, hafwe wi såsom den helige Apostolen kämpat en god kamp — och behållit tron — (2 Tim. 4: 7.) så kunne wi med samwetets glada wittnesbörd wänta uppå förlofningens stund; ty Gud skall förlofa oss af all ond gärning och frälsa oss til sitt himmelska rike. v. 18. Tillika med alla plågor skole wi förnöjde lämna dessa flyktiga ting, ty de höra oss icke egenteligen til. Tron, hoppet och kärleken är det enda, som äger bestånd i döden. Detta är en Christens dageliga beredelse. Härigenom blifwer han ock skicklig, at

3) redan här i lifwet wänja och stadga sitt sinne för det oförgångliga, det himmels-

melsta, och dödens bitterhet försvinner och mildras. Swilket högt, och stort medel til en Christelig dödsberedelse, är icke detta stora hoppet om Guds barnas saliga arfwe- del, deras förening med lifwets och ljusets Fader, med Jesus och med alla lycksaliga andar; hwilken hög försmaf kännes icke här af redan under detta lifwets blandade skiften af godt och ondt, lycka och olycka, medgång och förtryck! Är då detta hoppet, denna försmaf af en himmelsk salig- het, endast bestånd för det sista danablick en Christen njuter i detta lifwet, endast för dödens stund, eller är det icke fast mera ämnadt såsom en trogen ledsman uti denna sorgens dal. Ständigt påminner sig den trogne, at odödligheten, saligheten, Guds ewiga wänskap och delaktighet honom förefår i ett tillkommande; ständigt kastar han sina blickar på den dunkla, men wisa, ewig- heten; dageligen förljuswar han sin lefnad med detta hopp, ja han känner i sin själ redan något af det de saliga andar känna i en större fullkomlighet; han wäntar glad med den ståndaktige Job, tils at hans nya lif och förwandling kommer; Job. 14: 14. med Paulus wäntar han på sin förlofnings- timma; och detta Trälsarens löfte: "i dag skall du wara med mig i paradiset" syf- sätter hela hans själ, under loppet af alla lifwets omwärlingar.

4) Genom bönen m. m. underhåller en Christen ett jämnt umgänge med Gud och Jesus. Wärdiga beredelse til den förestående skilsmässan från werlden! Dödsbeaktelsen är, med få ord til at säga, hans dageliga andakt, hans beredelse och yrke, under alla jordiska göromål, under utöfningen af den sanna Gudaktigheten, under lidandets stormar, i glädjens stund, i bönen och i hoppets saliga njutningar.

De säkraste medel, som Jesu lära oss gifwer, at mildra dödens bitterhet.

”Menniskomen är förelagt, en gång dö och sedan domen” Ebr. 9: 27. Alla menniskior wandra på en wäg, alla trampa samma dödens bana, och ibland alla fruktade händelser i lifwet, är döden ansedd såsom den förfärligaste. Wår natur ryser för honom såsom för den swåraste fiende; Intet är så kärt, som ej menniskior wille upoffra, för at ifrån hans wälde befrias, ja, men uptänker alla medel at undwika dess åtanke. Den wällustige sänker sig så lågt
ner

ner i sina sinnliga förströelser, at dermed kunna hindra dödens bitterhet, men midt i wällustens sköte hemsöker döden honom, och han wore färdig at lämna allt til utlösen för sitt lif. Den äregirige och ställte föreställer sig ända i dödens stund ännu en skådeplats, där han skall wisa sin storhet — ; döden öfwerfaller honom plötsligt, och han förödmjukas lik en frypande matt; den girige wille låta hela sitt rika byte förloras, för at rädda sig — Tyrannen söfwer sitt samwete lik en Ugag, som sedan han ganska hårdt förföljt Jsraeliterne, och af dem fångslades, likwäl berömdes sig af ståndaktighet i den stund han såg döden för sig. Dese och andre söka lindring emot dödsstundens bitterhet 1) uti förgåtenhet af dess wisshet; men låt vara at man wid några förströelser kan undgå dödens minne, monne likwäl denne enwäldsmagt kan af en dödlig glömmas? Ett bewis derpå är sjelfwa det fruktlösa bemödande, menniskjor göra sig, at förgåta lifwets slut. Swad kunna rikedomar, ära — dertil uträtta? 2) i tanken om döden såsom en hård nödwändighet. Men blifwer dödens bitterhet derigenom lindradt? likasom det wore en lindring wid ett skepsbrott, at säga förut, at skeppet nödwändigt skall begrafwas i böljornas swall? 3) många inbilla sig at döden är en fullkomlig förstöring af deras wäsende;

de; djuriskt och det uflaste af alla tankar! Skall det då trösta en sinnlig och gudförogåten människja wid lifwets afton, at hon tror sitt öde och bestämmelse wara lika med de oförnuftiga djurens? Huru olyckligt!

4) Och hwartil tjenar det ställta föræctet för lifwet, som någre hednisse wise betygade? Är det icke stridande emot sjelfwä naturens känsla?

Ufhandling.

- 1) Dödens bitterhet.
- 2) De medel, Jesu lära oss gifwer, at den samma lindra.

Första Delen.

Det är naturens lag at så wäl åtankan på döden skall wara i sig sjelf smärtande, såsom ock sjelfwa dödsstunden bitter.

1) I sin natur. Själens skilsmåka ifrån Kroppen är merendels wäldsam. Wid tårande sjukdomar nalkas döden småningom och med det samma des smärta. Sjelfwe den gråhårige, som wandrar på brädden af grafwen, och önskar sig döden, finner ändock des minne bittert. Unglingen har knapt börjat njuta lifwets sötma, och glädas i sina wänners sällskap, förrän han ängslar sig
öf-

öfwer deras hastiga skilsmåsa och förespår sig ett lika fall; han söker wäl i ständiga nöjen förglömma dagarnas slut, men sjukdom eller oförmodade olyckshändelser öfwer- rumpla hans sinne. O, huru bitter är icke döden! Konungen och trälen, den rike och fattige, höge och låge, alle måste känna dödens förskräckande wälde.

2) Det förfärrar oss öfwen, at wår själ skall från kroppen, sin trogne följeslagare, skiljas. Genom en lång wana wid detta wårt hemwist, och det närwarande lifwets förbindelser, göromål och yrken, blir det af andra kroppsplågor desutom oroadt sinnet än mera öfwerlämnadt til oroliga tankar och inbillningar om en slags tomhet för wår själ efter des skilsmåsa. Uti smärtans stund suckade Job: "Swär är en menniska då hon död, förgången och borta är? hon warder icke upwaknande — Job. 14: 10-12. David: ho tänker på Dig i grafwen — Ps. 6: 6. Hiskias: jag skall ej mera se Serran i de lefwandes land." Jes. 38: 11. Denna naturliga fruktan understöddes hos dese G. L:ts helige genom en ännu swag kunskap om det tilkommande. Huru ofta förskräckas icke ännu menniskjor öfwer de skumma grafwens boningar, öfwer dessa för- multnade lif, deras stinkande stoft — och fasa uti sin inbillning för en tid, då samma öde skall drabba deras egen kropp? Det

Det är sant, at dessa swaga föreställningar endast syfvelsätta den ofunnige — men menniskjor se det som för ögonen är, och öfverlägga sällan med sig sjelfwe om uppenbarelsens tröstefulla läror, när det ankommer på den sinnliga smärtan och glädjen.

3) Synden, som är orsaken til döden, föröfkar des smärtor; ty huru många sjukdomar härödra icke af menniskjors eget förwällande? Dårskaperne och brotten måste i synnerhet förfölja en syndare på sotsängen, samt ofta förut honom förskräcka. Se, huru förtwiflan, blygd och förebräelser likasom plågoandar anfälla den lättfärdige, och tillika med hans egen utmärklade kroppssmärtor träffa hans wanart. Den liderlige dör i blomman af sin ungdom, och froßaren i sin bästa ålder. Hvad skall döden annat kunna än förskräcka, när des närmaste orsaker kännas i ett förgiftadt bröst?

4) O huru bitter är icke döden för de werdligt sinnade, emedan han beröfwar dem alla sina jordiska och sinnliga förmåner, rikedomar, ära, höghet, magt, skönhet —! Så länge ögat är nog förblindadt och fasthänger wid gullflimpen eller ett tomt namn, så måste saknaden af dessa inbillade ting upväcka oro. Alla själens krafter likasom aftyna hos den girige — — och fruktan at förlora, är en hemlig dolk uti hans bröst,
som

som ger dageliga styng. Men ännu mera måste

5) döden blifwa bitter i anseende til sina följder i det tilkommande; ty antingen himmelen eller helfwetet måste swäfwa för den dödliges åsyn; det kan icke undwiskas. Så säll åtankan på himmelens glädje är för den trogne, så fasanfull måste deremot afgrundens målning wara för den lastfulle. Det är då icke likgiltigt, hwad wäg man wandra skall; kroppen warder snart til stoft, men anden går til ewigheten, för at af Skaparen dömmas.

Andra Delen.

Jesu lära ger oss det bästa tröstemedel emot dödens bitterhet; ty den lärer oss at Gud är vår naturs Herre — at Jesus underkufwat döden och syndens smärtefulla åtankar; den ger oss mod och styrka at lefwa i tro och ett Gudeligt lefwerne, samt förnöjer oss med de härligaste utsikter i ewigheten. Våt wara at wi miste denna vår grofwa kropp, som dock warit ett verktyg at känna och njuta Skaparens wälgärningar i hela naturen, samt se Hans fullkomligheter, i den sköna Skapelsen uppenbarade; Gasan förswinner, då wi tänke uppå en fin och andelig kropp, hwartil uppståndelsen skall bidra. Denna vår hydda har warit mörk, lik ett fångelse — wore det icke

icke barnsligt at ryssa, då bojorne lofas och wi komme i dagen? I det tilkommande skall vår förklarade fropp blifwa en boning för vår förklarade ande, och bägge deltaga i Guds salighet. Låt wara, wi miste rikedomarne och alla andra jordiska förmåner; Sålle äre wi at wi dem miste, ty Gud är ju allt i allom och Han skall wara vår högsta rikedom: oändlig är Hans magt, oändliga skatter til förnöjelse har Han oss bewarat. Miste wi våra wänner — så skall dock den Ewige Guden hafwa sin wärdande hand öfwer dem i lifwet, och då de med tro fullända sitt lopp, skola de i ewigheten med långt högre nöje hasta til vårt möte. — Sörgåtom då det som tilrygga är, och efterstråfwom det mål, som frammanför är. Phil. 3: 13.

Guds barnas åstundan at skiljas hådan.

” Jag åstundar skiljas hådan och wara med Christo, hwilket ock mycket bättre wore.” Phil. 1: 23. — Så mycket en Christens heliga åstundan at skiljas hådan skulle tyckas wara i strid med det naturliga begä-

gåret, som menniskjan har, at lefwa, så är det likwål icke annat än en verkelig fortsättning af den rena kärleken til oss sjelfwe. Genom ett upmärksamt betraktande af lifwets sällhet och des många förändringar, genom erfarenheten af alla de jordiska tingens ostadighet, och genom närmare bekantskap med oss sjelfwe, blifwe wi småningom föranledde och wane at tänka uppå en waraktigare sällhet. Döden, som skiljer oss från denna jordiska wandring, förlorar sin rysliga skapnad och blifwer sluteligen ansedd som en wån, hwilken å Guds wagnar kallar oss til en sällare ort. Swad är då skilsmåsan annat än en förändring i wistelseort, men ej uti begäret at wara säll; den är ett medel til högre lyckfalityhet, den är ehuru icke målet för våra högsta önsknin- gar, likwål en beredelse dertil. Huru många drifter och begär kånne wi icke under vår forta wandring i lifwet! Alla komma de tilsammans uti denna hufwudpunkt, sällheten, och såsom allt hwad timmligt och jordiskt är, icke förmår måtta vår odödliga själs sällhets begär, och wi desutom finne så många motstånd och brister i lifwet, så förswinna de jordiska begären åfwen hwart efter annat, tils intet annat återstår än döden, grafwen och odödligheten. Döden slutar vårt lifs besvär, odödligheten är det

rät-

rätta lifwet. Swilken skillnad at wara i
werlden — och wara med Christo!

Afhandling.

- 1) Grunderne til de trognas åstundan at
skiljas hådan.
- 2) Betskaffenheten af denna åstundan.

Första Delen.

Då man jämförer menniskjors olika om-
dömen om detta lifwet, samt deras olika
sinnesförfattning i döden, åfwensom under
alla lifwets beswårligheter, så röjer sig snart
skillnaden emellan Guds trogna barn och
denna werldens trålar. Bägge åstunda at
leswa, bägge wilja eller måste skiljas hådan.
Grunden til de frommas längtan kan icke
wara något slags förakt för lifwet, ty de
weta wärdera både det goda och onda, som
möter dem här i tiden; icke en kallsin-
nig liknöjdhet, såsom fordom hos någre hednisse
wise; icke misnöje och knot öfwer lyckans
olika fördelning; icke otålighet öfwer denna
tidens wedermödor; icke förtwiflan, hwar-
med den brottlige slutar sitt lif; icke heller
någon swärmaktig inbillning, at genom sjelf-
gjorda plågor och spåkningar wara Gudi
til behag; — nej dessa orsaker kunna icke
af

af sanne Christne antagas. Det är sannt, at den frommaste kan någon gång frestas til otålighet och knot — — ja hans kropps och sinnesförvirring kan äfwen föra honom til en olycklig anfåktning och förtwiflan; men detta är icke af upsåt, detta har icke sin grund uti hans förda lefnad; sorg och motgångor hafwa äfwerumplat honom, så at han med den trogne Job i sin smärta önskar at han aldrig varit född — Han segrar dock öfwer allt lidande. Följom då en sann Christen i de märkligaste upträden af hans lefnad, där åstundan at skiljas hädan måste wara både naturlig och Christeligen läfflig.

1) Hvem wille wågra honom, at sucka öfwer detta lifwets tunga bördor, sucka öfwer de olideligaste kropps smärtor och motgångar i werlden, samt önska at den milde Guden snart må göra ett lyckligt slut på hans lidanden, och försätta honom i en sällare werld? Hvem wille wågra den förförda och wanårade ossulden at bedja, det Gud måtte på ett eller annat sätt uprätta hans åra, uphjelpa honom ur föraktet eller ock falla honom til sin owansfliga åra? Hvem wore nog känslolös at bespotta sina förtryckta lifar, som wid saknaden af all lifwets sällhet, ställa sitt hopp endast på grafwen och ewigheten; hvem undanrycker stödet ifrån den trötte wandraren — hoppet är

är ju hans stöd. Äro icke de olyckliges tårar räknade i himmelen, och deras böner hörde af lifwets Fader? Tör hända finner Han för godt at dem hugswala med återstänkta timmliga förmåner, såsom Job erfor; tör hända återställer Han hälsan för dem såsom Hiskias, men tör hända slutar Han och deras beswärligheter, såsom för Lazarus, och uppfyller deras åstundan.

2) Men denna saliga längtan kan äfwen wisa sig midt uti lyckans och medgångens flöde. Det är här som den Christne förädlar och bereder sig til ett långt högre och sällare tillstånd. Han wet at allt det jordiska är ett lån, är flyktigt och förgängligt; således önskar han at förr eller sednare få lämna det tillbaka. Skulle ej det himmelska begäret, ståldt i bredd med det jordiska, alltid segra? Skulle han ej förnämligast åstunda och söka efter Guds rike, såsom Paulus: "Jag förgäter det som til rygga är, och sträcker mig til det som framman til är — —" Phil. 3: 13. 14.

3) Frestelserne i werlden kunna wara så swåra, at de förorsaka hos en sann Jesu bekännare en brinnande längtan, at skiljas ifrån otrons och förderfwets farliga smitta, eller åtminstone upstånda hoppet at snart blifwa befriad ifrån en syndig werld. Detta hoppet understödes af en Christens hjeltmodiga strid emot det onda,

4) Lifwets bräcklighet och en tiltagande ålderdom är i sig själf en daglig beredelse til döden, och medförer en naturlig affmak för allt det jordiska; Skulle den icke underhålla en Christelig åstundan at skiljas hådan. Den ålderstegne ser ju nästan i hwarje ögnablick döden nalkas allt närmare, han önskar at snart få bortkasta sin wandringsstaf; målet är för honom så nära. Wälsignad är den handen som ömt leder honom til hwila. En Simeon glädes frimodigt wid dödens minne. "Herre! nu låter Du din tjenare fara i frid — —"

5) Dödens stund är för Guds fromma barn en verkelig seger; de kunna säga med Stephanus: "Jag ser himmelen öppen —" med Paulus: "jag offras snart och tiden tilstundar — — Du död hwar är din udd, du graf hwar är din seger! Gudi ware tack och låf — —"

Andra Delen.

Så grundad denna de trognas åstundan at skiljas wid lifwets plågor, nöjen, frestelser — är, så bör den ock wara alltid öfwerlämnad til Guds wisa behag, ty "leswe wi, så leswe wi Herranom, dö wi, så dö wi Herranom —" efter Hans behag — — Rom. 14: 8. Den bör wara förbunden med ståndaktighet och tålmod i alla lidanden, med brinnande begär at til
Guds

Guds och Jesu ära upoffra våra yttersta krafter; Phil. 1: 24. 25. samt förbunden med en dagelig tacksamhet, förtröstan, kärlek och glädje i Gud. Vår umgängelse är i himmelen, dådan wi ock wänte Förlofaren Jesum — — Phil. 3: 20. 21.

En Christens glädje och frimodighet i döden.

”Christus är mitt lif, och döden är min winning” Phil. 1: 21. Höga och förträffliga betygan af en nitiff Jesu bekännare och Apostel, som ansåg hela sitt lif vara upoffradt til Jesu ära och Hans læras fortplantning! Den förnämsta drift och lifasom själen uti alla en Christens rörelser och gärningar, bör vara Christus, denna stora, denna enda salighets grund. Tron och förtröstan på Honom är det, som skall styra alla våra gärningar, tankar och begär; Utom detta hufvudsakliga wilkor kunne wi ej påtänka någon ren sinnesfrögd, ingen ren dygd, ingen salighet; Tron är bandet emellan Christus och de trogne, hwilke böra använda hela sitt lif til Christi ära. Derföre

före säger äfwen Paulus Gal. 2: 20. "Jag
 lefwer, dock icke nu jag; utan Christus — ty
 det jag nu lefwer; lefwer jag i tron på Guds
 son — —" Lifwad af detta stora andeliga
 medel, denna yppersta hjertas känsla, kände
 han under hela sin wändel; under alla för-
 följelser och lidanden, under allt bemödan-
 de för Christendomens utbredande; uti all
 umgängelse med Christne, sig helt och hållet
 förbunden Christo; intagen af Hans kärlek;
 och med Honom på det innerligaste förent.
 Ofta förnyade och inskärpte han i sitt sinne
 äminnelsen af Jesu heliga lära och befall-
 ningar; ofta påminnte han sig sjelf och up-
 mintrade andre til en trogen lifstämning
 med Honom, ty hwar och en ware så til
 finnes som Han — — Phil. 2: 5. Derför
 kunde Apostelen ock med glädje tänka uppå
 döden; den han betraktade såsom winning;
 emedan han war säker, at i det tillkomman-
 de förenas med denne trofaste salighets höf-
 dingen; och iutagas til Hans sälla gemen-
 skap i en oförgånglig werld. Så kunna och
 böra äfwen alle trogne Jesu efterföljare hel-
 ga sitt lif och sin död til Hans ära — som
 för oss död och upståndens är.

Ufhandling.

Uldrig skola sinnlighetens och werldens trä-
 lar kunna med frimodighet möta döden,

utan med bestörtning, fasa och förtwiflan skola de fasta sig i hans armar. Det är blott den trogne, den Gudålskande, som kan anse döden såsom en winning, och grafwen såsom en ingång til det rätta lifwets land. Såsom den fromme Simeon kan han med frimodighet säga: Herre, nu låter Du din tjenare fara i frid — — Den icke lefwä lärt, kan icke saligt dö. Lifwet är ju en lång förberedelse — och liknar en wandring — Skole wi då tröttna, innan wi hurnit til målet, skole wi stadna eller återwända? det är ju omöjligt, ty dödens faror omringa oss allestädes; nej, wi skole med tålamod löpa i den frid oss förelagd är Ebr. 12: 1.

Glad och frimodig är en sann Christen i döden, ty 1) han wet at döden slutar alla ofullkomligheter, swagheter, brister, sinnliga och syndiga retelser, med ett ord: allt det andeliga onda. Det är omöjligt för en Christen, at oäcktadt alla nitiska bemödanen om seger öfwer sig sjelf, likwäl winna och behålla en fullkomlig seger. Det är sannt, at alla upsåtliga synder kunna emotstås, alla frivilliga affsteg ifrån Guds lag kunna genom Guds nåd förekommas; tilwårten i det goda kan hinna til en betydlig höjd — — men våra hemliga swagheter, våra wanmägtiga beslut, våra sinnesrörelsens häftighet och öfwerilning, wår

trög-

tröghet och försummelse; med ett ord, den sinnliga naturen kan icke här i dödligheten fullkomligen aflädas. Wi stride emot swagheten, wi upoffre våra yttersta krafter til Guds och Jesu ära; men huru ofta röjes icke människjan? kunne wi wäl alltid upfylla vårt hjertas upriktiga önskingar til befordrande af andras wäl; äre wi alltid brinnande i kärleken, tålige i bedröfwelsen, hjeltemodige i frestelsen? Werldens retelser och syndiga nöjen kunne wi för oss sjelfwe modigt afflå; men icke hos andra förekomma; icke afböja allt det onda, som råder i werlden och hwilket wi böre beifra: En Christen nitälskar för Jesu lära, för dygden och Gudaktigheten; men ofta motsäges och föraktas han; och blifwer derigenom för sägd; kanske äfwen försumlig. Sjelfwa saktmodet och ödmjukheten blifwer stundom fatt på det hårdaste prof, och hjertats hemliga rörelser af förtrythenhet, afwund, inbillning öfwerumpla honom. Dömmen upriktigt om eder sjelfwe; J som stån i nåden och kännen en helig wördnad för Jesus; hafwen J upfyllt all lagens rättfärdighet och wandrat i en beständig likstämmighet med den Frälsare; hwars bild J bären i hjertat? hafwen J med yttersta krafter upfyllt detta stora bud: du skall älska Din Herras Gud — ? Eller äro icke de oroliga tankar, dem J så ofta hysen, edra hemliga mis-

nöjen öfwer eder sjelfwe, edra tårar och suckar tillräckliga bewis på ofullkomligheten af edra bästa upsåt? Jag arme menniska, ho skall lösa mig ifrån denna dödeliga kropp! Fattom då mod och beredom of till nya segrar, ty detta är segren som öfwerwinner werlden, wår tro; fattom hoppets ankare och glädjom of, at hamnen är nära, där wi skole komma til en fullkomlig styrka, til en obesmittad rättfärdighet, och en ren werksamhet af de heligaste plikter; hamnen, där wi personligen möte Gonom, Görsonaren, som skall wata wårt ewiga lif; där wår naturs brister skole uphöra, där wåra sinnesbröler öuphörigen förådlas, där fördomar, willor och swagheter, twifwelsmål och förseelser förbytas til de ljusaste kunskaper och saligaste begär. Eller skole wi i dödens stund ångra det första utsåde wi gjort, til den härligaste skörd i fullkomlighetens rike?

2) Döden slutar lifwets beswårligheter, plågor, sjukdomar, motgångar och allt det timmliga onda. Swilken obeskriflig glädje uptändes icke hos en ståndaktig Christen, då han är på gränsen emellan mödornas land och härlighetens rike! Nu ser han werlden med alla dess skatter och rikedomar för sina ögon förswinna, nu ser han of sorgens och plågornas källor förtorka. Har han i behofwets och armodets sköte fått slå
 på

pa för ett torftigt bröd; Gud har honom det bestårt — och nu väntar han at med den fattige Lazarus blifwa hugnad. Hafwa olyckor honom i lifwet öfvergått — nu slutas de med det rikaste arf; har han en kort tid lidit för fanningens skull, o så är nu wedergållningen för handen, och ewig. Ingen bedröfwelse har i lifwet varit så stor, at icke den trogne det i tålmod uthärdat, men i döden nalkas hans förlofning; Gud skall förlofa honom — — Sörj icke mera, du af afwunden förtryckte, ty om och afwunden ännu smådade ditt stoft, så hör du det icke mera i ewighetens land. Hit hinna icke förföljelserne; "här uphöra de ogudaktigas wäld, där hafwa fångar frid och höra ej trugarens röst;" Job. 3: 17. 18. War glad och frimodig i det yttersta, ty du har kämpat en god kamp, du har behållit tron, och nu är dig förwarad härlighetens krona — — 2 Tim. 4: 7. 8.

Frimodigheten i döden har vidare många wiktiga grunder och orsaker; minnet af Guds stora wälgärningar, som icke uphöra med detta lifwet, utan uppenbaras i all sin härlighet i det tillkommande; minnet af Jesu försoning, som skall för ewigt utplåna den ångerfulles synder; minnet af Hans kärlek, som skall lik en ström utgjuta sig öfwer oss, när wi få se honom såsom han är; känslan af war själs odödlighet och de

sällaste utsikter i ewigheten. — Allt detta syfvelsätter den trogne i lifwet och döden, allt gör honom beredd och frimodig, at emottaga falletsen af Gud til skilsmåsa från denna werlden. Skulle han wäl wilja återwända til lifwets töcken, sedan han lyckligt derigenom wandrat?

Bewis för vår själs odödlighet.

”Stoftet måste til jord igen — men anden til Gud, som honom skapat hafwer.” Predik. 12: 7. Denna så djupt i vår natur inplantade känsla om ett tillstånd efter döden, denna så sannolika och med våra önskningar enliga, denna för dygdens värde nödwändiga, för menskliga lifwet outhärliga, för förnuftet onefeliga och i synnerhet genom Guds uppenbarelse så kraftigt befastade sanning, har dock icke i alla tider varit i samma klara ljus infedd. Erfarenheten om kroppens förmltande är wäl alltid säker, men själens framtida öde har stundom varit lämnadt i owisshet. Redan i werldens första början uptäckte den nådige Guden, at Han wille taga til sig dem

dem, som honom i tiden älska; Han wille samla alla trogna fäder och menniskjor tillsammans; men huru dunkel war icke denna föreställningen! Alla folkslag hade likwäl antagit denna sina fäders urgamla tro, men många öfswergingo til de dåraktigaste inbillningens utswäfningar — de diktade sig själwandringar på jorden uti de oförnuftiga djuren; andre nekade lätt sinnigt allt hopp om odödlighet, och werlden jämte förnuftet blef likasom stående på willornas och sanningens grans. Heligt bewarades dock denna dunkla känsla om odödligheten så wäl hos några uplystare folkslag, som förnämligast hos Judarne, det folk, som Gud bewårdigade med högre uppenbarelse til rättetsnöde både för dem och andre främlingar. Job uti sitt förtryckta tilstånd kastar denna säkra blick på Gud sin Förlofare, som lewer och skulle på sistone honom ur stoftet upwäcka — Job. 19: 25. Israeliterne bekände offentlig och trodde at de skulle samlas til sina fäder —; Propheterne tröstade dem med hoppet om upståndelse i Mesia rike, Jes. 26: 19. 20. Alle föreställte sig grafwens och de dödas rike, såsom en ort, dit menniskjornas själar wandra —; Hårligast och tydligast intyggar Salomo, at anden skall til Gud, sin Skapare, återwända. Wi kunne alltså ej wara twiswelaktige om den

den äldsta werldens tro. Jesus war lif-
wål den, som frambragte allt i huset.

Afhandling.

Att wi Christne kunne uti en klarare dag
och uppå renare grunder, ur sjelfwa för-
nuftet hämta bewis för själens odödlighet,
det är och blifwer en lycksalig följd af Je-
su Christi härliga uppenbarelse. Wåra kun-
skaper om det tilkommande, ehuru de måste
blifwa ofullkomliga, stadna dock icke mera,
hwad sjelfwa grundfanningen angår, uti
blotta förmodanden och önskningar. Nej,
wi kunne med full öfwertygelse lämna oss
til denna så hugneliga læras inflytelse.
Förnuftet likasom upklarnar genom det kla-
ra sken och den höga wisk, Guds och Jesu
wittnesbörd oss gifwit.

1) Betraktom alltså enligt denna anled-
ning, huru wår egen själs natur sträfwar
til odödligheten, dels genom de andeliga
sinneskrafter, dem wi af Skaparen undfått
och dem Han uppehåller, och hwilkas olik-
het med de kroppsliga egenheterne, samt be-
ståndiga tilwårt och förmåga at nästan i
en oändlighet sig utwekka, är så påtaglig,
så allmän och wisk, dels ock genom det out-
tömliga begäret til lycksalighet, som aldrig
på jorden, aldrig af de sinnliga tingen, al-
drig

drig af wälluster, nöjen och rikedomar kan tilfredsställas; Huru outsläckeligt är icke förhustets ljus och samvetets känsla; tankekräften, sannings- och sällhets begäret kan ej utplånas, ej mättas, ej finna tillräckligt utrymme eller ämne på denna jorden; med alla världens skatter längtar menniskjan ändå efter något annat; hon höjer sig till den Ewiges thron och där endast känner hon sig tilfredsställd. Huru ringa och inskränkt är icke förnuftet i vår barndom och ungdom, huru märkeligen tiltager det icke i den mogna åldren? det förswagas icke af sorger, af plågor och olyckor, utan tillwäres beständigt; det känner väl någon gång sig förswagadt af sjukdomar, men oftast äro sinneskrafterne då starkast, när kroppens styrka aftager; och med allt detta följer of i i döden detta begäret att förstå, att verka, att wara sälle. Skole wi icke anse det såsom en Skaparens stiftning, en wink och grundläggning af Honom till ett tillkommande? Wi se huru många dö i barndomen, ja hälften af menniskjoslägtet dö innan det kommit till bruket af sina sinnesförmögenheter, och dock woro de i sin första bildning tilstådes; wi se huru många på ålderdomen falla in i en barndoms slummer och owerkksamhet, men bibehålla dock spåren af sina fordna kunskaper, och längta att kunna dem åter utveckla; wi se huru

mån

många ohyssade folkslag och menniskjor i det råaste tilstånd upwåra, men sucka öfwer sitt öde. Skulle då deras lif wara för-gåfwes — skulle alla Guds rika gåfwor wara fruktlösa i tid och ewighet, skulle menniskjoflägdet wara skaradt at dö och förswinna? nej, wår natur förer öf til tanken på Gud och ewigheten. Denna gnista skall ej utsläckas, detta begär aldrig utplånas.

2) Beträktom vidare den sinnliga och kroppsliga naturens inrättning i werlden. Allt förwandlas och synes förswinna, men förswinner icke, utan utweklas til andra skapnader och ting. Sädskornet förmultnar icke i jorden, utan uppsjuter til en fullkomlig planta, och af des sedermera multnade stoft hämta andra wårter sin näring. Djursläakterne fortplantas och dö, hwar och en efter sin art och ordning, men inga slägter dö ut — men af deras stoft samlas underhåll för andra kroppar. Hafwet och floderne utdunsta och förtorkas, men af deras upstigande ångor wåra nya moln, som återgifs wa floderne och fällorne sin förlorade wåttska. Wårme och köld omskifta, men återkomma sina bestånda tider; uppå wintrens slut följer wårens behag och höstens frukter, men fröet qwarblifwer til nya skördar. Förwandlingens lag är undranswård i wisfa små och obetydliga djurs kroppar. Af ett omärkligt frö upwårer en mask, som se-

federmera tilhårdnar innom ett skal, och framfläckes sedan til ett wingadt frak. Se wi icke allt detta för våra ögon, och beundre Skaparens wisheit? Skulle då denna mätken, som tänker och har en högre bestämmelse, wara endast skapad för at dö i sitt skal, och aldrig utwiklas? Nej! prisom Skaparen, som i den sinnliga werlden allestädes winkar os til en ort, där war förwandling förestår, och där wi skole lefwa. Stoftet måste til jord — —

3) Beträktom de stora lämningar och minnesmärken af människors snille och förmåga, hwilka synas trotsa tiden. Begäret efter ett odödligt namn är en tydlig följd af begäret at ewigt lefwa. Människor rysa för sin uplösning, och wilja at åtminstone de efterlefwande skola, tillika med frukten af deras gärningar, äfwen ihogkomma dem. Medgifwom at tidens wälde förstört det bästa, som konst och natur frambringat, men ännu stå likwäl här och där dessa ofantliga stoder, dem människo-konst förfärdigat. De skola förstöras, ty intet på jorden kan undgå tidens härjande magt; men uti sin långsamma förwandling återfalla de dock minnet af människor, som warit, förswunnit och lämnat efter sig ett namn, tomt i sig sjelft, om ej odödligheten det helgat. Människor hafwa i synnerhet welat lefwa uti sina snillewerk, dem de lämnat
så

fåsom bewis uppå sin fortfarande odling. Kunde de från ewigheten kasta en blick på jorden, för at se den nytta deras flit och mödor åstadkommit, huru skulle de icke glädas? Ja samtid och efterwerld skola alltid priså dem odödlige.

4) Men framför allt öfwerwågom den Ewige Skaparens Majeståt och fullkomlighet, hwilka icke tillåta den låga tanken om själens förstöring i döden, utan fast mera förhårligas i läran om vår odödlighet. Gud, ewighetens Fader, skulle Han icke lefwa i sina förnuftiga creaturs odödliga låf och tacksågelsor; Han, den wisaste Warelse, den Allsmågtige, Helige och tilbedjanswårde, skulle Han hafwa det upå, at tilintet göra sin afbild på jorden? Af hwem skulle Hans åra förkunnas, Hans storhet kånnas och dyrkas? Af Hans oräkneliga himmelska härar; — men är icke menniskjan til sin förnuftiga natur deltagare med dem i samma heliga yrke? Wi åre wål lågt nedfatte i wårdighet med dem, men med åra och hårlighet krönte. Ps. 8: 6. Skaparens oändliga magt framlyser då åfwen uti menniskjans daning och beståmmelse. At skapa och stråxt förstöra, låter sig icke hos Gud tänkas.

5) Men Guds wisbet i sin styrelse-plan wid det timmliga lifwets olika och ojåmna liften, kan icke heller sluta sig med denna

lden. Det måste medgifwas, at Gud esom oftast på timmeligt sätt belönar och straffar; det förtra genom all slags wälsignelse, medgång och lycka — det sednare genom sjukdomar, plågor til kropp och sinne, straff i det borgeliga samhället, samt en tidig död; men Guds rättfärdighet uppfylles dock icke alltid på detta sättet här i werlden. Händer det icke esomoftast, at Gudlösheten blifwer ostraffad, ja hwad mera är, bekrönt med rikedomar, ära och wälstånd, då deremot Guds trogne barn hemsofkas med fattigdom, uselhet, nöd, förakt, och förföljelser? Thogkommom den fromme Jobs märkwärdiga händelser och det förswaret, han gaf för sin eskyld, emot sine wänners hårda besyffningar. Anförrom exemplet af en Joseph, David och alle Propheter i det Gamla förbundets tid, af hwilka många förföljdes i döden. Huru oskyldigt blefwo ej de Bethlehemitiske barnen mördade af den grymme Herodes? Huru mördades den för sedernas helgd nitiske Johannes döparen, och hwem kan upräkna de blodiga offer, som för Jesu Christi namns bekännelse oskyldigt blifwit sträckte under förföljares bilä? Apostlarnes och de heliga Martyrernas wäldsamma död är bekant; de undergingo den med tålmod och hopp, at få wara med Christo, denne af menniskjors wilda raseri grymt förföljde Fridshjelten och rättfärdige Her-

Herren. O, om de och alle andre ståndaktige Jesu bekännare endast i detta lifwet haft och hafwa hoppet til Honom; så woro de och wi alle Christne, de irlaste warelser på jorden. 1 Cor. 15: 19. Huru kan det förenas med Guds wisa styrelse, Hans godhet och rättfärdighet? Må hända, at menniskjors omdömen om sin förtjenst och sitt lidande ofta äro förhastade, så at de icke rätt urskilja orsakerne til sina olyckor; och öfwerdrifwa sina fordringar om timmlig wedergäällning; må hända, at detta timmliga goda icke bör anses såsom en rätt belöning för dygd och Gudsfruktan; dock blifwer alltid den fasta salighetens grund ståndande; och Herren känner de sina. Belönar Han dem här i lifwet med sin ewiga wänskap och nåd; skulle då icke den timmliga wälsignelsen äfwen wara af Honom? Men den är det icke alltid, ty Han hafwer utsatt ewighetens dag, då Han skall wedergälla hwarjom och enom efter förtjenst. Rättfärdige Gud; huru wis och nådig är Din regering på jorden! Din regering är ewig, wi skole ock ewigt lefwa.

6) Att alla de stora Andeliga gåfwor, som Nådens Ande utskiftat, Hans uppenbarelse; Guds lefwande ord, den sanna religionens och Christendomens sälla werknigar til uplysning och förbättring; skola uphöra med denna förberedelse-tiden, kan ingen

gen Christen tvingas at sig föreställa. Det är santt, at enligt Pauli eget kraftiga vittnesbörd; skola de utomordentliga gäfworne afstadna — de hafwa iwbört — men tron, hoppet och kärleken; dessa en Christens sinhelag, skola alltid äga bestånd. 1 Cor. 13: 13. Himmel och jord skall förgås, men Guds ord blifwer ewinnerliga; Hans nåd warar ifrån slägte til slägte; från tid til ewighet.

7) Guds härliga uppenbarelse, i synnerhet genom Jesum; och Hans eget Gudomliga exempel i sin upståndelse; är det yttersta; högsta och wigtigaste stödet för vår tro om odödligheten; ty antage wi menniskjors vittnesbörd, Guds vittnesbörd är större; det är oß genom Jesu utomordentliga sändning; och af Hans mun förkunnadt. Om wi skulle ännu sakna detta ewärdeliga bewis, så förfalla, åtminstone förswagas alla de skal wi anfört för odödligheten; ty wißheten i alla religions och salighets sanningar beror dock förnämligast på Guds egen underwisning. Må aldrig menniskjors otacksambet gå så långt, at försaka detta den Gudomliga Försynens beundranswärda medel, til wårt släctes ledande på sanningens och salighetens wäg! Må otron, som så djerst twisslar på offentliga och erkända händelser, läror och föreskrifter, samt dem lastar och smådar af oförstånd eller ondskas, och på allt sätt söker undergräfwä wårt sa-

ligaste fäste, må denna otro en gång blygas för sin nedrighet! Wi hafwe ett fast prophetiskt och Gudomligt ord; som oss kan underwisa om lifwets sanna bestämmelse för odödligheten. Betraktom först Jesu utomordentliga vittnesbörd: "detta är ewighetligt lif — — jag är wägen, sanningen och lifwet — — Joh. 17: 3. Jag är uppståndelsen och lifwet." Joh. 11: 25. — Lifwets Herre och Konung försäkrar oss, at wi skole lefwa efter döden; Sanningens munt betygar, at det gifwes ett tilstånd efter detta; den odödlige Guds Son; som war i Fadrens sköte; hafwer detta oss förkunnat. Ofta hade Gud redan förut genom de helige fäderne och Propheterne kunngjort sin wilja; men härligast skedde det genom honom, som war glansen af Guds härlighet; och Hans Wäsendes rätta beläte. Ebr. 1: 1. 2. Guds och Jesu löften äro oswifliga: Klart lysa de för den enfaldiges ögon; djupt tränga de i hjertats dolda sköte; heligt förwäna de det djupsinnigaste förstånd. Hvad will du weta mera? wi hafwe ju hört det af Hans egen munt. Men den Judiska otroen begärte alltid nya tecken af himmelen — —; om någon af de döda uppstode, så tro de. Ja wisserligen war afwen detta stora bewis för handen; det war bestämmt af Guds wisshet, at Han, som smakade döden för alla, skulle genom sin uppståndelse

ståndelse för werlden ådagalägga både sin
 försonings och odödlighetens wisshet. Be-
 traktom då detta stora exempel för det o-
 dödliga lifwet. Det är lätt at finna, at
 Jesu odödlighet grundade sig på Hans Gu-
 domliga natur; ty "såsom Fadren hafwer
 lif af sig sjelf; så hafwer Han ock gifwit
 Sonen at hafwa lif af sig sjelf." Joh. 5 :
 26. Likwäl finnes här en slags likstämmig-
 het emellan Honom och oss. Han war kom-
 men i werlden, at genom sitt efterdöme i
 lifwet wisa oss; huru wi wandra sköle ge-
 nom lidandet och döden; samt huru wi uti en
 salig förtröstan på Honom dö sköle; och
 utom Hans försoning icke kunne wänta oss
 något fullkomligt finneslign. Han war
 kommen, Han war upwäckt från de döda,
 at genom sin upståndelse försäkra oss om
 vår odödlighet. Hade Han qwarblifwit i
 grafwen, ehuru ock Han lämnade sin själ i
 sin Faders händer; så skulle wi warit omise
 om det; som oss förestå skall. Men Gud
 kunde icke låta sin Helige se förgångelsen;
 Ps. 16: 10. Han upstod på det wi skulle
 lif hafwa. Gladde sig den trogna werlden
 öfwer Hans segerrika upståndelse, och be-
 kände sig hedningar offentligen til Hans
 lära; samt emottogo döden frimodigt, uti
 hoppet at med Honom i Hans rike förenas,
 skulle då icke Christne i alla tider ännu be-
 undra och följa Honom i hoppet?

Odödlige Förlofare! Du war of gifwen til föregångare i en annan werld — där skall Du of ewigt beherrska och saliggöra. Otron skall Du of wedergälla.

Tilståndet efter döden.

Så wiß och uppå den Gudomliga uppenbarelsens wittsord grundad läran om vår själs odödlighet är, så ofullständigt, dunkelt och obeståndt måste vårt begrepp om tilståndet efter döden blifwa. Ty då wi betänke, at wi icke hafwe några sinnen af fatta det tilkommande; ej heller det uppenbarade ordet härmed welat syfelsätta våra nyfikna granskningar; böre wi ingalunda förundra of deröfwer, at Christne i alla tider warit både skiljaktige i sitt tänkesätt, eller rättare i sin inbillning om själens tilstånd, innan des förening med kroppen, såsom of bekymrade öfwer saknaden af uppenbarelsens föreskrift. De äldste Christne bibehölo til en del det Judiska begreppet om själens dwala i de dödas rike, ehuru många höjde sig öfwer en sådan förhastad mening. Åsynen af grafwen, inbillningen om de dödas rike under jorden, likheten
med

med menniskjans dwala uti wisa sjukdomar, och i synnerhet föreställningen om Jesu synliga ankomst til werlden wid uppståndelsen och den yttersta domen; gjorde så stort intryck på de Christnas sinnen, at de förwillades til antagandet af en lång sömn eller dwala för själen; innan hon med sin kropp återförenades. Förlåtliga irring! den kan dock icke jämföras med den dåraktiga och blinda wantron, som styrde wisa hedniska folkslag, at tänka uppå en slags själawandring; eller själens beständiga flyttning i andra djurs kroppar — andra beremiot at tro själens qwarblifwande i kroppen och utswäfningar på jorden i hisfliga skapnader. Mätte dessa och andra dylika willor och drömmar ewigt fly för det ljus, som Jesu egen lära sprider.

Ufhandling.

Sinnes då något medeltillstånd, eller hurudant är min själs tillstånd efter des uplösnings från kroppen? Skulle någon from och engång döende Christen icke sjelf göra sig denna fråga; och med bekymmer wänta sig af sin Förlofware ett tilfredsställande swar? Skulle det wara mig liggiltigt, om jag straxt efter döden lefwer, eller insomnar i dwalan? O min Förlofware, som ewigt lef

leftver, Du som sade til den böffärdige rbfwärren: "i dag skall du wara med mig i Paradis," Du som sjelf i dödens stund utropade: "Sader i dina händer befaller jag min anda," Du som så ömt sade: "Sader, jag will at där jag är skola de ock wara dem du mig gifwit hafwer." (Joh. 17:24.) — "af dem du mig gaf, förlorade jag ingen." Skulle jag icke, enligt denna Din heliga förklaring, med sinneslugn wänta uppå min förestående stilsmåsa ifrån min döende kropp, för at ewigt hos Dig lefwa? Du är mächtig nog at underhålla min wärelse, och syfvelsätta min själ för ewigt, mächtig at leda mig fram til Dina himmelska boningar — mächtig at utur mitt stof uplifwa ett himmelskt verktyg för min andes ouphörliga werksamhet — ja mitt hjerta känner en såll försmaf af det tilkommande, af den ljufwa förbindelsen med Dig, och af salighetens otaliga frukter. Jag är då trygg i denna öfwertygelse och wäntar med wisshet, tils mitt nya lif kommer.

Tilståndet efter döden måste alltså wara
 1) en fullkomlig werksamhet för själen. Dertil leder oss Jesu heliga löfte. Men betraktom äfwen några andra bewis derföre.

a) Wår själs inre känslor, ehuru uti förbund med denna wår kropp, äro dock oberoende deraf. Hon har gåfwan at samla sig i minnet begrepp, och sedan efter behag
 dem

dem upprepa och utveckla. Inbillningsgåfwan tillhör likaså vår själ, som den är grundad i Kroppens undransvärda sammansättning. Wi se det af tilståndet uti sömnen, då vår själ återkallar och framställer för sig hwarjehanda tankar, bilder, handlinger och njutningar; wi se det i dwalans stund, då själen icke förlorar sin känsla, utan fast mera är syfbelfatt med sina förra föreställningar. Skulle då döden förhärja och til intet göra dem, ehuru wi och icke straxt kunde komma til förening med Kroppen? Men uppenbarelsen lärer ju oss, at wi ej skole finnas likasom nakna, utan försedde med en fin och himmelsk kropp. "De som i förgängligheten sås, det uppstår i oförgänglighet — —" 1 Cor. 15: 43. 44.

B) Läge wi uti öfverwägande, at himmelens inwånare, de helige änglarne, hwilka förwalta sina af Gud bestämda wärf, icke sakna eller behöfwa några sinnliga verktyg, huru sannolikt synes det då icke, at vår själ med lika skäl kan, efter sin förberedelse här i dödligheten, utom den grofwa Kroppens band, ingå i härlighetens rike med en fullkomlig känsla af sig sjelf, och med verkningssförmåga. Skillnaden emellan de saliga menniskjors andar, och änglarne blifwer wäl alltid stor, men det är ju til de utwaldas sällskap i himmelen, wi kallade ärez; och lika wist det är, at fött och blod icke

icke kan ärfwa Guds rike, så wist är det ock, at wi skole blifwa Jesu förklarade lekamen like. Har Han gått förut och beredt oss wägen til en säll odödlighet, så kunne ock wi wänta, at i en sann tro uppå Honom, efter döden straxt uptagas til likhet med Honom. Sättet är för oss obekant, men sälle äre wi at wi det icke känne.

γ) Om wi icke straxt efter döden skulle komma til åtnjutande af lycksaligheten, äfwen som alla otrogna til deras bestämde bestraffning, hwartil skulle då hela detta lifwets förberedelse tjena? Gud är ju ej de dödas Gud, utan de lefwandes. Alla saliga andar stå inför Hans thron, d. ä. under Hans ewigt werkande närwarelse; de läfwa och prisa Hans namn. Brottet och gudlösheten är för Honom uppenbar, och insöfwer sig förgäfwes uti ett falskt hopp om känslöshet och dwala. Rysliga minne för den ogudaktige och i ondskan framhårdande! Han skall efter döden ännu wara olyckligt werkfam — ja han will det — och han har, genom en lång syndawana, samt ett långwärigt förakt för Gud och religionen, kommit i förhårdelse. Är det möjligt at denna wilda känslan förbytes? "Kan en Schiop förwandla sin hud och en parde sin släkt?" Jer. 13: 23. Ser man icke redan här i lifwet, huru syndaren brådskörtar ifrån den ena lasten i den andra, tils han blifwer

wer känslolös för alla nådens och samvetets påminnelser. Dör han i sina synder, we honom för den omätliga ewigheten och afgrunden, dit hans brottliga begär med honom flykta; men omwänder han sig til Herran, så skall honom ske barmhertighet, och uppå hans förra synd skall icke tänkt warda.

2) Af det föregående slute wi afwen, at tilståndet efter döden är den rätta wedergällningens början. Swad menniskjan här i tiden sår, skall hon upskära efter döden; ett ewigt lif och en oförgånglig åra — eller ock en ewig blygd och olycksalighet. Utgången ur lifwet är wäl i kroppsligt affeende enahanda, men skiljaktigt är själens öde, och detta öde skall uti förhållande til menniskjans förut förda wandel utskiftas, af den rättfärdige Domaren. Ingen döfdryck eller sömn skall betaga de frommas saliga wållust uti Guds och Jesu Christi förening; ingen döfdryck skall släcka de osaligas törst, uti det rum, där straffet och plågan dem wäntar; ett ewigt swalg skall wåra befästadt emellan de saliga och osaliga. Nåd och salighet i de utwaldas boning — straff och förtwiflan i de ofållas. Ewige, barmhertige, rättfärdige! Du ålskade werlden och Du skall henne en gång dömma.

Den räkenskap och dom, som menniskjor förestår.

”Hedningarne — göra dock af naturen det lagen innehåller, — och bewisa lagens verk vara skrifwet i deras hjertan, där deras samwete bär dem wittne, och deras tankar, som sig inbördes anklaga eller ursaka.” Rom. 2: 14. 15. Hvad Paulus egenteligen säger om hedningarne, gäller också wilkorsligen om alla menniskjor, af de hafwa inom sig en domare, samwetet, för hwilken de redan i tiden höra göra räkenskap; och så wida Gud gifwit oss detta samwete, är det Hans egen dom, som i vårt hjerta förkunns. Alla Guds lagar äro af en förbindande kraft; vår natur är andelig, våra gärningar samt hela vårt inre förhållande förbundet med ansvar, emedan wi äre andelige (moraliske) wäsenden, som kunne dömma om gärningarnas enlighet med lagen, eller också straffbarhet. Denna domaren kan icke jäfwas, icke nedtystas, icke tvingas eller beswikas; dess röst är Guds egen, dess anklagningar och hotelser, äfwen som dess befriande magt och löften äro af yttersta betydendhet för detta lifwet. De äro äfwen wigtiga förberedelser til ett tillkommande tilstånd, hwilket med vårt närvarande är ouplösligen förbundet. Guds rättfär-

färdighet bewisar sig således, redan i denna forrta och wanskelige tiden, werksam, ehuru icke med fullkomligt til menniskjornas gärningar motsvarande straff och belöningar. Gifwes det icke et lif och en ewighet efter detta, då Gud skall uppenbara sin rättfärdighet i all sin glans och styrka, huru swag domare wore ej samwetet, huru ofullkomlig den räkenskap och wedergällning, som i lifwet öfwergår; ty menniskjor kunna lätteligen bedraga sig sjelfwe och andra. Men Gud dömmar i ewighet — det är då Han, som redan i tiden dömdo genom det medel Han föreskref, menniskjans egna känsla och samwete.

Afhandling.

”At Gud skall gifwa hwarjom och enom efter hans gärningar, — och at Han hafwer föresatt sig en dag, på hwilken Han skall dömma jordens trets — genom den man, hwilken Han dertil beslutit.” Ap. G. 17: 31. är en Christendomens och uppenbarelsens lära, grundad på Guds sanfärdighet, och den är grunden til det tilkommande lifwets tilstånd. Wår Frälsare har sjelf genom en liknelse af en werdlig dom, föreställt, at Han, menniskjones Son, skall hålla dom öfwer menniskjorne, i alla Guds änglars åsyn. Math. 25: 31. — Wigtiga
dg:

ögnablick! när skall du inträffa, när nalkas dagen, då wi skole ställas inför den Domaren, som war och är vår Förlofsare? Uck, ewighetens dag, huru lång och oändlig, huru långsamt nalkas han? han begynner dock redan wid hwar och en mennissjas flyttning ur tiden. Oß förestår en enskild dom; ty en gång dö, och sedan domen, är oß alla förelagdt. Denna enskilda rätenskap måste

1) ofelbart ske strart efter skilsmässan från kroppen; ty då wi betrakte vår Frälsares uppenbara löfte til den botfärdige rötwaren — Frälsares egen Gudomliga förbindelse med sin Fader, i hwars händer Han befalte sin anda — lifwets nära förbindelse med ewigheten, samt läran om vår själs odödlighet och fullkomliga werksamhet i ett tillkommande, så kunne wi icke hos oß qwäfwä denna tanke om Guds rättfärdiga domars werkställighet omedelbarligen efter döden. Om hwar och en skall få efter som han lefwat, huru skulle då wedergällningen kunna af en rättfärdig Gud uppskjutas? Den förhårdade brottlingen medförer sitt onda samwete med sig ur lifwet och är i och med det samma til en början straffad; äfwen som twärtom den Gudfruktige, som i lifwet blifwit med Gud försont, träffar i Honom en ewig Förbarmare. Om nu så wore, at så wäl de fromme, som ogudaktige, skulle försättas i dwala eller kånslös-

lös.

löshet, eller hwad annat medeltillstånd, som icke medförer straff och belöning, ända til den tid då werlden skall förstöras m. m., huru olycklige skulle icke Guds trogne barn vara, och de gudlöse deremot lycklige och ännu fräckare i sin ondskan? Men wiserligen dömnier och wedergäller Gud menniskjorne efter deras gärningar, utan mellankommande uppstos. Jesu liknelse om den rike mannen och Lazarus bekräftar detta. Huru brinnande är icke Pauli önskan och hopp, at Gud skulle förlofa honom af all ond gärning och försätta honom i sitt himmelska rike! Hvilken utsägelig tilfredsställelse för de trogne, at få vara med Christo och af honom dömmas; ty intet i werlden, hwarfen död eller lif, eller ånglar — eller de ting som nu äro, eller komma skola — kunna skilja dem ifrån Guds och Jesu kärlek. Rom. 8: 38. 39.

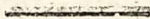
2) Den enskilda domen sker i förhållande til menniskjornas wandel. Guds Helighet och rättfärdighet fordrar det, Evangelii grundlag: den där tror han blifwer salig — — är det ewiga rättensnöret för Domaren och de som skola dömmas. Salige äro då de renhertade, de fridsamme, de som eftersträfwar rättfärdigheten — — ty de skola nu erkännas för arfwingar til Guds rike.

3) Do-

3) Domen sker efter de olika gäfvor, som menniskjorne här i tiden undfått. De som utan skrefven lag syndat, skola åfven utan den samma dömmas; men de hafwa haft en lag inskrefven i sina hjertan. Rom, 2: 12-15. Huru många särskilta pund hafwa icke blifwit födelänte, så väl af det jordiska som andeliga goda? Den som fullkomligen wiste sin Herras wilja, men ej gjorde der- efter, är dubbelt hugg wärd. Försummelserne i det godas utöfning skola med hårdare answar anses än andra gärningar, ty de hafwa warit mera upsåtliga; Math, 25: 42, 43. Den mycket gifwit är, af den skall och mycket utkraft warda.

4) Domen skall genom Jesum verkställas, ty Gud har satt honom til en Domare öfwer lefwande och döda. Ap. G. 10: 42. Joh. 5: 20. 22. Högatidligheten af denna Jesu dom, kunne wi icke förstå eller beskrifwa, ty all vår kunskap är innefattad i bilder och målningar, om Jesu sista tillkommelse i skyn m. m.; men det wete wi, at när Han, Härlighetens Herre, uppenbarad warder, skole wi få se honom såsom Han är. Samwetet, tron och kärleken skall honom möta, och de trogne skola af Hans wälsignade mun höra sin frisägelse och detta saliga: **kommer I min Faderns wälsignade** — — Otron, gudlösheten och det fräcka samwetet skall bäfwa för Hans All-
seen-

seende blick och wara blottadt i all sin rys-
lighet. Försträckliga tidpunkt, då werl-
dens Förlofare och Domare hänwiser sin
nåds föraktare til ett wälförtjent straff!
"Går bort ifrån mig — —"; ja, wid de-
ras intråde i ewigheten skall denna stora
skilsmåsan — denna rättfärdiga dom affsä-
gas och fullbordas. Men ho måter den o-
ändliga ewigheten, hwem hafwer warit uti
Guds råd, hwem utstakar tiden, då hela det-
ta menniskjo-slågtet wid werldens tilkom-
mande slut skall inför Domaren ställas?
Skulle icke Gud, hwars nåd och wishet e-
wig warar, på det högtidligaste sätt inför
alla sina utwalda helgen uppenbara sin här-
lighet, i en tid, då all tid och denna jor-
den förswinner? Denna yttersta och of-
fentliga domsdag är Honom ensam bekant
och förbehållen. Ewigheten är för Honom
såsom en dag, och ewiga äro Hans domar.
Herre! när skall jag dertil komma, at jag
må se Ditt ansikte?

Upståndelsen til ewigt lif, eller ewig olycksalighet.

"**H**r Christus icke upstånden, så är wår
predikan fåsång, och eder tro få-
sång.

fång." 1 Cor. 15: 14. Låran om själens odödlighet och kroppens härliga uppståndelse är med hwarannan på det närmaste förbunden, och har ifrån de äldsta tider varit, både genom förnuftets swaga sken, och i synnerhet uppenbarelsens ljus erkänd, likväl med den betydliga skillnad, at man i det Gamla Förbundets tid trott kroppen upstå i samma tilstånd den förut i lifwet befunnit sig, men deremot i det Nya in-
 skränkt uppståndelsen til en finare och andelig eller förklarad kropp. Job äfwen som Propheterne ända til Messia tid gladdo sig i hoppet, at wid Messia härliga uppenbarelse upstå til detta lifwet, för at deltaga uti den stora Messianska lycksaligheten. Jesus uppstod och personligen til detta lifwet, men upfor snart til himmelen, för at där med en förklarad himmelsk kropp såsom de saligas Herre och Konung styra sitt oändliga rike, och wistas i de utvaldas gemenskap. Han antog den menckliga naturen, för at i allt wara oss lif, utom synden, och frälssa oss ifrån döden. Ebr. 2: 14. 16. Han förklarade sin kropp efter döden, för at äfwen i himmelen kunna wara oss lif. Han gaf äfwen förut tillkänna, at wi uti det tillkommande icke skole hafwa samma sinnliga och djuriska behof, såsom här i lifwet, Luc. 20: 34-36, hwaraf följer, at en stor skillnad skall wara i kroppens tilstånd.

När-

Närmare utvecklade icke den Gudomlige Jesus detta menniskjornas hopp, ty det måste i sin natur blifwa dunkelt, och den dåwärande werlden kunde ännu icke bära alla dessa stora sanningar. Men grunden war gifwen, uppå hwilken Jesu Apostlar och bekännare sedermera kunde stöda sin säkra öfvertygelse. En fullkomlig utsikt i det tillkommande är icke öf menniskjor här i lifwet nödig och nyttig.

Ufhandling.

- 1) De frommas upståndelse til lifwet.
- 2) De ogudaktigas upståndelse til fördömmelse.

Första Delen.

Sälla och förträffliga utsicht för en Christen uti lifwet och döden! Härliga uplösning af den wigtigaste läran, hwarom werlden länge famlade i mörker! O må en Christen försötma detta lifwets bitterhet genom ett så sannfärdigt hopp! Betraktom

1) des wisshet. Uttersta grunden dertil är at Jesus, vår Försonare och Domare, sjelf upstått och gådt förut til sin himmelska bestämmelse. Han som hade undfått all magt i himmelen och på jorden, lefwer och wistas i de utwaldas rike; wi skole ock lefwa

wa med Honom. Då wi uti döden afläggde denna grofwa lefamen, skole wt med förklarade sinnen se Honom såsom Han är; ty så försäkrar Han: Sannerliga — hwilken som hörer mitt tal och tror på Honom som mig sänt hafwer, han hafwer ewigherligt lif, och kommer icke i domen, utan är gängen ifrån döden til lifwet; sannerliga — Den tid skall komma och är nu alls redo, at de döde skola höra Guds Sons röst, och de henne höra, skola lefwa — Joh. 5: 24 = 29. Nu ser jag, huru min natur, som med detta kroppsliga band war bunden, genom Hans kraft förädlas och förbindes än starkare med ewigheten. Jag ser huru min swaga tilwärt i Christelig fullkomlighet steg för steg öfvergår til en oförgångelig, ty jag kan icke hastigt och utan dessa mina finaste själs werktyg ingå i Guds himmel, jag kan icke se Guds sköna skapelse utan de ädla sinnen och känslor jag här haft; jag är wis at upstå i härlighet. O huru jämt upstiger icke Guds stora skapelse i fullkomlighet! De liflösa kropparne äro åtskilde efter sin art; de oförnuftiga Djuren sucka under förgångelsen; Matken krålar i stoftet utan syn och hörsel, andre kreatur se, men höra icke; några hafwa dessa sinnen, men sakna en finare smak och känslor; otaliga kreatur hafwa lika sinnen med oss i det yttre, men den finare känslan

och

och förnuft hafwa de icke; menniskan är liksom förstlingen af Guds skapelse på jorden; hon måste det och wara efter döden; men i jämförelse med Guds änglar, huru mycket brister icke henne! De sinnliga verktyg hon har, kunna dock såsom sådeskornt utvecklas — ty kött och blod kan ej ärfwa Guds rike.

2) Häraf ledas vi til betraktelse öfver naturen af den kropp, eller de sinnen, hwar med vi skole upstå. Paulus beskriwer öf detta 1 Cor. 15: 35-49. Här i dödligheten hafwe wi omfört en af kött och blod sammansatt kropp — där i ewigheten skole wi få en himmelsk kropp, som likwäl til sina grundämnen är den samme wi förut haft; här har vår jordiska hydda varit förgånglig, och mångfaldiga omsiften underkastad, ty inhom några år förwandla sig de grofwa delarne af vår kropp, förmedelst den timmliga näringen; så märkeligen, at wi kunne sägas wara aldeles förnyade — där skall kroppen ej mera behöfwa timmligt underhåll; här hafwe wi haft wisa utvärtes sinnen, såsom medel-verktyg för själens föreställningar och känslor — där skole wi til äfventyrs erhålla långt flera och himmelska sinnen, utvecklade af vår egen kroppsliga warelse; här i wansfligheten hafwa sorger, sjukdomar, bräcklighet och olyckor skakat vår själs en gång döende hydda — där skall

wara ett oförgångligt behag, styrka och förnöjelse. Alla jordiska förbindelser och lefnadsstånd, olikheten i åldrar, kön och lycka skola i det tilkommande uphöra, men wår själ skall likwäl icke sakna medvetenheten af det framfarna, förtjusningen af det sköna, känslan af umgångets behag, och med ett ord de ädlaste sinnes förnöjelser. Betänkom också, at de sinnliga retelserne jäinte behöwen uphöra, at frestelserne inhom och utom oss tystna, at ordningen i sinnesrörelserne, hwilka genom Guds nåd blifwit kufwade, nu för alltid förswinner — huru hårligt upfyllles icke då wårt brinnande begär: ho skall lösa mig ifrån denna dödeliga kropp. Det som i förgångligheten sås, upstår oss förgångeligt.

3) Men när skall denna stora förwandling, detta wårt nya lif begynna? Hwilket dunkelt moln har den Ewige för wåra ögon utbredt! Huru wis är icke Han, som leder oss efter sitt råd och uptäger oss på ändalyktone med åra! Ja, om du ock såsom ett frö skulle en tid ligga i jordens sköte, så skall du upstå. Men hwarföre twisla på Hans ord, som sade: tiden är allaredo — och i dag skall du wåra med mig i paradiset? Han är upståndelsen och lifwet, d. å. uphofwet til den sälla upståndelsen, den som tror skall lefwå, om än han död blifwer; Joh. 11: 25. Jag är wis, at hwarfen

fen dödd eller lif — skall skilja mig — Rom. 8: 38. Säden i jorden förmultnar icke, utan utvecklas småningom och lefwer. — Är icke lifwet mer än maten, menniskjan mera än en planta? Hon dörr, men uppstår genom Hans kraft som allt förmår. Phil. 3: 20. 21.

Andra Delen.

Men hurudan är då de ogudaktigas uppståndelse? Skola de för ewigt i dwalan insomna? Nej, de uppstå til domen, til en ewig blygd och förskräckelse; Joh. 5: 29. ty Gud är rättwis, trofast och sannfärdig. De rättfärdige skola lysa som stjernor i alla ewighet; men de orättfärdige bortkastas ifrån Guds ansikte. Rys, hisna, skålf och bås-wä; du gudlöse och brottslige, ty dina gärningar följa dig efter i döden; ditt samwettes qwal, dina lätt sinniga begär, dina orordentliga lustar och otända sinnesrörelser följa dig. Hvad menniskjan får skall hon uppkåra. Huru skall döden kunna til intet göra lasternas olyckliga utsäde, som grodde i tiden och mogna efter döden? Rysliga uptråde i en annan werld, som til fördömmelse och straff beståmde! Den där icke tror, han är redo dömd.

En Christens sälla utsikter i ewigheten.

När wi upmärksamt betrakte all den här-
liga ordning, allt det behag och mångfaldi-
ga nytta, som uti Guds widsträckt skapel-
se finnes, samt genom Hans Allsmågtiga
styrelse underhålles, til så många warelser
och kreaturs lycksalighet; här wi sedan lif-
som nedstige til vår egen känsla, för at
undersöka orsaken, hwarföre wi här i dö-
ligheten lefwe, röras och hafwe undfått vår
warelse, samt tillika öfwerwåge, huru kortt
och förgångligt detta lifwet är, huru tåta
omskiften af glädje och sorg, hopp och fruk-
tan, lycka och olycka, fullkomligheter och
brister här i wanfligheten oss möta; Så
upfyller vår själ af beundran, wördnad,
bestörtning och ett ouphörligt begär til en
ostörd njutning af lif och sällhet. Wi be-
undre Guds storhet och oändliga Majestät,
wi häpne för Hans wisshet och outgrundeli-
ga Försyn, wi glädas öfwer Hans godhet,
och kunne ej annat, än rickta vår syn til
en förestående tid, där icke mera ljus och
mörker skola omwärla, utan en ouphörlig
dag för vårt lif och werksamhet skall be-
gynna. Vår forrta wistelse här på jorden,
bör dock icke hafwa warit utan nytta, eller
utan erfarenhet uti njutningen, så wäl af
det

det goda, som det onda. Wi måste hafwa, såsom bepröfwade och ståndaktige Christne, kunnat samla oss ett rikt utsäde för at mogna i en annan werld — kunskaper för at där fortsättas — heliga begär för at där fullkomnas; wi måste hafwa hunnit til en liflig erfarenhet af det sinnliga nöjets flyktighet, des tomhet och bedräglighet. Samlom då, efter wi wandre til ewigheten, allt hwad wi af Guds egen dyrbara uppenbarelse inhämtat; allt hwad wi på jorden erfarit, känt och högaktat, för at blifwa oss en grundbild til ewigheten, ehuru ofullkomlig den också blifwa må. Tröstom och glädjom oss, redan här i förgångelsen, af en försmak til det tillkommande lifwets fröjd; ty om wi redan här i lifwet hugswalat oss med Guds godhets omätliga rikedomar, och kunnat med skäl säga: Här bor wiserligen Herren, här är också godt at wara; huru mycket mera saligt skall icke inträdet i Guds himmel wara! Hafwe wi här knutit en ouplöslig wänskap med den Odödelige, som uppenbarade sig i werlden och återgeck til sitt himmelska rike, huru mycket mera saligt skall ej umgånget med honom wara; hafwe wi här smakat den rena menniskjo-kärlekens frukter, skulle wi ej där i de helige andarnes sällskap återsmaka det? Lifwet är en början och förberedelse, en ingång och erfarenhets-skola til ewigheten. Wi dömmen af det wi

wi wete, och det wi wete, är mera hwad saligheten icke är, än hwad hon är. Men hwad intet öga sett, intet öra hört och i ingen menniskjas hjerta upstigit är, det har Gud beredt dem, som honom älska. 1 Cor. 2: 9.

Abhandling.

Småttliga, öfwersinnliga fröjder, ofsedda saligheter, himmelska wälluster! hwem skulle eder beskrifwa? Hwad är wår ringa erfarenhet, hwad är wår tanke eller inbillningskraft, at kunna framställa oss det ewiga lifwets sällhet? Men wi se til en del, och wår känsla kan oss icke bedraga; se wi på ett wändligt afstånd, så är det dock det rätta målet wi se. Guds löften äro ofswikliga, och Hans nåd öfvergår allt wårt förstånd. Gaf den oförlifnelige Herren sine lärjungar en lifw försmak af ewighetens fröjd, då Han förklarade sig för dem i sällskap med Moses och Elias, så är en Christens utsicht i det tilkommande ingalunda i det wäsentliga falsk. Men skole wi stadna wid de sinnliga bilder och målningar, som woro gifne blott för wårt barndomstilstånd? skole wi genom inbillningen ännu föröka dem, eller fast mera inse deras systemål, at underhålla tanken med högre utsichter? Jesus lämpade sig efter sina lärjungars swaga-

gare begrepp, då Han föreställte dem den fromme Lazarus i Abrahams sköte, då Han afmålade för dem de tålf throner, på hwilka de skulle dömma Israels slägter, afmålade paradiset's härliga frukter, och de fromme Patriarchernas hemvist; men under allt detta wille Han leda sinnet til en mera werklig njutning i hoppet. Hans lärjungar föreställte äfwen, i lika sinnlig målning, lifsens owanfliga träd, (Upp. B. 2: 7.) deltagandet med Jesu uti en säll regering, (1 Cor. 6: 2. 2 Tim. 2: 12.) lambsens bröllop och det nya Jerusalems härlighet. Ebr. 13: 14. Uppenb. 3: 12. Men de stadnade dock icke wid det toma skalet, utan bemödade sig at framtränga til sjelfwa kärnan, så långt ett ändligt wäsende kunde göra det. Fördjupom oss alltså icke i dessa sinnliga känslor, ehuru och oskyldige de kunna vara för detta barndomstilstånd; rådfrågom närmare de höga föreställningar, vår Saliggörare, jämte Hans Apostlar, oss gifwit om ewighetens stora lycksalighet. Hwilka härliga utsikter wisa sig icke för oss på detta omätliga afstånd, hwari wi befinne oss!

1) En fullkomlig befrielse ifrån allt det både kroppsliga och andeliga onda, som här i lifwet stört vårt sinneslugn. Jag skall då icke mera, wid mitt inträde i en owanflig werld, och utrustad med dessa högre sinn-

sinnliga verktyg, som en förklarad himmelsk
 Kropp åger, känna någon skakning eller
 smärta af bräcklighet, sjukdomar, plågor,
 tårande bekymmer för lifwets behof och un-
 derhåll, ej känna de wedermödor, olyckor,
 motgångar, afwund och förföljelser, som
 här i lifwet stiftewis varit mine följeslaga-
 re; jag skall ej känna, icke oroas af sor-
 ger, af fruktan, af häftiga sinnesrörelser,
 som nu så ofta störa mitt samwetes frid;
 fördomar, willor och öfwerilningar skola fly
 ifrån mitt tillkommande tillstånd; wanmagt
 och swaghets ej mera kännas, retelserne til
 synden uphöra, tillika med dessa djuriska be-
 hofwen, och alla min själs brister, jämte
 des ofullkomliga drifter, skola utplånas;
 Samma ståndaktighet hwarmed en sann
 Christen här i lifwet segrat öfwer lidanden,
 frestelser och de werlösiga tingen, samma
 frimodighet, hwarmed han möter sin sista fi-
 ende, döden, skall han ock bewisa då han
 wandrar til de lefwandes land, icke bedröf-
 wad och nedslagen af sorger, icke förfärad
 af tyranners hot och bröders hämdlystnad;
 nej, fromma Guds barn, du har segrat öf-
 wer allt, du har behållit tron, och Gud för-
 lofar dig af all ond gärning. Se ut åt
 dessa ljusa himmelska trakter; — där swäf-
 wa inga rysliga moln, inga stormar hota
 dig, intet mörker omringar och förfärad dig;
 allt ädeligt ondt har förswunnit, din
 bräck-

bräcklighet nedtrycker dig ej mera til jorden, din fattigdom tårer icke ditt lif, inga suckar och tårar röja sig mera i ditt bröst och ditt öga; och om du här varit med många brister behåftad, där skall du ej mer känna dem; dina swaga krafter, dina ofullkomliga gåfvor, din wannagt, allt skall förbytas.

2) Betraktom då widare vår sanna tillwärt i det goda, eller vår själs ouphörliga fullkomnande i sanningens kunskap och rättfärdighet. O hwilket omäteligt fält för din forskande själ, uplyste sanningens wän! Dina kunskaper om Gud, werlden, naturen och dig sjelf, dem du här begynt samla, skola då icke til intet göras; du har wäl nog ofullkomligt här i tiden bemödat dig, at hinna til de yttersta grunderne för sannt och rätt, du har i de menfsliga wetenskaperne sökt framtränga til någon slags tilfredsställande wisshet, men det måsta, som kunnat underhålla din upmärksamhet, har varit ytan och de werldsliga kropparnas utwärtas förhållande, ty til deras inre wäsendes kannedom saknar du tilräckliga medel. Huru ringa är icke allt det du känner, emot det oändliga, du ej känna kan; huru swaga och stridiga dina omdömen, huru inifrånkt din syn i det hela och dess delar, huru ofullständiga dina kunskaper; och med allt detta huru innefattas ej din lärdom mera i
ord

ord och bilder, än verkliga insickter! 1 Cor. 13: 2 = 12. Gläd dig öfwer det du hunnit till en del känna, men wet ock, at det endast är ewigheten, där dit förstånd skall rätteligen utvecklas och dina begrepp fullkomnas; wet, at du i döden skall med förnöjelse lämna skalet, för at där i sanningens rike komma till kärnan. Sjelfwa kunskapen om Gud och saligheten är, oaktadt uppenbarelsens biträde, likwål så bristfällig; den är wiß, men inskränkt och lämpad efter denna wår bestämmeelse. En gång skola dock Guds stora fullkomligheter, Hans försyns outränsakeliga wägar, den sköna skapelsen, nådens himmelska werk, och de hemlighetsfulla lärorne småningom upflarna. Gläd om öf öfwer denna i ewigheten ouphörligt stigande tilwärt i Guds och Jesu kändedom. Skulle icke den swage och enfaldige äfwen då genombryta fördomarnas mörka moln, och wandra i sanningens dag? Skola de fordom okunnige och wilsefarande slägter icke där blifwa ledsagade til renare begrepp? De äro wåra likar, all skillnad emellan åldrar, folkslag och stånd har då uphört, och ingen företrädesrätt skall i himmelen wara, om icke blott den, at efter själs olika förnögenheter gradwis uphinna til ett och samma mål. Sälla och ljusa utsickter för wårt slagte! Inbillning och högmod skall ej tilstånga wägen för de enfaldige

ge til ljusets klara ursprung. Wi skole tilwåra och inbördes bidraga til de himmelska kunskapernas fortfarande tilwårt; men icke blott dessa kunskaper, som pryda ett upflarnadt förstånd — nej, hjertats stora förädling i en sann rättfärdighet, helighet och Gudsfruktan, skall stiga til fullkomlighet, och detta yppersta wårde för wår själ, dessa heliga känslor, dessa renade begär, ståndaktiga böjelser för det goda, och segrande dygder, denna tron som werkar genom kärleken, skall i det tilkommande ewigt näras. Förswunne och alla andeliga gäfwor, så skall tron, hoppet och kärleken främst för alla finnas tilwåra. Gudomliga ersättning för alla de offer af mödor, wi uti tiden gjort! Säll är din utsicht, Gudålfskande själ, uti rättfärdighetens boning. Tron war det, hwarmed du segrade öfwer werlden, i den stridande församlingen; tron är det, som uphöjer dig til ånglarnas life. Uppgör dig en bild af all ändelig fullkomlighet, sådan du såg den i din Förlofwares heliga wandel; Hans ödmjukhet, saktmod, himmelska sinne och ståndaktighet — — Hans kärlek ware ditt ewiga mönster i all uptänkelig rättsinighet. Högre kunna icke de renaste andar upstiga, än Han, som war Guds härlighets sken — — Måtta derföre ditt brinnande begär, med hoppet at Honom i tid och ewighet lifna.

3) Ut närmare komma under den Ewige Skaparens och nådige Andans omedelbara styrelse, inlyttelse och åsyn, at komma til närmare förbindelse med Honom, som intet ändligt öga se kan — at genom Jesum, vår Broder och Medlare, som war i Fadrens sköte och förklarade Honom för werlden (Joh. 1: 18. Ebr. 1: 2.) komma til ett saligt åtnjutande af Guds oändliga kärlek; ja, at med förtjusning möta och wistas med denne Gudomlige Förlofaren, med hwilken wi förut haft en helig umgängelse i bön och åkallan, är det icke en sällhet, som öfvergår allt vårt förstånd? Hansföres icke ditt hjerta af de ljufwaste känslor, så ofta du i lifwet tänker på denne din och ditt slægtes Frälsare; påminner du dig icke Hans bön til sin Fader: Jag will at där jag är, skola ock de wara med mig, som du mig gifwit hafwer, at de skola se min härlighet — . Joh. 17: 24. — Skulle icke Hans ord gå uti fullbordan, i anseende til alla Hans trogna bekännare? ty så sade Han: jag beder icke allenast för dese mine lärjungar, utan ock för dem, som genom deras ord skola tro på mig. O! huru många lycksaliga andar hafwa icke redan skådat Hans ansichte i himmelen, huru många oräkneliga skarar af tilbedjare har Han icke samlat omkring sig, dem Han måttar med wällusten af Sitt förtroliga umgänge! Gifwes

wæs det någon ädel, likstämninghet i tänke-
 sätt och sinnelag, gifwæs det en ren wän-
 skap ibland andar; samt ett fast förtroende
 bland wänner; så kan i sanning ingen he-
 ligare och saligare umgängelse uptänkas än
 den, som är emellan Jesus och Hans förlo-
 ste, trogne barn. Wördnad, tro och kärlek
 är det sinnelag, som uphöjer oss til wärdig-
 heten af Hans osynliga gemenskap här i lif-
 wet. När wi en gång afklåde oss denna
 sinnliga naturen, då först kunne wi nalkas
 Hans personliga och synliga Majestät; då
 utan fruktan, utan blygsel och förskräckelse,
 utan förwirring möta Honom; då glädjas
 med outhärlig och oafbruten glädje i Hans
 umgänge. Det är först i detta saliga lif-
 wet wi komme til en högre likhet med Ho-
 nom, och dock blifwer Han i ewighet högre;
 än at wi, med alla våra önsningar, kunne
 Honom efterfölja i den fullkomligaste helig-
 het och rättfärdighet. Men såsom ett barn
 glädes uti sin älskade faders sällskap, så-
 som en wän deltagar uti sin wälgörares
 förtroliga gemenskap, så kunna ock de trog-
 ne, oackadt sitt långa afstånd ifrån den
 dyrkansvärde Wälgöraren, sira med Ho-
 nom en såll umgängelse. Han blyges ju ic-
 ke at kalla Sig wår broder, emedan Han
 deltog i wår natur; skulle då icke den ewi-
 ga förbindelsen med Honom wara den hög-
 sta sällhet, wi kunne förutse och wänta? Ja,
 så

saliga ögnablick, då wi skole se Honom så som Han är!

4) Inför Jesu thron glädja sig oräkneliga hårar af de utvaldaste helgon. Många utan twiswel finnas ibland dem, med hwilka wi redan i detta lifwet plågat en förtrolig wänskap. Wänskapens och förtroendets band knytes då för ewigt med dese wåre fordne wäladrare, wänner, anförwandter, barn, hwilka alla hunnit för oss til odödlighetens mål. Saliga umgängelse! wår lifstämighet med dem, i tro och oskuld, tillåter oss icke at twisla, det wi skole dem träffa och omfamna. Men nya heliga bekantskaper med Guds utwalde barn, skola föröka wår salighet. Hwem kan beskriwa det som oss förestår. Känslor och ord brista oss, men hoppet skall så wist upfyllas, som Gud är allas Gud och Jesus allas Domare och wån.

5) Betänk, fromme Christen, ännu at all den salighet du här i tiden begynt at njuta, uti känslan af ditt samwetes frid, känslan af Guds barmhertighet wid dina synders förlåtelse, deltagandet i Försonarens ömhet och nåd för dig, denna och all annan salighet skall i Guds rike fullkomnas. Dit hinna icke smärtorne öfwer de synder du ångrat, dit tränger ej förebräelsen. Hwilken är som will åflaga den Gud sjelf förswarat har? Ja friden, friden inom dig
och

och med Gud, skall kröna de saliga wärf, hwarmed du dig syfelfätter.

6) Sjelfwa orten är dig obekant, men Guds himmelska boningar äro widsträckt, alla äro de förnöjelsens. Dutsägeliga fröjder, hemwist, härlighet, sällheter, hwem kan afmåla eder? Hwad intet öga sett — — har Gud beredt dem, som Honom älska.

Fasan af de tillkommande straffen.

” Genom din obotsfärdighet samlar du dig wrede på wredens dag.” Rom. 2: 5. Om ingen tid och ort til wedergällning för den hårdnackade ondskan finnes, så är hela detta lifwet en ouplöslig gåta, odödligheten ett tomt namn, och sjelfwa himmelens sällhet owis. Då skulle all skillnad emellan fromhet och gudlöshet uphöra, och denna sednare trotsa tid och ewighet. Men wi se dock redan här i lifwet, huru menniskjors öden förhålla sig olika til deras wandel. Det är sant, at de borgeliga straffen endast följa på yttre och gröfre förbrytelser; sam-

we

vetets qwal och förebräelser äro hemliga och kunna qwäfwas; timmliga plågor och sjukdomar, såsom lastens följelagare, synas icke alltid hemsöka den lastbare; rikedomar, ära och magt kunna ofta stå den förhårdade syndaren tilhanda och insöfwa honom i ännu större säkerhet; Allt hwad heligt är kan qäckas, religion och dygd förtrampas, mensklighetens rätt fränkas; och högmodet stiga ända til den orimliga höjd, at man twiflar om en Gud och Domare finnes. Likwäl är den gudlöse redan här i tiden straffad — — Alla timmliga straff wore dock alltför otillräckliga för den spottike Guds försmådaden, för otron och lättfinnigheten. Det också wara, at såsom dygden här sin egen belöning med sig, lasten äfwen skulle medföra sin plågo-ande. — Men erfarenheten wisar, at lasten, då den kommit til sin höjd, sällan låter sig afsträckas af den inre domarens hotelser. Nödwändigt måste således en tid förestå, då människors gärningar, jämte deras följder, blifwa uppenbare. Belöningen wäntar den rättfärdige, och hämdens dag den obotsfärdige. Efter en lång tid utbryter den wäldsammas strömmen med så mycket håstigare fart. Afgrunden öpnar sitt gap och föröder:

Ufhandling.

Sedan nådens och bättringens tid til ända lüpit, förestår domen och den ofälla ewigheten. Domarens sista utsago: "går bortt ifrån mig — jag kände eder alldrig" bör wara nog, at försäkra de brottslige om wissheten och werkligheten af den tilkommande wedergällningen; ty huru skola de undsty sin wälförtjenta lön, då de icke iakttagit sin salighet? Ebr. 2: 3. Jesu hotelser äro sannfärdiga, och grunda sig uppå Guds stora fullkomligheter, dem Hatt sjelf i så utomordentelig höjd innehade. Jcke dömmet Fadren, utan Han hafwer gifwit Sonen all magt at dömma. Joh. 5: 22. Betrakta den ewiga rättfärdigheten! Gud kan ju ej annat än gifwa hwarjom och enom efter sina gärningar; betrakta Guds godhet, huru kan Han lemna sina ståndaktiga bekännare utan den härliga lönen? men wore det wäl godhet, om Han med likgiltighet ansåg sin nåds föraktare, och ej straffade dem efter förtjenst? Den ewiga kärleken måste stå tillsammans med rättwisah, äfwen då när Han blöder af ömhet. Finnes wäl ibland menniskjor någon, som twiflar på Lagstiftarens kärleksfulla affikter, midt under den stund, då Han låter straffet öfwergå lagbrytaren? Förlorad är wäl den brottslige för sig sjelf, men tusende äl-

ska och högackta lagen. Svärdet war ej
 förgåfves lagdt i öfwerhetens hand, utan
 til skräck och til straff för den som illa gör;
 Samma swärd är dock den förtrycktes, den
 fredliges och dygdiges wärn. Erfarenheten
 hänwisar oss alltså til at erkänna wissheten
 af Guds straffdomar. Granske wi ännu
 naturen af menniskjans själ och hennes gär-
 ningar, huru tydligt wisar sig icke samwe-
 tet, såsom brottets oneflige följeflagare i
 det tilkommande. Tyrannen och mördaren
 undflyr förgåfves sin dom, ty de oskyldi-
 gas blod ropar til Gud om hämd. Ri-
 dingswerkaren skall åtminstone icke i döden
 funna nedtysta det onda samwetets rop;
 Religions bespottaren finner sin egen små-
 delse, och de förgiftiga skrifter och tal han
 utspirdt, för sig til ett straff; den giriges
 qual förmildras ej; den otucktiges djuriska
 lustar följa honom; afwindens tand förtä-
 res ej, utan förtärer sig sjelf, och den hård-
 nackade ondskan, ehö den är, straffas af
 den grymma medwetenheten. Huru mycket
 större näpft förtjenar icke den, som Guds Son
 förtrampar och Testamentets blod för ringa
 acktar och smådar nådens anda. Ebr. 10 :
 28. Dunderwifeligt är straffet.

Des sasa och ryslighet kan icke beskrif-
 was. Nyttjom likwål det Gudomliga or-
 dets gifna anledning, ehuru det också är
 wist, at de ewiga straffen föreställas under
 skräck-

fräckfulla bilder och målningar. Men kan väl någon målning vara för stark, at uttrycka de fördömdas qual? Gifwes från pinorummet någon frälsning eller lindring? Rys, hisna, skålf och därtå för hotelsen om detta ewiga fängelses mörker, där gråt och tåndagnislan skall höras — denna brinnande sjö, hwars rök och lågor upstiga i alla ewighet — denna afgrund som djefarne och hans ånglar beredd är — detta ewiga qual, där döden wore en skänk. We, rysliga öden för dem som ifrån Gud förkastade warda. Olyckligt och grusligt är tilståndet för dem, som af den borgeliga lagen straffas — mycket mera olyckligt och hisseligt, at falla i den rättfärdige och odödelige Guds händer. Ebr. 10: 31. Straff utan nåd skall öfwergå Hans nåds föraktare. Dessa straff blifwa både naturliga, och wiktoriga. De förra kunnas ju icke i ansende til brottens egen natur undwiskas; och huru grymma äro icke de kropps och själs plågor, det samwets ågg, den blygd och wånära, den sinnes förwirring och förtwiflan, saknaden af frid och glädje, saknaden af Guds kärlek — och denna ewigt fruktande saknad, huru upfyller den icke redan ensam måttet af fördömmelsens qual? — Förhårdade syndare göra ännu widare, genom sin fortfarande brottslighet och förwiljelse, det tilkommande straffet för sig kån-

bart. Där i ewighet skola de med försträ-
 kelse se, i hwem de stungit hafwa; ängest
 och fasor skola omringa dem i alla olycks-
 liga andars sällskap, plågs-andar euphörli-
 gen dem förfölja — och sjelfwa den ort dit
 de wandra, huru tyslig måste den icke wa-
 ra! Ut neka de wilkorliga straffen, efter
 de icke ännu kunna inses, wore den yttersta
 dårskap. Gud är rättfärdig, Hans straf-
 fande magt är oändlig och eftertryckelig.
 Han brinner icke af hämd, men Hans be-
 lighet kan ej tåla, at det framhårdande brot-
 tet blifwer ostraffadt. Derföre förwiser Han
 det til den bestämde orten. Frågan icke
 hwat denna orten är — utan bemädom of,
 at i Christelig bättring, tro och Gudaktig-
 hets utöfning den samma indwita.

Mättes och graderne af de tilkomman-
 de straffen måste wara olika, efter brottens
 natur. Det naturliga förnustet säger of
 detta, och Gud har låsawat wedergålla hwat
 och en efter hans gärningar, och i förhål-
 lande til de honom förlåta gåfwer eller
 tilfällen, dem han misbrukat, antingen til
 en skändelig lätt sinnighet eller otro, förakt
 och kärlekslöshet. Swad menniskan får,
 det skall hon ock upståra. Sonen skall icke
 bära fadrens misgärning — Esch. 18:
 20. Den mycket gifwet är, af den skall ock
 mycket utkraft warda. Den som många o-
 lyckliga förföljt, förfört, och mishandlat
 skall

skall då icke kunna undwika den strängaste nåpft; den som säger til sin broder — Du dåre, han är skyldig til helfwetes eld. Math. 5: 22. Och såsom all synd i sig sjelf medförer sitt straff, så skall det uppsåtliga brottet mot Gud och Hans anda, den spotfka försmädelsen ådraga syndaren det swåraste straff.

Herre vår Gud, rättwis och nådig! hury är Du icke en stark hämnare — — men gör barmhertighet emot mång tusende, som Dig frukta — — 2 Mos. 20: 5. 6. Obegripliga äro Dina domar och outränsfakeliga Dina wägar — — Rom. 11: 33.

Om wi någonsin skole kunna göra oss sluteligen ett begrepp om ändamålen af Guds straffande rättfärdighet, ett ämne, som wisserligen i det hela öfvergår all vår fattning, så böre wi betrakta denna Guds stora fullkomlighet uti sin förbindelse med alla de öfriga Hans egenskaper. Nåd utan rättwisa är ingen nåd, rättwisa utan kärlek är ingen rättwisa. Omätlig är Hans wisshet uti nådens och rättfärdighetens utöfning. Tilbedjanswärd är Han uti denna sin wisshet; Ewig skall Hans ära och tilbedjan wara. Wi högackte den Raagstiftaren ibland våra lifar, som icke af feghet och en otidig warfunsambet, efterqiswer ett straff, som samhällets wäl och säkerhet kräfwer, men wi älske honom och då han i wis-
sa

sa fall, efter brottens mindre straffbarhet, bewisar sig skonsam och kärleksfull. Guds storhet och wisshet öfvergår allt ändeligt förstånd. Hans domar äro ofelbara. Beträktom, så långt wi kunne inse, deras wisas ändamål.

1) Adagalägger icke den rättfärdige Guden genom sina straffdomar, at Han är God för alla dem, som Hans namn frukta, och icke likgiltig om deras tillkommande öde? Basten kan icke erhålla dygdens belöning, dygden kan icke upmuntras och stadfastas utan den säkra öfvertyæelse, at lasten skall blifwa straffad. Ålskar icke ett barn sin fader, under det han tillika fruktar at förtörna honom, ty han wet at olydnad öwägeligen skall ådraga honom hans faders misshag och bestraffning? Böre wi då twisla, att Gud är god då Han straffar? De fromme hafwa wäl icke någon glädje deri, at se den ogudaktige straffad, men de skola det icke se, och om än mianet af dessa fruktanswärda öden skulle framtränga til de lycksaliga andarnas hemwist, o, huru brinnande skall ej deras wördnad för den Öändlige, huru helig deras fruktan för Hans misshag wara! Och huru många otaliga härar af himmelens inwånare behöfwa icke beständigt tilwåra i det goda, warnas ifrån fallet, och stadgas i rättfärdighet? Alla hafwa icke inträdt i ewigheten med lika sinnes gåf-

Gåfwor, alle äro icke lika bepröfwade, och
 ehuru de icke uti sällhetens land, där så o-
 räkneliga sällheter njutas, kunna någonsin
 frestas til affall, så är dock denna ewiga
 ståndaktighet en följd af Guds rättfärdig-
 het, hwars heliga äminnelse de aldrig skola
 förlora. Hafwa de dock behållit qwar min-
 net af den försoning, som deras Medlare
 och Wan stiftade i lifwet, huru skall då ic-
 ke det straff, som öfvergår försoningens
 föraktare, upwäcka och underhålla en ewig
 affsky til synd och otro? Men de wandra
 ej mera bland faror och frestelser, de hafwa
 segrat, och wandra i åsynen af den Ewige,
 hwars härliga glans framstrålar i Medla-
 rens person. Han är det, som dem stadfä-
 ster, Hans wilja är deras lag, Hans wän-
 skap deras belöning. Kunna de framträn-
 ga til någen, ehuru swag, kannedom af
 den Gudomliga wisshetens stora affikter, hu-
 ru skall icke deras sällhet fördubblas? In-
 gen af alla Guds skapade warelser har wa-
 rit eller kan vara Hans rådgifware, men
 alla skola Honom tilbedja. O, I salige
 andar som Honom tilbedjen, kunnen I se
 det som intet dödligt öga ser, och fatta det
 som intet ändligt förstånd fatta kan, så
 prisen Honom, hwars nåd och rättfärdig-
 het warar i ewighet !

2) De borgeliga straffen äfysta ej alle-
 nast säkerhet och frid, utan ock förbättring,

så

så wida den möjiligen ske kan; hafwa de
 Guds straffdomar samma ändamål? De
 timmliga straffen hafwa det wiserligen, ty
 Gud bestämde detta lifwet til en förberedelse
 och til ett pröfnings tilstånd. Gudarnas
 förfästelse war en anledning til hedningar-
 nas uprättelse; men "hafwer då Gud bort-
 kastat sitt folk" — hafwa de fördensfull
 stött sig, at de skulle falla? bortt det, men
 af deras fall hände hedningarne salighet,
 på det at Han dermed skulle upwäcka dem
 til nit; — är nu deras bortkastelse werl-
 dens försoning, hwad blifwer då deras up-
 tagelse annat, än lif från de döda? —
 Rom. 11: 1. 11. 15. — Men äge wi rätt-
 tighet at dömma öfwer det tilkommande,
 wi inkränkte, ofullkomliga, swaga wareser,
 som behöfwe med all fruktan och bäsowan
 skaffa, at wi salige warda? Låt wara, at
 straffen afsnätas af en rättwis Gud, efter
 upsåt, förtienst och de högre själsgåfwornas
 samt frihetens misbruk; låt wara, at i
 grund deraf någon mildring kan blifwa mö-
 jelig, och at den oändliga Barmhertigheten
 kunde finna utwägar til eftergifwande af
 den strängeste rätt; men aldrig skall den
 framhårdande synden winna någon försko-
 ning eller lindring, aldrig skall man af en
 ringa möjeliaget uti en eller annan utsikt,
 drista uppstiga til någon wisshet, eller ens
 san-

fannelikhet i det hela. Och dock blifwer den rättfärdige Guden i ewighet sjelfwa Kärleken. Swem wille nog lätt sinnigt blottställa sig för den långa ewighetens dag, blottställa sig för de oändliga qwalen? Olyckliga warelse, som insöfwer ditt hjerta uti den tanken, at ännu en tid förestår til förbättring, sedan domsens dag ingått, — o, huru irrar du i lifwet horrt från den wägen, som förer til salighet! Du irrar och störtar i lastens ofälla brådjun, och wäntar dock at uti denna wilda förtwiflan, med dessa ohyggliga sinnelag kunna återkomma til lifwets wäg. Nej, du har bedragit dig — deras matk skall aldrig förtåras, deras eld aldrig utslöckna. Ett oändligt swalg är befastadt emellan himmelen och afgrunden, de sällas och de fördömdas hemmist. Försträckeligt är det at falla i den lefwande Gudens, den rättfärdige Domarens händer. Men Gud! huru härligt är Ditt namn i hela werlden. Outransfärlige äro Dina domar — och Sjelf är Du Kärleken. Låf och ärg wawe Dig ifrån ewighet til ewighet!

Predikan på Långfredagen.

(Jämf. Utkast. Del. 2: sid. 24.)

Förberedelse.

Sållan har man wunnit något önskad och stadigvarande lugn i werlden, utan at förut blottställa sig för de största motstånd och beswärligheter, utan at lida bittra förebräelser, smärtor, ja äfwen förluster af det käraste man ägt. Skulle wäl då Christne kunna hoppas at uti ett ostördt sinneslugn få njuta frukterne af den saliggörande läran, frukterne af Jesu död och försoning, utan at lida de swåraste anfall af ottron, hwars lömska eller uppenbara affikt i alla tider varit at förringa den store Förlofarens ära. Af alla ottrons och lättsinighetens emot Jesu försonande död nyttjade infast, är dock intet sällsamare, intet djerfware, farligare och hårdare, än det som hämtas af ett dåraktigt föregifwande, at denna lära skulle icke allenast förringa dygdens wärde och styrka, utan ock lemna lasten de friaste tömmar. Har Christus dödt för menniskjornas synder (säger man), så äro syndare, under hwad brottslighet som hålft, befriade från allt ansvar och straff; hafwa deras straff blifwit genom

Genom betalde, så äga de en fullkomlig
 frisägelse och förlåtelse; äro alla Guds för-
 dringar hos ett brottligt släkte tilfyllest
 gjorde, och en enda persons död tilräcklig
 lösen för alla, så är det all skillnad emel-
 lan dyaden och lasten uphäfwen; dygden
 har ej mera sitt sanna värde och upmun-
 tran, men alle hafwa tilstånd at utöfwa la-
 sten, emedan den en gång blifwit straffad
 eller betald. Denna brottliga slutkonst fö-
 fer sig äfwen i många människors lättfin-
 nighet ett slags skygd. Wi wilje icke för-
 dölja, hwad erfarenheten olyckligtwis besän-
 nar, at de gifwas, som misbruka Guds
 nåd til sjelfswäld, och insöfwa sitt hjerta
 med falska begrepp om denna Guds nåd,
 som i Jesu Christi död blifwit uppenbarad;
 de gifwas, som under all sin säkerhet i syn-
 den, likwäl fly til det uppenbarade ordet,
 för at derifrån hämta stöd för sin fördoms-
 fulla wanart; de mistyda och wränga män-
 ga talesätt och löften, som finnas i Apost-
 larnes skrifter om Guds nådiga förhållande
 mot syndare; när det säges: (Rom. 5:
 20.) där synden öfwerflödar, är nåden än
 mera öfwerflödande, tänker den lättfinnige,
 at ju mera man syndar, desto större nåd
 skall man winna. När Apostolen Johannes
 (1 Bref. 2: 1.) säger: om någon syndar,
 då hafwe wi en försvarare när Fadren —
 Jesum Christum — som rättfärdig är, så
 tror

tror den säkre, at där sinna försvar för ut-
 öfningen af sitt upsätliga brott. Men hu-
 ru förwillar sig icke det förwända hjertat,
 både hos den otrogne eller Religions-bespot-
 taren, och den lättirrdige syndaren! I sin
 blindhet se de icke klarheten af Jesu härli-
 ga Evangelium; Täckelset hänger för deras
 ögon. Af brottsligt öfwerdåd wilja de öf-
 werändakasta alla de enklaste grunder af
 sannt och rätt, af dygd och last, för at så
 mycket säkrare kunna småda Jesum, och syn-
 da. Wi tale icke om de enfaldige och swa-
 ge, hwilke någon gång kunna fela af oför-
 stånd; wi tale om de upsätligt otrogne,
 som anfälla Jesu försonings lära, i den
 djerfwa förefats, at förminska desß wärde
 hos sine bekännare. Wi tale om dem, som
 misbruka Guds nåd til lätt sinnighet. Up-
 lösom då deras sjelfgjorda infast, hämtade
 från sjelfwa sanningens fälla, den de söka
 bortgrunla. Paulus i de anförda orden,
 som böra uti sitt sammanhang läsas, ut-
 trycker denna tanken: ehuru och synden wo-
 re öfwerflödande, är dock Guds nåd wida
 högre. Talet är om en syndare, som up-
 riktigt erkänner och ångrar sin synd; wil-
 koret för honom är bättringen och tron;
 grunden til hans befrielse från syndastraf-
 fet är Guds oförtjenta nåd, som är genom
 Jesu försoning beseglad. Säger han icke
 detta uttryckeligen uti hela sitt sändebref?

Företommer han icke alla säkerhetens inkast genom denna frågan: Skole wi då förblifwa i synden, på det nåden skall öfverflöda? (Cap. 6:1.) Skole wi synda, emedan wi äre under nåden? (v. 15.) Bort det! Huru skola de som dödt ifrån synden, d. å. afsagt henne, och alla syndiga lustar, mera lefwa i synden? (v. 2.) Äre wi icke fastmera blesne rättfärdighetens lydage tjenare? (v. 16.) Uti samma mening talar äfwen Johannes til de nykomwände: detta skrifwer jag eder, at I icke skolen synda, men — ; Deraf wete wi at wi känne Gonnom, om wi hålle Hans bud, (v. 3.) och den som af Gud född är, d. å. en bötfdig och sann Christen, syndar icke af uppsåt. — Förwändt och emot menniskjors allmänna känsla är det äfwen stridande, at benådningen genom Jesum skulle gifwa brottsligheten ett öppet utrymme. We den sonen, som fräckt föraktar sin skonsamme fader; we den känslolöse wännen, som sedan han förolampat sin wän, och wunnit förlåtelse, deraf toge sig anledning til en ny förbrytelse; we de uproriske undersåtare uti ett Samhälle, som förakta en ofsyldig framlingas förbön, eller sjelfmanta bergen, eller spottft förkasta en erlagd lösepenning, samt hasta til nya brott! Detta är dock fällsynt, är onaturligt och stridande emot erfarenheten. Huru widrigt är det då icke, emot

emot både menckligheters känsla och det full-
da förnustet, at Jesu lidande och död, det-
ta stora och kraftiga försonings offer, detta
ewärdeliga och af Gud framställda straff-
exempel, skulle anses såsom en fortfarande
borgen för den hållstarriga lasten, och at
forset wore fristaden för alle framhårdande
missdådare, då det likwäl endast och allenast
är en tillflykt för botfärdige syndare, hwilke
efter föregången bättring, med en leswande
förtrostan til Jesum, fly til Guds barmher-
tiighet. Barmhertige Fader! stärk Dina
trogna, ehuru ännu swaga och af öfweril-
ning felande, barn uti denna hugneliga
försäkran om deras synders förlåtelse för
Jesu Christi döds skull; förjaga alla otrons
och lättfinnighetens försök emot denna hæl-
fosamma lära; war oss nådiga, och bistå oss
wid en upmärksam betraktelse öfwer Jesu
försoning, så at våra hjertan måtte känna
sig derigenom från synden afkräcte, samt
under en redlig bättring tröstade och hüg-
swalade! Hör oss! —

Afhandling.

Jesu Försoning, såsom det högsta wär-
nings, och tröstemedel. α) Såsom war-
ningsmedel emot synden; β) såsom tröste-
medel för den botfärdige och fromme.

Hör:

Första Delen.

Ut en menniskja måste, nästan wid hwarje
 steg på sin lefnadsbana, känna intrycket af
 sin swaga och sinnliga natur, som genom
 en råbande lusta för det kroppsliga och dju-
 riska, genom öfwerdrift af de utvärtas be-
 hofwen, genom de så ofta utswäfvande
 sinnliga föreställningarne och sinnets uptän-
 da rörelser, så häftigt arbetar emot förnufts-
 tets, den ädlare frihetens och samwetets
 känsla; Ut wi så ofta känne oss öfwerwäl-
 digade af brister i förståndet och wiljan, så
 ofta inledda i ofunnighet, fördomar, wil-
 lor och olyckliga wanor, hwilka dels härrö-
 ra af wår eäen oförmögenhet eller tanflös-
 het, dels blifwa genom en wårdslösad up-
 fostran underhödde; Ut wi uti umgänget
 med wåra likar så ofta förledas til det on-
 da, emedan wi se det så mångfaldigt utöf-
 was och draga med sig några stenbara, men
 missförstådda, fördelar; Detta allt är ett
 sannfärdig tekning af wår belägenhet i lif-
 wet. Synden likasom ber i wår dödeliga
 kropp, beherrskar wår själ, och synes så of-
 ta rycka til sig styret wid wåra handlingar
 i werlden. Wi äre wäl medel, af Skapa-
 ren oss förlänte, til at befästa oss och strida
 emot lustarnas och werldens förförelser;
 Den inre känslan af godt och ondt, förnufts-
 tet, och samwetet höjer sin röst at återkalla
 oss

och ifrån den sinnliga lustan, från wäldti-
 sten och fördetfwet; Religionen, framför
 allt Jesu lära, föreställer oss Guds heliga
 wilja och lag, äfvensom det högsta mönstret
 i all fullkomlighet, Guds egen afbild på
 jorden; Religionen föreställer oss åttänken på
 Gud och Hans närwarelse, såsom mäktig
 at qwäfwä all retelse til synd, samt lenkar
 oss hoppet om Hans bifall och kärlek, om
 wi troget uppfölle Hans wilja i rättfärdig-
 het; Ja wi kunne äfwen af lastens egen
 stryggelse, och den blycka, hwari syndaren
 störtar sig, hämta en icke ögrundad eller
 fruktlös warning emot densamma; ty skulle
 icke de bedröfliga werkningarne af synden
 böra åtminstone i det yttre afhålla den djä-
 riska menniskan ifrån at i en framtid för-
 synda sig, så wäl emot sin egen timliga
 sällhet, som mensklighetens och samfundets
 lugn? Men sedan wi sammantänkat och
 med hwarandra jämfört alla dessa naturliga
 och religions grunder, som til förswagande
 af syndens wälde wiserligen på mera än
 ett sätt bidraga; öfwerwägom huruvida de
 kunna wara tilräcklige och nog kraftige til
 sitt ändamål; Trågom erfarenheten, så wäl
 den dageliga, som alla tiders och menni-
 skjors, om dessa medel warit och äro nog
 afsträckande, nog warnande, samt om den
 bedriska werlden, före Jesu ankomst och
 förrän forsets lära förkunnades, kände den
 blyg-

blygsel, oro och affsky för lasten, som de hwilke i Jesu namn, och uti tron på den Korståfaste, öfswergingo ifrån afguderiet til renare seder. Hwilka affskyvärda laster woro icke hos hedningarne råbande, och esomof-tast af sjelfwe de wise beprisade eller föröf-wade? Huru skulle fasan för all synd och orättfärdighet kunna utan en liflig föreställ-ning om Guds straffande rättfärdighet up-komma? Ufstiger icke sjelfmant i syndarens tankar begreppet om en rättwis Gud? och om ej detta begrepp kraftigt underhålles, huru skall kärleken til det goda blifwa i hjertat verkande? Och monne kärleken til Gud, såsom wi Honom efter Jesu lära kän-ne, wore ensam en tilräckligt bewekande or-sak at fly synden, monne den wore mågtig at hos en syndare uplifwa en werksam och ståndaktig affsky för det lastbara? ja, om wi åfwen medgäfwes, at minnet af Guds barmhertighet eller kärlek i allmänhet, jäm-förd och förbunden med betraktelsen om menniskjans sanna värde, kunde medföra ångren såsom en följd, kan wäl denna ån-ger, denna blygsel, denna oro at hafwa handlat emot det älskanswärdaste Wäsendes lagar, blifwa en säker källa til all rättsin-nighet, dygd och helgelse? Blifwer det icke i alla tider en erkänd sanning, at ju rysli-gare, straffbarare och olyckligare wi före-ställe oss synden wara; ju klarare och lifli-

gare wi inse Guds rättwisa wid utöfningen af Hans heliga lagar, utan at derföre pådickta Honom en låg hämdlystnad eller en blodtörstig wrede: desto renare skall vårt begär, at Honom tackas blifwa, desto upriktigare kärlek til dygden skall i vårt hjerta uplifwas.

Det är Jesu försoningsdödd, som på en gång och för alla tider uplifwar minnet af syndens straff, försträcker och warnar; deraf måste åfwen det bittraste hat til all orättfärdighet hos syndaren upstiga, hos den botfärdige stadgas, och hos den trogne dageligen fortsättas.

Wi wilje således nu närmare wisa, huru Jesu dödd, såsom af Gud föranstaltad til det fullkomligaste straff-exempel och warnings medel, yttrar sin werkan så wäl i anseende til syndens närwarande, som tilkommande olyckliga följder. Betraktom

Först de närwarande eller timliga straffsen. Af de mångfaldiga plågor, dem en syndare redan här i lifwet ådrager sig, äro en del kroppslige, och desse äro ofskiljaktigt förbundne med vår jordiska natur, och kunna såsom naturliga följder af våra gärningar icke uteblifwa, icke uphöra eller förwexas, ehuru de kunna mildras; andre åter äro andelige, som blott kännas innom själen. En ådragen sjukdom, en genom oordentlighet förswagad hälsa, förlost

sten af gods och ära, kan icke återgå eller til intet göras. Dessa syndens följder kunna ännu hos den botfärdige fortfara, utan at han derföre förlorar hoppet om en sann benådning och frisägelse ifrån de andeliga straffen. Såsom Jesu affigt icke heller war, at åt sin läras bekännare förskaffa jordiska fördelar, så åsyftade icke Hans död någon warning eller förlofning ifrån de jordiska bekymren och qvalen, ifrån fattigdom, sjukdom, förakt och nöd; ty allt detta är så ofta wilkorligt, och föränderligt, det beror så ofta på mensklig förriektighet at dem förekomma, mildra och ersätta. Men de andeliga qvalen äro egenteligen syndens oundwifeliga och swåraste straff, som icke af menniskjors nåd, ej af naturliga läkemedel, icke af oss sjelfwe kunna häfwas eller utplånas. De äro dock nödwändiga, för at bereda en syndare til bättring och omwändelse, de böra kännas i all sin styrka, för at warnä och affräcka från nya brott; ty den sorg, som är efter Guds sinne, åstadkommer bättring til salighet, den man icke ångrar. (2 Cor. 7: 10.) At wara af Gud öfwergifwen, at känna en ouphörlig oro i samwetet öfwer Guds lagars brottliga öfwerträdande, känna misnöje öfwer sin stora ofullkomlighet och försummelse wid upfyllandet af sina pligter, samt en slags tomhet på sinnesglädje och frimodighet wid

öfwerwägandet af sin dageliga swaghet, af Kånna sammetsagget, denna fråtande mat-
 ten, som icke låter sig fullkomligen döfwas:
 Allt detta är ju oundwifeligt, är nödwän-
 digt och rysligt. Eller skole wi önska, at
 brottslige i den enskilda och samhälliga lef-
 naden må undgå dessa qwal, hwilka liksom
 plågo-andar förfölja dem för sina brott?
 Skole wi önska, at menniskjor icke kån-
 de någon blygsel innom sig, då de i hemlig-
 het utöfwa en synd, ingen förebräelse för
 sina försummelse, ingen oro öfwer sina
 dårskaper, och ingen försmak af Guds straf-
 fande rättfärdighet? Nej, så länge wi ej
 förlorat aktningen för Guds lagar och dyg-
 den, skall ej lasten anses med likgiltighet,
 utan alltid wara affskymwåd. Wi wilje be-
 trakta detta affskymwårda i twånne wigtiga
 affeenden, dels hos den aldeles oförändra-
 de och säkre syndaren, dels hos den botfär-
 dige, benådade och på helgelsens wäg stad-
 de menniskjan. Hos den förre måste för-
 skräckelsen för Guds rättfärdighet, äfwen-
 som sammetsagget kånnas i all sin styrka,
 om han skall kunna förbättras. Hos den
 sednare bör en dagelig affky för synden un-
 derhållas, om han skall fortgå uti helgelsen.
 Ehuru nu en märkelig skilnad är emellan
 dem bägge, måste dock synden framställa sig
 uti sin rysliga gestalt, om den skall, antin-
 gen uti den första bättringen, eller den fort-
 gå-

gående, kunna afläggas och qwåfwas. Framför allt är förlusten af den kärleksrika Faders ömhet, det swåraste, som den benådades känslofulla hjerta kan erfara eller frukta. Måtte han icke hos sig sjelf qwåfwa denna fruktan, emedan den är en dagelig påminnelse, en ständig upmaning til strid emot synden!

Såsom ett warnande exempel häruppå, se wi Jesum, denne rättfärdigaste och ofskydigaste, som af qwinna född varit, huru Han kämpar och qwäljes icke under sin egen börda, utan för werldens, för syndares och sine wannmäktige wänners skull; ser sig uti smärtans stund, och i det ögnablick, då Han ställer sig för den rättfärdige Domaren, öfswergifwen af den hugswalelse, Han alltid förut kände i samtale och umgänget med sin Fader; känner innom sig dessa marter och qwal för syndares brott, dem Han bar til försoning; ty sannerligen Han bar våra synder — Han är sargad för våra misgärningar, och slagen för våra synders skull; näpsten låg uppå Sonom, på det wi skulle frid hafwa; (Jes. 53: 4. 5.) Skulle wi alltså ej annars finna syndens ryswårda följder, eller ock genom wanan döfwa des förebrående känsla, måste dock detta högtidliga dödsstraff tilräckligen ljuda i våra sinnen och hjertan, samt återkalla oss ifrån syndalustan; ty så wist som wi se

Med-

Medlaren, Jesum, nedtryckt til jorden af den bittra Kænslan, som syndige menniskjor förtjent at bära, så wist skall äfwen detta samwetsqwal följa uppå hwarje upsätelig synd, hwarje brottslig swaghet och wårds-löshet, samt redan i tiden hämnas syndarens fräckhet; men hos den ångerfulle och samwetsgranne Jesu efterföljaren skall det ingjuta samt bibehålla en beständig affky och hat til synden. Jesu död är alltså ej allenast ett oförlifneligt bewis, at Gud, som detta medel förordnat, redan i tiden straffar, utan tjénar äfwen på denna grund til warning.

För det Andra säge wi, at Jesu försö-
nande död är äfwen ett bewis deruppå, at
Gud i ewighet straffar. Så wist det näm-
ligen är, at Gud är rättfärdig och måste
straffa den framhårdande ondskan med sin
ewiga onåd, ty Han är oföränderlig uti
rättwisa, såsom Han är omätlig i wis-
het och godhet; så ofelbart måste det äfwen wa-
ra, at denna fruktan för de tilkommande
plågorne i sjelfwa werket en gång skall up-
fyllas, om ingen bättring mellankommit.
Menniskjans andeliga natur, som här i lif-
wet kan, eburu ofullkomligt dock werkligt,
tiltaga och stadfästas i det goda, kan beklä-
geligen äfwen förfalla til en djurisk wildhet
och hårdnackadt begår til det onda; Följ-
derne af dessa stridiga sinnelag äro ojäf-
act-

acktige. Den förhårdades känsla, som ej med detta flyktiga lifwet uphörer, måste i det tillkommande upvakna til ett oerhördt, ett obeskriweligt samwetsqwal, til en ryslig saknad af all sinnlig förtjusning, til saknaden af Guds nådiga närwarelse och til alla qwalfulla fasor. Hwad menniskjan i tiden sår, skall hon i ewigheten uppsåra. Angest och we öfwer hwar och en menniskjas själ, som illa gör; (Rom. 2: 9.) Wi behöfwe icke för det närwarande beskriwade dessa tillkommande plågor. art, såsom de antingen i den Heliga Skrift afmålas och föreställas, eller af förnustets grunder måste erkännas. Det är nog, at wi, förwisade om deras werklighet, ryse för faran at falla i den Rättwise Domarens händer, och at wi med bestörtning skåde Jesum, hwilken, då Han i Gethsemane under den djupa-
 ste smårta suckade och sade: min själ är bedröfwad intil döden — min Fader, är det möjligt, så gånge denna kalken ifrån mig, och då Han på korset bittert flagade sig wara öfwergifwen af Gud, likwäl allt fullkomnade, smakade dödens bitterhet för oss alla, och med sin Gudomliga blick såg och kände det grånlösa qwal, det djup af elände, hwari syndare borde nedstörtas. O! Du wålsignade Förlofare! Om min inbillning kunde föreställa sig hwad smårtsamma känslor uti Din oskyldiga själ uppstego wid
 den

den annalkande domen inför Din Fader; om min ande kunde nedsjunka til den hemlighetsfulla ångest, som öfvergeck hela Din själ wid åsynen af det förestående lidandet; jag skulle då — men huru skulle jag eller någon dödlig kunna förklara eller inse detta? Jag vill med häpenhet beundra storheten af Din själsstyrka, som mera än en gång afflog all dödsfruktan, jag vill beundra djupet af Din wishet, at genom Din outgrundliga smärta injaga hos mig öfräckelse för de namn- och ändlösa plågor, som i ewigheten öfvergå alla fräcka syndare. O hwad qual, hwad straff förestår icke brottet och orättfärdigheten! Zafwer Gud icke skonat sin egen Son, mycket mindre skall Han lämna den hallstarrigt otrogne ostraffad; — — Warnad för hwarje syndig tanke och utbrott, skall jag fullborda helgelsen i Din sanna fruktan.

Andra Delen.

Wändom nu åfwen wår upmärksamhet til betraktande af Jesu försoningsdöd, ifrån en annan synpunkt, så wida den nämligen tröstar, emedan uti denna död owedersägeligen ligger förborgad den tilförlitligaste grund til hugswalelse, för en botfärdig och sann Christen. Tröstemedlet skönjes nämligen uppenbarligen i hela denna nådeanstalt.

ställt. Då minnet af Jesu död å ena sidan upväcker och bibehåller en ständig affsky til synden, sålunda, at den bereder syndaren til känslan af sitt förderfwade tilstånd, och leder den ångerfulle til en helig föresats, at för alla tider affåga sig syndens olyckliga tjenst — utbreder det å andra sidan ett ljusligt lugn i själen, samvetets frid och förtröstan på Guds barmhertighet. Detta kunne wi med trygghet bewisa, och med en fullkomlig tilfredsställelse för vårt hjerta antaga:

1) I anseende til hela den framfarna tiden af vår lefnad, och de förut begångna, men genom en alfwarlig bättring aflagde synder, hwars hugkomst icke kan vara oflifgiltig. Äre wi nu genom Hans nåd, utan vår förtjenst, benådade genom den förlofning, som af Jesu Christo skedd är, hwilken Gud hafwer satt til en nådastol, genom tron på Hans blodiga död, til at bewisa sin barmhertighet genom förlåtelse för de under Guds tålmod begångna och framfarna synder (Rom. 3: 24. 25.), så kunne wi wiserligen med fullt förtroende framgå til denna Guds nådastol, wi kunne wid Jesu dyra försäkra, wid Hans döds åminnelse, och wid högtidligheten af denna Gudomliga anstalt, lifligt förtrösta på den Barmhertige, at Han förlåtit oss våra synder. De skola alltså icke mera vara oss til
en

en börda; de skola icke förskräcka oss med de bittra förebräelser, dem wi förut kände innan wi flydde til Hans nåd, som afplanat våra synder. Böre wi icke, Christne! länge sedan hafwa varit försatte i detta tröfessfulla, detta heliga, detta lugna tilstånd, at utan en frätande oro ihogkomma hwad wi fordom varit, och hwarifrån wi blifwit befriade? Aldrig kan wäl den framfarna tidens minne utplånas, icke heller böre wi med kallsinighet tänka uppå våra fordna willfarelser och felsteg; men det tröstar oss, at de samma icke mera oss tilräknas til fördömmelse, icke derföre, som wi genom ångren och bättringen förtjent detta blidare öde, utan af nåd för Hans skull, som tillsäger oss frid och förlåtelse. Föreställom oss den olika sinnesförfattning, som war hos twänne personer, hwilkas exempel stå lifasom i en tafla afmålade i Jesu lidandes historie; jag menar den botfärdige röfwaren och den förtwiflade Judas. Bägge hade begått den gröfsta misgärning, bägge erkände det äfwen, den förre likwäl med en upriktig ånger, med förtröstansfull föresats, at i döden följa och bekänna den wälgörande Förloßaren; den sednare åter, stadnande wid ångrens fasa, öfwerlämnade sig til förtwiflans olyckliga utbrott. Med en enda o-
 twungen bekännelse: wi lide det våra gärningar wärde äro, men denne hafwer intet
 ondt

ondt gjort, betygade den förre så wäl sin affky för sin förda wandel, som ock sin ståndaktiga öfwerlygelse om Jesu helighet; med sin ödmjuka bön: Herre tänk på mig — wisar han sin förtröstan på Jesu i sjelfwa döden lifaifwande förmåga, och han blef tröstad. Den sednares öde är nog rysligen kändt, för at behöfwa upprewas. Jesu mågtiga förlåtelse trängde icke til hans öra, ty han tänkte: min misgärning är större än at den kan förlåten blifwa.

Såll är då den man, hwilken öfwerträdelsen förlåten är, såll den, hwilken Gud ej tilräknar hans misgärning! och denna syndaförlåtelse, denna wisshet om Guds nåd har ingen säkrare grund än Jesu försoning; ty man må i stöd af förnuftets erkända sätser fritt bemöda sig, at genom en dygdig wandel winna lugnet innom sig, och bifall af andre; man må uphöja människans wärde til hwilken fullkomlighet eller inbillad storhet som hålst; answaret för människans bristande fullkomlighet och för hennes synder qwarblifwer dock såsom en tyngd, hwilken förnuftet icke kan tilförlitligen hafwa, och swaret på denna fråga: hwad skall en syndare göra för at få förlåtelse, kan aldrig annorstädes ifrån hämtas, än af Guds oförstyllta nåd i Christo Jesu.

2) Jesu död tröstar oss äfwen för den närvarande tiden. Men acktom oss för ett misstag. Vi såge icke, at tröst och hugswalelse kan tilfalla en syndare, som qwarblifwer i synden och upsäteligen handlar emot Guds lagar; ty detta wore at göra Jesum til en syndatjenare. Nej, endast den botfärdige, under känslan af syndens styggelse, endast en redlig Christen under den dagliga striden emot sina begär och werldens retelser, skall finna sig hugswalad i det ögnablick, då nådens röst wäcker hans hjerta. O! hwilken utsägelig, hwilken innerligt rörande tröst för den, som sig båttrar, hwilken uprättelse för den fromme, at Försonaren kastar på honom en medömsksam blick, såsom på Petrus! Är det möjligt, at uthårda denna skonsamma, denna medlidsamma, denna icke skarpa eller fördömande, icke straffande blick, utan at röras til blygsel, til oro, til ånger, til de bittraste tårar? Kunde han, som af feghetens öfwerilning och menniskjofruktan öfweraskad, förnekade sin Frälsare, kunde han som icke med hjertats, utan med munns twingna bekännelse felade, icke annat än med swidande förebräelse i samma stund fördömma sig; hwad skall då den upsätlige och förhårdade syndaren känna, hwad skall han göra, hwart fly för sina brott, hwar söka sig undflykt för det en gång waknande

de

de samwetet? Den förlorade sonens exempel må honom återkalla från sin wederstyggliga wanart, Petri blygsel må honom öfverkomma, och Jesu wälsignade, Gudomligt från sin himmel skådande öga må honom möta. Eller skall den brottslige bortwända sin syn, förhårda sig ännu mera och hasta til nya misgärningar? Förhårdade menniskjoberöst! du är då brutet ur sjelfwa klippan, du äger wilddjurets art, du är ett misfoster i hela skapelsen; man äger ej ord och bilder at afmåla dig. — Men ännu en gång skåda Jesum i sin oskuld, i sina marter, i sin död; hör honom ropa: förlåt. Wakna upp du som säfwer och stätt upp ifrån de döda, d. å. ifrån din dödliga syndasåkerhet, så warder Herren Jesus dig uplyfande. (Eph. 5: 14.) Stadna i loppet af dina synder, rys och fall honom til fot, som dig försona kan!

3) Med skäl kan än widare en sann Christen, ja endast han kan, trösta sig af Jesu nåd, under hela loppet af sin gudaktiga wandel; ty sedan han, ehuru i swagheten likwål redligen, upfyllt Jesu fordran om bättring och tro, bemödar han sig ouphörligen, at fullborda helgelsen i Guds sanna frucktan. Han bemödar sig efter Petri förefskrift (2 Bref. 1: 5.), at i hans tro måtte finnas dygd, i dygden försigtighet, i försigtigheten måttlighet, i måttligheten

så.

tålmod, i tålmodet gudaktighet, i gudaktigheten broderlig kärlek, i broderlig kärlek allmännelig menniskj-kärlek. Men under allt detta finner han sig wannächtig, han känner sin swaghet, han flyr til nåden, för at winna en ny styrka; han känner det, men känner ändock ofta innom sig den inneboende swagheten. Hwarmed är det som han då tröstar sig, för at kunna bestå inför Herren? Jo, han äger en Sörswarare hos Fadren (1 Joh. 1: 2.), han äger det säkra hoppet, at Gud för Jesu skull öfwerfer med hans brister, dem han erkänner och uti en dagelig andans förnyelse aflägger. Aldrig förnekade Petrus mera sin Gudomlige wän, utan bekände Honom under alla faror, alla motstånd och sjelfwa döden; Så skall ock hwar och en trogen Jesu efterföljare, tröstad under alla sin lefnads skiften, ståndaktigt framhärda i tron på Honom. Här af kunne wi

4) sluteligen dömma, hwad hugswalelse han af Jesu försoning hämtar i sjelfwa dödens stund. Det bör i sanning icke med bekymmerslöshet af oss betänkas, med hwilka känslor wi skole en gång emottaga dödens, denne af Gud utsände häroldens, kallande bud, at skiljas wid detta förgångliga lifwet. An lefwe wi och njute Guds rika wälsignelse i timligt afseende, men utgångens timme är oss fördold, är omwif och dock

be

besluten. Demnom of också icke til säkerhet, ty det wore högst brottsligt, och olycksaligt! Förjagom icke dödens minne, ty det är dock ljust, at tänka på ett förestående och fortfarande sällt tillstånd; fast mera föreställom of, med hwad sinnelag, med hwad frimodighet, hwad lugn och glädje wi wilje möta döden. Wi wete ju, at det är genom döden, wi skole ingå i härlighetens och oödlighetens rike; wi wete, at detta lifwet är förberedelsens tid, och ewigheten det rätta mål, hwartil wi skole wandra. Wete wi icke, at den Gudomlige, som kallade sig och war en menniskjas son, i ljuset frambragte läran om ett tillkommande lif, at Han genom förbets död banade sig och of wägen til lifwet? Och hwilken salig tro, hwilken härlig utsigt ifrån detta mödornas, plågor-nas, willornas och swaghetens land, til en fullkomligare werld, där inga brister, intet mörker, intet förtryck, inga qwal mera finnas! Upmuntrom of, Christne! I som ägen ett renare begär och känsla för en ädlare sällhet än den, som af det jordiska födes, upmuntrom of, at på denna stund, som wi ägne til äminnelsen af Jesu försoning, skåda Honom i sin segrande öfswergång til den Ewiges thron, hwarifrån Han utgången war. Wi kunne sannerligen icke med samma Gudomliga ståndaktighet, som Han, li-da och dö, icke i samma ändamål underka-
sta

sta öf döden, icke likna honom, Förlofaren, uti den oändliga och alla ånglars fullkomlighet wida öfwerträffande rättfärdighet, hwarmed Han inträdde i Guds helgedom. O, huru skulle wi i samma mening och kraft, som Han, kunna utropa: Fader, i dina händer befaller jag min anda! Men Hans Gudomligt närvarande anda kunne wi til vårt bistånd åkalla; wi kunne med den döende Stephanus sucka: Herre Jesu, anamma min anda, och med den botfärdige röfwaren få af honom denna dyra försäkran: **J** dag skall du vara med mig i paradiset. Det är då endast Hans uryggeliga försäkran, Hans död och försoning, som öf i dödens stund tröstar! Huru skole wi, såsom syndare, tilägna öf detta hoppfulla löfte, om wi icke i själfwa döden ännu tänkte uppå den försoning, Han werckställt för våra synder? Ach! i denna dödens annars rysliga stund, då minnet af alla våra brister, swagheter och synder, dem wi wäl redeligen, men så ofullkomligen, ångrat och aflagt, skulle plåga öf, och liksom tilstånga wägen til den Ewiges nåd i en såll odödlighet, skall Jesu döds-åminnelse göra öf frimodige til at dö, och efter döden tråda inför Domaren; ty Försonaren är den, som öf å Guds wägnar dömma skall. Är Han då tillika vår Försonare och Domare, så kunne wi ej twifla, at Han

fast

fastställt sin egen försonande döds såsom en grund til vår fullkomliga benådning i det tillkommande.

Tröstemedlet är säkert; måtte wi tillse, at wi kunne deraf delactige blifwa! Men ingen frönes, utan at han redeligen kämpar, ingen kan winna lönen, utan at fullända sin bana. Det blir då nödigt, at genom en upriktig tillämpning på oss sjelfwe, i förbindelse med en förnyad granskning af hela vårt tänkesätt, sinnelag och wärdel, ej allenast nu utan ock esomoftast betrakta wiaten af Jesu försoning, ty efter wi nu t. B. hafwe frihet at ingå i det allrabeligaste (til Guds barmhertighet), genom Jesu blod (d. å. Hans döds försoning), så låt oss framgå med ett sannskylligt hjerta uti en fullkomlig tro, -- renade i våra hjertan och samweten ifrån det onda, -- bibehållande vårt hoppes bekännelse fast, emedan Han är trofast, som oss löftet gifwit; -- ty om wi med beråde mod affalle, sedan wi antagit och erkänt den sanna läran, så är intet offer öfrigt til syndernas förlåtelse, utan wi hafwe at wänta en fösträckelig dom och en hämnande låga, som skall förtära alla motståndare (Ebr. 10: 19=27.) Ja, gifwes i detta lifwet något stort föremål för vår odödeliga själ til eftersinande, gifwes ett stort exempel, huru wi böre troget upfylla våra answars-

fulla pligter, medan wi här lefwe, gifwes
 någon grund til tröst och hugswalelse för
 oss, uti det oroade samvetets smärta och
 qual; så är det den store Förloparen, be-
 traktad i sin Gudomliga wandel och salig-
 görande död. Ofta nog hafwe wi firat ett
 sorgset minne af Hans oskyldiga och blodig-
 ga död; mången torde med Jerusalems döt-
 trar, blott för den stunden, fällt tårar öfwer
 Honom, och klagat öfwer den hårdnackade
 werldens grymma förfarande med denne
 Salighets Höfdingen; mången torde också
 uti Honom icke sett annat, än ett sannin-
 gens ståndaktiga wittne, som upoffrade sitt
 lif för den läran, Han förkunnade; Icke
 har de menniskjors antal varit ringa, som
 uti lättfinnig sorglöshet öfwer sitt eget til-
 stånd wäntat sig en läkande kraft af Hans
 utgjutna blod och rysliga sår; Hafwa då
 dese blifwit i själen alfwärligen förbättra-
 de, wärnade och tröstade? Hafwa de wun-
 nit hwad de sökt, hafwa de sökt och wun-
 nit den ädla frimodighet, at obesmittade af
 all orenlig lusta framtråda inför Guds nå-
 dathron, i lifwet, i döden, och ewigheten?
 Fruktlöst är dock det hopp, som den obot-
 färdige fattat, fåfång och i dödens stund
 frivande är den hugswalelse, ötron sig fö-
 reställer. O, måtte då denna toma inbill-
 ning, detta bedrägliga och skugglika hopp ej
 ewigt förföra en werld, där försoningens
 ord

ord förkunnas til syndares frälsning! Måtte
 Du, nådens mäktige Ande! som aldrig
 än varit hwilatide, aldrig owerkksam til men-
 niskjors räddning, och til beseglände af Je-
 su härliga försoning, klart bestråla de ous-
 lystas, de missfördas och otrognas sinnen,
 at de måga se glansen af Hans Majestät,
 som oskyldigt led straffet för alla, samt äga
 de rättighet at förlåta! Måtte de med för-
 skräckelse se faran, hwäri de sig störta, och
 långt ifrån at å nyo, genom sin framhär-
 dande otro och säkerhet, korsfästa salighetens
 Herre, eller trampa Försoningens blod un-
 der sina fötter, snart skynda til nådens al-
 tare, där fördom den botfärdige röfwaren,
 och sedermera så många tusende ångerfulle
 blifwit wärnade och hugswalade! Må Je-
 su sänne bekännare i lifwet och döden til
 frimodighet stärkte warda! Må ewigheten
 sluteligen bekröna de troendes hopp och fasta
 förtrostan!

Odödelige Förlofåre! Du återgeck til
 Din himmelska härlighet med segren öfwer
 den brottliga werldens djupa förderf; den
 tröst Du oss gifwit är ewig, och ewigt gäls-
 lande Din försoning!

Predikan på 6:te Söndagen efter Trefaldighet.

(Jämf. Uttast. Del. 3: sid. 26.)

”Blifwen I wrede, så syndet icke”; denna för oss i den allmänna sammanlesnaden så angelägna erinran, om ett Christeligt förhållande uti wredens stund, lemna Apostelen Paulus i Eph. 4: 26. Intet är vanligare ibland människor, som umgås med hwarannan, än at intagne af så wäl begäret til sin egen lycksalighet, som en häftig affky til allt det, som kan derutinnan förädem, häftigt upbråsa, ja äfwen dragas för långt uti sin upståndna sinnesrörelse. Ut genom wreden uttrycka sitt misnöje öfwer det onda, och öfwer andra människors oförrätter, är i sig sjelf naturligt och läsligt, emedan Skaparen nedlagt i wår själ denna ömtåliga känsla för wårt wäl, och bildat wår natur til hwarjehanda sinnesrörelser, af hwilka wreden äger en icke obetydlig werkan. Ty så länge det finnes en skillnad emellan godt och ondt, (och denna skillnad är ju ewärdelig), så länge människors gärningar och upförande emot oss yttra sig i ett tvåfaldigt affeende, antingen til wår sällhet eller wår olycka, kan det ej anses för likgiltigt, huru wi oss förhålle. Är kärleken
til

til lifwet inplantad i hela wår, så wål
 sinnliga som andeliga, natur, samt närmast
 förbunden med känslan för våra likars
 wål; är den bunden wid dygdens och reli-
 gionens oryggliga lag, så följer äfwen o-
 twunget deraf, at alla själens lidelser, dessa
 krafter som sätta oss uti werksamhet, äro
 högst naturliga, så länge de hållas inom
 den gräns, som oss af Gud utskafad är.
 Det är ju nödwändigt, at i anseende til oss
 sjelfwe och våra likar glädjas eller förja,
 älska eller hata, hoppas eller frukta; nöd-
 wändigt alltså äfwen, at betyga sitt hat til
 det onda, genom en häftigare känsla, den
 wi kalle wrede. Den Christna lagen lem-
 nar oss äfwen en fullkomlig rättighet, at
 med nit, med alfware och rättwisa beifra
 ej allenast det onda, som oss tilfogas, utan
 ock det som i sammanlefnaden träffar hwil-
 ken oskyldig som hållt. På den grund sä-
 ger Apostelen: **Blifwen I wrede** d. å. så
 ofta I blifwen försatte i nödwändighet, at
 ifra emot det onda, så ofta wreden uppstiger
 uti edert hjerta, så syndar icke. Det onda
 bör emotstås och förekommas, lasten bör be-
 straffas; och hwem känner icke, at hwar och
 en menniska, som blifwit förolämpad,
 hwar och en far, som ser lasten insmyga sig
 uti hans barns hjertan, hwarje domare och
 lagstiftare, som skall waka öfwer det enskil-
 da och allmänna lugnet, måste med sträng-
 het

het behandla förbrytelsen? Men man bör
 framför allt tilse, at icke derunder synda,
 hwilket sker antingen då man, utan orsak
 och förnuftig anledning, utan sansning och
 öfwerläggning, upståndes til wrede, eller då
 man wäljer otjenliga medel til utöfwan-
 af den samma, eller beifrar det onda i otid
 och omåttligt, utan något uppehåll, eller ock
 utan det minsta ädelmod, blott i skentlig af-
 sigt lemnar sig til det wilda utbrottet af
 wreden. Hwilken flok man skulle wäl bil-
 liga ett sådant förhållande? Hvilken Chri-
 sten kan anse detta sig wärdigt? All be-
 straffning bör ju flyta af ett broderligt hjer-
 ta, och sjelfwa wreden bör hafwa sin gräns,
 sitt ändamål och sina lästiga medel. Aldrig
 bör den yttra sig genom hat til personerna,
 utan til lasten och det onda som fördömas.
 Den bör styras och inskränkas af sjelfwa
 människofårleken. Den bör sällan komma
 til utbrott, och om den lik en fördold ström
 någon gång utbryter, bör den också då lik
 floden, som wattenar de uptorkade fälten,
 wara wälgörande. Ja, en uprörd, en ädel
 Christen är det också då, när han warnar
 och affräcker andra från det onda, om ock
 han ej kan uppnå sitt hufwudändamål, den
 felande nåstans förbättring. Wreden, styrd
 af fårleken, måste alltid blifwa en ädelt
 verkande kraft til det ondas afböjande, af-
 wensom mildheten bidrager til lugnets åter-
 stäl-

ställande ibland menniskjor. — Men Du ädle och Gudomlige Menniskjowån och Frälsare, som lärde oss at rätt styra våra sinneströrelser, Du mildaste af alla, som lefwat på jorden! uptänd i våra hjertan kärlekens ande, at wi som bröder äre, icke synde emot någon, icke förhaste oss uti en otidig iswer, utan fastmera med mildhet och skonsamhet bemöte dem som oss emotbryta. Bistå oss med Din nåd, och verka hos oss ett lefwande begär at troget uppfylla en pligt, om hwars nödwändighet wi wilje öfswertygade warda, nämligen at

Saktmodighet och mildhet är det yppersta medel för Christne, at försötma umgänget med andre.

Att wälja en medelwäg emellan den strängaste rättwisa och mildheten, är för menniskjor i det naturliga, och i synnerhet det oförändrade, tilståndet icke så lätt; ty egenkärleken drifwer dem nog blindwis til den håftigaste, den oförnuftigaste wrede, hwarwid man sällan estergifwer af sin förmenta rätt, eller öfwerser med andras swagheter. Christendomen deremot inskränker detta egenkärlekens och hårdhetens utbrott, förwandlar sinnelaget til en broderlig ömhet, och liksom inajuter kärlekens milda anda uti det känslolöfaste hjerta. Det är ju enligt vår Frälsares Gudomliga befallning

och

och tilsägelse: Salige äro de saktmodige; det är ju enligt Apostlarnes upmaning: Wandren med all ödmjukhet och saktmodighet; (Eph. 4: 2.) Det är enligt med det stora mönster, som oss i Jesu heliga wandel förelyser, at Christne bewisa sig wänlige, eftergifne och skonsamme i sitt umgänge med sina likar. Den allmänna menniskjofårleken, alstrad af fårleken til Gud och Jesum, är den rätta källan til mildheten, hwarom wi nu wilje egentligen handla. I allmänhet at säga, yttrar denna dygd sig uti ett wänligt och ömt bemötande emot andre, i synnerhet då de felat emot oss. Den saktmodige eller milde wacktar sig ej allenast för allt sådant, som kan stöta hans nästa i den inbördes sammanlesnaden, utan ock för en sträng behandling af hans verkliga förseelser. Detta gör han så wäl uti sina tankar och omdömen, såsom ock uti ord, åthäfwor och gärningar; stillhet och lugn utmärker hans tänkesätt, ömhet och wänlighet flyter ifrån hans läppar, eftergifwenhet och skonsamhet följer honom i de oförrätter han lider. Han bemödar sig alltid, at tillbakahålla eller tygla sina uprörda känslor, hwilka likasom en strömmande flod wilja genombryta de starkaste dammar; eller han är lik det lugna hafwet, som sacktat sig efter den förfärliga stormen. Ly hwad äro sinnesrörelserne hos
men-

menniskjan annat, än en storm, som ofta föröder? hwad är mildheten annat än ett lugn i själen? Dömmom åfwen om denna Christeliga dygdens värde, af des förbindelse med andra ädla sannelag, såsom, ödmjukheten, fridsamheten, wälwiljan och godheten. En saktmodig Christen förhäfwer sig icke öfwer de fördelar, han antingen i werdligt eller andeligt affeende äger framför andre, ty han betraktar sig alltid såsom undergifwen Guds wilja, och han anser sina medmenniskjor såsom lika delägande i Jesu rike. Genom sitt wänliga upförande bibehåller och stiftar han frid bland sina likar. Han är ej någon hård domare öfwer andras förseelser, utan han besittar sig at förbättra och til rätta föra sin felande nästa. Pauli förmaning är städse i hans minne: Ikläder eder såsom Guds utkorade all hjertats barmhertighet, godhet, ödmjukhet, saktmodighet, långmodighet; så at I hafwen tålmod med hwarannan och förlåten, om den ena hafwer något klagomål emot den andra; såsom Christus hafwer förlåtit eder, så gören och I. (Col. 3: 12, 13.) Försonligheten och wälwiljan emot nästan flyter alltså ifrån mildheten.

Sedan wi nu wisat, huru mildheten är både i allmänhet beskaffad och med andra Christeliga dygder nära förbunden, följom med ett upmärksamt öga den saktmodige och
mil.

milde uti wisa betydliga lefnads-omständigheter eller förhållanden; wi skole deraf ån lifligare finna, huru älskwärd han är, wi skole känna innom oss behofwet af samma sinnelag, i fall wi erfarit oss hitintills så ofta upretade, hårde, stötande, oförsonlige, samt i följd deraf missnöjde med oss sjelfwe. Detta är ju sanna ändamålet af all Christelig tros- och sedolära, detta är vår kallelses rätta innehåll, at wi nämligen mer och mer förbättre vårt hjerta och våra seder, at wi aflägge det onda, som wi hos oss blifwe warse, samt bilde oss efter Jesu heliga efterdöme. Hvad annat borde wi åfwen åsyfta, med dessa bestämde andaktsöfningar och Christeliga sammankomster, än at en werksam Gudaktighet, allmännelig och broderlig kärlek hos oss måtte stadgas och fästa allt djupare rötter. Gifwe Gud, at wi hwar och en så alltid betraktade de höga och Gudomliga sanningarne, de höga föreskrifterne i Jesu lära, at wi med hwarje andakt stadfäste de goda uppsäten, samt bringe dem til utöfning.

Betraktom nu 1) huru en Christen bör wisa sig mild uti det allmänna umgänget med alla människor, oaktadt han icke är med dem på något sätt förbunden, eller af dem förslampad. Wi umgås ju 2) ofta med andre, utan at af dem bero; wi föras af en wis sällskapsdrift i samtal och umgän-

gånge med både kände och okände, högre och lägre, fattige och rike, unge och gamle; med ett ord, wi umgås med menniskjor af alla stånd, åldrar och kön. Naturens och Lyckans gåfwor äro så olika i werlden, at wi icke en gång kunne tänka på en fullkomlig jämlikhet i förstånd och sticklighet, i förmögenhet och ära, i wälstånd eller timlig förnöjelse. Men denna olifhet uphäfwer för ingen del den jämnlifa pligt och rättighet, wi alle äge såsom menniskjor och Christne. Alltid galler detta budet: **Du skall älska din nästa.** Lyckans och naturens företräden berättiga ingen at vara owänlig, sträf eller hård uti sitt umgänge med andre. Har Lyckan uphöjt den ena til ett högt och ansenligt årostånd i werlden, den andra til en högre grad af förnufts-odling, upfostran och förädling i seder, så nyttjar han såsom en saktmodig Christen denna förmånsrätt, til at upmuntras i all ödmjukhet, wänlighet, mildhet. Han är ej stötande uti sitt samtal med de lägste, emedan han dem högacktar i sitt hjerta; wänligt och behagligt är allt hans bemötande. Och den som så ofta i werlden, af sin dåraktiga inbillning om det jordiska förledd, öfwergår til hårdhet och owänlighet emot sin torstiga nästa; den rike och lyxlige, huru wälgörande kunde han icke vara? huru wälsjånadt skulle icke hans minne vara, då han genom ömhet och mildhet söker at lindra den fattiges usel-

uselhet? Detta kärleksfulla begär at vara barmhertig, skall han ej kunna uppfylla, denna himmelska förnöjelse skall han ej njuta, utan at mer och mer inswä sig i saktmod och höflighet mot den fattiga nästan. Ty hwad äro de skatter, dem J besitten och med så oförtruten möda samlen, J lyckans barn! Äro de icke ett lån, en gåfwa af den Allsmågtige? Beten J icke, at edra ringare medbröder, dem antingen olyckan eller förtrycket störtat, likwål i Guds ögon hafwa rätt at fordra både undsättning af edert öfwerflöd, och åtminstone alltid ett wänligt, fördragamt och mildt bemötande? J klagen öfwer tidernas hårdhet, men hwad glädje kunna de förda, som så litet eller alskintet bidra till andras förnöjelse? — Likaledes åligger det den ringare, at med känslan af sin wärdighet såsom menniska, med äktning för andre, så sticka sig i deras sällskap, i samtal och åhörder, at han ej förifras öfwer sin olikhet i stånd, eller annars upförer sig ohöfswiskt. Kärleken styrer hans tal till mildhet och saktmodighet.

B) Menniskior, med hwilka wi umgås, befinnas ofta swage till kropps och sinneskrafter, behäftade med många brister i förståndet och hjertat, obetänksamme, ja äfwen till en wiss grad föraktlige och löjlige. Huru skall en sann Christen sticka sig i deras sällskap? Skall han wäl med sitt omdöme förblöjiga dem,

dem, skall han förbrakta och sára dem? Låt
 och wara, at de äro lastfulle, illafinnade,
 kärlekslöse, lättfärdige; Fördrar icke kärle-
 kens lag, at med saktmodig och stilla anda
 uprätta den fallna, bestraffa den wanartiga,
 och med ett ord förbättra hwar och en felan-
 de? Ey käre Bröder, om en menniskja af
 öfwerilning våkar falla i något fel, I som
 andelige ären, uprätten honom med sakt-
 modig anda. — Gal. 6: 1.

γ) Wildt wåre öfwen en Christens upfö-
 rande emot dem, som äro antingen af en
 olika trosbekännelse, eller och annars uti sitt
 tänkesätt, wåre sig uti andelige eller lekam-
 lige ting, skiljaktige. Härtill behöfwe wi icke
 widlyftiga bewis, emedan erfarenheten lärer
 oss, at det är omöjligt, at alle kunne wara
 ense til sinnes i alla delar. Den allmänna
 känslan och förnuftet förbinder wål de flesta,
 ja alla, ehuru och enfaldigt tänkande, til wiså
 öfwerensstämmande begrepp, men huru män-
 ga ting äro icke swåra at fatta, owiså och
 djupt för oss förborgade? Huru många san-
 ningar äro icke, genom menniskjors egna för-
 hastanden och twister, inweklade i mörker,
 huru olika äro ej gäfworne at tänka och för-
 stå? Den christeliga tålsambhets-andan besin-
 nar allt detta och fördrager med en stilla ef-
 tergifwenhet deras swagheter, som äro en-
 faldige eller wilsefarande. Swar och en
 foge sig efter sin nästa i det, som godt är,
 och til upbyggelse tjensar. (Rom. 15: 2.)

2) Men de flesta umgängen i werlden grunda sig uppå dels allmänna, dels hüsliga förbindelser. Christine åto i det förra affscend det, dels medborgare i det werdliga samhallet, underkastade den börgeliga lagen och öfwerheten, dels lemmar i det andeliga samfundet, hwars öfwerherde Christus är. Såsom nu den magtägande ingalunda får utdandraga sig eller förakta den ringaste undersåte, som lyder under hans domstätt, utan bör med saktmod och billighet behandla hwar mans rätt, och skonsamt fördraga den swaga; äfvenså böra undersåtare mildt döma och tänka om sin öfwerhet; de böra med ett stilla och eftergifwande sinne sticka sig emot alla dem, som föra öfwerhetens bud och embete. Likaså heter det til lärare, husbönder och tjenare, til föräldrar och barn, til wännet, med ett ord, alla som i enskild handel och wändel äro med öf förbundne; Låten eder saktmodighet allom kunnigt wära (Phil. 4: 5.) Farer efter en stilla lefnad. Ty aldrig kan du min Christen, i hwad lefnadsstånd som helst, njuta ett gladt samwetes lugn, aldrig wära i hjertat förnöjd och glad, så främt du icke äfwen utom dig besreder lugnet och freden; hwilket sker genom wänlighet, ömhet, fridsämhet; ty hwaräst afwund och tråtor äro, där är en orolig lefnad, och allt öndt. (Jac. 3: 16.)

3) Men det swåraste och wigtigaste prof för människors lugna sinnelag är, då de blifwa af andre förödmypade. Det bör wara lätt at afhålla sig ifrån wrede och förbittring, när ingen brutit emot oss, ty dertill fordras endast, at wi icke sjelfwe tage eller gifwe anledning til förargelse. Men huru swårt plågar det icke wara, at utan en uplågande sinnesrörelse, med stonsamhet, med kärlek och wänlighet bemöta dem, som oförrätta oss? Wenni Skors förtal, obliida omdömen, förföljelser och stämplingar emot vår wälfärd upreta det ömtåliga hjertat, som innom oss är, och skulle föranleda till ewärdeliga twister, til de ohyggligaste upträden, om wi ej af Christendomens anda uplyswade lärde oss, at stonsamt eftergifwa vår nästas, så ofta af öfwermåning och oförstånd härrörande, förbrutelser. Kärleken tänker inset ondt, förifras icke; men ännu mera, den öfwerstyler och fördrager allt. Se detta är mildheten och saktmodigheten. Gifwes wäl någon starkare motwigt emot den låga hämdlystnaden, gifwes något ädlare medel at förekomma dånliga twister, eller ett säkrare sätt at försötma vårt umgänge i werlden, än detta Gudomliga sinnelag, som är så öfwerensstämmande med vår Frälsares heliga efterdöme? Försonligheten emot owänner upriärer af denna wälsignade fälla; ty den som utan förbittring tänker på de oförrätter han lidit, är äfwen willig at förfona sig med den felande nästan; den saktmodige är färdig at förlåta. Medgifswom, at vår egen sällhet och rättwisfan tillåter oss, at söka stade-ersättning för sådana lidanden, som äro af betydhet; medgifswom at samhällets lugn fordrar säkerhet emot all wälsverkan; Men huru ofta winnes icke detta genom eftergifwenhet? Öfwerwina det onda genom det goda, säger Paulus, ty derigenom samlar du glöddande käl på din owäns hufwud, d. ä. genom wälgår:

gärningar mildrar och förbättrar du hans hjerta. Kan du vinna detta stora ändamål genom ett så lindrigt medel, hvarföre skulle du då välja det hårdaste? Rådfrågom erfarenheten, som wiser ligen besannar denna föreskrift. Skulle wäl Christendomens förste bekännare så årofullt segrat öfwer sina motståndare, skulle de uti en otrogen werld utbredt den saliggörande läran, om de icke uti sitt lefwerne bewisat samma tålsamma och saktmodiga sinnelag, som deras store Föregångare, Jesus Christus? Skulle de wedersingliga lasterna, mennisko-hatet, afwunden, tråtgirigheten med flera andra, hafwa til en så märkelig del uphört i sammanlesuaden, om icke Christne sjelfwe waris foglige och milde? Ja denna mildhet och försonlighet betygade de i sjelfwa döden. Men ehuru den Christna kärlekslagen icke mera åskar så blodiga offer, i våra Christeligen styrda samhällen, monne wi icke kunne åberopa öf en allmän erfarenhet, til bestyrkande deraf, at många misshälligheter i hwarje lefnadsstånd blifwit genom eftergifwenhet dels förebygge, dels bilagde? Hwad är det som icke kärleken uråttar? Likasom det ljumma regnet upfrishtar och upwärmer jordens kalla sköte, så mildrar och förbättrar öfwen kärleken den kallsinningaste och wäldsamaste owän. — Bemödom öf dertföre alltid at fara efter det, som til frid och endragtighet lyftar. Föreställom öf Guds faderliga ömhet emot öf alla; öfwerwägom wår Trålsares utsägeliga kärlek för öf alla, glömnom aldrig det efterdöme Han öf gifwit, och med hwad ömhet Han ståndaktigt bemötte sina förföljare! Allsom hwarannan inbördes, ty efter detta fulländade lifwet förestår dömen och ewigheten. Hwad wi uti tiden sätt, skole wi i det tilkommande upståra.

Fridsens Gud helge öf öfwer allt, at hela wår själ och ande måtte finnas utan wanck wid wår Herras sista tilkomnelse. Amen.

Register,

som anviser til de Evangeliska Texterna.

1. Söndagen i Adwent.

	Del.	sid.
Jesu Andliga Rikes art och lycksalighet.	2.	80
Widdens och sammanhanget af Christendomens sanningar.	1.	8
Christendomens stora lycksalighet.	2.	232

2. Söndagen i Adwent.

Nådens förakt och dess olycksaliga påföljder.	2.	132
Syndens olycksaliga följder.	1.	139

3. Söndagen i Adwent.

Bewisen för Jesu Gudomliga sändning.	1.	225
Uppenbarelsens Gudomliga kännetärke.	1.	22

4. Söndagen i Adwent.

Grunderne på hvilka vår troslära hwilar.	1.	17
Et uplyst nit för Guds ära och sanningen.	2.	319

Juldagen.

Jesu Christi ankomst til werlden, nödwändig til m. m.	1.	151
Det Gamla Förbundets tid, såsom förberedelse til Jesu ankomst.	1.	156
Om hwad förbindelse äro det Gamla Förb. skrifter med vår tro.	1.	26
Utsigten med Jesu sändning.	1.	173
Utsigten af Gudaktighetens hemlighet.	1.	179
Hwad inträff bör Jesu födelse hafwa m. m.	1.	185

Andra Juldagen.

Judarnas hårdnackade motstånd mot Jesum	1.	220
Sannfärdigheten af Guds straffdomar.	1.	143

Söndagen efter Jul.

En sann Gudsfruktan, til dess grund.	2.	218
Hwad uträtta våra böner . . . ?	3.	199

Nyårs

Nyårsdag.

En Christens dagliga förnyelse, m. m.	2. 211
En Christens skyldighet i anseende til den framfarna tiden.	2. 410
Christeligt förhållande . . . til framtiden.	2. 415
Nådens tid, dyrbar och vigtig.	2. 121

Söndagen efter Nyår.

Andamålet af Jesu döpare.	1. 198
Döpare förbundets stora vigt.	3. 27

Trettondedagen

Guds nådiga försorg wid Christendomens utbredande.	2. 86
Nådens seger öfver alla motstånd.	2. 125
Sättet at befordra en sann uplysning.	2. 148

1. Söndagen efter Trettondedag.

Jesu ofskyldiga ungdom och tillväxt.	1. 194
Föräldrars och barns inbördes pligter.	3. 88
Et Christeligt nit för vår själs välfärd.	2. 340

2. Söndagen efter Trettonded.

Jesu ostraffbara deltagande i lifwets förhöjelser.	1. 207
Äkta makars inbördes förhållande.	3. 77
Warning emot venighet . . . i äktenkap.	3. 83

3. Söndagen efter Trettonded.

Den Christeliga ödmjukheten.	2. 170
Förbindelsen emellan Christ. hushånder m. m.	3. 94

4. Söndagen efter Trettonded.

Förtrostan och förtroende til Gud.	2. 314
Guds wisheit i det wi ej . . . fatta af Hans regering.	1. 72
Läran om Guds försyn.	1. 63

5. Söndagen efter Trettonded.

Rätta stiljemärken emellan en oförsälskad och skrymtaktig Christendom.	2. 225
--	--------

Menniskjors förhastade ombömen om sitt nådastånd.	3. 140
---	--------

Kyndelsmåsdag.

Guds barnas åstundan at skiljas hådan.	3. 298
En Christens frimodighet i döden.	3. 304
Det säkraste medel at mildra dödens bitterhet.	3. 292

Söndagen Septuagesima.

Försoningens och nådens allmänna natur.	2. 91
Wigter för lärare och åhörare.	3. 111
Christelig arbetsamhet.	2. 365

Söndagen Sexagesima.

Ofullkomligheten i människans natur.	1. 89
Wigten af Guds ord, til en sann förbättring.	2. 195
Guds uppenbarade ord såsom det heligaste rättesnöre för en Christen.	3. 205

Fastelags Söndag.

Verldens Frälsare i sin förnedring.	1. 229
Jesu lidandes betraktelse.	1. 233
Jesu frimodighet i lidandet	1. 238
Guds wisa stickelser i Jesu lidande.	2. 1

1. Söndagen i Fastan.

Vår Frälsares seger öfwer alla frestelser.	1. 203
En Christens herrawälde öfwer sig sjelf.	2. 380
En Christens seger öfwer werldens frestelser.	2. 399
Äre wi i förbindelse med andarnes werld?	1. 81

2. Söndagen i Fasten.

Tron och kärleken til Gud och Jesum	2. 202
Sällheten af synda-förlåtelsen.	2. 244

3. Söndagen i Fasten.

Synda säkerheten och förhårdelsen.	1. 135
Medlen at undgå faran at falla m. m.	3. 146

	Del. sid.
Warning emot Guds och Jesu namns misbruk,	2. 324
Midfaste Söndag.	
En Christens omsorg för kroppen m. m.	2. 348
Guds undransvärda wälgärningar i skapelsen m. m.	1. 53
Mariä Bebedelsedag.	
Guds försyn i de händelser som förerbådade werldens Frälsare,	1. 160
Guds undransvärda försorg wid bebedelsen,	1. 165
5 Söndagen i Fastan.	
Det heliga nit hwarmed Jesus bestraffade m. m.	1. 216
Det hänryckande : : i Jesu heliga wandel.	1. 211
Färligheten för Christne at förneka : : försoningen.	2. 39
Palmsondag.	
Jesu Nattward, en ständig åminnelse af Honom	3. 239
Wigten af Jesu Nattwards siffelse-ord.	3. 232
Jesu rörande sineställning m. m.	3. 235
Långfredagen.	
Den dyra Försoningens värde,	1. 243
Otrons fruklösa anfall emot försoningens lära.	1. 248
Gud förhärligad genom Jesu död.	1. 253
Affigten och föliderne af Jesu död,	1. 258
Jesu lidande : : såsom äfwen ett exempel.	2. 8
Det undransvärda, det rystliga : : men och tröstefulla i Jesu död.	2. 14
Jesu försoning : : det högsta warnings- och tröstemedel.	2. 24
Hwad tankar bör en Christen göra sig wid Jesu graf?	2. 40
En wid Jesu graf sig tröstande : : Christen.	2. 45
Påskdag.	
Wissheten om Jesu upståndelse.	2. 50

De stora fördelar Christne hämta af m. m.	2.	71
Jesu härlighet i sin upståndelse.	2.	55
Til hwilka betraktelser leder of lärnan om J. U.	2.	60

1. Söndagen efter Påst.

Nödwendigheten af en Evangelisk kun-		
skap	=	2. 138
Uppmuntran at söka tilwänt i soligh. kunskap.	2.	142
Säkter och medlen at befördra en sann up-		
lysning.	=	2. 148

2. Söndagen efter Påst.

Sällheten af Guds bifall.	'	2. 253
Sanna Christnas inbördes frid.	'	2. 270
En Christens förnöjsamhet.	'	2. 308

3. Söndagen efter Påst.

Christnas sällhet i hopen.	'	2. 259
Rätta tröstegrunder för Christne wid wän-		
ners fränfalle.	'	3. 275

4. Söndagen efter Påst.

Hwad styrka och tröst hafwa Christne af		
Guds andes bistånd.	'	2. 110
Uppenbarellens förerråde	'	1. 12

Bönesöndag.

Bönen ett förtröffligt medel at under-		
hålla och stärka wår tro och andakt.	'	3. 180
Fullkomligheten i Jesu bön: Fader wår.	'	3. 193

Christi Himmelfärds Dag.

Jesu Gudomliga närwarelse i sin Församling.	2.	75
Christnas sanna umgängelse med Gud och		
Jesus.	'	2. 329

6. Söndagen efter Påst.

Sanna kännetecken til Guds nådiga när-		
warelse.	'	2. 110
Guds barnas tröst under lidandet.	'	3. 175

Pingestdag.

Guds andes werkan på människans själ.	2.	103
---------------------------------------	----	-----

	Del.	sid.
Samvetets frid och förnöjelse.	2.	249
Ett uplyst nit för Guds åra m. m.	2.	319
En Christelig warsamhet wid det förborgade	1.	31

Andra dag Pingest.

Guds stora fullkomligheter, uppenbarade i Jesu sändning.	1.	169
Den naturliga lagens otillräcklighet m. m.	1.	147

Trefaldighets Söndag.

Kunskapen om Gud, wigtig för vår själ.	1.	37
Hwad intröd hafwa Guds fullkomligheter.	1.	43
Guds stora wisshet wid uppenbarandet af sitt wäsende.	1.	49

1. Söndagen efter Trefaldigh. Dag.

Den märkeliga skillnad som är emellan de botfärdigas och obotfärdigas . . . öde.	2.	180
Slottligheten af menniskjors hopp här i werlden.	3.	263

2. Söndag. efter Trefaldigh.

Guds wisa föreskrifter på salighetens wäg.	2.	97
Menniskjors allmännaste fördomar m. m.	1.	116
Hwilka hinder och swårigheter möta oss.	3.	129

3. Söndag. efter Trefald.

En sann hjertats förbättring och omwändelse.	2.	153
Uppmuntran til dagelig bättring.	2.	199
Bättringens sanna natur.	2.	162

Johannis Döparens Dag.

Rätta wärdet och bestämnelsen af en Christens jordiska glädje.	2.	264
En daglig betraktelse af Skapelsen m. m.	3.	152
Guds wisshet uti lefnadsståndens inrättning.	3.	59

4. Söndag. efter Trefald.

Grunden til Christlig warsamhet i ombömet.	3.	17
En Christens pligt " at wara upriktig m. m.	3.	44

5. Sön

5. Söndag. efter Trefald.

Christelig tacksamhet emot andre.	3.	32
Huru bör en Christen förja för sin nästas andeliga wäl.	3.	37

6. Söndag. efter Trefald.

Saktmodighet och mildhet m. m.	3.	26
Kärleken til öwänner.	3.	54
Skade ersättning, en , , del af bättringen.	2.	175

7. Söndag. efter Trefald.

Guds wisshet i det wi ej förutse m. m.	1.	72
Ett folks och samhällens lyckalighet under Guds mäktiga beskydd.	3.	72

Christi Förklaring.

Bewis för wår själs obödlighet.	3.	310
En Christens sälla utsigter i ewigheten.	3.	310

8. Söndag. efter Trefald.

Christna sedolärans wiget at , , förädla wår frihet.	2.	275
Christeligt wal af wänner.	3.	100

9. Söndag. efter Trefald.

Christnas pligt at emot andra utöfwa rättwisa.	3.	11
Christeligt förhållande wid det timliga goda.	2.	355
En blind egenkärlek, källan til laster.	1.	108

10. Söndag. efter Trefald.

Christnas skyldighet at ära och prisa Gud.	2.	288
Den utwertes Gudstjensten.	3.	211

11. Söndag. efter Trefald.

En Christens förödmjukande inför Gud.	2.	298
Saligheten i tiden påbegynt m. m.	2.	239
Swad upmuntran winner en Christen m. m.	2.	19

12. Söndag. efter Trefald.

Guds godhet , , wid lindrandet af mensklighetens uselhet och plågor.	1.	76
--	----	----

Wår

Vår skyldiga tacksamhet emot de wälgär-
ningar Gud oss bewisat , 2. 303

13 Söndag. efter Trefald.
Menniskjokärleken til dess grund. 3. 1.
Den Christeliga wälwiljan och barmhertig-
heten. " " 3. 49

14. Söndag efter Trefald.
Ursprunget och orsakerna til synden. 1. 94
Syndens mångfaldiga art och straffbarhet. 1. 100

15. Söndag efter Trefald.
Andamålet af Skapelsen. 1. 59
Nödwendigheten deraf at Gud uprätthåller
den sinnliga och andliga werlden. 1. 67

16. Söndag. efter Trefald.
Menniskjans bestämning. 1. 85
Guds wisa försyn wid bestämmandet af
menniskjans lifstid. " " 3. 269

17. Söndag. efter Trefald.
En Christens helgade begär efter åran. " 2. 360
Sällhetsbegäret m. m. " 2. 335

18 Söndag. efter Trefald.
Sielfförsakelsen eller det Christne hjelte-
modet. " " 2. 388
Christnas förhållande i anseende til sam-
wetet. " " 2. 405

19. Söndag. efter Trefald.
Guds försyn wid uptäckande af många
hemliga brott. " " 1. 130
En Christens sjelfspröfning och waksamhet 3. 164

Michaeli Dag. 1. 126

Förledelsen til synd " = såsom högst farlig. 3. 126
Den bewarade osskulden. " 3. 223
Kyskheten, Christnas omwillkorliga pligt. " 2. 371

20. Sön

20. Söndag. efter Trefald.

Regning af lasternas = samband.	1. 120
Försummelsen i det godas utöfning.	1. 104

21. Söndag. efter Trefald.

Kors och bedröfwelse, såsom = medel at stärka de trogne.	3. 169
Christendomens befordran genom ett slitigt bruk af sinnes-gåsworne.	3. 158

22. Söndag. efter Trefald.

En Christelig domares pligter.	3. 106
Sinnesdröfvernas misbruk.	1. 112

23. Söndag. efter Trefald.

Religiöns nödwendighet m. m.	1. 1
Den Christeliga öfwerhetens = förbindelse.	3. 65
Kärleken til Fäderneslandet.	3. 123

Allhelgona-Dag.

Rättheten af Christendomens utöfning.	2. 282
Christendomens stora lyckalighet.	2. 232

24. Söndag efter Trefald.

En Christens beredelse til döden.	3. 286
Tillståndet efter döden.	3. 322

25. 26. 27. Söndag. efter Trefald.

Den råenskap och dom menniskjor förestår.	3. 328
Uppståndelsen til ewigt lif m. m.	3. 333
Kasan af de tilkommande straffen.	3. 351
Dödsstunden wiktig, dock ej lämpligast m. m.	3. 280

Sluterinran.

Wid de årliga Bönedagstexter kunna åmenen til Predikningar hämtas af Utkasten Del. 1. sid. 53, 63, 76, 85. Del. 2. sid. 121, 142, 153, 190, 202, 218, 288, 303, 314. Del. 3. sid. 1, 65, 72, 117, 123, 152, 164, 180, 205, 211, m. m.

Wid

Wid Skriftermål kunna med fördel nyttjas Ut-
kasterna om Jesu försoning, Bättringen och Rättwä-
den. Del. 3. sid. 223, 230, 232, 235, 238, 242,
249, 252, 257.

Wid Tingspredikningar kunna användas Utka-
sten Del. 3. sid. 1, 11, 44, 59, 106, 117, 123.

Wid Lxpredikningar se Utkasterna Del. 3. sid. 263,
269, 275, 280, 286, 292, 298, 304, 328, 340.

Rättelser.

I Första Delen.

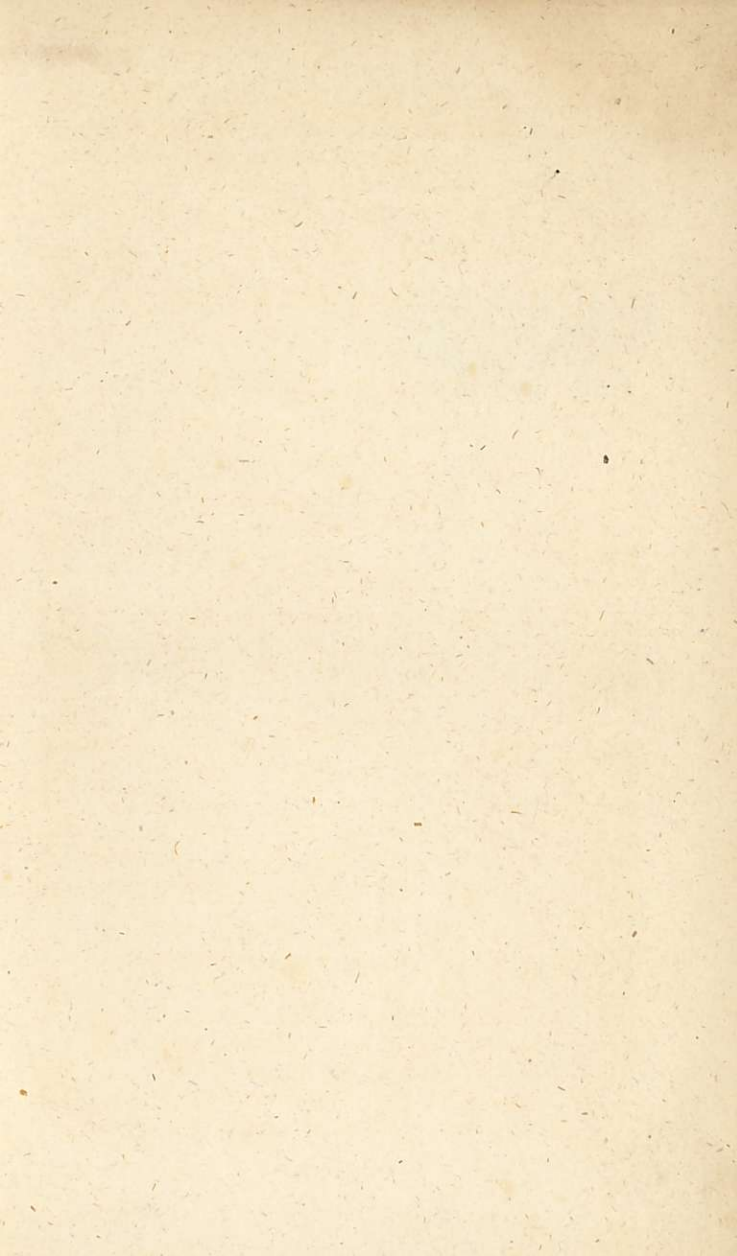
Sid. 3. lin. 2: efter, läs eller. sid. 36. l. 29:
utfatta l. utforska. sid. 62. l. 18: anse, l. anses,
sid. 73. l. 13: onda l. goda. sid. 80. l. 28: skall
l. skola. sid. 138. l. 8: han l. syndaren. sid. 144:
l. 15: tjena l. tjänat. sid. 163. l. 22: lefwande,
tillägg: Gudn. sid. 164. l. 3: witne l. vittnesbörd,
sid. 182. l. 1: wisare, l. wifare. sid. 215. l. 17:
från l. mellan. sid. 219. l. 11: den l. det. sid. 222:
l. 11: bör l. böra. sid. 233. l. 23: 13. l. 15. sid.
237. l. 13: dem l. den. sid. 245. l. 11: wäldet l.
wärdet. sid. 253. l. 26: inför l. införer. sid. 259:
l. 26: Rom. 3: 23. l. Rom. 3: 26.

I Andra Delen.

Sid. 45. l. 19: iifwets l. lifwets. sid. 137. l. 2:
deraf l. straff. sid. 155. l. 31: ehwad l. eho. sid.
156. l. 3: underhåller l. underhålla. sid. 224. l. 4:
hör l. bör. sid. 258. l. 25: andre l. sina.

I Tredje Delen.

Sid. 104. l. 4: det l. du. sid. 128. l. 5: mans
l. mans rätt. sid. 226. l. 3: danas l. dana.

313. VII. 47.

Pu. Saarnakirj,
Bonsdorff

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1366

ml

